

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 400

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 65

17 października 2022

Spis treści

IV Informacje

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Komisja Europejska

2022/C 400/01	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego – Roczne sprawozdanie finansowe Europejskiego Funduszu Rozwoju za rok 2021	1
2022/C 400/02	Wydawane przez Trybunał poświadczenie wiarygodności dotyczące ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego EFR przedstawiane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera	170

IV

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO TRYBU-
NAŁU OBRACHUNKOWEGO

Roczne sprawozdanie finansowe Europejskiego Funduszu Rozwoju za rok 2021

(2022/C 400/01)

SPIS TREŚCI

	Strona
POŚWIADCZENIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	2
ZASOBY EFR – WYKORZYSTANIE I RACHUNKOWOŚĆ	3
ŚRODKI ZARZĄDZANE PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ	8
SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR	10
SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZY POWIERNICZYCH UNII SKONSOLIDOWANYCH W RAMACH EFR	52
SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2021 DOTYCZĄCE FUNDUSZU POWIERNICZEGO „BÊKOU”	53
SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZU POWIERNICZEGO UE NA RZECZ AFRYKI ZA 2021 R.	60
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIA FINANSOWE EFR I FUNDUSZY POWIERNICZYCH UE	68
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI FINANSOWEJ EFR	73
SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI – ŚRODKI PIENIĘŻNE ZARZĄDZANE PRZEZ EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY	99

POŚWIADCZENIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Roczne sprawozdanie finansowe Europejskiego Funduszu Rozwoju za rok budżetowy 2021 zostało przygotowane zgodnie z tytułem X rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz zasadami, regułami i metodami rachunkowości przedstawionymi w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

Oświadczam, że zgodnie z art. 18 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju ponoszę odpowiedzialność za sporządzenie i przedstawienie rocznego sprawozdania finansowego dotyczącego Europejskiego Funduszu Rozwoju.

Urzędnik zatwierdzający oraz Europejski Bank Inwestycyjny przekazali mi wszystkie informacje niezbędne do sporządzenia sprawozdania finansowego prezentującego aktywa i zobowiązania Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz wykonanie budżetu, gwarantując ich wiarygodność.

Niniejszym poświadczam, że w oparciu o wyżej wymienione informacje oraz kontrole, które uznałam za niezbędne przed podpisaniem sprawozdania finansowego, mam wystarczającą pewność, że sprawozdanie finansowe prawidłowo i rzetelnie przedstawia sytuację finansową Europejskiego Funduszu Rozwoju we wszystkich istotnych aspektach.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Księgowy

ZASOBY EFR – WYKORZYSTANIE I RACHUNKOWOŚĆ

1. KONTEKST

Unia Europejska (zwana dalej „UE”) współpracuje w zakresie rozwoju z wieloma krajami rozwijającymi się. Głównym celem tych działań jest promowanie rozwoju gospodarczego, społecznego i w dziedzinie środowiska, a w szczególności ograniczanie i eliminacja ubóstwa w perspektywie długoterminowej przez zapewnianie państwom-beneficjentom pomocy rozwojowej i pomocy technicznej. Aby to osiągnąć, UE sporządza – wspólnie z krajami partnerskimi – strategię współpracy i uruchamia środki finansowe w celu ich realizacji. Wspomniane środki UE przydzielone na cele współpracy na rzecz rozwoju pochodzą z trzech źródeł:

- z budżetu Unii Europejskiej,
- z Europejskiego Funduszu Rozwoju,
- z Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Do 2021 r. Europejski Fundusz Rozwoju (zwany dalej „EFR”) był głównym instrumentem umożliwiającym udzielanie pomocy na finansowanie współpracy na rzecz rozwoju dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (zwanych dalej „AKP”) oraz krajów i terytoriów zamorskich (zwanych dalej „KTZ”).

EFR nie jest finansowany z budżetu Unii Europejskiej. Powołano go na mocy wewnętrznej umowy przedstawicieli państw członkowskich zgromadzonych w Radzie; zarządza nim specjalny komitet. Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”) odpowiada za finansową realizację działań prowadzonych przy użyciu środków EFR. Natomiast Europejski Bank Inwestycyjny (zwany dalej „EBI”) zarządza instrumentem inwestycyjnym.

Każda edycja funduszu ustanawiana jest na okres około pięciu lat i podlega osobnemu rozporządzeniu finansowemu, które wymaga sporządzenia szczegółowego sprawozdania finansowego. Ponadto sprawozdanie to ma postać skonsolidowaną, aby zapewnić ogólny ogłód sytuacji finansowej w zakresie środków, za które odpowiada Komisja.

Umowa wewnętrzna ustanawiająca 11. EFR została podpisana przez uczestniczące państwa członkowskie, zebrane w Radzie, w czerwcu 2013 r. ⁽¹⁾. Weszła ona w życie 1 marca 2015 r.

W 2018 r. Rada przyjęła rozporządzenie finansowe mające zastosowanie do 11. EFR ⁽²⁾. Nowy tekst tego rozporządzenia, którym uchylono poprzednie rozporządzenie, ma zastosowanie do operacji finansowanych z poprzednich EFR, bez uszczerbku dla obowiązujących zobowiązań prawnych. Rozporządzenia tego nie stosuje się do instrumentu inwestycyjnego w ramach poprzednich EFR.

Na podstawie umowy o partnerstwie AKP–UE ustanowiony został instrument inwestycyjny zarządzany przez EBI, który wykorzystuje się w celu wspierania rozwoju sektora prywatnego w państwach AKP w drodze finansowania przede wszystkim inwestycji prywatnych, choć nie jest to jedyny obszar finansowania. Instrument został zaprojektowany jako fundusz odnawialny, tak aby spłaty pożyczek mogły być ponownie inwestowane w inne działania. W ten sposób instrument sam się odnawia i jest niezależny finansowo. Ponieważ Komisja nie zarządza instrumentem inwestycyjnym, nie jest on uwzględniony w pierwszej części rocznego sprawozdania finansowego – w sprawozdaniach finansowych EFR ani w związany z nimi sprawozdaniu z realizacji finansowej. Sprawozdanie finansowe dotyczące instrumentu inwestycyjnego zostało załączone jako odrębna część sprawozdania rocznego (część II), aby przedstawić pełen obraz pomocy rozwojowej udzielonej w ramach EFR.

2. W JAKI SPOSÓB FINANSOWANY JEST EFR?

Na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2013 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE, Euratom) nr 1311/2013 określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 ⁽³⁾. Postanowiono wówczas nie umieszczać współpracy geograficznej z państwami AKP w budżecie UE, ale w dalszym ciągu finansować ją przy pomocy istniejącego międzyrządowego EFR.

Budżet UE ma charakter jednoroczny i zgodnie z budżetową zasadą jednoroczności wydatki i dochody są planowane i zatwierdzane na jeden rok. W przeciwieństwie do budżetu Unii Europejskiej EFR jest funduszem, którego działalność ma charakter wieloletni. W ramach każdego EFR ustanawia się fundusz ogólny mający na celu wdrażanie współpracy na rzecz rozwoju przez okres wynoszący zwykle pięć lat. Ponieważ zasoby są przydzielane na kilkuletnie okresy, mogą one być wykorzystywane przez cały czas trwania EFR. Fakt, że budżet EFR nie ma charakteru jednorocznego, podkreślany jest w sprawozdawczości budżetowej, w ramach której wykonanie budżetu EFR mierzy się w odniesieniu do całości środków finansowych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 210 z 6.8.2013, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1877 z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju i uchylającego rozporządzenie (UE) 2015/323 (Dz.U. L 307 z 3.12.2018, s. 1).

⁽³⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884.

Zasoby EFR pochodzą z doraźnych wkładów państw członkowskich UE. Mniej więcej co pięć lat przedstawiciele państw członkowskich spotykali się na szczepie międzyrządowym, aby ustalać łączną kwotę, jaka zostanie przyznana na rzecz Funduszu, oraz nadzorować jej wykorzystanie.

Komisja zarządza Funduszem zgodnie z unijną polityką w zakresie współpracy na rzecz rozwoju. W związku z tym, że każde państwo członkowskie ma swoją własną politykę rozwoju i pomocy, realizowaną równocześnie z polityką unijną, państwa członkowskie muszą koordynować swoje strategie z polityką UE, aby zapewnić ich komplementarność.

Poza wspomnianym wkładem państwa członkowskie mogą również zawierać umowy o współfinansowaniu lub dokonywać dobrowolnych wpłat na rzecz EFR.

3. DZIAŁANIA EFR PO DNIU 31 GRUDNIA 2020 R.

11. EFR wszedł w fazę końcową, ponieważ w dniu 31 grudnia 2020 r. weszła w życie klauzula wygaśnięcia. W klauzuli tej wyznaczono datę graniczną dla zobowiązań, co oznacza że, począwszy od 2021 r. w ramach 11. EFR nie można podpisywać żadnych dalszych umów w sprawie finansowania. Umowy szczegółowe dotyczące istniejących umów w sprawie finansowania będą jednak nadal podpisywane do 31 grudnia 2023 r. (a nawet później w przypadku audytu i oceny). Co więcej, realizacja prowadzonych obecnie projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju potrwa do ich ostatecznego zakończenia.

W kontekście nowych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 współpraca z państwami AKP jest włączona do Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”. Podobnie współpraca z krajami i terytoriami zamorskimi jest obecnie objęta decyzją o stowarzyszeniu zamorskim. Oznacza to, że chociaż do 2021 r. programy EFR były finansowane z dobrowolnych wkładów państw członkowskich UE, od 2021 r. programy rozwojowe będą finansowane z budżetu UE. Oznacza to również, że finansowanie programów rozwojowych podlega zatwierdzeniu przez Parlament Europejski, a transakcje muszą być zgodne z unijnymi przepisami finansowymi tak samo, jak w przypadku innych programów finansowanych ze środków unijnych.

4. SPRAWOZDAWCZOŚĆ NA KONIEC ROKU

4.1. ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Zgodnie z art. 18 ust. 3 rozporządzenia finansowego dotyczącego EFR, sprawozdanie finansowe EFR sporządza się w oparciu o system rachunkowości memoriałowej bazujący na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (MSRSP). Te reguły rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji stosowane są we wszystkich instytucjach i organach UE, co pozwala na wprowadzenie jednolitych zasad zapisów księgowych oraz wyceny i prezentacji sprawozdań finansowych w celu harmonizacji procesu sporządzania sprawozdań finansowych. Reguły rachunkowości UE stosuje się również do EFR, biorąc pod uwagę szczególny charakter jego działań.

Sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego EFR należy do obowiązków księgowego Komisji, który jest księgowym EFR i zapewnia, że roczne sprawozdanie finansowe EFR prawidłowo i rzetelnie przedstawia sytuację finansową EFR.

Roczne sprawozdanie finansowe zostało przedstawione poniżej:

Część I: Środki zarządzane przez Komisję

- (i) Sprawozdanie finansowe i informacja dodatkowa – EFR
- (ii) Sprawozdanie finansowe funduszy powierniczych Unii skonsolidowanych w ramach EFR
- (iii) Skonsolidowane sprawozdania finansowe EFR i funduszy powierniczych Unii
- (iv) Sprawozdanie z realizacji finansowej EFR

Część II: Sprawozdanie roczne z realizacji – fundusze zarządzane przez EBI

- (i) Sprawozdanie finansowe dotyczące instrumentu inwestycyjnego

Część „Sprawozdanie finansowe funduszy powierniczych Unii skonsolidowanych w ramach EFR” obejmuje sprawozdanie finansowe dwóch funduszy powierniczych utworzonych w ramach EFR: unijnego funduszu powierniczego „Békou” (zob. sekcja „Sprawozdanie finansowe unijnego funduszu powierniczego Békou”) i funduszu powierniczego UE dla Afryki (zob. sekcja „Sprawozdanie finansowe funduszu powierniczego UE dla Afryki”). Sprawozdania finansowe poszczególnych funduszy powierniczych są przygotowywane pod kierownictwem księgowego Komisji i są przedmiotem kontroli zewnętrznej przeprowadzanej przez audytora z sektora prywatnego. Dane liczbowe dotyczące funduszy powierniczych zawarte w tych rocznych sprawozdaniach finansowych są danymi wstępnymi.

Roczne sprawozdanie finansowe EFR musi zostać przyjęte przez Komisję najpóźniej do dnia 31 lipca roku następującego po dniu bilansowym oraz przedłożone Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w celu uzyskania absolutorium.

5. BADANIE I ABSOLUTORIUM

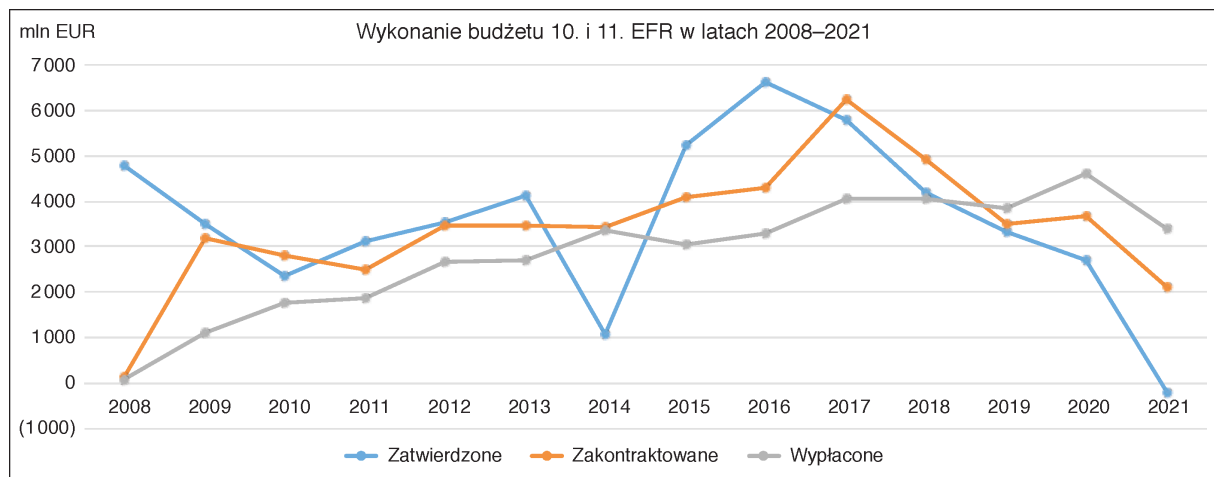
5.1. BADANIE

Roczne sprawozdanie finansowe EFR podlega kontroli przeprowadzanej przez zewnętrznego audytora – Europejski Trybunał Obrachunkowy (zwany dalej „Trybunałem Obrachunkowym”) – który sporządza sprawozdanie roczne dla Parlamentu Europejskiego i Rady.

5.2. ABSOLUTORIUM

Ostateczna kontrola ma miejsce w ramach procedury udzielenia absolutorium z realizacji finansowej zasobów EFR za dany rok budżetowy. Po skontrolovaniu i ostatecznym zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego Rada wydaje zalecenie, a następnie Parlament Europejski podejmuje decyzję w sprawie udzielenia absolutorium Komisji w związku z realizacją finansową zasobów EFR za dany rok budżetowy. Decyzja ta oparta jest na ocenie sprawozdania finansowego, sprawozdaniu rocznym Trybunału Obrachunkowego (zawierającym formalne poświadczenie wiarygodności) oraz odpowiedziach Komisji na pytania i prośby o udzielenie dodatkowych informacji skierowane do Komisji przez organ udzielający absolutorium.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI FINANSOWEJ W 2021 R.

Kwota netto, tylko 10. i 11. EFR

Wykonywanie budżetu

2021 r. upłynął pod znakiem dwóch wydarzeń. 2021 r. był pierwszym rokiem po wejściu w życie klauzuli wygaśnięcia w odniesieniu do 11. EFR, która została osiągnięta 31 grudnia 2020 r. W związku z tym w 2021 r. nie było dalszych zobowiązań globalnych dotyczących projektów w ramach 11. EFR. Ponadto w 2021 r. na realizację finansową 10. i 11. EFR w zakresie umów (zobowiązania indywidualne: 2 118 mln EUR) i płatności (3 393 mln EUR) wpłynął przedłużający się kryzys związany z COVID-19.

Łączna kwota płatności brutto w odniesieniu do wszystkich EFR (3 435 mln EUR) stanowi 91 % celu wynoszącego 3 763 mln EUR, o czym poinformowano państwa członkowskie. Ze względu na przedłużającą się sytuację spowodowaną COVID-19 50 % delegatur w Afryce Subsaharyjskiej nie osiągnęło przewidzianego minimalnego celu w zakresie płatności (90 %). Sytuacja ta była szczególnie widoczna w przypadku Madagaskaru, który niemal całkowicie zamknął swoje granice, co zdecydowanie utrudniło dalszą realizację zgodnie z pierwotnymi założeniami, Czadu i Gambii, które zawiesiły lub opóźniły realizację, oraz Etiopii, Gwinei – Konakry i Mali, w których kryzys polityczny bardzo utrudnił podejmowane działania, wywierając istotny wpływ na prognozowane płatności w ramach wsparcia budżetowego. Również w regionach Pacyfiku i Karaibów ograniczenia związane z COVID-19 wpłynęły na realizację. W przypadku Fidżi i Haiti negatywne skutki uboczne, wynikające z pogorszenia sytuacji gospodarczej, społecznej i politycznej, miały katastrofalny wpływ na projekty infrastrukturalne.

Wpływ działalności w sprawozdaniu finansowym

W sprawozdaniu finansowym wpływ wspomnianej powyżej działalności jest najbardziej widoczny w następujących pozycjach:

- Płatności zaliczkowe (zob. informacja dodatkowa 2.2): spadek o 101 mln EUR, wynikający głównie z mniejszej liczby wypłaconych zaliczek w związku ze spadkiem liczby podpisanych umów (3 670 mln EUR w 2020 r. w porównaniu z 2 118 mln EUR w 2021 r.). Spadek ten wynikał głównie z wyzwań, z jakimi trzeba było się mierzyć w związku z trwającą pandemią COVID-19 oraz obecnym kryzysem geopolitycznym. W konsekwencji w wyniku znaczącego spadku płatności zaliczkowych oraz innych płatności (zob. informacja dodatkowa 2.5) środki pieniężne i ich ekwiwalenty wzrosły o 266 mln EUR.
- Znacznie mniejsza liczba otwartych umów pod koniec 2021 r., spowodowana zarówno obniżaniem poziomu EFR, jak i negatywnym wpływem trwającego kryzysu związanego z COVID-19 i obecnego kryzysu gospodarczego na podpisywanie nowych umów, doprowadziła do znacznego zmniejszenia stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów o 519 mln EUR (zob. informacja dodatkowa 2.8).
- Koszty instrumentów pomocy (zob. informacja dodatkowa 3.3): ogólny spadek kosztów instrumentów pomocy wynoszący 1 743 mln EUR to efekt łączny. Z jednej strony realizację działań związanych z EFR w 2021 r. utrudniały niesprzyjające warunki związane z pandemią COVID-19 oraz niestabilna sytuacja geopolityczna w szeregu krajów. Jednocześnie spadek aktywności w ramach 10. EFR i jego wcześniejszych edycji jest zgodny z obniżaniem poziomu tych EFR, co skutkuje mniejszą liczbą otwartych umów w ramach tych EFR.

Wpływ zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11 w sprawozdaniu finansowym

1 stycznia 2021 r., na skutek zmian reguły rachunkowości UE nr 11 (zob. informacja dodatkowa 1 na temat zasad rachunkowości), przeklasyfikowano aktywa finansowe EFR z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt. W obu przypadkach aktywa finansowe są wyceniane według wartości godziwej: wartości bilansowe są zatem porównywalne. Odpowiednią kwotę rezerwy odzwierciedlającej wartość godziwą przeniesiono do skumulowanej nadwyżki/skumulowanego deficytu. Przeklasyfikowanie to nie miało żadnego wpływu na aktywa netto EFR (zob. zestawienie zmian w aktywach netto).

ŚRODKI ZARZĄDZANE PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ

SPIS TREŚCI

	Strona
SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR	10
BILANS EFR	11
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI EFR	12
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH EFR	13
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO EFR	14
BILANS POSZCZEGÓLNYCH EFR	15
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH EFR	17
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO POSZCZEGÓLNYCH EFR	18
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO EFR	21
SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZY POWIERNICZYCH UNII SKONSOLIDOWANYCH W RAMACH EFR	52
SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2021 DOTYCZĄCE FUNDUSZU POWIERNICZEGO „BÊKOU”	53
BILANS	58
SPRAWOZDANIE Z WYNIKÓW FINANSOWYCH	59
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	59
SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZU POWIERNICZEGO UE NA RZECZ AFRYKI ZA 2021 R.	60
BILANS	66
SPRAWOZDANIE Z WYNIKÓW FINANSOWYCH	67
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	67
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIA FINANSOWE EFR i FUNDUSZY POWIERNICZYCH UE	68
SKONSOLIDOWANY BILANS	69
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI	70
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	71
SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO	72
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI FINANSOWEJ EFR	73

SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR ⁽⁴⁾

⁽⁴⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

BILANS EFR

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA TRWAŁE			
Aktywa finansowe	2.1	39	33
Płatności zaliczkowe	2.2	671	870
Wkłady do funduszu powierniczego	2.3	382	394
Należności z tytułu transakcji wymiany		4	3
		1 096	1 300
AKTYWA OBROTOWE			
Płatności zaliczkowe	2.2	1 453	1 355
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2.4	35	140
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2.5	994	728
		2 481	2 223
AKTYWA OGÓŁEM		3 577	3 523
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE			
Zobowiązania finansowe	2.6	(7)	(2)
		(7)	(2)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE			
Zobowiązania	2.7	(501)	(615)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	2.8	(1 008)	(1 527)
		(1 509)	(2 143)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM		(1 516)	(2 145)
AKTYWA NETTO		2 061	1 379
FUNDUSZE I KAPITAŁY REZERWOWE			
Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą	2.9	—	(5)
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR	2.10	62 643	58 986
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy	2.10	2 252	2 252
Wynik ekonomiczny przeniesiony z ubiegłych lat		(59 860)	(55 111)
Wynik ekonomiczny za rok		(2 974)	(4 744)
AKTYWA NETTO		2 061	1 379

SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI EFR

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	2021	2020
PRZYCHODY			
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	3.1		
Odzyskiwanie środków		27	92
		27	92
Przychody z transakcji wymiany	3.2		
Przychody finansowe		(26)	6
Pozostałe przychody		74	37
		48	43
Przychody ogółem		75	135
KOSZTY			
Instrumenty pomocy	3.3	(2 864)	(4 607)
Koszty współfinansowania	3.4	(19)	(53)
Koszty finansowe	3.5	(20)	(21)
Inne koszty	3.6	(145)	(197)
Koszty ogółem		(3 049)	(4 878)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK		(2 974)	(4 744)

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH EFR

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	2021	2020
Wynik ekonomiczny za rok		(2 974)	(4 744)
Działalność operacyjna			
Podwyższenie kapitału – wkłady (netto)		3 657	4 177
(Zwiększenie)/zmniejszenie wkładów do funduszy powierniczych		12	(127)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu płatności zaliczkowych		101	(29)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany		105	(17)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych		5	(17)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań		(114)	99
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów przyszłych okresów		(519)	209
Pozostałe zmiany stanu pozycji niepieniężnych		—	(3)
Działalność inwestycyjna			
(Zwiększenie)/zmniejszenie aktywów finansowych niebędących instrumentami pochodnymi wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt (*)		(7)	2
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO		266	(452)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		266	(451)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	2.5	728	1 179
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	2.5	994	728

(*) Dane za 2020 r. dotyczą (zwiększenia)/zmniejszenia stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO EFR

(mln EUR)

	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy (E)	Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą (F)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
STAN NA 31.12.2019	73 264	18 455	54 809	(55 111)	2 252	(2)	1 948
Zmiany wartości godziwej					(3)		(3)
Podwyższenie kapitału – wkłady	(223)	(4 400)	4 177	—	—		4 177
Wynik ekonomiczny za rok	—	—	—	(4 744)	—		(4 744)
STAN NA 31.12.2020	73 041	14 055	58 986	(59 854)	2 252	(5)	1 379
Wpływ zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11				(5)		5	—
STAN NA 1.1.2021	73 041	14 055	58 986	(59 860)	2 252	—	1 379
Podwyższenie kapitału – wkłady	(43)	(3 700)	3 657	—	—		3 657
Wynik ekonomiczny za rok	—	—	—	(2 974)	—		(2 974)
STAN NA 31.12.2021	72 998	10 355	62 643	(62 834)	2 252	—	2 061

BILANS POSZCZEGÓLNYCH EFR

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	31.12.2021					31.12.2020				
		8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem
AKTYWA TRWAŁE											
Aktywa finansowe	2.1	—	—	(2)	41	39	—	—	(2)	35	33
Płatności zaliczkowe	2.2	—	—	219	452	671	—	3	292	575	870
Wkłady do funduszu powierniczego	2.3	—	31	9	341	382	—	29	9	355	394
Należności z tytułu transakcji wymiany		—	—	—	4	4	—	—	—	3	3
		—	31	226	839	1 096	—	33	299	969	1 300
AKTYWA OBROTOWE											
Płatności zaliczkowe	2.2	—	14	353	1 085	1 453	0	9	341	1 005	1 355
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2.4	180	(314)	1 296	(1 127)	35	181	(177)	1 723	(1 586)	140
Rachunki między EFR		181	(316)	1 279	(1 144)	—	181	(246)	1 663	(1 598)	—
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2.5	—	—	—	994	994	—	—	—	728	728
		361	(615)	2 928	(192)	2 481	362	(414)	3 726	(1 451)	2 223
AKTYWA OGÓŁEM		361	(584)	3 154	646	3 577	362	(381)	4 025	(483)	3 523
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE											
Zobowiązania finansowe	2.6	—	—	—	(7)	(7)	—	—	—	(2)	(2)
		—	—	—	(7)	(7)	—	—	—	(2)	(2)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE											
Zobowiązania	2.7	—	(0)	(27)	(473)	(501)	—	(1)	(62)	(554)	(615)

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	31.12.2021					31.12.2020				
		8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	2.8	—	(6)	(110)	(892)	(1 008)	—	(67)	(217)	(1 244)	(1 527)
		—	(6)	(138)	(1 365)	(1 509)	—	(67)	(279)	(1 798)	(2 143)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM		—	(6)	(138)	(1 372)	(1 516)	—	(67)	(279)	(1 800)	(2 145)
AKTYWA NETTO		361	(591)	3 016	(725)	2 061	362	(448)	3 747	(2 282)	1 379
Rezerwy odzwierciedlające wartość godziwą	2.9	—	—	—	—	—	—	—	(2)	(4)	(5)
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR	2.10	12 164	10 492	20 960	19 027	62 643	12 164	10 535	20 960	15 327	58 986
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy	2.10	627	1 625	—	—	2 252	627	1 625	—	—	2 252
Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR	2.10	(2 512)	2 018	101	394	—	(2 512)	2 041	188	283	—
Wynik ekonomiczny przeniesiony z ubiegłych lat		(10 098)	(14 404)	(19 065)	(16 293)	(59 860)	(10 098)	(14 440)	(18 606)	(11 966)	(55 111)
Wynik ekonomiczny za rok		(1)	(6)	(260)	(2 708)	(2 974)	—	36	(457)	(4 324)	(4 744)
AKTYWA NETTO		180	(274)	1 737	419	2 061	181	(203)	2 084	(683)	1 379

SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH EFR

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	2021					2020				
		8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem
PRZYCHODY											
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	3.1										
Odzyskiwanie środków		—	—	1	26	27	(1)	5	69	19	92
		—	—	1	26	27	(1)	5	69	19	92
Przychody z transakcji wymiany	3.2										
Przychody finansowe		—	0	(22)	(4)	(26)	—	5	1	1	6
Pozostałe przychody		—	5	14	55	74	—	5	18	13	37
		—	5	(8)	51	48	—	10	19	13	43
Przychody ogółem		—	5	(7)	78	75	(1)	15	88	32	135
KOSZTY											
Instrumenty pomocy	3.3	—	(7)	(214)	(2 644)	(2 864)	—	34	(462)	(4 179)	(4 607)
Koszty współfinansowania	3.4	—	—	—	(19)	(19)	—	—	(41)	(12)	(53)
Koszty finansowe	3.5	—	7	(23)	(3)	(20)	1	(3)	(16)	(4)	(21)
Inne koszty	3.6	—	(11)	(16)	(119)	(145)	—	(9)	(25)	(162)	(197)
Koszty ogółem		—	(12)	(252)	(2 785)	(3 049)	1	21	(545)	(4 356)	(4 878)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK		—	(8)	(259)	(2 708)	(2 974)	—	36	(457)	(4 324)	(4 744)

ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO POSZCZEGÓLNYCH EFR

(mln EUR)

8. EFR	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy (E)	Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR (F)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
STAN NA 31.12.2019	12 164	—	12 164	(10 098)	627	(2 510)	183
<i>Przesunięcia do/z 10. EFR</i>			—			(2)	(2)
STAN NA 31.12.2020	12 164	—	12 164	(10 098)	627	(2 512)	181
<i>Przesunięcia do/z 10. EFR</i>			—			—	—
STAN NA 31.12.2021	12 164	—	12 164	(10 098)	627	(2 512)	181

(mln EUR)

9. EFR	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy (E)	Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR (F)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
STAN NA 31.12.2019	10 773	15	10 758	(14 440)	1 625	2 109	53
<i>Przesunięcia do/z 10. EFR</i>		—	—				—
<i>Przesunięcia do/z 10. EFR</i>			—			(69)	(69)
<i>Zwroty dla państw członkowskich</i>	(223)		(223)				(223)
<i>Wynik ekonomiczny za rok</i>			—				—
STAN NA 31.12.2020	10 550	15	10 535	(14 440)	1 625	2 041	(203)

(mln EUR)

9. EFR	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy (E)	Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR (F)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
Podwyższenie kapitału – wkłady		—	—				—
Przesunięcia do/z 10. EFR			—			(23)	(23)
Zwroty dla państw członkowskich	(43)		(43)				(43)
Wynik ekonomiczny za rok			—	(6)		—	(6)
STAN NA 31.12.2021	10 507	15	10 492	(14 410)	1 625	2 018	(274)

(mln EUR)

10. EFR	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR, przeniesiony na kolejne okresy (E)	Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą (G)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
STAN NA 31.12.2019	20 960	—	20 960	(18 606)	265		2 618
Przesunięcia do/z 8. i 9. EFR			—		71		71
Przesunięcia do/z 11. EFR			—		(147)		(147)
Wynik ekonomiczny za rok			—	(457)			(457)
STAN NA 31.12.2020	20 960	—	20 960	(19 063)	188	(2)	2 084
Wpływ zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11				(2)		2	—
STAN NA 1.1.2020	20 960	—	20 960	(19 065)	188	—	2 084
Przesunięcia do/z 8. i 9. EFR			—		23		23
Przesunięcia do/z 11. EFR			—		(110)		(110)
Wynik ekonomiczny za rok			—	(260)			(260)
STAN NA 31.12.2021	20 960	—	20 960	(19 324)	101	—	1 737

(mln EUR)

11. EFR	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowane kapitały rezerwowe (D)	Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR (F)	Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą (G)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)+(G)
STAN NA 31.12.2019	29 367	18 440	10 927	(11 966)	136	(2)	(905)
Zmiany wartości godziwej					—	(2)	(2)
Podwyższenie kapitału – wkłady		(4 400)	4 400		147		4 547
Wynik ekonomiczny za rok			—	(4 324)	—		(4 324)
STAN NA 31.12.2020	29 367	14 040	15 327	(16 290)	283	(4)	(683)
Wpływ zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11				(4)		4	—
STAN NA 1.1.2020	29 367	14 040	15 327	(16 294)	283	—	(683)
Podwyższenie kapitału – wkłady		(3 700)	3 700		110		3 810
Wynik ekonomiczny za rok			—	(2 708)	—		(2 708)
STAN NA 31.12.2021	29 367	10 340	19 027	(19 002)	394	—	419

INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO EFR ⁽⁵⁾

⁽⁵⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w tabelach nie sumują się.

1. ISTOTNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

1.1. ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Celem sprawozdania finansowego jest dostarczenie przydatnych dla szerokiego kręgu zainteresowanych podmiotów informacji o sytuacji finansowej, wynikach i przepływach pieniężnych danej jednostki.

Ogólne założenia (lub zasady rachunkowości), których należy przestrzegać przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, są określone w regule rachunkowości UE nr 1 („sprawozdania finansowe”) i są identyczne z zasadami opisanymi w MSRSP nr 1; obejmują one: rzetelną prezentację, zasadę memoriału, założenie kontynuowania działalności, ciągłość prezentacji, istotność, agregowanie, kompensowanie i porównywalność informacji. Cechy jakościowe sprawozdawczości finansowej to przydatność, wierne odzwierciedlenie (wiarygodność), zrozumiałość, aktualność, porównywalność i sprawdzalność.

1.2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1.2.1. Okres sprawozdawczy

Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w ujęciu rocznym. Rok obrachunkowy rozpoczyna się dnia 1 stycznia, a kończy dnia 31 grudnia.

1.2.2. Waluta i zasady przeliczania

Roczne sprawozdanie finansowe prezentowane jest w milionach euro, przy czym euro jest walutą funkcjonalną UE. Transakcje w walutach obcych przelicza się na euro według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Dodatkowo i ujemne różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji w walutach obcych oraz z ponownego przeliczenia według kursów wymiany obowiązujących na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych ujmują się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Inne metody przeliczania stosuje się w przypadku rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które zachowują wartość w euro według kursu na dzień zakupu.

Stan na koniec roku aktywów i zobowiązań pieniężnych denominowanych w walutach obcych przelicza się na euro według poniższych kursów wymiany Europejskiego Banku Centralnego obowiązujących na dzień 31 grudnia:

Kurs wymiany EUR

Waluta	31.12.2021	31.12.2020	Waluta	31.12.2021	31.12.2020
BGN	1,9558	1,9558	PLN	4,5969	4,5597
CZK	26,8580	26,2420	RON	4,9490	4,8683
DKK	7,4364	7,4409	SEK	10,2503	10,0343
GBP	0,84028	0,8990	CHF	1,0331	1,0802
HRK	7,5156	7,5519	JPY	130,3800	126,4900
HUF	369,1900	363,8900	USD	1,1326	1,2271

1.2.3. Wykorzystanie szacunków

Zgodnie z MSRSP i ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym muszą opierać się na szacunkach i założeniach kierownictwa, których podstawą są możliwie jak najbardziej wiarygodne dostępne informacje. Istotne szacunki dotyczą m.in.: kwot zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych, ryzyka finansowego związanego z należnościami oraz kwotami ujawnionymi w informacjach dodatkowych dotyczących instrumentów finansowych, odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz zobowiązań z tytułu umów gwarancji finansowych, przychodów przyszłych okresów i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, rezerw, stopnia utraty wartości w przypadku wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych, możliwej do uzyskania wartości netto zapasów, aktywów i zobowiązań warunkowych. Rzeczywiste wyniki mogą nie pokrywać się z szacunkami.

Racjonalne oszacowanie stanowi istotną część przygotowania sprawozdań finansowych i nie podważa ich wiarygodności. Dana wartość szacunkowa może zostać zweryfikowana, jeśli zmienią się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji czy zdobycia większego doświadczenia. Weryfikacja wartości szacunkowych z założenia nie odnosi się do poprzednich okresów, jak też nie stanowi korekty błędu. Skutek zmiany danej wartości szacunkowej ujmuje się w nadwyżce lub deficycie w okresach, w których zmiana staje się znana.

1.2.4. Stosowanie nowych i zmienionych reguł rachunkowości Unii Europejskiej

Zmienione reguły rachunkowości UE obowiązujące w odniesieniu do okresów rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2021 r. lub później

W 2020 r. księgowy przyjął zmienioną regułę rachunkowości UE nr 11 „Instrumenty finansowe”, która uzyskała moc obowiązującą 1 stycznia 2021 r. Podstawę zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11 stanowią: nowy MSRSP nr 41 „Instrumenty finansowe”, zmieniony MSRSP nr 28 „Instrumenty finansowe: prezentacja” oraz zmieniony MSRSP nr 30 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”, które wydano w sierpniu 2018 r. W regule tej ustalono zasady sprawozdawczości finansowej w odniesieniu do aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. Zgodnie z przepisami przejściowymi dotyczącymi zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11 jednostka uwzględni wszelkie zmiany od momentu rozpoczęcia jej stosowania, czyli od 1 stycznia 2021 r. Zmieniona reguła rachunkowości UE nr 11 nie wymaga przekształcenia informacji dotyczących wcześniejszych okresów. W związku z tym uwzględniono przedstawiony w niniejszym sprawozdaniu finansowym stan aktywów finansowych, zobowiązań finansowych, należności z tytułu transakcji wymiany oraz przychodów/kosztów odsetkowych na 31 grudnia 2020 r. zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w sprawozdaniu finansowym jednostki za 2020 r.

Zmiany wynikające z zastosowania zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11

Nowa klasyfikacja i zasady wyceny aktywów finansowych

Zmienioną regułą rachunkowości UE nr 11 wprowadzono oparte na zasadach podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, zgodnie z którym należy zastosować dwa kryteria: model stosowany przez jednostkę do zarządzania swoimi aktywami finansowymi oraz cechy przepływów pieniężnych wynikających z umowy związanych z tymi aktywami. Na podstawie tych kryteriów aktywa finansowe klasyfikowane są do następujących kategorii: „aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie”, „aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez aktywa netto/kapitał własny” lub „aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt”.

Zastosowanie nowych kryteriów doprowadziło do przeklasyfikowania wszystkich inwestycji kapitałowych i dłużnych papierów wartościowych z kategorii „dostępne do sprzedaży” na aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt. W ramach aktywów netto przeklasyfikowano powiązaną rezerwę odzwierciedlającą wartość godziwą na skumulowaną nadwyżkę lub skumulowany deficyt.

Nowy model utraty wartości

Poprzedni model utraty wartości opierał się na poniesionych stratach, natomiast zmienioną regułą rachunkowości UE nr 11 wprowadzono prognostyczny model utraty wartości oparty na oczekiwanych stratach kredytowych w okresie użytkowania składnika aktywów finansowych. Oczekiwane straty kredytowe uwzględniają możliwe zdarzenia niewykonania zobowiązania oraz zmiany jakości kredytowej aktywów finansowych. Nowy model utraty wartości ma zastosowanie wobec wszystkich aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub według wartości godziwej przez aktywa netto/kapitał własny, a także wobec zobowiązań do udzielenia pożyczki i umów gwarancji finansowej.

Ujmowanie gwarancji finansowych

Zgodnie ze zmienioną regułą rachunkowości UE nr 11 należy stosować wymogi dotyczące ujmowania gwarancji finansowej do wszystkich umów gwarancji finansowej. Wycena zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej opiera się na wartości godziwej gwarancji w momencie początkowego ujęcia oraz na zmianie oczekiwanych strat kredytowych z portfela gwarantowanych wierzytelności.

1.3. BILANS

1.3.1. Aktywa finansowe

Klasyfikacja w momencie początkowego ujęcia.

Klasyfikacja instrumentów finansowych ustalana jest w momencie początkowego ujęcia. W oparciu o model zarządzania i charakterystykę przepływów pieniężnych wynikających z umowy aktywa finansowe klasyfikuje się do następujących trzech kategorii: aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie, aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez aktywa netto/kapitał własny lub aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt.

(i) Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie to aktywa finansowe niebędące instrumentem pochodnym, które spełniają dwa warunki: 1) jednostka posiada je, aby uzyskać przepływy pieniężne wynikające z umowy; 2) w określonych terminach istnieją przepływy pieniężne wynikające z umowy, które są jedynie spłatą kwoty głównej oraz odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Kategoria ta obejmuje:

- środki pieniężne i ich ekwiwalenty,
- pożyczki (w tym depozyty terminowe o pierwotnym terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy),
- należności z tytułu transakcji wymiany.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie zalicza się do aktywów obrotowych, z wyjątkiem tych, których termin zapadalności przekracza 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego.

(ii) *Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez aktywa netto/kapitał własny*

Te aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi obejmują przepływy pieniężne wynikające z umowy, które są jedynie spłatą kwoty głównej oraz odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Ponadto model zarządzania polega na utrzymywaniu aktywów finansowych zarówno w celu zebrania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i w celu sprzedaży aktywów finansowych.

Należące do tej kategorii aktywa uznaje się za aktywa obrotowe, jeżeli przewiduje się ich zbycie w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. jednostka nie posiada takich aktywów.

(iii) *Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt;*

Jednostka klasyfikuje instrumenty pochodne i inwestycje kapitałowe jako aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, ponieważ przepływy pieniężne wynikające z umowy nie stanowią jedynie spłaty kwoty głównej oraz odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Ponadto jako aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt jednostka klasyfikuje posiadane przez siebie dłużne papiery wartościowe, ponieważ portfele dłużnych papierów wartościowych są zarządzane i wyceniane na podstawie wartości godziwej portfela.

Należące do tej kategorii aktywa uznaje się za aktywa obrotowe, jeżeli przewiduje się ich zbycie w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego.

Początkowe ujęcie i wycena

Zakup aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt ujmuje się na dzień transakcji, tj. dzień, w którym jednostka zobowiązała się kupić składnik aktywów. Ekwiwalenty środków pieniężnych i pożyczki ujmuje się w dniu zdeponowania środków pieniężnych w instytucji finansowej lub przekazania ich pożyczkobiorcom.

Aktywa finansowe są początkowo wyceniane według wartości godziwej. W przypadku wszystkich aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt koszty transakcji dodaje się do wartości godziwej przy początkowym ujęciu. W przypadku aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt koszty transakcji ujmuje się jako koszty w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Wartość godziwa składnika aktywów finansowych w momencie jego początkowego ujęcia jest zazwyczaj ceną transakcyjną, chyba że transakcja nie została zawarta na warunkach rynkowych, tj. bez wynagrodzenia lub za nominalnym wynagrodzeniem do celów polityki publicznej. W takim przypadku różnica pomiędzy wartością godziwą instrumentu finansowego a ceną transakcyjną jest składnikiem niestanowiącym transakcji wymiany, który ujmuje się jako koszt w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. W takim przypadku wartość godziwa składnika aktywów finansowych jest wyprowadzana z bieżących transakcji rynkowych w odniesieniu do instrumentu bezpośrednio równoważnego. Jeśli dla danego instrumentu nie ma aktywnego rynku, wartość godziwą uzyskuje się z techniki wyceny, która wykorzystuje dostępne dane z rynków możliwych do obserwowania.

Późniejsza wycena

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt wycenia się następnie według wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej (w tym te wynikające z przeliczeń walutowych oraz wszelkich uzyskanych odsetek) ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie, w którym powstały.

Wartość godziwa przy późniejszej wycenie

Wartość godziwą inwestycji notowanych na aktywnych rynkach ustala się w oparciu o bieżące oferowane ceny zakupu. W przypadku składników aktywów finansowych, dla których nie ma aktywnego rynku (oraz w przypadku nienotowanych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym) UE określa wartość godziwą w oparciu o techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawnych transakcji na warunkach rynkowych, odniesienie do innych analogicznych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Inwestycje w fundusze *venture capital*, które nie są notowane na aktywnym rynku, wycenia się według przypisanej wartości aktywów netto, którą uznaje się za równą ich wartości godziwej.

Utrata wartości aktywów finansowych

UE ujmuje i wycenia stratę z tytułu utraty wartości w odniesieniu do oczekiwanych strat kredytowych na aktywach finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu i według wartości godziwej przez aktywa netto/kapitał własny.

Oczekiwane straty kredytowe to wartość bieżąca różnicy między przepływami pieniężnymi wynikającymi z umowy a przepływami pieniężnymi, które UE spodziewa się uzyskać. Oczekiwane straty kredytowe uwzględniają racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy.

W przypadku aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie wartość bilansowa składnika aktywów jest zmniejszana o kwotę straty z tytułu utraty wartości, która jest ujmowana w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli w kolejnym okresie kwota straty z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności dokonuje się odwrócenia uprzednio ujętego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

a) Należności

Jednostka wycenia stratę z tytułu utraty wartości w kwocie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia, stosując praktyczne rozwiązania (np. macierz rezerw).

b) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Jednostka przechowuje środki pieniężne i ich ekwiwalenty na bieżących rachunkach bankowych oraz w depozytach terminowych do 3 miesięcy. Środki pieniężne przechowuje się w bankach o bardzo wysokim ratingu kredytowym, a więc o bardzo niskim prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania. Ze względu na krótki czas trwania i niskie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania oczekiwane straty kredytowe na środkach pieniężnych i ich ekwiwalentach są znikome. W związku z tym w odniesieniu do ekwiwalentów środków pieniężnych nie dokonuje się odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

c) Pożyczki

Oczekiwane straty kredytowe mierzy się za pomocą trójstopniowego modelu, który uwzględnia ważne prawdopodobieństwem zdarzenia niewykonania zobowiązania w okresie życia składnika aktywów finansowych oraz zmiany ryzyka kredytowego od momentu powstania składnika aktywów finansowych. W przypadku pożyczek moment powstania odpowiada dacie nieodwołalnego udzielenia zobowiązania do udzielenia pożyczki.

Jeżeli od momentu powstania nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego („etap 1”), strata z tytułu utraty wartości odpowiada oczekiwany stratom kredytowym z tytułu możliwych zdarzeń niewykonania zobowiązania w ciągu najbliższych 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego („12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe”). Jeżeli od momentu powstania ryzyko kredytowe znacznie wzrosło („etap 2”) lub istnieją obiektywne dowody na utratę wartości ze względu na ryzyko kredytowe („etap 3”), strata z tytułu utraty wartości odpowiada oczekiwany stratom kredytowym z tytułu możliwych zdarzeń niewykonania zobowiązania w ciągu całego okresu życia składnika aktywów finansowych („oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia”).

Usunięcie z bilansu

Instrumenty finansowe usuwa się z ksiąg w przypadku wygaśnięcia praw do otrzymywania przepływów pieniężnych z inwestycji lub w przypadku, gdy jednostka przeniosła zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z prawem własności na inny podmiot. Sprzedaż aktywów finansowych przez nadwyżkę lub deficyt ujmuje się na dzień transakcji.

1.3.2. Płatności zaliczkowe

Zaliczkowanie jest formą płatności z wyprzedzeniem na rzecz beneficjenta, mającą na celu zapewnienie płynności. Może być ono rozbite na szereg płatności w okresie wskazanym w danej umowie, decyzji, porozumieniu lub akcie podstawowym. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie lub podlega zwrotowi. Beneficjent, który nie poniesie kosztów kwalifikowalnych, zobowiązany jest do zwrotu przyznanej zaliczki jednostce. Ponieważ zatem jednostka zachowuje kontrolę nad płatnościami zaliczkowymi i jest upoważniona do otrzymania zwrotu z tytułu części niekwalifikowalnej, kwotę ujmuje się jako składnik aktywów.

Płatności zaliczkowe początkowo ujmuje się w bilansie w momencie przekazania środków pieniężnych odbiorcy. Wycenia się je w kwocie przekazanej zapłaty. W kolejnych okresach płatności zaliczkowe są wyceniane w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowalne (w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe) poniesione w danym okresie.

1.3.3. Należności

W zasadach rachunkowości UE ustanowiono wymóg odrębnej prezentacji transakcji wymiany i transakcji innych niż transakcje wymiany. Aby odróżnić te dwie kategorie, pojęcie „należności” zastrzega się do transakcji wymiany, natomiast w odniesieniu do transakcji innych niż transakcje wymiany, tj. transakcji, w ramach których UE otrzymuje wartości od innej jednostki, nie przekazując bezpośrednio w zamian wartości zbliżonej, stosuje się termin „kwoty należne” (np. kwoty należne od państw członkowskich związane z zasobami własnymi).

Należności z tytułu transakcji wymiany spełniają kryteria definicji instrumentów finansowych. Jednostka klasyfikuje je jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu i odpowiednio je wycenia.

Kwoty należne z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany ujmuje się w wartości godziwej w dniu nabycia pomniejszonej o odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Odpisu z tytułu utraty wartości dokonuje się, gdy istnieją obiektywne dowody wskazujące na to, że jednostka nie będzie w stanie odzyskać wszystkich należności na pierwotnie ustalonych warunkach. Kwota odpisu aktualizującego stanowi różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a jego wartością odzyskiwalną. Kwota odpisu ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.3.4. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty są aktywami finansowymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu, które obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie lub w krótkim terminie i inne krótkoterminowe wysoce płynne inwestycje o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy.

1.3.5. Zobowiązania

Zobowiązania obejmują zarówno kwoty związane z transakcjami wymiany takimi jak zakup towarów i usług, jak i z transakcjami innymi niż transakcje wymiany np. z zestawieniami poniesionych wydatków od beneficjentów, dotacjami lub innymi formami finansowania przez UE lub otrzymanymi płatnościami zaliczkowymi (zob. informacja dodatkowa 1.4.1).

Jeżeli beneficjentom udziela się dotacji lub innego finansowania, zestawienia poniesionych wydatków ujmowane są jako zobowiązania w kwocie roszczenia w momencie otrzymania zestawienia poniesionych wydatków. Po weryfikacji i zatwierdzeniu kosztów kwalifikowalnych zobowiązania wycenia się w wysokości zatwierdzonej i kwalifikowalnej kwoty.

Zobowiązania z tytułu zakupu towarów i usług ujmowane są w momencie otrzymania faktury w wysokości kwoty początkowej. Powiązane koszty ujmowane są w momencie realizacji dostaw i usług i ich akceptacji przez jednostkę.

1.3.6. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe ujmowane w zamortyzowanym koszcie, zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt lub jako zobowiązania z tytułu umów gwarancji finansowej.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu są początkowo wyceniane według wartości godziwej, z uwzględnieniem poniesionych kosztów transakcji, a następnie ujmowane w zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. Usuwa się je ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłącznie wtedy, gdy obowiązek został wypełniony, zaniechany, anulowany lub wygaś.

Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt obejmują instrumenty pochodne, jeśli ich wartość godziwa jest ujemna. Jeśli zgodnie z umową gwarancji jednostka jest zobowiązana do dokonania płatności w odpowiedzi na zmiany cen instrumentów finansowych lub kursów wymiany walut, umowa gwarancji jest instrumentem pochodnym. Zobowiązania te są księgowane w taki sam sposób jak aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt.

Jednostka ujmuje zobowiązanie z tytułu umowy gwarancji finansowej, gdy zawiera umowę zobowiązującą do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi gwarancji stratę, jaką poniesie on z powodu niedokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z pierwotnymi lub zmienionymi warunkami instrumentu dłużnego. Zobowiązania z tytułu umowy gwarancji finansowej ujmuje się początkowo według wartości godziwej.

Późniejsza wycena zależy od kształtowania się ekspozycji na ryzyko kredytowe z tytułu gwarancji finansowej. Jeżeli nie występuje znaczny wzrost ryzyka kredytowego („etap 1”), zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej wycenia się według wyższej z dwóch wartości: 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych lub początkowo ujętej kwoty pomniejszonej w odpowiednich przypadkach o skumulowaną amortyzację. Jeżeli występuje znaczny wzrost ryzyka kredytowego („etap 2”), zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej wycenia się według wyższej z dwóch wartości: oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia lub początkowo ujętej kwoty pomniejszonej w odpowiednich przypadkach o skumulowaną amortyzację.

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako zobowiązania długoterminowe, z wyjątkiem składników, których termin wymagalności przypada w terminie krótszym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego. Umowy gwarancji finansowej zalicza się do zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy jednostka posiada bezwarunkowe prawo do odroczenia spłaty zobowiązania o co najmniej dwanaście miesięcy od dnia sprawozdawczego.

1.3.7. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów

Transakcje i zdarzenia ujmuje się w sprawozdaniu finansowym w okresie, do którego się one odnoszą. Na koniec roku, w przypadku gdy faktura nie została jeszcze wystawiona, a usługa lub dostawa została zrealizowana przez jednostkę, lub w przypadku istnienia porozumienia umownego (np. przez odniesienie do umowy), w sprawozdaniu finansowym ujmuje się naliczone przychody. Ponadto na koniec roku, w przypadku gdy faktura została wystawiona, ale usługi lub dostawy nie zostały jeszcze zrealizowane, przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje w kolejnym okresie obrachunkowym.

Również koszty ujmuje się w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec okresu obrachunkowego bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów są ujmowane w oparciu o szacowaną kwotę zobowiązań do przeniesienia przypadających na dany okres. Obliczenia biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dokonuje się zgodnie z wydanymi przez księgowego szczegółowymi wytycznymi operacyjnymi i praktycznymi. Mają one zapewnić wierne odzwierciedlenie w sprawozdaniu finansowym zjawisk ekonomicznych i innych zjawisk, które ma ono przedstawiać. Analogicznie, jeżeli płatność została dokonana z góry za usługi, których jeszcze nie uzyskano, lub towary, których jeszcze nie otrzymano, koszty zostaną odroczone i ujęte w kolejnym okresie obrachunkowym.

1.4. SPRAWOZDANIE Z WYNIKÓW FINANSOWYCH

1.4.1. Przychody

Przychody stanowią wpływy brutto korzyści ekonomicznych lub potencjał usługowy, które już uzyskano lub które mają zostać uzyskane przez jednostkę, skutkujące przyrostem aktywów netto innym niż przyrost wynikający z wkładów właścicieli.

W zależności od charakteru operacji leżących u podstaw rozliczeń w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności rozróżnia się:

Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany

Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany to podatki i transfery, ponieważ jednostka przekazująca zapewnia środki jednostce będącej odbiorcą, która w zamian nie przekazuje bezpośrednio zbliżonej wartości. Transfery to wpływy przyszłych korzyści ekonomicznych lub potencjał usługowy z transakcji innych niż transakcje wymiany, inne niż podatki. W przypadku jednostek UE transfery obejmują głównie środki otrzymane od Komisji (np. dotacja równoważąca dla tradycyjnych agencji, dotacja operacyjna na umowy o przyznanie wkładu).

W przypadku transferów jednostka wykazuje składnik aktywów, jeżeli w wyniku przeszłego zdarzenia (transfer) kontroluje zasoby i spodziewa się uzyskać z tych zasobów przyszłe korzyści ekonomiczne lub potencjał usługowy, oraz jeżeli można w sposób rzetelny dokonać pomiaru wartości godziwej. Wpływ zasobów z transakcji innych niż transakcje wymiany ujmowany jako składnik aktywów (tj. środki pieniężne) ujmuje się także jako przychody, chyba że jednostka ma obecny obowiązek w odniesieniu do tego transferu (warunek), który trzeba wypełnić, zanim transfer będzie można ująć jako przychody. Do czasu wypełnienia warunku przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje jako zobowiązanie.

Przychody z transakcji wymiany

Przychody ze sprzedaży towarów i usług ujmuje się, gdy znaczące ryzyko oraz korzyści wynikające z własności towarów zostają przeniesione na kupującego. Przychody związane ze świadczeniem usług ujmuje się przez odniesienie do etapu realizacji transakcji na dzień sprawozdawczy.

a) Przychody i koszty odsetkowe

Przychody i koszty odsetkowe pochodzące z aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. Jest to metoda obliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów odsetkowych w danym okresie.

b) Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend lub podobne podziały zysku ujmuje się z chwilą powstania uprawnienia do otrzymania płatności.

c) *Przychody i koszty z tytułu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt*

Dotyczy to wartości godziwej zysków (przychodów) i strat (kosztów) na tych aktywach finansowych, w tym wynikających z przeliczania walut. W przypadku oprocentowanych aktywów finansowych obejmuje to także odsetki.

d) *Przychody z tytułu umów gwarancji finansowej*

Przychody z tytułu umów gwarancji finansowej (premia gwarancyjna) są ujmowane w okresie, w którym jednostka jest gotowa do zrekompensowania posiadaczowi umowy gwarancji finansowej strat kredytowych, jakie może on ponieść.

1.4.2. Koszty

Koszty to zmniejszenie korzyści ekonomicznych lub potencjału usługowego w okresie sprawozdawczym w postaci wpływów lub zużycia aktywów lub też zaciągnięcia zobowiązań, które prowadzi do zmniejszenia aktywów netto. Obejmują one zarówno koszty związane z transakcjami wymiany, jak i koszty związane z transakcjami innymi niż transakcje wymiany.

Koszty związane z transakcjami wymiany wynikające z zakupu towarów i usług ujmuje się z chwilą realizacji dostaw i ich akceptacji przez jednostkę. Wycenia się je po koszcie wytworzenia określonym na fakturze. Ponadto na dzień bilansowy koszty związane z usługami dostarczonymi w okresie, za który jeszcze nie otrzymano lub nie zaakceptowano faktury, ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Koszty z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany odnoszą się do transferów na rzecz beneficjentów i dzielą się na trzy rodzaje: wierzytelności, transfery na mocy umów oraz dotacje, wkłady i darowizny uznaniowe. Transfery ujmuje się jako koszty w okresie, w którym miały miejsce zdarzenia leżące u ich podstaw, pod warunkiem że przepisy rozporządzenia finansowego dopuszczają tego rodzaju transfer lub została podpisana umowa dopuszczająca taki transfer, beneficjent spełnia wszelkie kryteria kwalifikowalności oraz możliwe jest wiarygodne oszacowanie kwoty.

Otrzymany wniosek o płatność lub zestawienie poniesionych wydatków spełniające kryteria ujmowania wykazywane są jako koszt w wysokości kwalifikowalnej kwoty. Na koniec roku poniesione koszty kwalifikowalne należne beneficjentom, lecz jeszcze przez nich nie zgłoszone, szacuje się i ujmuje jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

1.5. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

1.5.1. Aktywa warunkowe

Składnik aktywów warunkowych to składnik aktywów, który może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero przez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od jednostki. Informacje o aktywach warunkowych ujawnia się, jeśli wpływ korzyści ekonomicznych lub potencjału usługowego jest prawdopodobny.

1.5.2. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązanie warunkowe to zobowiązanie, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero przez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od jednostki; albo obecne zobowiązanie, jeżeli nie jest prawdopodobne, aby w celu wykonania zobowiązania konieczny był wypływ środków reprezentujących korzyści ekonomiczne lub świadczenia.

Zobowiązanie warunkowe powstaje również w rzadkich okolicznościach, gdy obecne zobowiązanie istnieje, ale nie można go wycenić z wystarczającą wiarygodnością.

Zobowiązania warunkowe nie są ujmowane w sprawozdaniu finansowym. Zobowiązania warunkowe wykazuje się, chyba że możliwość wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne lub świadczenia jest odległa.

1.6. KAPITAŁ

Państwa członkowskie należące do EFR wnoszą do funduszu wkłady na realizację programów EFR, jak określono w umowie wewnętrznej każdego EFR. Zgodnie z obowiązującą podstawą prawną wezwania do wniesienia kapitału, czyli wnioski o finansowanie na dany rok N, są przyjmowane decyzją Rady w roku N-1, a środki, które mają wpłynąć, są wyraźnie przypisywane do określonych przyszłych okresów.

Wkłady spełniają kryteria wkładów właścicieli (reguła rachunkowości UE nr 1) i dlatego w sprawozdaniu finansowym EFR traktowane są jako kapitał. Kapitał to całkowita kwota wkładów, które mają zostać przekazane przez państwa członkowskie należące do EFR. Ponieważ kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) odlicza się w sposób otwarty od całkowitego kapitału funduszu (zob. zestawienie zmian w aktywach netto), w bilansie wykazuje się jedynie kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem).

W związku z tym, że uzgodnione wkłady przypisuje się określonym okresom sprawozdawczym, a roszczenie prawne EFR wobec państw członkowskich EFR powstaje wyłącznie w tych okresach, wszelkie kwoty otrzymane z góry ujmuje się jako odroczone wpłaty na poczet kapitału w pozycji „Zobowiązania”, a nie jako kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem).

1.7. WSPÓŁFINANSOWANIE

Otrzymane wkłady na współfinansowanie spełniają kryteria przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany pod pewnymi warunkami i są przedstawiane jako zobowiązania wobec państw członkowskich, państw niebędących członkami UE i innych państw. EFR ma obowiązek wykorzystania wkładów w celu świadczenia usług na rzecz osób trzecich lub zwrócenia aktywów (otrzymanych wkładów). Pozostające do spłaty zobowiązania z tytułu umów o współfinansowanie są równe kwocie otrzymanego wkładu z tytułu współfinansowania pomniejszonej o koszty poniesione w związku z projektem. Nie wpływają one na stan aktywów netto.

Koszty związane ze współfinansowaniem projektów są ujmowane w miarę ponoszenia. Odpowiadająca im kwota wkładów jest uznawana za przychody operacyjne i wpływ na wynik ekonomiczny za rok jest zerowy.

2. INFORMACJA DODATKOWA DO BILANSU

AKTYWA

2.1. AKTYWA FINANSOWE

Składnikiem aktywów finansowych jest każdy składnik aktywów mający postać:

- a) środków pieniężnych;
- b) instrumentu kapitałowego innej jednostki;
- c) umownego prawa do: otrzymania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych od innej jednostki lub wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie korzystnych warunkach; lub
- d) umowy, która będzie rozliczona lub może być rozliczona we własnych instrumentach kapitałowych jednostki.

Aktywa finansowe klasyfikowane są do następujących kategorii: „aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt”, „pożyczki i należności”, „inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności” oraz „aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”. Klasyfikacja instrumentów finansowych ustalana jest w momencie początkowego ujęcia i podlega ponownej wycenie na każdy dzień bilansowy.

Aktywa finansowe EFR składają się z aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej oraz pożyczek i obejmują:

	(mln EUR)	
	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	38	—
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	—	32
Pożyczki	1	1
Ogółem	39	33

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt o wartości 38 mln EUR dotyczą inwestycji kapitałowych w dwóch głównych obszarach: odnawialna, zrównoważona energia, w którą inwestują Climate Investor One, ElectriFI i GEEREF, oraz promowanie integracyjnego finansowania małych gospodarstw rolnych i wiejskich MŚP poprzez fundusz ABC.

Kwota 1 mln EUR dotyczy w całości pożyczki udzielonej ElectriFI, który jest instrumentem inwestycyjnym finansującym małe projekty na wczesnym etapie rozwoju, koncentrujące się na dostępie do energii elektrycznej i jej wytwarzaniu ze źródeł zrównoważonej energii na rynkach wschodzących. Instrument ten ma zasięg globalny, ale skupia się przede wszystkim na Afryce Subsaharyjskiej.

2.2. PŁATNOŚCI ZALICZKOWE

Wiele umów przewiduje wypłatę zaliczek przed rozpoczęciem prac, realizacją dostaw lub świadczeniem usług. W niektórych przypadkach określone w umowach harmonogramy płatności przewidują płatności na podstawie sprawozdań z postępów prac. Zaliczki są zazwyczaj wypłacane w walucie kraju lub terytorium, gdzie realizowany jest projekt.

Okres wykorzystania zaliczkowania decyduje o tym, czy wykazywane jest ono w aktywach jako zaliczkowanie krótkoterminowe czy długoterminowe.- Wykorzystanie jest określane w umowie dotyczącej danego projektu. Wszelkie wykorzystanie zapadalne w terminie krótszym niż dwanaście miesięcy od dnia sprawozdawczego wykazuje się jako zaliczkowanie krótkoterminowe.- Ponieważ wiele z projektów EFR ma charakter długoterminowy, powiązane z nimi zaliczki powinny być dostępne przez okres dłuższy niż jeden rok. Tym samym takie kwoty zaliczek wykazuje się jako aktywa długoterminowe.-

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Zaliczkowanie długoterminowe	2.2.1	—	—	219	452	671	870
Zaliczkowanie krótkoterminowe	2.2.2	—	14	353	1 085	1 453	1 355
Ogółem		—	14	572	1 537	2 123	2 225

2021 r. był pierwszym rokiem po wejściu w życie klauzuli wygaśnięcia 11. EFR. Oznacza to, że od 1 stycznia 2021 r. nie można było podejmować żadnych dalszych zobowiązań na skalę światową. Co więcej, przedłużający się kryzys związany z COVID-19 coraz bardziej utrudniał realizację działań kilku delegatur, w szczególności na Madagaskarze, w Czadzie i w Gambii. Zbiegło się to z kryzysem politycznym w innych regionach, takich jak Etiopia, Gwinea Konakry i Mali, co doprowadziło do zmniejszenia liczby podpisywanych zobowiązań indywidualnych, a co za tym idzie – do zmniejszenia zaliczkowania w ramach 11. EFR z 1 583 mln EUR w 2020 r. do 1 537 mln EUR w 2021 r.

Zmniejszenie zaliczkowania w przypadku 10. EFR z 633 mln EUR w 2020 r. do 572 mln EUR w 2021 r. jest konsekwencją zwykłego cyklu działania EFR. W wyniku stopniowego wygaszania 10. EFR zakończono i zamknięto wiele umów. W rezultacie kwota płatności zaliczkowych wypłacanych beneficjentom zmniejszyła się, natomiast poziom rozliczenia płatności zaliczkowych wzrósł.-

W 2020 r. w bieżących płatnościach zaliczkowych uwzględniono kwotę 3 mln EUR, którą klasyfikuje się obecnie jako należności z tytułu transakcji wymiany związane z instrumentami finansowymi.

2.2.1. Zaliczkowanie długoterminowe według sposobów zarządzania

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Zarządzanie bezpośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
Komisja	72	139
Agencje wykonawcze UE	8	8
Delegatury UE	15	25
	95	171
Zarządzanie pośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
EBI i EFI	230	266
Organizacje międzynarodowe	278	343
Podmioty prawa prywatnego wypełniające zadania służby publicznej	12	28
Podmioty prawa publicznego	40	49
Państwa trzecie	14	11

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Organy UE i partnerstwo publiczno-prywatne	1	1
	575	698
Ogółem	671	870

2.2.2. Zaliczkowanie krótkoterminowe

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Płatności zaliczkowe (brutto)	—	24	970	4 717	5 711	5 097
Rozliczone w procedurze zakończenia księgowania na koniec roku	—	(10)	(617)	(3 632)	(4 258)	(3 742)
Ogółem	—	14	353	1 085	1 453	1 355

2.2.3. Zaliczkowanie krótkoterminowe według sposobów zarządzania

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Zarządzanie bezpośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
Komisja	61	(40)
Agencje wykonawcze UE	11	14
Delegatury UE	159	206
	231	180
Zarządzanie pośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
EBI i EFI	160	224
Organizacje międzynarodowe	642	572
Podmioty prawa prywatnego wypełniające zadania służby publicznej	109	73
Podmioty prawa publicznego	119	146
Państwa trzecie	190	155
Organy UE i partnerstwo publiczno-prywatne	1	4
	1 221	1 175
Ogółem	1 453	1 355

2.2.4. Gwarancje otrzymane w związku z zaliczkowaniem

Utrzymuje się gwarancje, które mają na celu zabezpieczenie zaliczkowania oraz które są zwalniane po zapłacie ostatniego roszczenia w ramach projektu.

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Gwarancje dotyczące płatności zaliczkowych	44	49

Większość zaliczek wypłacana jest w ramach zarządzania pośredniego. W tej sytuacji beneficjentem gwarancji nie jest EFR, tylko instytucja zamawiająca. Chociaż EFR nie jest beneficjentem, gwarancje te zabezpieczają jego aktywa. W 2021 r. kwota tych gwarancji wyniosła 764 mln EUR.

2.3. WKŁADY DO FUNDUSZU POWIERNICZEGO

Pozycja ta przedstawia kwoty wpłacone jako wkłady do funduszu powierniczego UE dla Afryki i unijnego funduszu powierniczego „Bêkou”. Wkłady nie obejmują kosztów, które zostały poniesione przez fundusze powiernicze i które można przypisać EFR.

Wkłady do funduszu powierniczego podlegają wykonaniu przez EFR przy użyciu metody zarządzania bezpośredniego.

(mln EUR)

	Wkład netto na 31.12.2020	Wkłady wniesione w 2021 r.	Alokacja kosztów netto funduszy powierniczych – 2021	Wkład netto na 31.12.2021
Afryka	385	627	(631)	381
Bêkou	9	7	(15)	1
Ogółem	394	634	(646)	382

Zmniejszenie wkładów z 800 mln EUR w 2020 r. do 634 mln EUR w 2021 r. wynika ze spadku kosztów funduszy powierniczych w związku z trwającą pandemią COVID-19 oraz pogarszającą się w szeregu regionów sytuacją pod względem bezpieczeństwa, co utrudniało działanie funduszy powierniczych w 2021 r.

2.4. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKЦИИ INNYCH NIŻ TRANSAKЦИИ WYMIANY I NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKЦИИ WYMIANY

Transakcje wymiany to transakcje, które polegają na tym, że jednostka otrzymuje aktywa lub usługi lub że zobowiązania jednostki zostają wygaszone, w zamian za co jednostka przekazuje bezpośrednio drugiej stronie mniej więcej taką samą wartość (przede wszystkim w postaci towarów, usług lub użytkowania aktywów). Transakcje inne niż transakcje wymiany to transakcje, które polegają na tym, że jednostka otrzymuje wartość od innej jednostki, nie przekazując w zamian bezpośrednio mniej więcej takiej samej wartości, albo przekazuje wartość innej jednostce, nie otrzymując w zamian bezpośrednio mniej więcej takiej samej wartości.

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	31.12.2021	31.12.2020
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2.4.1	26	48
Należności z tytułu transakcji wymiany	2.4.2	9	92
Ogółem		35	140

2.4.1. Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Państwa członkowskie	—	—	—	—	—	—
Klienci	—	4	47	5	56	61

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
<i>Podmioty publiczne</i>	—	7	17	2	25	27
<i>Państwa trzecie</i>	—	1	4	1	6	4
<i>Odpis aktualizujący wartość</i>	—	(9)	(51)	(5)	(66)	(49)
<i>Rachunki wewnątrzgrupowe w instytucjach UE</i>	—	—	—	5	5	4
Ogółem	—	2	16	8	26	48

2.4.2. Należności z tytułu transakcji wymiany

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
<i>Rozliczenia międzyokresowe czynne</i>	—	—	(1)	—	—	88
<i>Rachunki między EFR</i>	181	(316)	1 279	(1 144)	—	—
<i>Inne</i>	—	—	—	9	9	4
Ogółem	181	(316)	1 278	(1 136)	9	92

Odnutowane w 2021 r. zmniejszenie rozliczeń międzyokresowych czynnych wynika głównie z zakończenia projektu umorzenia długu realizowanego z Bankiem Światowym, w odniesieniu do którego na koniec 2020 r. nadal nieuregulowana była kwota 62,6 mln EUR, którą jednak uregulowano w 2021 r. Ponadto stan naliczonych odsetek obejmował w 2020 r. kwotę 18 mln EUR dotyczącą projektu UE na rzecz infrastruktury w Afryce. W wyniku dalszej analizy okazało się, że odsetki nie były EFR należne, w związku z czym w 2021 r. ich nie pobrano (zob. informacja dodatkowa 3.2)

W celu zapewnienia efektywności do 11. EFR przyporządkowano ogólną pulę środków finansowych obejmującą wszystkie EFR. W związku z tym operacje realizowane pomiędzy poszczególnymi EFR są rozliczane na rachunkach między EFR pomiędzy bilansami poszczególnych EFR.

Rachunki między EFR są przedstawiane wyłącznie w poszczególnych EFR. Całkowita suma rachunków między EFR wynosi zero.

Pozycja „Inne” obejmuje dwie należności z tytułu instrumentów finansowych: należność w wysokości 4 mln EUR od Globalnego Funduszu Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej (GEEREF) oraz inne należności w wysokości 4 mln EUR od Climate Investor One.

2.5. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY ⁽⁶⁾

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty są instrumentami finansowymi, które obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie lub w krótkim terminie (takie jak rachunki bieżące i rachunki oszczędnościowe) i inne krótkoterminowe wysoce płynne inwestycje o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Rachunki specjalne						
<i>Banki centralne</i>	—	—	—	795	795	693
	—	—	—	795	795	693

⁽⁶⁾ Zgodnie z art. 53 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju środki pieniężne zostały ujęte w bilansie 11. EFR. Charakter różnych rachunków bankowych został opisany w rozdziale 5 – Zarządzanie ryzykiem finansowym.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Rachunki bieżące						
Banki komercyjne	—	—	—	165	165	8
Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi	—	—	—	34	34	27
	—	—	—	199	199	35
Ogółem	—	—	—	994	994	728

Zwiększenie środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 266 mln EUR można wyjaśnić głównie zmniejszeniem płatności w związku z dodatkowymi wyzwaniami wywołanymi przedłużającą się pandemią COVID-19 oraz różnymi kryzysami politycznymi. Współgra to ze spadkiem kosztów (zob. informacja dodatkowa 3.3) oraz zmniejszeniem się płatności zaliczkowych (zob. informacja dodatkowa 2.2). Płatności netto w ramach EFR wyniosły w 2021 r. 3 323 mln EUR, czyli mniej niż rekordowa kwota płatności w wysokości 4 605 mln EUR w 2020 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych celem ograniczenia ryzyka kontrahenta na rachunkach prowadzonych w bankach centralnych przechowywano więcej środków pieniężnych niż na rachunkach prowadzonych w bankach komercyjnych (zob. informacja dodatkowa 5.1).

ZOBOWIĄZANIA

2.6. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

2.6.1. Rezerwy finansowe

Rezerwy te odpowiadają szacunkowym stratom, które zostaną poniesione w związku z gwarancjami udzielonymi w ramach różnych instrumentów finansowych, w przypadku których podmioty, którym powierzono to zadanie, są upoważnione do udzielania gwarancji we własnym imieniu, ale z upoważnienia i na ryzyko EFR. Istnieją ograniczenia dotyczące ryzyka finansowego ponoszonego przez EFR w związku z gwarancjami i tworzone są rezerwy aktywów finansowych na pokrycie przyszłych uruchomień gwarancji.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych	—	—	—	1	1	—

Kwota 1 mln EUR odpowiada szacunkowej stracie w związku z gwarancją w wysokości 8 mln EUR udzieloną w ramach instrumentu finansowego Euritz (zob. informacja dodatkowa 3.2.1).

2.6.2. Zobowiązania z tytułu współfinansowania

Zobowiązania z tytułu współfinansowania odpowiadają środkom otrzymanym przez EFR w związku z umowami o współfinansowanie. EFR ma obowiązek wykorzystać te wkłady w celu świadczenia uzgodnionych usług na rzecz osób trzecich i zwrócić niewykorzystane środki stronom wnoszącym wkład. Okres wykorzystania kwot współfinansowania decyduje o tym, czy kwoty te wykazuje się jako krótkoterminowe czy długoterminowe.

Na koniec roku wszystkie zobowiązania z tytułu współfinansowania poddaje się indywidualnej ocenie – w rezultacie tej oceny wszystkie kwoty, które prawdopodobnie nie zostaną wykorzystane w ciągu kolejnych 12 miesięcy, uznaje się za zobowiązania długoterminowe. Kwoty bieżące wykazano w informacji dodatkowej 2.7.2.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Długoterminowe zobowiązania z tytułu współfinansowania	—	—	—	6	6	2

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu współfinansowania	—	—	(3)	38	35	42
Ogółem	—	—	(3)	44	41	44

2.7. ZOBOWIĄZANIA

Zobowiązania są zobowiązaniami przypadającymi do zapłaty za towary lub usługi, które zostały dostarczone/wykonane oraz, w przeciwieństwie do biernego rozliczenia międzyokresowego kosztów, zostały już zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą. Zobowiązania mogą dotyczyć zarówno transakcji wymiany (takich jak zakup towarów i usług), jak i transakcji innych niż transakcje wymiany (np. zestawień poniesionych wydatków od beneficjentów dotacji, płatności zaliczkowych lub innych form finansowania przez UE).

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania krótkoterminowe	2.7.1	—	—	33	230	263	345
Zobowiązania różne	2.7.2	—	—	(5)	243	238	270
Ogółem		—	—	27	473	501	615

2.7.1. Zobowiązania krótkoterminowe

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Dostawcy	—	—	25	47	72	141
Państwa członkowskie	—	—	—	3	3	—
Państwa trzecie	—	—	—	158	158	189
Podmioty publiczne	—	—	(11)	61	51	100
Instytucje i agencje	—	—	—	4	4	—
Inne zobowiązania krótkoterminowe	—	—	18	(44)	(25)	(85)
Ogółem	—	—	33	230	263	345

Zobowiązania obejmują głównie zestawienia poniesionych wydatków otrzymane przez EFR w związku z dotacjami udzielonymi beneficjentom. Są one rejestrowane w momencie otrzymania zestawienia poniesionych wydatków i w pełnej wysokości zestawienia poniesionych wydatków. Po sprawdzeniu kwalifikowalności beneficjentom wypłaca się jedynie kwoty kwalifikowalne. Na koniec roku analizuje się nierozliczone zestawienia poniesionych wydatków, a szacunkowe kwoty kwalifikowalne związane z tymi zestawieniami ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Szacunkowe kwoty niekwalifikowalne wykazuje się w pozycji „Inne zobowiązania krótkoterminowe”.

W pozycji zobowiązań wobec państw trzecich ujęto kwotę 60 mln EUR tytułem wsparcia budżetowego dla Etiopii, które jest zawieszone od listopada 2020 r. ze względu na sytuację w tym kraju.

Spadek zobowiązań, w szczególności wobec dostawców i państw trzecich, wynika ze spadku liczby faktur, które nie zostały jeszcze zatwierdzone i zapłacone przed końcem roku.

2.7.2. Zobowiązania różne

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania z tytułu współfinansowania	2.6.2	—	—	(3)	38	35	42
Odroczone wpłaty na poczet kapitału	2.7.2.1	—	—	—	199	199	223
Inne zobowiązania różne		—	—	(2)	6	4	5
Ogółem		—	—	(5)	243	238	270

2.7.2.1. Odroczone wpłaty na poczet kapitału

Kwota 43 mln EUR odroczonej wpłaty na poczet kapitału dotyczy zwrotu na rzecz państw członkowskich umorzonych lub niewykorzystanych środków z projektów w ramach 8. i 9. EFR (zob. informacja dodatkowa **2.10.1**). Państwa członkowskie zgodziły się, aby zwrot został skompensowany wkładami z 11. EFR podczas pierwszego wezwania do wniesienia wkładów w 2022 r.

Pozostała kwota 156 mln EUR odnosi się do pierwszej raty za 2022 r. wpłaconej z góry przez Zjednoczone Królestwo. Zgodnie z art. 152 umowy o wystąpieniu Zjednoczone Królestwo pozostaje stroną EFR do czasu zamknięcia 11. EFR i wszystkich wcześniejszych niezamkniętych EFR oraz wypełnia w tym względzie te same obowiązki co państwa członkowskie (zob. informacja dodatkowa 2.10.1).

2.8. BIERNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW

Rozliczenia międzyokresowe są zobowiązaniami przypadającymi do zapłaty za towary lub usługi, które zostały dostarczone/wykonane, ale w przeciwieństwie do zobowiązań nie zostały jeszcze zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą. Obliczanie rozliczeń międzyokresowych opiera się na otwartej kwocie zobowiązań budżetowych na koniec roku. Część oszacowanych biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, która odnosi się do wypłaconych płatności zaliczkowych, została ujęta jako zmniejszenie kwot płatności zaliczkowych.

Transakcje i zdarzenia ujmuje się w sprawozdaniu finansowym w okresie, do którego się one odnoszą. Na koniec roku, w przypadku gdy faktura została wystawiona, ale usługi lub dostawy towarów nie zostały jeszcze zrealizowane, przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje w kolejnym okresie obrotowym.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	—	6	110	891	1 007	1 526
Inne bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	—	—	—	1	1	1
Ogółem	—	6	110	892	1 008	1 527

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów obejmują szacunkowe koszty operacyjne w związku z istniejącymi lub zakończonymi umowami bez zatwierdzonych zestawień poniesionych wydatków, przy czym koszty kwalifikowalne poniesione przez beneficjentów oszacowano na podstawie najlepszych dostępnych informacji. Część oszacowanych biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, która odnosi się do wypłaconych płatności zaliczkowych, została ujęta jako zmniejszenie kwot płatności zaliczkowych (zob. informacja dodatkowa **2.2**).

Zmniejszenie biernych rozliczeń międzyokresowych wynika głównie ze zmniejszenia biernych rozliczeń międzyokresowych w ramach 11. EFR (w 2020 r.: 1 244 mln EUR) oraz 10. EFR (w 2019 r.: 217 mln EUR). Tendencja ta jest zgodna z cyklem działania EFR i liczbą otwartych umów leżącą u podstaw tych rozliczeń: realizacja 11. EFR osiągnęła swój szczyt w 2020 r. w odpowiedzi na zbliżającą się klauzulę wygaśnięcia, która weszła w życie 31 grudnia 2020 r. Ponadto ze względu na wyzwania związane z trwającą pandemią COVID-19, a także z kryzysami politycznymi w szeregu regionów realizacja działań w ramach EFR była utrudniona, co doprowadziło do spadku liczby indywidualnych umów podpisanych w 2021 r. W konsekwencji na koniec 2021 r. było zdecydowanie mniej otwartych umów, dla których należałoby oszacować i naliczyć koszty, niż w 2020 r. (zob. również informacja dodatkowa **2.2**).

AKTYWA NETTO

2.9. REZERWA ODZWIERCIEDLAJĄCA WARTOŚĆ GODZIWĄ

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą	—	5

W wyniku zmiany reguły rachunkowości UE nr 11 odpowiednią kwotę rezerwy odzwierciedlającej wartość godziwą przeniesiono do skumulowanej nadwyżki/skumulowanego deficytu (zob. informacja dodatkowa 2.1).

2.10. KAPITAŁ

Państwa członkowskie należące do EFR wnoszą do funduszu wkłady na realizację programów EFR, jak określono w umowie wewnętrznej każdego EFR. Zgodnie z obowiązującą podstawą prawną wezwania do wniesienia kapitału, czyli wnioski o finansowanie na dany rok N, są przyjmowane decyzją Rady w roku N-1, a środki, które mają wpłynąć, są wyraźnie przypisywane do określonych przyszłych okresów.

Wkłady spełniają kryteria wkładów właścicieli (reguła rachunkowości UE nr 1) i dlatego w sprawozdaniu finansowym EFR traktowane są jako kapitał. Kapitał to całkowita kwota wkładów, które mają zostać przekazane przez państwa członkowskie należące do EFR. Ponieważ kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) odlicza się od całkowitego kapitału funduszu (zob. zestawienie zmian w aktywach netto), w bilansie wykazuje się jedynie kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem).

W związku z tym, że uzgodnione wkłady przypisuje się określonym okresom sprawozdawczym, a roszczenie prawne EFR wobec państw członkowskich EFR powstaje wyłącznie w tych okresach, wszelkie kwoty otrzymane z góry ujmuje się jako odroczone wpłaty na poczet kapitału w pozycji „Zobowiązania”, a nie jako kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem).

2.10.1. Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem
Kapitał	12 164	10 550	20 960	29 367	73 041
Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania)	—	(15)	—	(14 040)	(14 055)
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) na 31.12.2020	12 164	10 535	20 960	15 327	58 986
Kapitał	12 164	10 507	20 960	29 367	72 998
Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania)	—	(15)	—	(10 340)	(10 355)
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) na 31.12.2021	12 164	10 492	20 960	19 027	62 643

Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) stanowi kwoty niebędące jeszcze należnością od państw członkowskich. Kapitałem wniesionym (zgodnie z wezwaniem) są wkłady, których dotyczy wezwanie wystosowane przez EFR i które państwa członkowskie przekazują na rachunki zasobów finansowych (zob. poniżej 2.10.2).

Na mocy decyzji Rady (UE) 2021/1941⁽⁷⁾ wkłady państw członkowskich określone w umowach wewnętrznych dotyczących ósmego i dziewiątego EFR zmniejszono odpowiednio o kwotę 43 mln EUR ze środków umorzonych w ramach ósmego i dziewiątego EFR. Ponieważ środki umorzone w ramach ósmego EFR zostały już przesunięte do innych EFR, kwota 43 mln EUR została odjęta od kapitału dziewiątego EFR. Zwroty wynikające z tego zmniejszenia zostały zbilansowane poprzez dodatkowe wezwania do wniesienia kapitału w ramach 11. EFR. W rzeczywistości zwrot ten zostanie wykorzystany na pierwszą ratę w 2022 r., co wyjaśnia 43 mln EUR kapitału odroczonego (zob. informacja dodatkowa 2.7.2.1).

⁽⁷⁾ Decyzja Rady (UE) 2021/1941 z dnia 9 listopada 2021 r. w sprawie wkładów finansowych wpłacanych przez strony Europejskiego Funduszu Rozwoju na rzecz tego funduszu, w tym pułapu na 2023 r., rocznej kwoty na 2022 r., kwoty pierwszej raty na 2022 r. oraz orientacyjnej, niewiążącej prognozy dotyczącej spodziewanych rocznych kwot wkładów na lata 2024 i 2025 (Dz.U. L 396 z 10.11.2021, s. 61).

Zjednoczone Królestwo pozostaje stroną EFR do czasu zamknięcia wszystkich programów, zgodnie z art. 153 umowy o wystąpieniu, jednak jego udział w niewykorzystanych i umorzonych środkach z ósmego, dziewiątego i dziesiątego EFR nie może zostać ponownie wykorzystany.

2.10.2. *Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) i kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) w podziale na państwa członkowskie i Zjednoczone Królestwo*

(mln EUR)				
Wkłady w ramach 11. EFR	%	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) na 31.12.2020	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) w 2021 r.	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) na 31.12.2021
Austria	2,40	337	(89)	248
Belgia	3,25	456	(120)	336
Bułgaria	0,22	31	(8)	23
Chorwacja	0,23	32	(8)	23
Cypr	0,11	16	(4)	12
Czechy	0,80	112	(30)	83
Dania	1,98	278	(73)	205
Estonia	0,09	12	(3)	9
Finlandia	1,51	212	(56)	156
Francja	17,81	2 501	(659)	1 842
Niemcy	20,58	2 889	(761)	2 128
Grecja	1,51	212	(56)	156
Węgry	0,61	86	(23)	64
Irlandia	0,94	132	(35)	97
Włochy	12,53	1 759	(464)	1 296
Łotwa	0,12	16	(4)	12
Litwa	0,18	25	(7)	19
Luksemburg	0,26	36	(9)	26
Malta	0,04	5	(1)	4
Niderlandy	4,78	671	(177)	494
Polska	2,01	282	(74)	208
Portugalia	1,20	168	(44)	124
Rumunia	0,72	101	(27)	74
Słowacja	0,38	53	(14)	39
Słowenia	0,22	32	(8)	23
Hiszpania	7,93	1 114	(294)	820
Szwecja	2,94	413	(109)	304
Zjednoczone Królestwo	14,68	2 061	(543)	1 518
Ogółem	100,00	14 040	(3 700)	10 340

Ponieważ do opłacenia kapitału 8., 9. i 10. EFR wezwano w poprzednich latach i kapitał ten został wniesiony w całości, kwota 3 700 mln EUR, do której opłacenia wezwano w 2021 r., odnosi się w całości do 11. EFR.

2.10.3. Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR przeniesiony na kolejne okresy

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Kapitał przeniesiony z zamkniętych EFR	627	1 625	—	—	2 252	2 252

Pozycja ta obejmuje środki przeniesione z zamkniętych EFR do 8. i 9. EFR.

2.10.4. Przesunięcia kapitału wniesionego (zgodnie z wezwaniem) między aktywnymi EFR

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	Ogółem
Stan na 31.12.2019	(2 510)	2 109	265	136	—
Przesunięcie umorzonych kwot z poprzednich EFR do rezerwy na wykonanie 10. EFR	(2)	(69)	71	—	—
Przesunięcie umorzonych kwot z poprzednich EFR do rezerwy na wykonanie 11. EFR	—	—	(147)	147	—
Stan na 31.12.2020	(2 512)	2 041	188	283	—
Przesunięcie umorzonych kwot z poprzednich EFR do rezerwy na wykonanie 10. EFR	—	(23)	23	—	—
Przesunięcie umorzonych kwot z poprzednich EFR do rezerwy na wykonanie 11. EFR	—	—	(110)	110	—
Stan na 31.12.2021	(2 512)	2 018	101	394	—

Pozycja ta obejmuje środki przesunięte między aktywnymi EFR.

Po wejściu w życie umowy z Kotonu wszystkie środki niewykorzystane w ramach wcześniejszych aktywnych EFR po umorzeniu przesuwa się do ostatnio uruchomionego EFR. Środki przesunięte z innych EFR zwiększają środki funduszu docelowego, a zmniejszają środki funduszu pochodzenia. Środki przesunięte do rezerwy na wykonanie 10. i 11. EFR mogą zostać zaangażowane tylko na szczególnych warunkach określonych w umowie wewnętrznej.

3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI PRZYCHODY

(mln EUR)

	Informacja dodatkowa	2021	2020
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	3.1	27	92
Przychody z transakcji wymiany	3.2	48	43
Ogółem		75	135

3.1. PRZYCHODY Z TRANSAKCI INNYCH NIŻ TRANSAKcje WYMIANY

Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany odnoszą się do transakcji, w przypadku których jednostka przekazująca zapewnia środki jednostce będącej odbiorcą, która w zamian nie przekazuje bezpośrednio zbliżonej wartości. Pozycja ta obejmuje głównie kwoty otrzymane od Komisji w ciągu roku oraz odzyskane koszty operacyjne.

(mln EUR)							
	Informacja dodatkowa	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
Odzyskanie wydatków		—	1	—	7	8	39
Przychody w związku ze współfinansowaniem	3.1.1	—	—	—	19	19	53
Ogółem		—	1	—	26	27	92

Całkowite przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany zmniejszyły się o 65 mln EUR, wracając do normalnego poziomu po znacznym wzroście w 2020 r. (2019: 28 mln EUR). W 2020 r. nasilono działania w ramach EFR w odpowiedzi na zbliżającą się klauzulę wygaśnięcia, która miała wejść w życie 31 grudnia 2020 r., co doprowadziło do zwiększenia przychodów w związku ze współfinansowaniem.

Spadek odzysku wydatków można w dużej mierze wyjaśnić mniejszą liczbą nakazów odzyskania środków wystawionych w 2021 r. w porównaniu z 2020 r.

Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany można przedstawić następująco w rozbiciu na sposoby zarządzania:

(mln EUR)		
	2021	2020
Zarządzanie bezpośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
Komisja	1	2
Delegatury UE	7	11
	8	13
Zarządzanie pośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
Państwa trzecie	27	42
Podmioty prawa publicznego	(13)	13
Organizacje międzynarodowe	3	17
Podmioty prawa prywatnego wypełniające zadania służby publicznej	2	7
	19	79
Ogółem	27	92

3.1.1. Przychody w związku ze współfinansowaniem

Otrzymane wkłady na współfinansowanie spełniają kryteria przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany pod pewnymi warunkami i jako takie po ich otrzymaniu nie powinny mieć wpływu na sprawozdanie z finansowych wyników działalności.- Wkłady zalicza się do zobowiązań (zob. informacja dodatkowa 2.6.2 i 2.7.2), dopóki nie zostaną spełnione warunki związane z przekazaniem środków pieniężnych, tj. dopóki nie zostaną poniesione koszty kwalifikowalne (zob. informacja dodatkowa 3.4). Odpowiednią kwotę ujmuje się następnie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności jako przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany w związku ze współfinansowaniem.- Wpływ na wynik ekonomiczny za rok jest zatem zerowy.

3.2. PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

Przychody z transakcji i zdarzeń wymiany odnoszą się do następujących rodzajów transakcji: świadczenie usług, sprzedaż towarów oraz użytkowanie przez inne jednostki aktywów jednostki przynoszących odsetki, tantiemy i dywidendy.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
<i>Przychody finansowe</i>	—	—	(22)	(4)	(26)	6
<i>Pozostałe przychody</i>	—	5	14	55	74	37
Ogółem	—	5	(8)	51	48	43

Przychody finansowe mają wartość ujemną, ponieważ szacunkowe przychody z ubiegłego roku były wyższe niż szacunkowe kwoty z roku bieżącego. Ten spadek szacunkowych kwot to efekt łączny. Po pierwsze, po dalszej analizie stwierdzono, że odsetki z projektu UE na rzecz infrastruktury w Afryce (18 mln EUR), ujęte w ubiegłym roku w rozliczeniach międzyokresowych przychodów finansowych, stanowią część wkładów do funduszu powierniczego i nie są należne EFR. Po drugie, odsetki naliczone od opóźnionych płatności zgodnie z nakazami odzyskania środków zmalały w porównaniu z poprzednim rokiem o 8 mln EUR.

Pozostałe przychody odnoszą się głównie do dodatnich różnic kursowych. Odpowiednie ujemne różnice kursowe księguje się w pozycji „Inne koszty” (zob. informacja dodatkowa 3.6).

KOSZTY

Pozycja ta obejmuje koszty poniesione w związku z działalnością operacyjną.

3.3. INSTRUMENTY POMOCY

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
<i>Pomoc programowana</i>	—	(4)	(19)	1 268	1 244	2 889
<i>Wsparcie makroekonomiczne</i>	—	7	—	—	7	(8)
<i>Polityka sektorowa</i>	—	(2)	—	(2)	(5)	3
<i>Projekty w ramach AKP</i>	—	—	228	724	951	1 019
<i>Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych</i>	—	6	7	(6)	6	19
<i>Inne programy pomocy</i>	—	—	—	(1)	(1)	—
<i>Wsparcie instytucjonalne</i>	—	—	(1)	15	14	13
<i>Wkłady do funduszy powierniczych</i>	—	—	—	646	646	673
Ogółem	—	7	214	2 644	2 864	4 607

Koszty operacyjne EFR obejmują różne instrumenty pomocy i przyjmują różne formy w zależności od sposobu wypłacania środków i zarządzania nimi.

W 2021 r. koszty operacyjne znacząco zmalały, tj. o kwotę 1 743 mln EUR, głównie w wyniku spadku kosztów w ramach 11. EFR (z 4 179 mln EUR w 2020 r. do 2 644 mln EUR w 2021 r.) w połączeniu ze spadkiem w ramach 10. EFR (z 462 mln EUR w 2020 r. do 214 mln EUR w 2021 r.). Spadek ten jest efektem łącznym pandemii COVID-19 oraz kryzysów politycznych w szeregu regionów, które spowolniły i utrudniły realizację w ciągu roku, w szczególności w delegaturach (zob. informacja dodatkowa 2.4). Ponadto w 2020 r. koszty w przypadku 11. EFR były wyjątkowo wysokie: zbliżające się wejście w życie klauzuli wygaśnięcia w dniu 31 grudnia 2021 r., doprowadziło do zwiększenia liczby umów i wykonanych płatności.

Zmiany kosztów w ramach 10. EFR są zgodne z cyklem działania EFR i wynikają również ze zmiany liczby otwartych umów. W 2021 r. w ramach 10. EFR i wcześniejszych EFR zakończono i zamknięto wiele umów, co sprawiło, że w ramach tych EFR poniesiono mniejsze koszty. Liczba otwartych umów w ramach 10. EFR na koniec roku była bowiem o 33 % niższa niż w 2020 r.

W ramach 11. EFR spadek kosztów wynika głównie ze spadków w trzech obszarach:

- 1) pomoc podlegająca programowaniu (2 889 mln EUR w 2020 r., a 1 244 mln EUR w 2021 r.);
- 2) projekty w ramach AKP (1 019 mln EUR w 2020 r., a 951 mln EUR w 2021 r.); oraz
- 3) wkłady do funduszy powierniczych (673 mln EUR w 2020 r., a 646 mln EUR w 2021 r.).

3.4. KOSZTY WSPÓŁFINANSOWANIA

(mln EUR)						
	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
Współfinansowanie	—	—	—	19	19	53

Pozycja ta obejmuje koszty poniesione w związku ze współfinansowanymi projektami w 2021 r. Należy zwrócić uwagę, że poniesione koszty obejmują szacunkowe kwoty związane z zakończeniem księgowania (i w związku z tym odwróceniem zapisów dotyczących szacunkowych kwot odnoszących się do roku poprzedniego).

Jak wskazano powyżej, rok 2020 był wyjątkowy ze względu na wejście w życie klauzuli wygaśnięcia, co doprowadziło do zwiększonego poziomu realizacji. Kwota współfinansowania w 2021 r. odpowiada już w większym stopniu zwykłym poziomom współfinansowania (2019: 14 mln EUR) (zob. informacja dodatkowa 2.3).

Zgodnie z regułami rachunkowości dotyczącymi współfinansowania poniesione kwoty nie wywarły żadnego wpływu na wynik za rok, ponieważ ujęto je zarówno jako wydatki związane ze współfinansowaniem, jak i jako przychody związane ze współfinansowaniem (informacja dodatkowa 3.1.1).

Instrumenty pomocy i koszty współfinansowania według rodzaju zarządzania

(mln EUR)		
	2021	2020
Zarządzanie bezpośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
Komisja	168	168
Agencje wykonawcze UE	4	14
Fundusze powiernicze	(515)	19
Delegatury UE	658	1 969
	315	2 170
Zarządzanie pośrednie		
Podmiot(-y) wykonujący(-e):		
EBI i EFI	113	(67)
Organizacje międzynarodowe	1 053	1 268
Podmioty prawa prywatnego wypełniające zadania służby publicznej	204	243
Podmioty prawa publicznego	212	248
Państwa trzecie	983	795
Organy UE z partnerstwem publiczno-prywatnym	3	2
	2 568	2 490
Ogółem	2 883	4 660

3.5. KOSZTY FINANSOWE

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
Straty netto z tytułu utraty wartości pożyczek i należności	—	—	—	1	1	—
Straty na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	—	—	—	1	1	—
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości należności	—	(7)	23	1	17	21
Ogółem	—	(7)	23	3	20	21

Na 31 grudnia 2021 r. niezrealizowana strata netto z tytułu utraty wartości pożyczek wyniosła 1 mln EUR.

Koszty finansowe w wysokości 1 mln EUR dotyczące aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt dotyczą głównie różnic kursowych, odsetek i zmian wartości godziwej, w szczególności w odniesieniu do funduszu ABC.

Ujemna kwota w ramach 9. EFR w pozycji „Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości należności” wynika głównie z odwrócenia zapisów księgowych na zakończenie zeszłego roku. W 2020 r. szacowane koszty związane z nieściągalnymi należnościami wynikającymi z przeterminowanych nakazów odzyskania środków (ponad 2 lata), upadłości i umorzeń były wyższe niż w 2021 r.

3.6. INNE KOSZTY

W pozycji tej ujęto koszty o charakterze administracyjnym, takie jak zewnętrzne usługi nieinformatyczne, koszty leasingu operacyjnego, komunikacja i publikacje, koszty szkoleń itp.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	2021	2020
Koszty administracyjne i informatyczne	—	—	4	94	98	120
Poniesione straty na należnościach z tytułu dostaw i usług	—	6	0	0	7	4
Ujemne różnice kursowe	—	5	11	25	41	72
Ogółem	—	11	16	119	145	197

Pozycja „Koszty administracyjne i informatyczne” obejmuje kwoty wynikające z wewnętrznej umowy EFR z Komisją na pokrycie wydatków administracyjnych poniesionych przez siedzibę główną i delegatury w związku z zarządzaniem programami EFR. Tak zwane „wydatki na wsparcie” odnoszą się głównie do wydatków na przygotowanie, działania następcze, monitorowanie i ocenę projektów, a także wydatków na sieci komputerowe, pomoc techniczną, zarządzanie finansowe i prognozowanie itp.

Zmniejszenie kwoty ujętej w tej pozycji wynika łącznie z obniżenia szacunków w zakresie kosztów administracyjnych i informatycznych (2020: 120 mln EUR) oraz zmniejszenia kosztów związanych z ujemnymi różnicami kursowymi (2020: 72 mln EUR).

Znaczący spadek ujemnych różnic kursowych wynika głównie ze zmniejszenia niezrealizowanych strat z tytułu przeszacowania stanu sald posiadanych w walutach na 31 grudnia 2021 r.

4. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ORAZ INNE ISTOTNE POZYCJE

4.1. AKTYWA WARUNKOWE

Aktywa warunkowe to ewentualne aktywa, które powstają na skutek przeszłych zdarzeń, a których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej liczby niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki.

(mln EUR)						
	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Gwarancje dotyczące płatności zaliczkowych	—	—	3	—	44	49
Gwarancje wykonania	—	7	3	—	11	12
Gwarancje kwot zatrzymanych	—	5	3	—	9	9
Ogółem	—	13	6	—	20	21

Gwarancji dotyczących płatności zaliczkowych wymaga się w niektórych przypadkach od beneficjentów innych niż państwa członkowskie przy wypłacie zaliczek.

Gwarancji wykonania wymaga się w celu zapewnienia, aby beneficjenci finansowania w ramach EFR wywiązali się ze swych zobowiązań przewidzianych w umowach zawartych z EFR.

Gwarancje kwot zatrzymanych odnoszą się wyłącznie do umów na roboty budowlane. Zazwyczaj zatrzymuje się 10 % płatności okresowych na rzecz beneficjentów, aby zapewnić wypełnienie zobowiązań przez wykonawców. Kwoty zatrzymane wykazuje się jako zobowiązania. Z zastrzeżeniem akceptacji instytucji zamawiającej wykonawca może zamiast tego dostarczyć gwarancję kwot zatrzymanych, która zastępuje zatrzymane kwoty płatności okresowych. Te otrzymane gwarancje wykazuje się jako składnik aktywów warunkowych.

W przypadku umów zarządzanych w ramach zarządzania pośredniego gwarancje należą do instytucji zamawiających innych niż EFR i nie są w związku z tym wykazywane przez EFR (zob. informacja dodatkowa 2.2.4).

4.2. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Zobowiązania warunkowe to ewentualne obowiązki, które powstają na skutek przeszłych zdarzeń, a których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej liczby niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki, lub obecne obowiązki wynikające z przeszłych zdarzeń, w przypadku których wypływ środków nie jest prawdopodobny lub nie można wycenić kwoty w wiarygodny sposób.

4.2.1. Udzielone gwarancje

(mln EUR)						
	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Udzielone gwarancje	—	—	—	(7)	(7)	(3)

Powyższa tabela przedstawia zakres ekspozycji EFR na ewentualne przyszłe płatności związane z gwarancjami udzielonymi grupie EBI lub innym instytucjom finansowym. Kwoty wykazuje się po potrąceniu rezerw finansowych lub zobowiązań finansowych ujętych dla tych programów.

Kwota 7 mln EUR dotyczy w całości gwarancji udzielonej w ramach instrumentu finansowego EURITZ.

4.3. INNE ISTOTNE POZYCJE

4.3.1. Zobowiązania pozostające do spłaty nieuwjęte jeszcze jako koszty

Poniższa kwota stanowi budżetowe zobowiązania pozostające do spłaty (RAL) pomniejszone o powiązane kwoty, które ujęto w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności jako koszty. Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty (RAL) to kwota zobowiązań, w przypadku których nie dokonano jeszcze płatności lub umorzenia. Jest to normalną konsekwencją istnienia programów wieloletnich.

(mln EUR)

	8. EFR	9. EFR	10. EFR	11. EFR	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	—	21	408	5 926	6 355	7 224

Spadek zobowiązań pozostających do spłaty wynika w dużej mierze ze zmniejszenia się zobowiązań budżetowych pozostających do spłaty, które sięgnęły 7 993 mln EUR (w 2020 r.: 9 286 mln EUR). Spadek ten jest spowodowany głównie mniejszą liczbą zobowiązań indywidualnych podpisanych w ciągu roku w wyniku nowych wyzwań, które utrudniły realizację, w szczególności w delegaturach (zob. informacja dodatkowa 2.2)

5. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Poniższe pozycje dotyczące zarządzania ryzykiem finansowym EFR odnoszą się do operacji skarbcowych przeprowadzanych przez Komisję w imieniu EFR w celu wykorzystania jego zasobów.

5.1. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZABEZPIECZAJĄCA

Zasady zarządzania operacjami skarbcowymi zostały określone w rozporządzeniu finansowym mającym zastosowanie do 11. EFR oraz w umowie wewnętrznej.

Na mocy wspomnianego rozporządzenia obowiązują następujące zasady główne:

- Swoje wkłady na EFR państwa członkowskie wpłacają na specjalne rachunki bankowe otwarte w banku centralnym każdego państwa członkowskiego lub wyznaczonej przez nie instytucji finansowej. Wkłady pozostają na tych rachunkach specjalnych do momentu, gdy konieczne jest dokonanie płatności przez EFR;
- Wkłady na EFR są wpłacane przez państwa członkowskie w euro, natomiast płatności EFR są denominowane w euro i w innych walutach;
- Nie można przekraczać stanu rachunków bankowych otwartych przez Komisję w imieniu EFR.

Oprócz rachunków specjalnych Komisja otwiera w imieniu EFR inne rachunki w instytucjach finansowych (bankach centralnych i bankach komercyjnych) w celu dokonywania płatności i otrzymywania wpływów innych niż wkłady państw członkowskich do budżetu.

Operacje finansowe i płatnicze są w dużej mierze zautomatyzowane i opierają się na nowoczesnych systemach informatycznych. Aby zagwarantować bezpieczeństwo systemu oraz zapewnić rozdział obowiązków zgodnie z przepisami rozporządzenia finansowego, standardami kontroli wewnętrznej Komisji i zasadami audytu, stosuje się określone procedury.

Zarządzanie operacjami skarbcowymi i płatniczymi regulują pisemne wytyczne i procedury, które mają na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego i finansowego oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu kontroli. Wspomniane wytyczne i procedury odnoszą się do różnych obszarów działań, a ich przestrzeganie jest regularnie sprawdzane.

5.2. RYZYKO WALUTOWE

Ekspozycja EFR na ryzyko walutowe na koniec roku – pozycja netto

(mln EUR)

	31.12.2021					31.12.2020				
	USD	DKK	EUR	Inne	Ogółem	USD	DKK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe										
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	—	—	—	—	—	2		31	—	33
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt (*)	8	—	30	—	39	—		—	—	—
Należności (**)	—	—	8	—	8	65	—	69	6	140
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3	—	991	—	994	2	—	726	—	728
	11	—	1 029	—	1 040	69	—	826	6	901
Zobowiązania finansowe										
Zobowiązania (***)	—	—	—	—	—	(16)	(6)	(605)	10	(617)
	—	—	—	—	—	(16)	(6)	(605)	10	(617)
Ogółem	11	—	1 029	—	1 040	53	(6)	221	16	284

(*) Przeklasyfikowanie aktywów finansowych od 2021 r. (w ramach zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11).

(**) Od 2021 r. należności nie obejmują rozliczeń międzyokresowych czynnych i biernych (brak ryzyka walutowego), a kwoty należne nie są wykazywane (nie wchodzą w zakres zmienionej reguły rachunkowości UE nr 11).

(***) Począwszy od 2021 r., nie wykazuje się już zobowiązań, ponieważ nie narażają one EFR na znaczące ryzyko walutowe (jako że zdecydowana większość zobowiązań jest wyrażona w EUR).

5.3. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

EFR nie zaciąga pożyczek pieniężnych, w związku z czym nie jest narażony na ryzyko stopy procentowej.

Uzyskuje jednak odsetki od kwot zdeponowanych na różnych rachunkach bankowych. Komisja wprowadziła więc w imieniu EFR środki mające na celu zagwarantowanie, że uzyskiwane regularnie odsetki będą odzwierciedlały rynkowe stopy procentowe oraz ich ewentualne wahania.

Wkłady do budżetu EFR są przekazywane przez każde państwo członkowskie na specjalny rachunek otwarty w wyznaczonej przez nie instytucji finansowej. Ze względu na to, że odsetki generowane na niektórych z tych rachunków mogą mieć obecnie wartość ujemną, stosowane są odpowiednie procedury zarządzania środkami pieniężnymi w celu zminimalizowania sald utrzymywanych na takich rachunkach. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2016/888⁽⁸⁾ koszty ujemnych odsetek na tych rachunkach ponosi dane państwo członkowskie.

Salda jednodniowych depozytów składanych na rachunkach w bankach komercyjnych generują dochody z tytułu odsetek codziennie. Oprocentowanie sald na takich rachunkach opiera się na zmiennych stopach rynkowych, do których zastosowanie ma marża umowna (dodatnia lub ujemna). W przypadku większości rachunków obliczanie odsetek jest powiązane z rynkową referencyjną stopą procentową i jest korygowane o wszelkie wahania tej stopy. W związku z tym nie zachodzi ryzyko, że odsetki od sald EFR mogłyby być naliczane według stopy niższej niż stopy rynkowe.

5.4. RYZYKO KREDYTOWE (RYZYKO KONTRAHENTA)

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

W przypadku aktywów finansowych wykazane kwoty są wartościami bilansowymi netto i stanowią ekspozycję EFR na ryzyko kredytowe na koniec okresu sprawozdawczego.

(mln EUR)	
	31.12.2021
Aktywa finansowe	
Pożyczki	1
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	994
Należności z tytułu transakcji wymiany (*)	8
Udzielone gwarancje	
Umowy gwarancji finansowej	8
Ogółem na 31.12.2021	1 011

(*) Z wyłączeniem czynnych rozliczeń międzyokresowych.

Kredytowe instrumenty finansowe: jakość kredytowa

(mln EUR)					
31.12.2021					
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Ogółem
Rating kredytowy					
Rating najwyższy i wysoki	—	—	—	—	—
Rating średnio-wysoki	—	—	—	—	—
Rating średnio-niski	—	—	—	—	—

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2016/888 z dnia 6 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/323 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju w odniesieniu do płatności rat (Dz.U. L 149 z 7.6.2016, s. 1).

(mln EUR)

31.12.2021					
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Ogółem
Rating nieinwestycyjny i niewykonania zobowiązań	—	—	3	—	3
Wartość bilansowa brutto	—	—	3	—	3
Pomniejszenie o odpis na oczekiwane straty kredytowe	—	—	2	—	2
Wartość bilansowa netto	—	—	1	—	1

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty: jakość kredytowa

(mln EUR)

	31.12.2021
Rating kredytowy	
Rating najwyższy i wysoki	751
Rating średnio-wysoki	241
Rating średnio-niski	2
Rating nieinwestycyjny i niewykonania zobowiązań	—
Wartość bilansowa brutto	994
Pomniejszenie o odpis na oczekiwane straty kredytowe	—
Wartość bilansowa netto	994

Należności: jakość kredytowa

(mln EUR)

31.12.2021

	Nieprzeterminowane	Przeterminowane	Przeterminowane	Przeterminowane	Przeterminowane	Ogółem
		0–30 dni	31–90 dni	91 dni–1 rok	> 1 rok	
Wartość bilansowa brutto	8	—	—	—	—	8
Pomniejszenie o odpis na oczekiwane straty kredytowe	—	—	—	—	—	—
Wartość bilansowa netto	8	—	—	—	—	8

Na podstawie analizy należności z tytułu transakcji wymiany i dla celów przejścia na zmienioną regułę rachunkowości UE nr 11 dla należności ujętych w rocznym sprawozdaniu finansowym EFR za 2021 r. nie przewiduje się korekty z tytułu utraty wartości do zaksięgowania 01.01.2021 r.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt: jakość kredytowa

W 2021 r. aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt ujęte w niniejszym sprawozdaniu finansowym dotyczą inwestycji kapitałowych, które nie są narażone na ryzyko kredytowe (zob. informacja dodatkowa 2.1).

Pozycje dotyczące ryzyka kredytowego opublikowane w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2020 r.

W celach informacyjnych podano poniżej pozycje dotyczące ryzyka kredytowego opublikowane w rocznym sprawozdaniu finansowym za rok 2020:

Aktywa finansowe, które nie są przeterminowane ani nie nastąpiła w ich przypadku utrata wartości

(mln EUR)

	Ogółem	Nieprzeterminowane i które nie utraciły wartości	Przeterminowane, ale które nie utraciły wartości		
			< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	140	124	7	9	—
Ogółem na 31.12.2020	140	124	7	9	—

Aktywa finansowe według kategorii ryzyka:

(mln EUR)

	31.12.2020		
	Należności	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci posiadający zewnętrzny rating kredytowy			
Rating najwyższy i wysoki	9	372	381
Rating średnio-wysoki	—	211	211
Rating średnio-niski	—	145	145
Rating niski	—	—	—
	9	728	737
Kontrahenci nieposiadający zewnętrznego ratingu kredytowego			
Grupa 1 (dłużnicy, którzy dotychczas zawsze wywiązywali się z zobowiązań)	131	—	131
Grupa 2 (dłużnicy, którzy w przeszłości nie wywiązali się z zobowiązań)	—	—	—
Ogółem	131	—	131
Ogółem	140	728	868

5.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI**Analiza zobowiązań finansowych stosownie do okresu pozostałego do umownego terminu wymagalności**

Zobowiązania finansowe ujęte w tej pozycji wykazuje się według wartości bilansowych zawartych w bilansie.

(mln EUR)

	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Zobowiązania finansowe na 31.12.2021	501	6	—	508
Zobowiązania finansowe na 31.12.2020	615	2	—	617

Dzięki zasadom budżetowym stosowanym w odniesieniu do EFR stan ogółu środków pieniężnych w okresie budżetowym jest zawsze wystarczający w celu realizacji płatności. Wkład państw członkowskich ogółem jest bowiem równy łącznej kwocie środków na płatności na dany okres budżetowy.

Wkłady państw członkowskich do EFR są jednak wnoszone w trzech ratach rocznie, natomiast płatności charakteryzuje sezonowość.

Aby zagwarantować stan zasobów finansowych zawsze wystarczający na zrealizowanie płatności, których należy dokonać w danym miesiącu, między działem Komisji odpowiedzialnym za zarządzanie zasobami finansowymi a odpowiednimi departamentami odpowiedzialnymi za wydatki ma miejsce regularna wymiana informacji dotyczących sytuacji w zakresie zasobów finansowych.

Ponadto w zakresie operacji finansowych EFR zautomatyzowane narzędzia zarządzania środkami pieniężnymi zapewniają każdego dnia odpowiednią płynność na każdym z rachunków bankowych EFR.

6. UJAWNIE NIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH

Podmioty powiązane z EFR to fundusz powierniczy Bêkou, fundusz powierniczy UE dla Afryki i Komisja Europejska. Transakcje między tymi jednostkami stanowią część normalnych operacji EFR i jako takie – zgodnie z regułami rachunkowości UE – nie są objęte szczególnymi obowiązkami informacyjnymi.

Ponieważ Komisja zarządza EFR, nie ma on osobnego kierownictwa. Świadczenia przysługujące kadrze kierowniczej UE najwyższego szczebla, w tym Komisji, wykazano w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym Unii Europejskiej w pozycji 7.2 „Świadczenia przysługujące kadrze kierowniczej najwyższego szczebla”.

7. ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM

Ukraina

Zgodnie z regułą rachunkowości UE nr 19 „Zdarzenia po dniu sprawozdawczym” wojna w Ukrainie, która wybuchła w lutym 2022 r., jest zdarzeniem niewymagającym dokonania korekt, co oznacza, że nie wymaga się żadnych korekt danych finansowych zawartych w niniejszym sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2021 r. Jeżeli chodzi o kolejne okresy sprawozdawcze, wojna może wywrzeć wpływ na ujmowanie i wycenę niektórych aktywów i zobowiązań w bilansie, a także na niektóre przychody i koszty ujęte w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Na podstawie faktów i okoliczności dostępnych w chwili przygotowania niniejszego sprawozdania finansowego, w szczególności w obliczu zmieniającej się sytuacji, nie sposób wiarygodnie oszacować skutków finansowych wybuchu wojny w Ukrainie dla EFR.

Na dzień przekazania niniejszego sprawozdania finansowego księgowy EFR nie wiedział ani nie został powiadomiony o żadnych istotnych zdarzeniach poza zdarzeniami omówionymi powyżej, które wymagałyby zamieszczenia odrębnych informacji w niniejszej sekcji. Roczne sprawozdanie finansowe i powiązane informacje dodatkowe opracowano, wykorzystując najnowsze dostępne informacje, co znalazło swoje odzwierciedlenie powyżej.

8. UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU

Wynik ekonomiczny za dany rok oblicza się w oparciu o zasadę rachunkowości memoriałowej. Wynik budżetu oblicza się natomiast zgodnie z metodą kasową. Ponieważ oba wspomniane wyniki bazują na tych samych operacjach leżących u podstaw rozliczeń, ich uzgodnienie stanowi przydatny rodzaj kontroli. W poniższej tabeli przedstawiono to uzgodnienie, z wyróżnieniem istotnych dla uzgodnienia kwot w podziale na pozycje przychodów i kosztów. Informacje dodatkowe do tabeli zawierają bardziej szczegółowe dane na temat charakteru kluczowych pozycji uzgadnianych

(mln EUR)

	2021	2020
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	(2 974)	(4 744)
Przychody		
Należności niemające wpływu na wynik budżetu	—	(2)

(mln EUR)

	2021	2020
Należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobrałe	(6)	(23)
Należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku	20	13
Przychody zmniejszające wykorzystanie	13	61
Naliczone przychody (netto)	(69)	(33)
Inne	—	—
Koszty		
Dotychczas niepokryte koszty za rok bieżący	111	119
Koszty z lat ubiegłych pokryte w roku bieżącym	(741)	(817)
Wynik netto zaliczkowania	(295)	(281)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów (netto)	539	1 102
WYNIK BUDŻETU ZA ROK	(3 401)	(4 604)

8.1. POZYCJE UZGADNIANE – PRZYCHODY

Faktyczne przychody budżetowe za dany rok budżetowy odpowiadają przychodom pobranym z tytułu należności ustalonych w ciągu tego roku oraz kwotom otrzymanym z tytułu należności ustalonych w latach ubiegłych.

Należności niemające wpływu na wynik budżetu są ujmowane w wyniku ekonomicznym, ale z perspektywy budżetowej nie mogą one być traktowane jako przychody, gdyż zainkasowana kwota jest przenoszona do rezerw i nie może zostać ponownie przydzielona bez decyzji Rady.

Należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze nie pobrane, odlicza się od wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia, jako że nie są one częścią przychodów budżetowych. Z kolei **należności ustalone w latach ubiegłych i pobrane w roku bieżącym** dolicza się na użytek uzgodnienia do wyniku ekonomicznego.

Linia dotycząca **wyniku netto zaliczkowania** odnosi się do rozliczania płatności zaliczkowych za pomocą kwot odzyskanych od beneficjentów. Te wpływy gotówkowe stanowią przychody budżetowe, ale nie wywierają wpływu na wynik ekonomiczny, dlatego też należy zsumować je do celów uzgodnienia.

Naliczone przychody netto składają się głównie z rozliczeń międzyokresowych dokonanych na potrzeby zamknięcia księgowania na koniec danego roku. Uwzględnia się jedynie wynik netto, tj. naliczone przychody za bieżący rok pomniejszone o wpływy z tytułu naliczonych przychodów za poprzedni rok.

8.2. POZYCJE UZGADNIANE – KOSZTY

Dotychczas niepokryte koszty za rok bieżący należy zsumować do celów uzgodnienia, jako że są one częścią wyniku ekonomicznego, ale nie należą do kosztów budżetowych. Natomiast **koszty z lat ubiegłych pokryte w roku bieżącym** muszą zostać odjęte od wyniku ekonomicznego do celów uzgodnienia, ponieważ są one częścią kosztów budżetowych z bieżącego roku, ale albo nie mają wpływu na wynik ekonomiczny, albo wiążą się ze zmniejszeniem kosztów w przypadku korekt.

Wpływy gotówkowe z tytułu **anulowanych płatności** nie mają wpływu na wynik ekonomiczny, ale mają wpływ na wynik budżetu.

Wynik netto zaliczkowania obejmuje nowe kwoty zaliczkowania wypłacone w roku bieżącym (ujęte jako koszty budżetowe tego roku) i rozliczenie płatności zaliczkowych wypłaconych w bieżącym roku lub we wcześniejszych latach przez zatwierdzenie kosztów kwalifikowalnych. Te ostatnie stanowią koszt zgodnie z zasadą rachunkowości memoriałowej, jednak koszt ten nie jest ujmowany na kontach budżetowych, jako że płatność początkowych zaliczek została już uwzględniona jako koszt budżetowy w momencie jej dokonania.

Na **bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów netto** składają się głównie rozliczenia międzyokresowe dokonane na użytek zamknięcia księgowania na koniec danego roku, tj. koszty kwalifikowalne, które zostały poniesione przez beneficjentów środków EFR i jeszcze nie zostały zgłoszone EFR. Uwzględnia się jedynie wynik netto, tj. bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów za bieżący rok pomniejszone o pokryte koszty za poprzedni rok.

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZY POWIERNICZYCH UNII SKONSOLIDOWANYCH W RAMACH
EFR**

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2021 DOTYCZĄCE FUNDUSZU POWIERNICZEGO „BÊKOU” ⁽⁹⁾

⁽⁹⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do tys. EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w tabelach nie sumują się.

INFORMACJE WSTĘPNE DOTYCZĄCE UNIJNEGO FUNDUSZU POWIERNICZEGO „BÊKOU”**Informacje ogólne na temat funduszy powierniczych Unii****Utworzenie**

Zgodnie z art. 234 i 235 rozporządzenia w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (rozporządzenie finansowe UE) ⁽¹⁰⁾ i art. 35 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju ⁽¹¹⁾ Komisja Europejska jest upoważniona do tworzenia na potrzeby działań zewnętrznych funduszy powierniczych Unii („fundusze powiernicze Unii”). Unijne fundusze powiernicze tworzy się na podstawie umowy zawieranej z innymi darczyńcami na potrzeby działań w sytuacjach nadzwyczajnych i pokryzysowych niezbędnych do reagowania na kryzys lub na potrzeby działań tematycznych.

Unijne fundusze powiernicze ustanawia Komisja Europejska na podstawie decyzji podjętej po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Radą lub po jej zatwierdzeniu przez te organy. Decyzja ta obejmuje umowę ustanawiającą zawieraną z innymi darczyńcami.

Unijne fundusze powiernicze ustanawia się i wdraża wyłącznie z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

- istnieje wartość dodana interwencji Unii: cele unijnych funduszy powierniczych, w szczególności ze względu na ich skalę lub potencjalne skutki, można osiągnąć lepiej na szczeblu unijnym niż na szczeblu krajowym, a wykorzystanie istniejących instrumentów finansowych nie wystarczyłoby do osiągnięcia celów polityki Unii,
- unijne fundusze powiernicze zapewniają wyraźną widoczność działań politycznych Unii oraz korzyści w zarządzaniu oraz umożliwiają lepsze kontrolowanie przez Unię ryzyk i wypłacania wkładów Unii i innych darczyńców,
- unijne fundusze powiernicze nie powielają innych istniejących kanałów finansowania lub podobnych instrumentów, nie wnosząc żadnej dodatkowości;
- cele unijnych funduszy powierniczych są spójne z celami unijnych instrumentów lub pozycji w budżecie, z których te fundusze są finansowane.

Istniejące fundusze powiernicze UE

Dotychczas Komisja utworzyła cztery fundusze powiernicze UE:

- fundusz powierniczy „Bêkou”, którego celem jest wsparcie wszystkich aspektów wyjścia Republiki Środkowoafrykańskiej z kryzysu i działań służących odbudowie tego kraju. Ustanowiono go dnia 15 lipca 2014 r.,
- fundusz powierniczy UE „Madad”, regionalny fundusz powierniczy Unii Europejskiej w odpowiedzi na kryzys w Syrii. Ustanowiono go dnia 15 grudnia 2014 r.,
- fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki – kryzysowy fundusz powierniczy UE na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce. Ustanowiono go dnia 12 listopada 2015 r.,
- fundusz powierniczy UE dla Kolumbii, którego celem jest wsparcie wdrażania porozumienia pokojowego w procesie wstępnej odbudowy i stabilizacji po zakończeniu konfliktu. Ustanowiono go dnia 12 grudnia 2016 r.

Misja

Fundusz powierniczy „Bêkou” został utworzony w celu wspierania stabilizacji i odbudowy Republiki Środkowoafrykańskiej. Jego głównym celem, jak określono w umowie założycielskiej, jest „zapewnienie spójnej, ukierunkowanej pomocy na rzecz odporności słabszych grup społecznych oraz wsparcia dla wszystkich aspektów wyjścia z kryzysu i odbudowy Republiki Środkowoafrykańskiej, koordynacja działań w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej oraz pomoc krajom sąsiadującym w radzeniu sobie ze skutkami kryzysu”.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1877.

Główne działania operacyjne

Unijny fundusz powierniczy łączy zasoby pochodzące od różnych darczyńców w celu finansowania programów na podstawie uzgodnionych celów. Od czasu swojego powstania w lipcu 2014 r. w ramach funduszu powierniczego „Békou” przyjęto 22 programy i dotarło do ponad 2,5 mln beneficjentów. Wspomniane programy służą udzieleniu Republice Środkowoafrykańskiej i jej mieszkańcom pomocy w następstwie kryzysu z 2013 r. Ścisłej rzecz biorąc, celem funduszu powierniczego „Békou” jest zapewnienie dostępu do podstawowych usług (głównie zdrowia, wody i infrastruktury sanitarnej), wspieranie ożywienia gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a także promowanie spójności społecznej i pojednania.

Zarządzanie

Komisja Europejska zarządza funduszem powierniczym EUTF Békou oraz pełni również funkcję sekretariatu dwóch organów zarządzających – zarządu i komitetu operacyjnego. Zarząd i komitet operacyjny funduszu powierniczego „Békou” składają się z przedstawicieli darczyńców, Komisji, Parlamentu Europejskiego, przedstawicieli władz Republiki Środkowoafrykańskiej i obserwatorów. Zasady dotyczące składu zarządu i jego przepisy wewnętrzne określone są w umowie ustanawiającej unijny fundusz powierniczy.

Głównym zadaniem zarządu jest ustalanie i weryfikacja ogólnej strategii funduszu powierniczego. Komitet operacyjny jest odpowiedzialny za wybór działań finansowanych przez fundusz i nadzoruje ich realizację. Komitet zatwierdza również roczne sprawozdanie finansowe i sprawozdanie roczne dotyczące działań finansowanych przez fundusz powierniczy.

Źródła finansowania

Fundusz powierniczy „Békou” jest finansowany z wkładów darczyńców.

Roczne sprawozdanie finansowe

Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Ramy prawne i terminy sporządzania rocznego sprawozdania finansowego określa „Umowa ustanawiająca fundusz powierniczy Unii na rzecz Republiki Środkowoafrykańskiej, unijny fundusz powierniczy »Békou«, oraz jej regulamin wewnętrzny” („umowa założycielska”). Zgodnie z tą umową założycielską sprawozdanie finansowe sporządza księgowy Komisji zgodnie z przyjętymi przez regułami rachunkowości (reguły rachunkowości UE) opartymi na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (MSRSP).

Księgowy

Księgowy Komisji pełni funkcję księgowego unijnych funduszy powierniczych. Księgowy odpowiada za ustanowienie praktyk księgowych oraz planu kont wspólnych dla wszystkich unijnych funduszy powierniczych. Audytor wewnętrzny Komisji, OLAF oraz Trybunał Obrachunkowy wykonują w odniesieniu do unijnego funduszu powierniczego te same uprawnienia co w odniesieniu do innych działań realizowanych przez Komisję. Każdego roku unijne fundusze powiernicze poddawane są również niezależnemu audytowi zewnętrznemu.

Struktura rocznego sprawozdania finansowego

Roczne sprawozdanie finansowe obejmuje okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia i składa się ze sprawozdania finansowego oraz sprawozdań z wykonania budżetu. Podczas gdy sprawozdanie finansowe i informacje dodatkowe sporządza się zgodnie z rachunkowością memoriałową, sprawozdania z wykonania budżetu opierają się głównie na przepływach pieniężnych.

Proces od wstępnego sprawozdania finansowego do udzielenia absolutorium

Roczne sprawozdanie finansowe jest przedmiotem niezależnego badania przez audytora zewnętrznego. Księgowy sporządza wstępne roczne sprawozdanie finansowe, które przekazuje do dnia 15 lutego następnego roku komitetowi operacyjnemu, który z kolei przekazuje je firmie audytorskiej wybranej przez jednostkę w drodze procedury przetargowej. Po przeprowadzeniu audytu księgowy przygotowuje ostateczne roczne sprawozdanie finansowe i przedkłada je komitetowi operacyjnemu do zatwierdzenia (art. 8.3.4 lit. c)).

Roczne sprawozdanie finansowe funduszu powierniczego „Békou” jest uwzględnione w rocznym sprawozdaniu finansowym Europejskiego Funduszu Rozwoju.

Najważniejsze wydarzenia operacyjne

Osiągnięcia w danym roku

W lipcu 2014 r. UE uruchomiła swój pierwszy w historii fundusz powierniczy (EUTF), nazwany „Békou” (co oznacza „nadzieję” w języku Sango), aby udzielić Republice Środkowoafrykańskiej i jej ludności pomocy w następstwie kryzysu z 2013 r. Celem funduszu powierniczego „Békou” jest zapewnienie dostępu do podstawowych usług (głównie służby zdrowia, wody i infrastruktury sanitarnej), wspieranie rozwoju obszarów wiejskich i ożywienia gospodarczego, a także promowanie pojednania. Od czasu swojego powstania fundusz powierniczy „Békou” sfinansował 22 programy i dotarł do ponad połowy populacji kraju.

Pomimo podpisania w lutym 2019 r. porozumienia pokojowego w 2021 r. gwałtownie wzrosło zagrożenie i zwiększyły się potrzeby humanitarne, co skłoniło Biuro ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej ONZ (OCHA) do mówienia o „nadzwyczajnej sytuacji humanitarnej nie widzianej od 2015 r.”. To właśnie w tym złożonym i delikatnym kontekście fundusz powierniczy „Békou” wykorzystał swoją przewagę komparatywną, jaką jest elastyczność i zdolność dostosowywania się do zmieniających się okoliczności. Ponadto fundusz powierniczy „Békou” pozostał głównym instrumentem służącym budowaniu odporności zarówno społeczeństwa, jak i państwa, w ramach prawdziwego podejścia do metody wydatkowej polegającego na łączeniu pomocy humanitarnej, rozwojowej i pokojowej.

Najważniejsze wydarzenia operacyjne w 2021 r.:

W grudniu 2020 r. zapadła decyzja o drugim i ostatnim przedłużeniu funduszu powierniczego „Békou” do 31 grudnia 2021 r. Na realizację projektów w ramach funduszu powierniczego „Békou” w 2021 r. wpłynęło gwałtowne pogorszenie warunków bezpieczeństwa. Po zorganizowaniu wyborów powszechnych w grudniu 2020 r. koalicja grup rebelianckich zakwestionowała wyniki wyborów i gwałtowny konflikt zaczął się rozprzestrzeniać na całe terytorium Afryki Środkowej. Mimo że sytuacja w Bangui, czyli w stolicy, pozostawała mniej niebezpieczna, konflikt spowodował istotne problemy pod względem bezpieczeństwa i ograniczenie dostępu dla większości partnerów Békou.

Wprawdzie w ramach funduszu powierniczego „Békou” przyjęto program wspierający rozmieszczenie środków ochrony ludności w Republice Środkowoafrykańskiej w 2020 r., jednak kontekst bezpieczeństwa i instytucjonalny nie był już uznawany za wystarczająco korzystny, aby rozpocząć realizację tego programu. W związku z tym zobowiązania w wysokości 4 mln EUR zostały umorzone i ponownie przeznaczone na program poświęcony rozwojowi społeczno-gospodarczemu w południowo-wschodniej części kraju (RELSUDE).

W 2021 r. kontynuowano działania podejmowane w odpowiedzi na wybuch pandemii COVID-19. Chociaż pandemia miała w tym roku mniejszy wpływ na działania funduszu powierniczego, wprowadzone środki sanitarne w połączeniu z zamieszczeniem spowodowanym trwającym konfliktem zakłóciły funkcjonowanie wciąż bardzo niestabilnych instytucji, a w kraju doszło do degradacji podstawowych usług. Pełniąc swoją rolę pomostu pomiędzy działaniami na rzecz odbudowy i na rzecz rozwoju, fundusz powierniczy „Békou” zwiększył swoje środki za pomocą programu ochrony zdrowia III i programu związanego z dostawą wody, urządzeniami sanitarnymi i higieną (WASH), aby nadal wspierać grupy ludności wymagające szczególnego traktowania.

Do końca 2021 r. fundusz powierniczy „Békou” sfinalizował zobowiązania i zawieranie umów w ramach wszystkich otrzymanych wkładów, z wyjątkiem środków zarezerwowanych na monitoring, ocenę, audyt i komunikację, na które umowy mogą być jeszcze zawierane do końca okresu realizacji funduszu powierniczego „Békou”, który nastąpi 31.12.2025. W ciągu roku podjęto dodatkowe wysiłki w celu uniknięcia luk w finansowaniu, a komitet operacyjny zwiększył środki przeznaczone dla następujących sektorów: woda i infrastruktura sanitarna (4,5 mln EUR), ożywienie społeczno-gospodarcze RELSUDE (5,38 mln EUR), pojednanie II (1,45 mln EUR), zdrowie III (0,34 mln EUR) oraz instrument współpracy technicznej FATC II (1,23 mln EUR).

Budżet i wykonanie budżetu

Po stronie przychodów do końca 2021 r. zobowiązania podjęte przez strony wnoszące wkład do funduszu powierniczego UE wyniosły ponad 310 mln EUR. W porównaniu z 2020 r. stanowi to wzrost o 1,89 mln EUR. Otrzymano wszystkie zaświadczenia dotyczące wkładu finansowego.

Zgodnie z informacjami, na szczeblu decyzyjnym w 2021 r. przeznaczono 13 mln EUR na dopłaty uzupełniające do istniejących działań w ramach funduszu powierniczego „Békou”. Miały one na celu wsparcie sektorów wody i infrastruktury sanitarnej, ożywienia społeczno-gospodarczego, zdrowia, pojednania oraz zwiększenie finansowania instrumentu współpracy technicznej funduszu powierniczego. Jak opisano w najważniejszych wydarzeniach operacyjnych, te dopłaty uzupełniające obejmowały sektory strategiczne z punktu widzenia reakcji na zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej i bezpieczeństwa w Republice Środkowoafrykańskiej, ale także miały na celu wsparcie partnerów, aby skonsolidować zrównoważoność działań w kontekście przejścia z funduszu powierniczego „Békou” na nowy instrument „Globalny wymiar Europy”.

Jeśli chodzi o umowy, w 2021 r. w ramach funduszu powierniczego „Békou” podpisano 7 nowych umów i 14 umów przedłużających okres obowiązywania umowy w zakresie kosztów na łączną kwotę prawie 35 mln EUR. Nowe umowy przyczyniają się między innymi do realizacji pomocy technicznej dla Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa ds. Kobiet, do programów pojednania i spójności społecznej dzięki realizacji projektu poświęconego młodzieży środkowoafrykańskiej, do zapobiegania przemocy ze względu na płeć oraz do rozwoju gospodarczego kraju poprzez profesjonalizację i promocję przedsiębiorczości na obszarach miejskich.

Należy także zaznaczyć, że w 2021 r. wypłacono ponad 36 mln EUR; łączne wypłaty od czasu utworzenia funduszu powierniczego „Békou” osiągnęły kwotę niemal 233 mln EUR.

Wpływ działalności w sprawozdaniu finansowym

W sprawozdaniu finansowym wpływ wspomnianej powyżej działalności jest najbardziej widoczny w następujących pozycjach:

- koszty operacyjne: które zmniejszyły się o 938 tys. EUR; koszty związane z pomocą na odbudowę, rozwojem obszarów miejskich i zarządzaniem nimi, szkoleniem zawodowym i rozwojem sektora prywatnego wzrosły jednak w wyniku przekierowania środków z ochrony ludności na rozwój społeczno-gospodarczy,
- płatności zaliczkowe: zmniejszyły się o 5 924 tys. EUR w wyniku wypłacenia mniejszych zaliczek ze względu na niższą wartość podpisanych nowych umów (nowe umowy i zmiany w umowach na kwotę 36 mln EUR w 2021 r. w porównaniu z 53 mln EUR w 2020 r.),
- zobowiązania finansowe: zmniejszyły się o 14 671 tys. EUR, głównie ze względu na fakt, że zainkasowane wkłady od darczyńców nie wystarczają na pokrycie rocznych wpływów płatności. Doprowadziło to również do zmniejszenia stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

BILANS

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA TRWAŁE		
Płatności zaliczkowe	214	2 418
	214	2 418
AKTYWA OBROTOWE		
Płatności zaliczkowe	11 762	15 482
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	4 446	5 340
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 792	7 339
	20 000	28 161
AKTYWA OGÓŁEM	20 214	30 579
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE		
Zobowiązania finansowe	(3 167)	(17 838)
	(3 167)	(17 838)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE		
Zobowiązania	(2 847)	(795)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	(14 200)	(11 947)
	(17 047)	(12 741)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	(20 214)	(30 579)
AKTYWA NETTO	—	—

SPRAWOZDANIE Z WYNIKÓW FINANSOWYCH

(tys. EUR)

	2021	2020
PRZYCHODY		
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany		
Przychody z darowizn	46 995	47 889
Odzyskanie wydatków	—	115
Przychody ogółem	46 995	48 004
KOSZTY		
Koszty operacyjne	(46 021)	(46 959)
Koszty finansowe	(48)	(68)
Inne koszty	(925)	(978)
Koszty ogółem	(46 995)	(48 004)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	—	—

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(tys. EUR)

	2021	2020
Wynik ekonomiczny za rok	—	—
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu płatności zaliczkowych	5 924	3 685
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	894	(3 487)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych	(14 671)	(11 889)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	2 052	784
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	2 254	814
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO	(3 547)	(10 093)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(3 547)	(10 093)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	7 339	17 432
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	3 792	7 339

SPRAWOZDANIE FINANSOWE FUNDUSZU POWIERNICZEGO UE NA RZECZ AFRYKI ZA 2021 R. ⁽¹²⁾

⁽¹²⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do tys. EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w tabelach nie sumują się.

INFORMACJE WSTĘPNE DOTYCZĄCE FUNDUSZU POWIERNICZEGO UE NA RZECZ AFRYKI**Informacje ogólne na temat funduszy powierniczych Unii****Utworzenie**

Zgodnie z art. 234 i 235 rozporządzenia w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (rozporządzenie finansowe UE) ⁽¹³⁾ i art. 35 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju ⁽¹⁴⁾ Komisja Europejska jest upoważniona do tworzenia na potrzeby działań zewnętrznych funduszy powierniczych Unii („fundusze powiernicze Unii”). Unijne fundusze powiernicze tworzy się na podstawie umowy zawieranej z innymi darczyńcami na potrzeby działań w sytuacjach nadzwyczajnych i pokryzysowych niezbędnych do reagowania na kryzys lub na potrzeby działań tematycznych.

Unijne fundusze powiernicze ustanawia Komisja Europejska na podstawie decyzji podjętej po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Radą lub po jej zatwierdzeniu przez te organy. Decyzja ta obejmuje umowę ustanawiającą zawieraną z innymi darczyńcami.

Unijne fundusze powiernicze ustanawia się i wdraża wyłącznie z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

- istnieje wartość dodana interwencji Unii: cele unijnych funduszy powierniczych, w szczególności ze względu na ich skalę lub potencjalne skutki, można osiągnąć lepiej na szczeblu unijnym niż na szczeblu krajowym, a wykorzystanie istniejących instrumentów finansowych nie wystarczyłoby do osiągnięcia celów polityki Unii,
- unijne fundusze powiernicze zapewniają wyraźną widoczność działań politycznych Unii oraz korzyści w zarządzaniu oraz umożliwiają lepsze kontrolowanie przez Unię ryzyk i wypłacania wkładów Unii i innych darczyńców,
- unijne fundusze powiernicze nie powielają innych istniejących kanałów finansowania lub podobnych instrumentów, nie wnosząc żadnej dodatkowości,
- cele unijnych funduszy powierniczych są spójne z celami unijnych instrumentów lub pozycji w budżecie, z których te fundusze są finansowane.

Istniejące fundusze powiernicze UE

Dotychczas Komisja utworzyła cztery fundusze powiernicze UE:

- fundusz powierniczy „Békou”, którego celem jest wsparcie wszystkich aspektów wyjścia Republiki Środkowoafrykańskiej z kryzysu i działań służących odbudowie tego kraju. Ustanowiono go dnia 15 lipca 2014 r.,
- fundusz powierniczy UE „Madad”, regionalny fundusz powierniczy Unii Europejskiej w odpowiedzi na kryzys w Syrii. Ustanowiono go dnia 15 grudnia 2014 r.,
- fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki – kryzysowy fundusz powierniczy UE na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce. Ustanowiono go dnia 12 listopada 2015 r.,
- fundusz powierniczy UE dla Kolumbii, którego celem jest wsparcie wdrażania porozumienia pokojowego w procesie wstępnej odbudowy i stabilizacji po zakończeniu konfliktu. Ustanowiono go dnia 12 grudnia 2016 r.

Misja

Głównym celem tego funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki jest wspieranie wszelkich aspektów stabilności i przyczynianie się do lepszego zarządzania migracją, a także eliminowania przyczyn destabilizacji, przymusowych wysiedleń i migracji nieuregulowanej, m.in. przez wspieranie odporności, możliwości gospodarczych, równości szans, bezpieczeństwa i rozwoju oraz zwalczanie naruszeń praw człowieka.

Główne działania operacyjne

Unijny fundusz powierniczy łączy zasoby pochodzące od różnych darczyńców w celu finansowania działań na podstawie uzgodnionych celów. Fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki działa w trzech głównych obszarach geograficznych, tj. w regionie Sahelu i regionie Jeziora Czad, Rogu Afryki i Afryce Północnej. Beneficjentami projektów realizowanych w ramach funduszu mogą być w indywidualnych przypadkach również kraje sąsiadujące z kwalifikującymi się krajami. Fundusz powierniczy został ustanowiony na określony czas, aby można było podejmować krótko- i średnioterminowe działania w odpowiedzi na wyzwania w tych regionach.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1877.

Zarządzanie

Komisja Europejska zarządza funduszem powierniczym UE na rzecz Afryki oraz pełni również funkcję sekretariatu dwóch organów zarządzających – zarządu i komitetu operacyjnego. Zarząd i komitet operacyjny funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki składają się z przedstawicieli darczyńców oraz Komisji, jak również z przedstawicieli państw członkowskich UE niewnoszących wkładu, władz kwalifikujących się państw oraz organizacji regionalnych w charakterze obserwatorów. Zasady dotyczące składu zarządu i jego przepisy wewnętrzne określone są w umowie ustanawiającej unijny fundusz powierniczy.

Głównym zadaniem zarządu jest ustalanie i weryfikacja ogólnej strategii funduszu powierniczego. Komitet operacyjny jest odpowiedzialny za wybór działań finansowanych przez fundusz i nadzoruje ich realizację. Komitet zatwierdza również roczne sprawozdanie finansowe i sprawozdanie roczne dotyczące działań finansowanych przez fundusz powierniczy.

Źródła finansowania

Fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki jest finansowany z wkładów darczyńców.

Roczne sprawozdanie finansowe

Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Ramy prawne i terminy sporządzania rocznego sprawozdania finansowego określono w umowie ustanawiającej kryzysowy fundusz powierniczy UE na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce oraz jego wewnętrzne zasady („umowa założycielska”). Zgodnie z tą umową założycielską sprawozdanie finansowe sporządza księgowy Komisji zgodnie z przyjętymi przez regułami rachunkowości (reguły rachunkowości UE) opartymi na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (MSRSP).

Księgowy

Na podstawie umowy założycielskiej księgowy Komisji pełni funkcję księgowego funduszu powierniczego.

Struktura rocznego sprawozdania finansowego

Roczne sprawozdanie finansowe obejmuje okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia i składa się ze sprawozdania finansowego oraz sprawozdań z wykonania budżetu. Podczas gdy sprawozdanie finansowe i informacje dodatkowe sporządza się zgodnie z rachunkowością memoriałową, sprawozdania z wykonania budżetu opierają się głównie na przepływach pieniężnych.

Proces od wstępnego sprawozdania finansowego do udzielenia absolutorium

Roczne sprawozdanie finansowe jest przedmiotem niezależnego badania przez audytora zewnętrznego. Księgowy sporządza wstępne roczne sprawozdanie finansowe, które przekazuje do dnia 15 lutego następnego roku komitetowi operacyjnemu, który z kolei przekazuje je firmie audytorskiej wybranej przez jednostkę w drodze procedury przetargowej. Po przeprowadzeniu audytu księgowy przygotowuje ostateczne roczne sprawozdanie finansowe i przedkłada je komitetowi operacyjnemu do zatwierdzenia.

Roczne sprawozdanie finansowe funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki jest uwzględnione w rocznym sprawozdaniu finansowym Europejskiego Funduszu Rozwoju.

Najważniejsze wydarzenia operacyjne

Osiągnięcia w danym roku

Rok 2021 był ostatnim rokiem, w którym w ramach funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki możliwe było zaciąganie zobowiązań finansowych, w tym zatwierdzanie nowych działań lub dopłat uzupełniających budżet oraz podpisywanie nowych umów lub wprowadzanie zmian do umów istniejących. Od 2022 r. programy w ramach funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki będą realizowane nadal do końca 2025 roku.

W ciągu 2021 r. wykazano, że fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki jest szybkim i skutecznym narzędziem wdrażania, ułatwiającym dialog merytoryczny z afrykańskimi krajami partnerskimi w trzech regionach, w ramach którego stosuje się innowacyjne podejścia i który przynosi wymierne rezultaty w trzech regionach (Sahel i Jezioro Czad, Róg Afryki oraz Afryka Północna).

Osiągnięcia funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki we współpracy z agencjami rozwoju państw członkowskich UE, organizacjami ONZ, organizacjami pozarządowymi i krajami partnerskimi zostały dodatkowo ugruntowane dzięki zatwierdzeniu kilku nowych programów i wielu dopłat uzupełniających dla trzech wspomnianych regionów na łączną kwotę ponad 242,6 mln EUR. Doprowadziło to do zwiększenia łącznej liczby zatwierdzonych programów do 248 (do których należy dodać cztery programy międzysegmentowe), przy czym łączny budżet operacyjny tych programów wynosi ponad 4 935,1 mln EUR. W 2021 r. z partnerami wykonawczymi podpisano nowe umowy operacyjne o wartości ponad 367 mln EUR, dzięki czemu łączna kwota podpisanych umów wzrosła do ponad 4 918 mln EUR. Do końca 2021 r. kwota płatności operacyjnych osiągnęła poziom około 3 739 mln EUR.

W 2021 r. w ramach funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki kontynuowano działania na rzecz realizacji dwóch celów, tj. wspierania stabilności oraz wyeliminowania przyczyn leżących u podstaw zjawiska przymusowego wysiedlenia i migracji nieuregulowanej w regionie Sahelu i Jeziora Czad, Rogu Afryki oraz Afryce Północnej. W ramach funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki kontynuowano zrównoważone podejście do eliminowania problemów związanych z migracją nieuregulowaną, koncentrując się na obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania UE i Afryki. Obszary te obejmują zwalczanie przemytu migrantów i handlu ludźmi oraz wspieranie dobrowolnych powrotów migrantów do ich państw pochodzenia i ich zrównoważonej reintegracji w tych państwach.

W ubiegłym roku fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki otrzymał dodatkowe 3,5 mln EUR od państwa członkowskiego UE. W rezultacie łączna kwota zadeklarowana na rzecz funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. wyniosła ponad 5 061,7 mln EUR, z czego 623,2 mln EUR zostało zadeklarowane przez państwa członkowskie UE i innych darczyńców (Zjednoczone Królestwo, Norwegię i Szwajcarię).

Podobnie jak w poprzednich latach w sprawozdaniach (dostępnych na stronie internetowej funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki) dotyczących regionu Sahelu i Jeziora Czad oraz Rogu Afryki sporządzonych w ramach systemu monitorowania i wyciągania wniosków (MLS) można było zaobserwować wymierne rezultaty osiągnięte przez fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki w różnych dziedzinach. W ramach systemu monitorowania i wyciągania wniosków regionu Afryki Północnej opracowano sprawozdania monitorujące (dostępne na stronie internetowej funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki), których celem jest analiza, w jaki sposób programy finansowane ze środków tego funduszu przyczyniają się do realizacji celów strategicznych funduszu w regionie Afryki Północnej.

Zwiększono rozliczalność i przejrzystość dzięki usprawnieniu komunikacji, w tym regularnym aktualizacjom na stronie internetowej funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki, publikowaniu postów w mediach społecznościowych i organizowaniu wydarzeń komunikacyjnych.

W 2021 r. sytuacja związana z bezpieczeństwem w regionie Sahelu i Jeziora Czad nadal się pogarszała w związku ze wzrostem bandytyzmu i napięć między wspólnotami. Utrzymywała się przemoc ze strony niepaństwowych grup zbrojnych, a w ponad 3 600 brutalnych atakach w regionie odnotowano prawie 10 000 ofiar śmiertelnych. Utrzymująca się przemoc i ekstremalne zjawiska związane z klimatem doprowadziły do dalszych masowych przesiedleń. Ze względu na trudne warunki klimatyczne region został dotknięty suszami i powodzią, co spowodowało wysoki poziom braku bezpieczeństwa żywnościowego. Ponadto środki podjęte przez rządy regionu w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się COVID-19 doprowadziły do obniżenia wydajności produkcji żywności, wzrostu inflacji i dalszego ograniczenia pomocy humanitarnej, co zwiększyło podatność ludzi na zagrożenia. W związku z tym komitet operacyjny funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki zatwierdził 3 nowe programy i 6 dopłat uzupełniających na łączną kwotę 75,9 mln EUR (w tym 73,4 mln EUR z nowych środków finansowych, 0,7 mln EUR ze środków umorzonych i 1,8 mln EUR ze środków odzyskanych). W ciągu roku fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki nadal osiągał konkretne i widoczne wyniki w ramach czterech celów strategicznych, kontynuując jednocześnie swoje działania stabilizacyjne.

W 2021 r. fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki utrzymał swoje kompleksowe podejście do wspierania wszystkich aspektów stabilności i odporności w regionie Rogu Afryki, jednocześnie w pełni wykorzystując swoją elastyczność, aby stawić czoła rosnącym negatywnym skutkom pandemii COVID-19. Pomimo zaostrzonej sytuacji konfliktowej w regionie i zakłóceń spowodowanych pandemią, mobilizacja partnerów wykonawczych pozwoliła na osiągnięcie ważnych celów pośrednich w zakresie wszystkich czterech celów szczegółowych funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki zgodnie z pracami wykonanymi w poprzednich latach. W 2021 r. zatwierdzono jeden nowy program i 22 dopłaty uzupełniające budżet na łączną kwotę 158,2 mln EUR. W celu maksymalnego wykorzystania środków z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki na działania przed końcem okresu zawierania umów, który miał nastąpić 31.12.2021 r., umorzono łącznie 136,7 mln EUR niewykorzystanych środków z istniejących programów i odzyskano 16,8 mln EUR (głównie ze środków przyznanych wcześniej na projekty w Erytrei). Środki te zostały w całości ponownie przekazane do wykorzystania, głównie w postaci dopłat uzupełniających budżet na rzecz innych istniejących programów.

W 2021 r. fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki nadal kompleksowo reagował na wyzwania w regionie Afryki Północnej, aby ratować życie, chronić osoby wymagające szczególnego traktowania, wspierać społeczności przyjmujące, zapewnić możliwość bezpiecznego i zorganizowanego przemieszczania się oraz zwalczać skutki pandemii COVID-19. W segmencie dotyczącym Afryki Północnej kontynuowano prace zgodnie z celami strategicznymi uzgodnionymi przez zarząd strategiczny funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki, w tym wsparcie na rzecz poprawy zarządzania migracją, wspieranie migracji pracowników i mobilności, ochronę migrantów w trudnej sytuacji, dobrowolne powroty i trwałą reintegrację oraz stabilizację społeczności, a także zintegrowane zarządzanie granicami. W 2021 r. nie przyjęto żadnych

nowych działań, ale zatwierdzono szereg dopłat uzupełniających budżet do istniejących działań na łączną kwotę 8,55 mln EUR. Ponadto kilka trwających programów zostało zmienionych w celu umorzenia niewykorzystanych środków i ponownego ich przydzielenia na inne trwające programy o zidentyfikowanych potrzebach, zatem nowe zobowiązania po potrąceniu umorzonych/ponownie przydzielonych środków wynoszą 7,45 mln EUR.

Budżet i wykonanie budżetu

Łączna kwota zobowiązań w 2021 r. wyniosła 112 mln EUR, podczas gdy w 2020 r. było to 740 mln EUR. Łączna dodatkowa kwota netto środków zakontraktowanych w 2021 r. wyniosła 358 mln EUR, podczas gdy w 2020 r. osiągnęła 1,1 mld EUR. Płatności w okresie sprawozdawczym osiągnęły poziom 748 mln EUR i były o 304 mln EUR niższe niż w 2020 r.

W 2021 r. pod względem dostępnych środków na zobowiązania wykorzystanych w ramach zobowiązań całkowite wykonanie budżetu osiągnęło poziom 99,61 %.

W 2021 r. w segmencie dotyczącym Sahelu i Jeziora Czad zatwierdzono trzy nowe programy i sześć dopłat uzupełniających budżet na łączną kwotę 75,9 mln EUR (z czego 73,4 mln EUR stanowiły nowe środki). W celu maksymalnego wykorzystania środków z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki na działania przed końcem okresu zawierania umów, który miał nastąpić 31.12.2021 r., umorzono 0,7 mln EUR i odzyskano 1,8 mln EUR, a całkowita kwota została ponownie przekazana w formie dopłat uzupełniających.

W segmencie dotyczącym Rogu Afryki zatwierdzono 1 nowy program i 22 dopłaty uzupełniające budżet na łączną kwotę 158,2 mln EUR. W celu maksymalnego wykorzystania środków z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki na działania przed końcem okresu zawierania umów, który miał nastąpić 31.12.2021 r., umorzono 136,7 mln EUR niewykorzystanych środków z istniejących programów i odzyskano 16,8 mln EUR, a całkowita kwota została ponownie przekazana do wykorzystania, głównie w formie dopłat uzupełniających do innych istniejących projektów.

W regionie Afryki Północnej w 2021 r. nie przyjęto żadnych nowych programów, ale zatwierdzono szereg dopłat uzupełniających budżet na łączną kwotę 8,5 mln EUR. W celu maksymalnego wykorzystania środków z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki na działania przed końcem okresu zawierania umów, który miał nastąpić 31.12.2021 r., 1,1 mln EUR zostało umorzone i ponownie przekazane na inne programy o zidentyfikowanych potrzebach.

Ze względu na to, że 31 grudnia 2021 r. był ostatnim dniem okresu zawierania umów operacyjnych w ramach funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki (z wyjątkiem umów obejmujących czynności administracyjne, takie jak ocena, audyt i komunikacja), w ramach wszystkich trzech segmentów przystąpiono do umarzania i ponownego przydzielania tych środków; zostały one następnie ponownie wykorzystane w celu zaspokojenia potrzeb ludności wymagającej szczególnego traktowania.

Reakcja na COVID-19

W 2021 r. pandemia COVID-19 nadal wywierała głęboki wpływ na państwa korzystające z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki. Dodatkowe środki z funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki zostały ponownie ukierunkowane w celu zapewnienia niezbędnej reakcji na COVID-19 we wszystkich trzech regionach objętych funduszem powierniczym UE na rzecz Afryki.

W regionie Sahelu i Jeziora Czad w 2021 r. ograniczono programowanie w odniesieniu do COVID-19 związane z leczeniem, testowaniem i reagowaniem w sytuacjach kryzysowych. Na przykład 98 % osób, którym udzielono pomocy w pierwszej połowie 2021 r., otrzymało wsparcie, które nie było przede wszystkim sprzętem medycznym lub środkami ochrony indywidualnej, a polegało na działaniach prewencyjnych lub społeczno-gospodarczych środkach łagodzących.

W Rogu Afryki pandemia COVID-19 miała znaczący negatywny wpływ na działalność gospodarczą w regionie, w tym na dochody gospodarstw domowych, produkcję roślinną i zwierzęcą, sprzedaż i ceny żywności. Spowodowała również nasilenie istniejącego ryzyka i skutków migracji nieuregulowanej ze względu na większe obawy dotyczące ochrony, takie jak nadużycia, przemoc ze względu na płeć, wykorzystywanie, nielegalny handel, przemyt i arbitralne zatrzymania. Dzięki wsparciu z funduszu powierniczego UE w pierwszym półroczu 2021 r. znacznie wzrosła liczba osób mających lepszy dostęp do podstawowych świadczeń społecznych związanych z COVID-19, takich jak usługi i przelewy pieniężne. W 2021 r. nastąpiło przeorientowanie w działaniach w ramach projektów: z działań ukierunkowanych głównie na profilaktykę i kampanie zwiększające świadomość na temat COVID-19 w 2020 r. na działania skoncentrowane na wsparciu ekonomicznym. W szczególności fundusz powierniczy UE na rzecz Afryki dostarczył w 2021 r. blisko 6 mln dostaw produktów na potrzeby zwalczania pandemii COVID-19 w drodze przeniesienia środków na działania związane z COVID-19 albo realizacji nowych programów.

W 2021 r. pandemia COVID-19 miała również negatywne skutki dla gospodarek regionu Afryki Północnej, powodując pogłębianie się istniejących problemów grupy ludności wymagającej szczególnego traktowania w zakresie środków utrzymania i zwiększenie uzależnienia od pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych. W ramach tego segmentu uruchomiono środki w kwocie 34,1 mln EUR, z których w całym regionie skorzystało prawie 195 000 mężczyzn, kobiet i dzieci wymagających szczególnego traktowania, a do kluczowych laboratoriów i jednostek izolacyjnych przekazano ponad 500 000 jednostek zaopatrzenia na potrzeby zwalczania pandemii COVID-19.

Wpływ działalności w sprawozdaniu finansowym

W sprawozdaniu finansowym wpływ wspomnianej powyżej działalności jest najbardziej widoczny w następujących pozycjach:

- płatności zaliczkowe: zmniejszyły się o 159 078 tys. EUR w wyniku wypłacenia mniejszych zaliczek ze względu na niższą wartość podpisanych nowych umów,
- koszty operacyjne: pozostały raczej stabilne, z niewielkim spadkiem o 30 430 tys. EUR. Pomimo pogarszającej się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa oraz trwającej pandemii COVID-19 fundusz powierniczy utrzymał swoje działania, w szczególności w celu zwalczania negatywnych skutków pandemii oraz w celu wspierania stabilności i radzenia sobie z podstawowymi przyczynami migracji,
- zobowiązania finansowe: zmniejszyły się o 23 142 tys. EUR, głównie ze względu na fakt, że zainkasowane wkłady nie wystarczyły na pokrycie kosztów netto przypisanych darczyńcom. Mimo to środki pieniężne i ich ekwiwalenty wzrosły o 121 788 tys. EUR, ponieważ zainkasowane wkłady były wyższe niż roczne wypływy płatności.

BILANS

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA TRWAŁE		
Płatności zaliczkowe	55 305	92 655
	55 305	92 655
AKTYWA OBROTOWE		
Płatności zaliczkowe	437 657	559 386
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	45 339	6 346
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	179 759	57 971
	662 755	623 703
AKTYWA OGÓŁEM	718 061	716 359
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE		
Zobowiązania finansowe	(525 530)	(546 379)
	(525 530)	(546 379)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE		
Zobowiązania	(53 143)	(45 377)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	(139 388)	(124 602)
	(192 531)	(169 979)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	(718 061)	(716 359)
AKTYWA NETTO	—	—

SPRAWOZDANIE Z WYNIKÓW FINANSOWYCH

(tys. EUR)

	2021	2020
PRZYCHODY		
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany		
Odzyskanie wydatków	16	—
Przychody z darowizn	871 456	921 014
	871 472	921 014
Przychody z transakcji wymiany		
Przychody finansowe	131	—
Pozostałe dochody pozapodatkowe	16 340	2 883
	16 471	2 883
Przychody ogółem	887 943	923 897
KOSZTY		
Koszty operacyjne	(856 291)	(889 014)
Koszty finansowe	(550)	(518)
Inne koszty	(31 103)	(34 365)
Koszty ogółem	(887 943)	(923 897)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	—	—

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(tys. EUR)

	2021	2020
Wynik ekonomiczny za rok	—	—
Działalność operacyjna		
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu płatności zaliczkowych	159 078	(184 933)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	(38 992)	12 125
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych	(20 849)	161 968
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	7 765	19 408
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	14 786	22 488
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO	121 788	31 056
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	121 788	31 056
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	57 971	26 915
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	179 759	57 971

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIA FINANSOWE EFR i FUNDUSZY POWIERNICZYCH UE ⁽¹⁵⁾

⁽¹⁵⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w tabelach nie sumują się.

SKONSOLIDOWANY BILANS

(mln EUR)

	31.12.2021	31.12.2020 (*)
AKTYWA TRWAŁE		
Aktywa finansowe	39	33
Płatności zaliczkowe (*)	726	965
Należności z tytułu transakcji wymiany	4	3
	770	1 002
AKTYWA OBROTOWE		
Płatności zaliczkowe	1 902	1 930
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	85	152
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 177	793
	3 164	2 875
AKTYWA OGÓŁEM	3 934	3 877
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE		
Zobowiązania finansowe	(154)	(173)
	(154)	(173)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE		
Zobowiązania	(557)	(661)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	(1 162)	(1 664)
	(1 719)	(2 325)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	(1 873)	(2 498)
AKTYWA NETTO	2 061	1 379
FUNDUSZE I KAPITAŁY REZERWOWE		
Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą	—	(5)
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) – aktywne EFR	62 643	58 986
Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniem) z zamkniętych EFR przeniesiony na kolejne okresy	2 252	2 252
Wynik ekonomiczny przeniesiony z ubiegłych lat	(59 860)	(55 111)
Wynik ekonomiczny za rok	(2 974)	(4 744)
AKTYWA NETTO	2 061	1 379

(*) W wyniku błędu pisarskiego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym EFR za rok 2020 ujęto ujemną kwotę wkładów do funduszy powierniczych w wysokości 2 mln EUR, która została błędnie wykazana w bilansie. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym EFR za rok 2021 ten błąd sprawozdawczy został skorygowany, a salda za rok 2020 wykazane w tym sprawozdaniu są zgodne z zestawieniem obrotów i sald.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

(mln EUR)

	2021	2020
PRZYCHODY		
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany		
Odzyskiwanie środków	27	92
Przychody z darowizn na rzecz funduszy powierniczych	272	296
	300	388
Przychody z transakcji wymiany		
Przychody finansowe	(25)	6
Pozostałe przychody	90	40
	64	46
Przychody ogółem	364	434
KOSZTY		
Instrumenty pomocy	(2 218)	(3 935)
Koszty poniesione przez fundusze powiernicze	(902)	(936)
Koszty współfinansowania	(19)	(53)
Koszty finansowe	(21)	(22)
Inne koszty	(178)	(232)
Koszty ogółem	(3 338)	(5 178)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	(2 974)	(4 744)

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(mln EUR)

	2021	2020
Wynik ekonomiczny za rok	(2 974)	(4 744)
Działalność operacyjna		
Podwyższenie kapitału – wkłady	3 657	4 177
(Zwiększenie)/zmniejszenie wkładów do funduszy powierniczych	—	
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu płatności zaliczkowych	266	(210)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	66	(9)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych	(19)	6
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	(104)	119
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów przyszłych okresów	(502)	232
Pozostałe zmiany stanu pozycji niepieniężnych	—	(3)
Działalność inwestycyjna		
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (*)	(7)	2
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO	384	(431)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	384	(430)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	793	1 223
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	1 177	793

(*) Dane za 2020 r. dotyczą (zwiększenia)/zmniejszenia stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO

(mln EUR)

	Kapitał – aktywne EFR (A)	Kapitał niewniesiony (wobec braku wezwania) – aktywne EFR (B)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniami) – aktywne EFR (C) = (A)-(B)	Skumulowa- ne kapitały rezerwowe (D)	Kapitał wniesiony (zgodnie z wezwaniami) z zamkniętych EFR, przenie- siony na kolejne okresy (E)	Rezerwa odz- wierciedlająca wartość godziwą (F)	Aktywa netto ogółem (C)+(D)+(E)+(F)
STAN NA 31.12.2019	73 264	18 455	54 809	(55 111)	2 252	(2)	1 948
Zmiany wartości godziwej						(3)	(3)
Podwyższenie kapitału – wkłady (*)	(223)	(4 400)	4 177	—	—		4 177
Wynik ekonomiczny za rok	—	—	—	(4 744)	—		(4 744)
STAN NA 31.12.2020	73 041	14 055	58 986	(59 854)	2 252	(5)	1 379
Wpływ zmienionej reguły rachunkowości UE 11	—	—	—	(5)		5	
STAN NA 1.1.2021	73 041	14 055	58 986	(59 860)	2 252	—	1 379
Podwyższenie kapitału – wkłady	(43)	(3 700)	3 657				3 657
Wynik ekonomiczny za rok			—	(2 974)			(2 974)
STAN NA 31.12.2021	72 998	10 355	62 643	(62 834)	2 252	—	2 061

(*) W 2020 r. wkłady i zwroty dla państw członkowskich były wykazywane w oddzielnym wierszu. W celu dostosowania prezentacji do tabeli zmian w aktywach netto EFR te dwie pozycje zostały połączone.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI FINANSOWEJ EFR

SPIS TREŚCI

	<i>Strona</i>
1. KONTEKST	75
1.1 POPRZEDNIE EFR	75
1.2 10. I 11. EFR	76
2. REALIZACJA FINANSOWA	77
2.1 WYNIK FINANSOWY	77
2.2 PRZYCHODY	84
2.3 KOSZTY OPERACYJNE I PROGRAMY SZCZEGÓŁOWE	85
3. GLOSARIUSZ	96

1. KONTEKST

Uruchomiony w 1959 r. Europejski Fundusz Rozwoju (EFR) jest głównym instrumentem umożliwiającym udzielanie pomocy unijnej na finansowanie współpracy na rzecz rozwoju dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) oraz krajów i terytoriów zamorskich (KTZ). Ma ona służyć zmniejszaniu, a docelowo wyeliminowaniu ubóstwa.

EFR powołano na mocy wewnętrznej umowy przedstawicieli państw członkowskich; zarządza nim specjalny komitet. Zasoby EFR pochodzą z doraźnych wkładów państw członkowskich UE, które decydują o łącznej kwocie, jaka ma zostać przydzielona na fundusz (w okresie pięciu lat). Poza wspomnianym wkładem państwa członkowskie mogą również zawierać umowy o współfinansowaniu lub dokonywać dobrowolnych wpłat na rzecz EFR. Komisja Europejska odpowiada za finansową realizację działań prowadzonych przy użyciu zasobów EFR. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) zarządza instrumentem inwestycyjnym.

EFR jest funduszem, którego działalność ma charakter wieloletni. Każda edycja funduszu ustanawiana jest na okres około pięciu lat i podlega osobnemu rozporządzeniu finansowemu, które wymaga sporządzenia sprawozdania finansowego dla każdej edycji EFR. W związku z powyższym dla każdego EFR sporządza się odrębne sprawozdanie finansowe w odniesieniu do części, którą zarządza Komisja Europejska.

W dniu 1 marca 2015 r. weszła w życie umowa wewnętrzna ustanawiająca ostatni EFR, czyli 11. EFR (2014–2020). Począwszy od 2021 r. współpraca z państwami AKP jest objęta Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR). Trwające projekty, finansowane w ramach EFR, będą jednak nadal realizowane w oparciu o odpowiednią podstawę prawną EFR.

Niniejsze sprawozdanie sporządzono zgodnie z art. 39 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do 11. EFR⁽¹⁶⁾. Uwzględnia ono istotne zdarzenia, które miały znaczący wpływ na realizację finansową roku 2021.

Biorąc pod uwagę, że w ramach poprzednich EFR⁽¹⁷⁾ nie są prowadzone obecnie żadne operacje, niniejsze sprawozdanie zawiera dane liczbowe dotyczące jedynie 10. i 11. EFR (chyba że wyraźnie wskazano inaczej).

1.1. POPRZEDNIE EFR

6. I 7. EFR

Szósty EFR zamknięto w 2006 r., a siódmy w 2008 r.

8. I 9. EFR

W 2019 r. Komisja zamknęła pozostałe nierozliczone transakcje dotyczące projektów w ramach 8. EFR. Zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. b) umowy wewnętrznej dotyczącej 9. EFR salda środków i kwoty umorzone z poprzednich EFR przesunięto do 9. EFR.

W 2021 r. nastąpiło finansowe i operacyjne zamknięcie 8. EFR na łączną kwotę wydatków w wysokości 10 374 mln EUR. Komisja poinformowała państwa członkowskie o zamknięciu 8. EFR w komunikacie, który został przedstawiony Radzie w październiku 2021 r. Zamknięcie zostało również uwzględnione w niniejszym sprawozdaniu.

Wszystkie działania w ramach 8. EFR zostały zakończone, przeprowadzono wszystkie kontrole, a wszystkie umowy i decyzje finansowe zostały zamknięte na rachunkach EFR. Wszystkie nakazy odzyskania środków, które były nadal otwarte po zamknięciu operacyjnym, zostały zrealizowane lub odstąpiono od nich, z wyjątkiem 10 nakazów odzyskania środków (w tym 6 spraw spornych, którymi zajęła się służba prawna). Zgodnie z decyzją Komisji C(2003) 1904 te 10 nakazów odzyskania środków zostało przeniesionych do 9. EFR.

Zamknięcie 9. EFR przebiega sprawnie (9 decyzji w sprawie finansowania zamkniętych w 2021 r.). 16 decyzji pozostaje nadal otwartych. Trzy z otwartych decyzji dotyczą jednak działań w Sudanie Południowym (decyzja Rady 2011/315/UE⁽¹⁸⁾). Decyzje te zostały podjęte po osiągnięciu klauzuli wygaśnięcia 9. EFR i zasadniczo powinny zostać zamknięte do 2023 r.

W latach 2015–2021 Komisja dokonała trzech zwrotów środków z 8. i 9. EFR na łączną kwotę 1 826 mln EUR. Saldo w wysokości 43 mln EUR zostało zwrócone w styczniu 2022 r. w kontekście płatności pierwszej raty wkładów państw członkowskich na rzecz EFR.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1877.

⁽¹⁷⁾ Z wyjątkiem operacji w Sudanie Południowym.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 142 z 28.5.2011, s. 61.

1.2. 10. i 11. EFR

Umowa o partnerstwie AKP–WE, podpisana 23 czerwca 2000 r. w Kotonu przez państwa członkowskie Wspólnoty Europejskiej i przez państwa Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP). Weszła ona w życie z dniem 1 kwietnia 2003 r. (ustanawiając 9. EFR) Umowę z Kotonu zmieniono dwukrotnie: najpierw umową podpisaną w Luksemburgu 25 czerwca 2005 r. (ustanawiającą 10. EFR), a następnie umową podpisaną w Wadugdu 22 czerwca 2010 r. (ustanawiającą 11. EFR).

Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską (decyzja o stowarzyszeniu zamorskim)⁽¹⁹⁾, weszła w życie dnia 2 grudnia 2001 r. Decyzja ta została zmieniona 19 marca 2007 r. (decyzja 2007/249/WE).⁽²⁰⁾

Umowa wewnętrzna w sprawie finansowania pomocy wspólnotowej na podstawie wieloletnich ram finansowych na okres 2014–2020 zgodnie ze zmienioną umową z Kotonu, przyjęta przez przedstawicieli rządów państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej w sierpniu 2013 r., weszła w życie w marcu 2015 r.

Na podstawie umowy z Kotonu całkowity budżet 10. EFR przewidziany na drugi okres (2008–2013) wynosił 22 682 mln EUR. Z kwoty tej:

- 21 966 mln EUR przydzielono państwom AKP,
- 286 mln EUR przydzielono KTZ, a
- 430 mln EUR przydzielono Komisji na wydatki na wsparcie w zakresie programowania i wdrażania EFR.

Kwotę dla państw AKP dzieli się w następujący sposób:

- 17 766 mln EUR na krajowe i regionalne programy orientacyjne,
- 2 700 mln EUR na współpracę między państwami AKP i współpracę wewnątrzregionalną oraz
- 1 500 mln EUR na instrument inwestycyjny.

W szczególności większy udział w budżecie przeznaczono na programy regionalne, czym podkreślono znaczenie regionalnej integracji gospodarczej jako podstawowych ram rozwoju krajowego i lokalnego. Nowością w ramach 10. EFR było utworzenie „kwot zachęt” dla poszczególnych państw.

Zgodnie z umową z Kotonu pomoc wspólnotowa na rzecz państw AKP i KTZ w trzecim okresie (2014–2020) jest finansowana z 11. EFR, przy czym całkowita kwota przeznaczona na ten cel wynosi 30 506 mln EUR, w tym:

- 29 089 mln EUR przydzielono państwom AKP zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) i art. 2 lit. d) umowy wewnętrznej, z czego kwotą 27 955 mln EUR zarządza Komisja Europejska,
- 364,5 mln EUR przydzielono KTZ zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 umowy wewnętrznej, z czego kwotą 359,5 mln EUR zarządza Komisja Europejska,
- 1 052,5 mln EUR przypada Komisji na pokrycie kosztów wynikających z programowania i wykorzystania środków 11. EFR zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) umowy wewnętrznej.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1.

⁽²⁰⁾ Dz.U. L 109 z 26.4.2007, s. 33.

2. REALIZACJA FINANSOWA

2.1. WYNIK FINANSOWY

ZMIANY STANU ŚRODKÓW 10. EFR

10. EFR

ZMIANY STANU ŚRODKÓW: 31 grudnia 2021 r.

ANALIZA ŚRODKÓW W PODZIALE NA INSTRUMENTY

(mln EUR)

	INSTRUMENT	STAN POCZĄTKOWY	ZWIĘKSZENIE/ ZMNIEJSZENIE ŁĄCZNYCH ZASOBÓW NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2020 R.	ZWIĘKSZENIE LUB ZMNIEJSZENIE ZASOBÓW W 2021 R.	Uwagi	STAN OBECNY
AKP	Regularne wkłady państw członkowskich	20 896	(280)	(111)		20 505
	Współfinansowanie	0	202			202
	AKP SUMA CZĄSTKOWA	20 896	(78)	(111)		20 707
KTZ	Regularne wkłady państw członkowskich	0	243	(3)		240
	KTZ SUMA CZĄSTKOWA	0	243	(3)		240
	10. EFR OGÓŁEM	20 896	165	(113)		20 947

ZMIANY STANU ŚRODKÓW 11. EFR

(mln EUR)

	INSTRUMENT	STAN POCZĄTKOWY	ZWIĘKSZENIE/ ZMNIEJSZENIE ŁĄCZNYCH ZASOBÓW NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2020 R.	ZWIĘKSZENIE LUB ZMNIEJSZENIE ZASOBÓW W 2021 R.	Uwagi	STAN OBECNY
AKP	Regularne wkłady państw członkowskich	29 008	(190)	197		29 015
	Współfinansowanie	0	75	12		88
	Wewnętrzna umowa KE o gwarantowanym poziomie usług	0	1	0		1
	AKP SUMA CZĄSTKOWA	29 008	(113)	209		29 103
KTZ	Regularne wkłady państw członkowskich	0	349	4		353
	Współfinansowanie	0	0	0		0
	Wewnętrzna umowa KE o gwarantowanym poziomie usług	0	0	0		0
	KTZ SUMA CZĄSTKOWA	0	349	4		353
	11. EFR OGÓŁEM	29 008	235	213		29 456

ZMIANY STANU ZOBOWIĄZAŃ, PRYZNANYCH ŚRODKÓW I PŁATNOŚCI W RAMACH 10. EFR

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R.

RODZAJ POMOCY

AKP + KTZ – 10. ERF

(mln EUR)

		ŚRODKI	DECYZJE			PRYZNANE ŚRODKI			PŁATNOŚCI		
			ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%
		(1)	(2)		(2):(1)	(3)		(3):(2)	(4)		(4):(3)
AKP	Regularne wkłady państw członkowskich										
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW A – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	12 454	12 392	(108)	100 %	12 334	(49)	100 %	12 143	96	98 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW B – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	1 979	1 972	(8)	100 %	1 964	(4)	100 %	1 960	5	100 %
	SUMA CZĄSTKOWA: KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	528	526	0	100 %	526	4	100 %	522	15	99 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY W RAMACH AKP	3 684	3 655	(28)	99 %	3 552	93	97 %	3 239	165	91 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY REGIONALNE	1 842	1 825	(26)	99 %	1 794	(13)	98 %	1 692	25	94 %
	Współfinansowanie										
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW A – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	185	180	(1)	97 %	177	0	99 %	164	3	93 %
	SUMA CZĄSTKOWA: KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	5	5	(0)	111 %	5	2	100 %	3	0	66 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY W RAMACH AKP	12	11	0	91 %	11	0	100 %	11	0	100 %
	Rezerwa niepodlegająca uruchomieniu										
SUMA CZĄSTKOWA: REZERWA NIEPODLEGAJĄCA URUCHOMIENIU	18										

17.10.2022

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 400/79

(mln EUR)

		ŚRODKI	DECYZJE			PRYZNANE ŚRODKI			PŁATNOŚCI		
			ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%
		(1)	(2)		(2):(1)	(3)		(3):(2)	(4)		(4):(3)
KTZ	Regularne wkłady państw członkowskich										
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW A – PRZYDZIAŁY KRAJOWE	186	186	(0)	100 %	183	0	98 %	169	2	92 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW B – PRZYDZIAŁY KRAJOWE	15	15	0	100 %	14	(0)	99 %	14	0	100 %
	SUMA CZĄSTKOWA: KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	5	5		100 %	5		100 %	5		100 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRZYDZIAŁY REGIONALNE	34	34	(1)	100 %	34	0	99 %	33	(0)	98 %
	Rezerwa niepodlegająca uruchomieniu										
	SUMA CZĄSTKOWA: REZERWA NIEPODLEGAJĄCA URUCHOMIENIU	0									
	OGÓŁEM: AKP+KTZ (W TYM REZERWY) (A+B)	20 947	20 805	(172)	99 %	20 600	33	99 %	19 956	311	97 %

ZMIANY STANU ZOBOWIĄZAŃ, PRYZNANYCH ŚRODKÓW I PŁATNOŚCI W RAMACH 11. EFR

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R.

RODZAJ POMOCY

AKP + KTZ – 11. ERF

(mln EUR)

		ŚRODKI	DECYZJE			PRYZNANE ŚRODKI			PŁATNOŚCI		
			ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
AKP	Regularne wkłady państw członkowskich										
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW A – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	15 538	15 531	(24)	100 %	14 021	928	90 %	9 976	1 644	71 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW B – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	676	675	(1)	100 %	630	21	93 %	577	51	92 %
	SUMA CZĄSTKOWA: KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	1 071	1 069	(1)	100 %	1 063	190	99 %	856	53	80 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY W RAMACH AKP	4 014	3 908	(4)	97 %	3 703	260	95 %	2 968	267	80 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY REGIONALNE	7 317	7 300	4	100 %	6 991	593	96 %	4 926	955	70 %
	Współfinansowanie										
	SUMA CZĄSTKOWA: PULA ŚRODKÓW A – PRYZDZIAŁY KRAJOWE	46	46	4	100 %	45	4	98 %	18	12	40 %
	SUMA CZĄSTKOWA: KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	4	4	0	100 %	4	3	100 %	0		10 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY W RAMACH AKP	33	33	6	100 %	33	9	100 %	24	1	72 %
	SUMA CZĄSTKOWA: PRYZDZIAŁY REGIONALNE	6	4	0	67 %	4	0	100 %	4		100 %
	Rezerwy podlegające uruchomieniu										
SUMA CZĄSTKOWA: REZERWA W RAMACH AKP	1										

17.10.2022

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 400/81

(mln EUR)

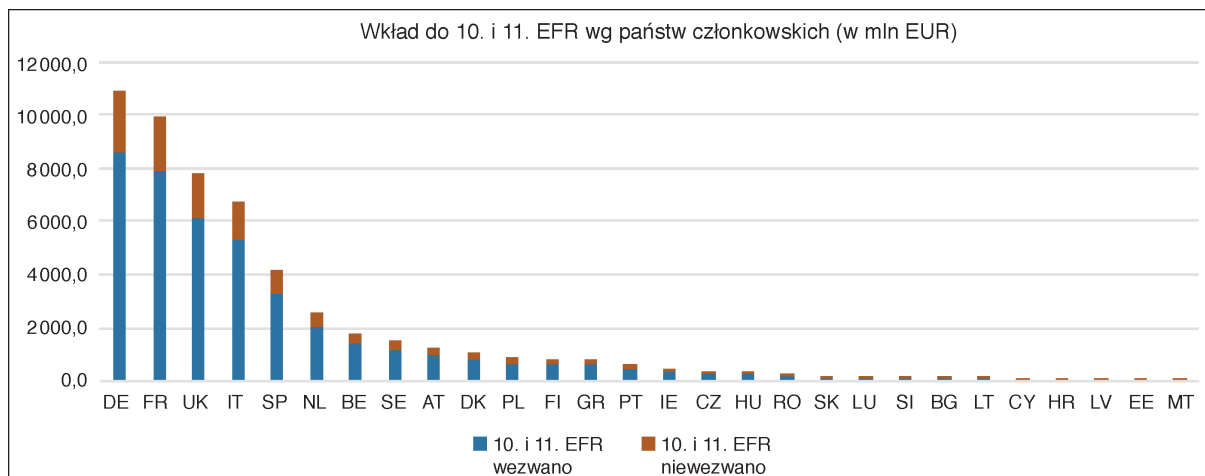
	ŚRODKI	DECYZJE			PRYZYGNANE ŚRODKI			PŁATNOŚCI		
		ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%	ZBIORCZO	ROCZNIE	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
Wewnętrzna umowa KE o gwarantowanym poziomie usług										
SUMA CZĄSTKOWA: PUŁA ŚRODKÓW A – PRZYDZIAŁY KRAJOWE	0									
OGÓŁEM: AKP+KTZ (W TYM REZERWY) (A+B)	29 456	28 905	(16)	98 %	26 807	2 015	93 %	19 586	3 012	73 %

2.2. PRZYCHODY

Charakter przychodów

Głównym źródłem przychodów EFR są wkłady państw członkowskich. Trzy razy w roku Komisja Europejska i Europejski Bank Inwestycyjny wzywają państwa członkowskie do wniesienia wkładu do EFR. Kwota wkładów, do których wniesienia wzywa się każdego roku, odzwierciedla kwotę płatności, jaką należy pokryć w danym roku.

Przegląd wkładów państw członkowskich

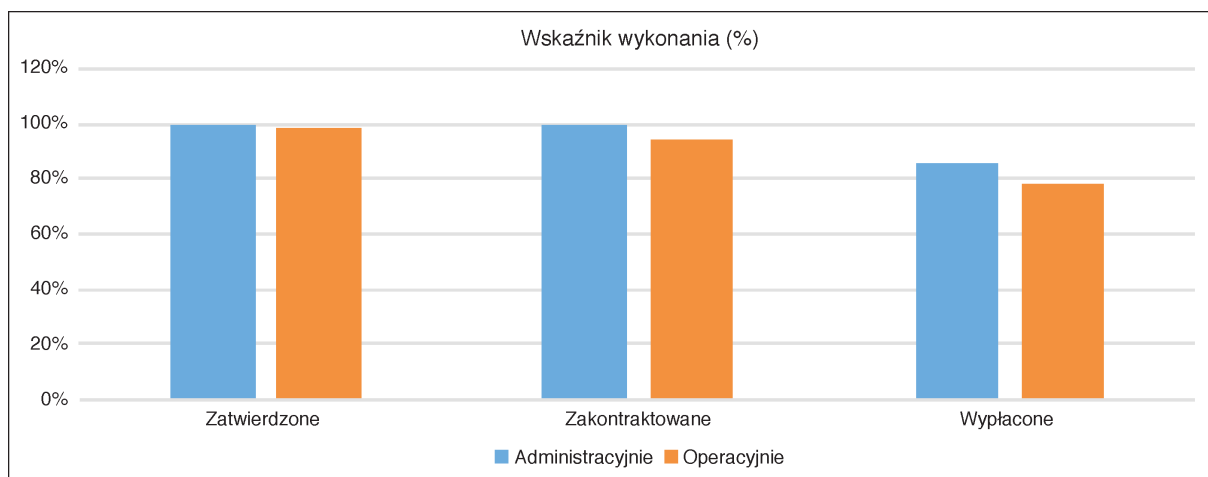
2.3. KOSZTY OPERACYJNE I PROGRAMY SZCZEGÓŁOWE

Charakter wydatków

3 % kwoty dostępnej w wieloletnich ramach finansowych stanowią środki przydzielone Komisji na wydatki na wsparcie, a 97 % – środki przydzielone na realizację projektów EFR. Kwoty ustalono dla każdej umowy wewnętrznej i mogą się zwiększyć na skutek dobrowolnych wkładów i dochodu z operacji.

Podział na kwotę środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych według charakteru wydatków:

	ŚRODKI	DECYZJE			PRYZNANE ŚRODKI			PŁATNOŚCI		
		ZBIOR-CZO	ROCZNIE	%	ZBIOR-CZO	ROCZNIE	%	ZBIOR-CZO	ROCZNIE	%
	(1)	(2)		(2):(1)	(3)		(3):(2)	(4)		(4):(3)
KOSZTY REALIZACJI I PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	1 621	1 618	(1)	100 %	1 609	200	99 %	1 391	69	86 %
REALIZACJA OPERACYJNA	48 782	48 093	(187)	99 %	45 798	1 848	94 %	38 151	3 254	78 %
10. i 11. EFR OGÓŁEM: AKP + KTZ (A+B)	50 403	49 711	(188)	99 %	47 407	2 048	94 %	39 542	3 323	78 %

Podział na kwotę środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych według regionu i państwa

10. i 11. EFR		SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
Łącznie w 2021 r.		Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
AKP	General / enveloppe administrative/intér	1 608	1 604	100 %	1 598	99 %	1 381	86 %
	Réserve / Non réparti par pays	2 969	2 553	86 %	2 553	86 %	2 202	74 %
	Wszystkie państwa AKP	4 576	4 157	91 %	4 151	91 %	3 583	78 %
	Angola	348	348	100 %	335	96 %	276	79 %
	Benin	740	737	100 %	690	93 %	647	87 %
	Botswana	130	130	100 %	128	98 %	122	94 %
	Burkina Faso	1 307	1 306	100 %	1 300	99 %	1 226	94 %
	Burundi	572	570	100 %	546	95 %	466	81 %
	Kamerun	521	521	100 %	505	97 %	438	84 %
	Republika Zielonego Przylądka	147	147	100 %	146	100 %	145	99 %
	Komory	80	79	100 %	77	96 %	64	80 %
	Kongo (Brazzaville)	163	163	100 %	153	94 %	102	62 %
	Demokratyczna Republika Konga	1 430	1 421	99 %	1 327	93 %	1 105	77 %
	Wybrzeże Kości Słoniowej	710	709	100 %	699	98 %	633	89 %
	Dżibuti	186	186	100 %	170	92 %	122	66 %
	Erytrea	215	215	100 %	215	100 %	35	16 %
	Etiopia	1 655	1 652	100 %	1 579	95 %	1 353	82 %

	10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
	Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
AKP	Gabon	35	33	95 %	32	91 %	28	80 %
	Gambia	316	315	100 %	309	98 %	243	77 %
	Ghana	793	792	100 %	782	99 %	697	88 %
	Gwinea Bissau	186	186	100 %	185	100 %	152	82 %
	Gwinea (Konakry)	504	504	100 %	473	94 %	401	80 %
	Mauritius	82	82	100 %	82	100 %	78	94 %
	Kenia	874	873	100 %	858	98 %	648	74 %
	Lesotho	259	258	100 %	245	95 %	182	70 %
	Liberia	495	494	100 %	445	90 %	399	81 %
	Madagaskar	791	790	100 %	714	90 %	471	60 %
	Malawi	1 025	1 025	100 %	919	90 %	805	79 %
	Mali	1 425	1 424	100 %	1 389	98 %	1 172	82 %
	Mauretania	347	347	100 %	336	97 %	288	83 %
	Mozambik	1 468	1 462	100 %	1 180	80 %	940	64 %
	Namibia	189	189	100 %	176	94 %	159	85 %
	Niger	1 287	1 285	100 %	1 263	98 %	1 184	92 %
	Nigeria	1 160	1 145	99 %	1 126	97 %	987	85 %
	Uganda	1 000	1 000	100 %	965	97 %	731	73 %
	Republika Środkowoafrykańska	624	622	100 %	616	99 %	495	79 %

	10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
	Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
AKP	Rwanda	841	841	100 %	827	98 %	800	95 %
	Wyspy Świętego Tomasza i Książęca	56	56	100 %	50	89 %	41	73 %
	Senegal	668	667	100 %	638	96 %	581	87 %
	Seszele	23	23	100 %	23	99 %	21	93 %
	Sierra Leone	663	663	100 %	621	94 %	548	83 %
	Somalia	903	901	100 %	898	99 %	872	97 %
	Suazi	135	128	95 %	113	84 %	95	70 %
	Tanzania	1 176	1 174	100 %	1 108	94 %	945	80 %
	Czad	938	936	100 %	832	89 %	708	75 %
	Togo	378	378	100 %	374	99 %	332	88 %
	Zambia	834	834	100 %	740	89 %	536	64 %
	Zimbabwe	472	471	100 %	465	99 %	435	92 %
	Afryka ogółem	28 150	28 082	100 %	26 654	95 %	22 709	81 %
	Antigua i Barbuda	16	15	99 %	15	99 %	14	88 %
	Barbados	22	22	100 %	22	99 %	20	91 %
	Belize	43	43	100 %	35	82 %	28	66 %
	Dominika	41	41	100 %	41	99 %	38	91 %

	10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
	Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
AKP	Grenada	21	21	100 %	21	99 %	20	94 %
	Gujana	81	81	100 %	78	96 %	76	94 %
	Haiti	1 030	1 020	99 %	890	86 %	736	72 %
	Jamajka	243	240	99 %	236	97 %	213	88 %
	Republika Dominikańska	283	283	100 %	277	98 %	268	95 %
	Saint Lucia	32	32	100 %	32	100 %	28	86 %
	Saint Kitts i Nevis	9	8	92 %	8	91 %	6	66 %
	Saint Vincent i Grenadyny	27	27	98 %	26	97 %	22	81 %
	Surinam	27	27	100 %	27	97 %	20	73 %
	Trynidad i Tobago	29	29	99 %	28	99 %	22	76 %
	Karaiby ogółem	1 904	1 889	99 %	1 735	91 %	1 511	79 %
	Fidži	49	49	100 %	48	99 %	41	85 %
	Wyspy Cooka	5	5	99 %	5	99 %	5	99 %
	Wyspy Salomona	69	69	100 %	60	88 %	58	84 %
	Kiribati	42	42	100 %	42	99 %	26	61 %
	Wyspy Marshalla	17	17	100 %	17	99 %	14	82 %
	Mikronezja	23	23	100 %	23	97 %	10	43 %
	Nauru	4	4	100 %	4	99 %	4	92 %
	Niue	3	3	100 %	3	99 %	3	98 %

10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
	10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
Palau	5	5	100 %	4	69 %	3	60 %
Papua-Nowa Gwinea	246	244	100 %	228	93 %	155	63 %
Samoa Zachodnie	67	67	100 %	67	100 %	66	99 %
Timor Wschodni	174	174	100 %	172	99 %	138	79 %
Tonga	28	28	100 %	28	99 %	28	99 %
Tuvalu	13	13	100 %	13	99 %	12	89 %
Vanuatu	55	55	100 %	50	91 %	41	76 %
Pacyfik ogółem	800	799	100 %	764	95 %	605	76 %
Przydziały w ramach AKP	7 744	7 607	98 %	7 299	94 %	6 242	81 %
PALOP	62	61	98 %	59	95 %	50	80 %
REGION AFRYKI ŚRODKOWEJ	555	551	99 %	500	90 %	346	62 %
REGION AFRYKI WSCHODNIEJ I POŁUD-NIOWEJ	3 176	3 166	100 %	3 022	95 %	2 116	67 %
Region Afryki Zachodniej	1 958	1 943	99 %	1 903	97 %	1 399	71 %
Region Karaibów	535	531	99 %	474	89 %	323	60 %
Region Pacyfiku	326	324	99 %	277	85 %	186	57 %
Współpraca regionalna AKP ogółem	14 355	14 182	99 %	13 534	94 %	10 662	74 %
AKP	49 785	49 110	99 %	46 838	94 %	39 070	78 %

AKP

	10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
	Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
KTZ	Réserve / Non réparti par pays/terri	31	14	44 %	11	37 %	10	32 %
	Wszystkie KTZ	31	14	44 %	11	37 %	10	32 %
	Anguilla	28	28	100 %	27	99 %	27	99 %
	Falklandy (Malwiny)	10	10	100 %	10	98 %	10	98 %
	Pitcairn	5	5	100 %	5	100 %	5	100 %
	Turks i Caicos	33	33	100 %	33	100 %	32	97 %
	Brytyjskie Wyspy Dziewicze	2	2	100 %	2	98 %	2	90 %
	Montserrat	33	33	100 %	33	100 %	31	94 %
	Wyspa Świętej Heleny	38	38	100 %	38	100 %	35	94 %
	Brytyjskie KTZ ogółem	148	148	100 %	147	100 %	141	96 %
	Antyle Holenderskie	41	41	100 %	23	57 %	19	46 %
	Antyle Holenderskie – Bonaire	4	4	100 %	4	91 %	2	55 %
	Antyle Holenderskie – Saba	4	4	100 %	3	97 %	3	97 %
	Antyle Holenderskie – Sint Eustatius	2	2	100 %	2	97 %	2	97 %
	Aruba	21	21	100 %	21	99 %	18	84 %
	Sint Maarten	14	14	100 %	7	51 %	4	31 %
	Niderlandzkie KTZ ogółem	86	86	100 %	61	71 %	49	57 %
	Wallis i Futuna	39	39	100 %	37	95 %	26	66 %
	Majotta	29	29	100 %	29	100 %	29	100 %

	10. i 11. EFR	SKUMULOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE EFR NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R. WEDŁUG PAŃSTW, % ŚRODKÓW						
		10. i 11. EFR OGÓŁEM (w mln EUR)						
	Łącznie w 2021 r.	Środki	Decyzje	% środków	Przyznane środki	% środków	Płatności	% środków
KTZ	Nowa Kaledonia	50	50	100 %	50	100 %	49	98 %
	Polinezja Francuska	51	51	100 %	50	98 %	49	96 %
	Saint-Pierre i Miquelon	47	47	100 %	47	100 %	47	100 %
	Francuskie KTZ ogółem	215	215	100 %	212	99 %	199	93 %
	Réserve/non réparti par région	137	137	100 %	136	99 %	71	52 %
	Współpraca regionalna KTZ ogółem	137	137	100 %	136	99 %	71	52 %
	KTZ	617	599	97 %	567	92 %	471	76 %
	OGÓŁEM: AKP+KTZ	50 402	49 709	99 %	47 406	94 %	39 540	78 %

Podział na kwotę środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych według obszaru wydatków 11. EFR

11. EFR Podział na kwotę środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych według obszaru wydatków
(kody sektorowe DAC) ⁽²¹⁾

(mln EUR)

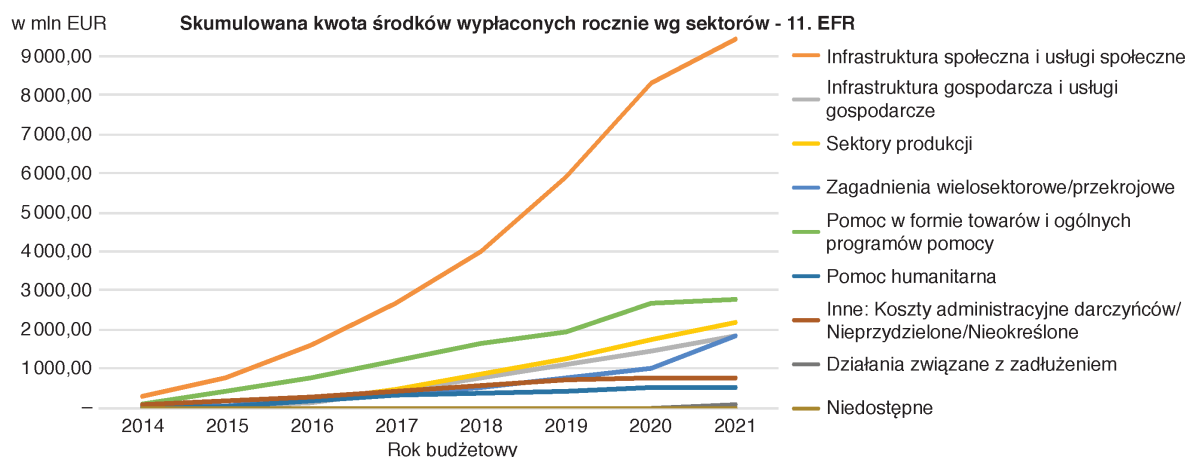
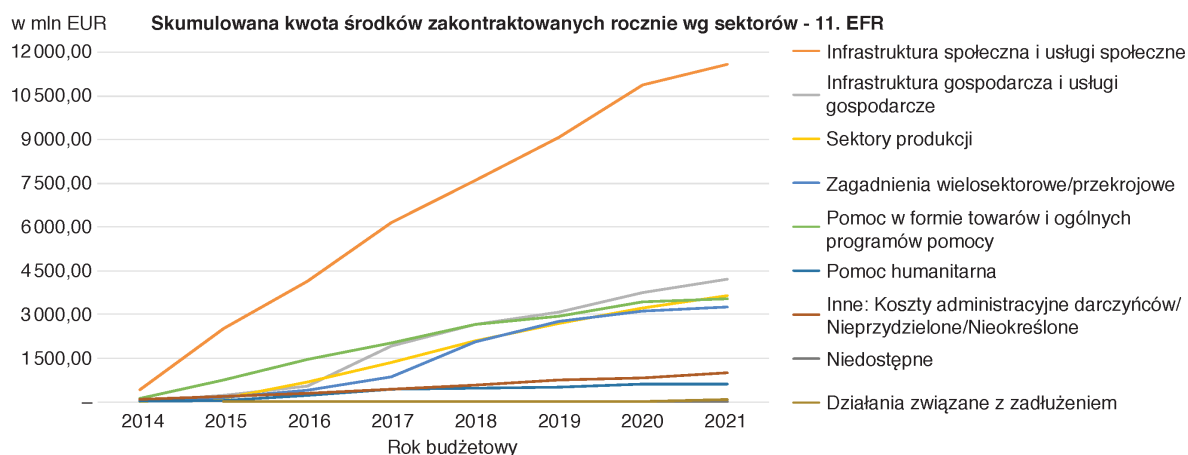
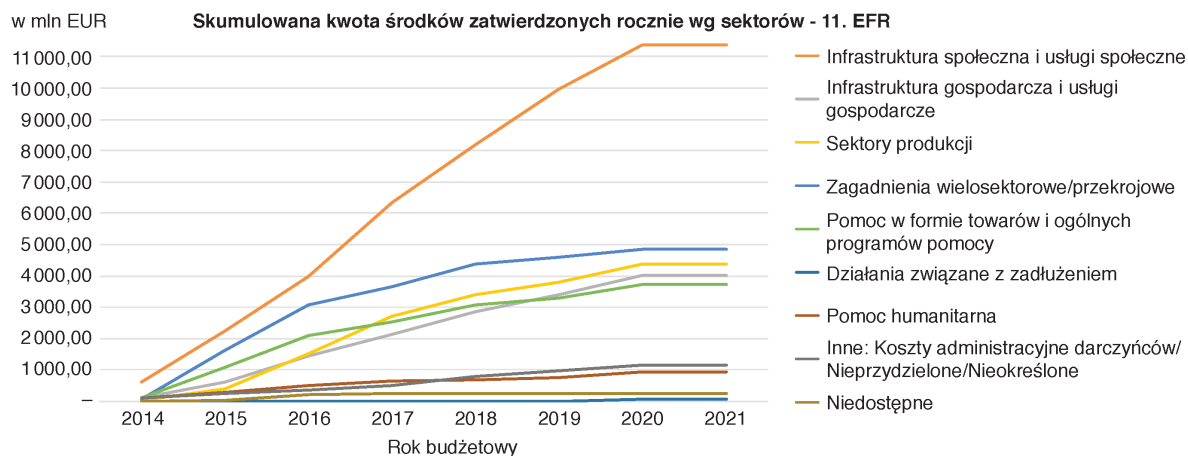
Sektor	Zadeklarowane	Zakontraktowane	Wypłacone
Infrastruktura społeczna i usługi społeczne			
110 – Edukacja	1 192,46	1 064,95	839,46
120 – Zdrowie	2 131,40	2 419,57	2 073,28
130 – Polityki/programy ludnościowe i zdrowie reprodukcyjne	352,44	40,12	25,41
140 – Zaopatrzenie w wodę i systemy kanalizacyjne	788,50	728,46	365,94
150 – Rząd i społeczeństwo obywatelskie	5 909,31	5 883,98	4 812,88
160 – Pozostała infrastruktura społeczna i usługi społeczne	996,71	1 448,73	1 299,56
Infrastruktura społeczna i usługi społeczne OGÓŁEM	11 370,82	11 585,81	9 416,53
Infrastruktura gospodarcza i usługi gospodarcze			
210 – Transport i magazynowanie	1 425,48	1 933,76	742,39
220 – Komunikacja	140,96	139,91	83,87
230 – Energia	2 015,13	1 752,16	836,02
240 – Usługi bankowe i finansowe	93,93	116,10	50,50
250 – Usługi biznesowe i inne	346,23	276,47	123,41
Infrastruktura gospodarcza i usługi gospodarcze OGÓŁEM	4 021,71	4 218,41	1 836,20
Sektory produkcji			
310 – Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	3 251,42	2 823,53	1 839,53
320 – Przemysł, zasoby mineralne i górnictwo, budownictwo	644,39	424,96	158,21
330 – Handel i turystyka	498,46	419,71	203,21
Sektory produkcji OGÓŁEM	4 394,26	3 668,20	2 200,94
Zagadnienia wielosektorowe/przekrojowe			
410 – Ogólna ochrona środowiska	989,44	821,21	481,09
430 – Inne zagadnienia wielosektorowe	3 882,47	2 445,97	1 365,91
Zagadnienia wielosektorowe/przekrojowe OGÓŁEM	4 871,91	3 267,18	1 847,01
Pomoc w formie towarów i ogólnych programów pomocy			
510 – Ogólne wsparcie budżetowe	3 116,32	3 149,33	2 436,61
520 – Pomoc (rozwojowa) żywnościowa	614,50	385,77	347,06
Pomoc w formie towarów i ogólnych programów pomocy OGÓŁEM	3 730,82	3 535,09	2 783,68

⁽²¹⁾ Kwoty brutto (tj. z wyłączeniem umorzeń i nakazów odzyskania środków. Kwoty w kolumnach „Zatwierdzone”, „Zakontraktowane” i „Wypłacone” oznaczono różnymi odcieniami tła w zależności od przedziału wysokości. .

(mln EUR)

Sektor	Zadeklarowane	Zakontraktowane	Wyplacone
Działania związane z zadłużeniem			
600 – Działania związane z zadłużeniem	91,50	91,50	91,50
Działania związane z zadłużeniem OGÓŁEM	91,50	91,50	91,50
Pomoc humanitarna			
720 – Interwencje kryzysowe	746,19	460,11	437,98
730 – Pomoc na odbudowę i rehabilitację	137,83	44,16	34,02
740 – Gotowość na wypadek klęsk żywiołowych	72,79	109,06	78,89
Pomoc humanitarna OGÓŁEM	956,81	613,33	550,89
Koszty administracyjne darczyńców/Nieprzydzielone/Nieokreślone			
910 – Koszty administracyjne darczyńców	982,02	968,04	777,47
998 – Nieprzydzielone/Nieokreślone	183,30	36,68	21,44
Niedostępne	260,50	1,57	1,15
Koszty administracyjne darczyńców/Nieprzydzielone/Nieokreślone OGÓŁEM	1 425,82	1 006,29	800,06
SUMA CAŁKOWITA 11. EFR – kwota środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych	30 863,65	27 985,81	19 526,81

Zmiana skumulowanej kwoty środków zatwierdzonych, zakontraktowanych i wypłaconych według obszaru wydatków 11. EFR

3. GLOSARIUSZ

Anulowanie środków

Środki niewykorzystane na koniec roku budżetowego, które nie mogą być przeniesione, zostają anulowane.

Budżet korygujący

Decyzja przyjęta w trakcie roku budżetowego w celu zmiany (zwiększenia, zmniejszenia, przeniesienia) aspektów przyjętego budżetu na dany rok.

Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody przeznaczone na finansowanie poszczególnych pozycji wydatków.

Dotacje

Bezpośrednie wkłady finansowe z budżetu dla beneficjentów będących osobami trzecimi, zaangażowanych w działania mające na celu realizację polityki Unii.

Nadwyżka

Dodatnia różnica między przychodami a wydatkami, która musi zostać zwrócona organowi finansującemu. Por. wynik budżetu.

Podstawa prawna/akt podstawowy

Akt prawny przyjęty przez władzę ustawodawczą (zazwyczaj Radę i Parlament Europejski) określający cel programu wydatków Unii, przeznaczenie środków, zasady interwencji, datę wygaśnięcia i odpowiednie przepisy finansowe, który ma służyć jako podstawa prawna realizacji programu wydatków.

Pozycja budżetowa/Linia budżetowa

Przychody i wydatki przedstawia się w strukturze budżetu zgodnie z obowiązującą nomenklaturą nałożoną przez władzę budżetową, która odzwierciedla charakter i cel każdej pozycji. Poszczególne działy (tytuł, rozdział, artykuł lub pozycja) zawierają oficjalny opis nomenklatury.

Przeniesienie środków

Wyjątek od zasady jednoroczności w zakresie, w jakim środki, których nie można wykorzystać w danym roku budżetowym, mogą, w ściśle określonych warunkach, zostać przeniesione w celu wykorzystania ich w przyszłym roku.

Przyjęty budżet

Projekt budżetu staje się przyjętym budżetem, gdy tylko zostanie zatwierdzony przez władzę budżetową.

Różnice kursowe

Różnice wynikające z kursów wymiany walut zastosowanych do transakcji dotyczących krajów spoza strefy euro lub z aktualizacji wyceny aktywów i zobowiązań w walutach obcych na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Środki

Środki budżetowe.

W budżecie zapisuje się prognozy zarówno zobowiązań (mające moc prawną zobowiązania do wypłaty środków finansowych), jak i płatności (płatności na rzecz beneficjentów – w gotówce lub przelewem bankowym). Kwoty środków na zobowiązania i płatności często się różnią – środki zróżnicowane, ponieważ zobowiązania dotyczące wieloletnich programów i projektów są zazwyczaj w całości zaciągane w roku, w którym podjęto decyzję w ich sprawie, i środki są wypłacane przez lata, w miarę realizacji programu i projektu.

Środki administracyjne

Środki służące pokrywaniu bieżących kosztów jednostek (personelu, budynków, wyposażenia biurowego).

Środki na płatności

Środki na płatności pokrywają wydatki wymagalne w bieżącym roku budżetowym, wynikające z zobowiązań prawnych zaciągniętych w bieżącym roku lub w ubiegłych latach.

Środki na zobowiązania

Środki na zobowiązania pokrywają całkowitą wartość zobowiązań prawnych (umów, umów o udzielenie dotacji lub decyzji o udzieleniu dotacji), które można podpisać w bieżącym roku budżetowym.

Środki nieźróźnicowane

Środki, które pozwalają na zaspokojenie rocznych potrzeb i w związku z tym muszą zostać rozdysponowane w trakcie roku budżetowego. Tylko kwoty kwalifikujące się do automatycznego przeniesienia mogą być wypłacone w następnym roku. Środki nieźróźnicowane, które nie zostały do końca roku wykorzystane, tj. zaciągnięte na zobowiązania, zostają anulowane (chyba że decyzją Komisji wyjątkowo wyrażono zgodę na nieautomatyczne przeniesienie środków). Środki nieźróźnicowane mają zastosowanie do wydatków administracyjnych oraz środków na zobowiązania równych środkom na płatności.

Środki operacyjne

Środki operacyjne służą finansowaniu różnych polityk, głównie w formie dotacji lub zamówień publicznych.

Środki źróźnicowane

Środki źróźnicowane są wykorzystywane do finansowania operacji wieloletnich; pokrywają w bieżącym roku budżetowym całkowity koszt zobowiązań prawnych zaciągniętych w związku z operacjami, których realizacja trwa dłużej niż jeden budżetowy.

Umorzenie

Operacja, za pomocą której właściwy urzędnik zatwierdzający anuluje całość lub część środków zarezerwowanych uprzednio w drodze zobowiązania budżetowego.

Ustalone należności

Prawo do ściągnięcia przychodów od dłużnika uznane poprzez wystawienie nakazu odzyskania środków.

Wydatki

Termin używany do opisu wydatkowania środków budżetowych ze wszystkich rodzajów źródeł finansowania.

Wygasaające środki

Na koniec roku budżetowego niewykorzystane środki zostają anulowane. Wygaśnięcie oznacza unieważnienie całego lub części zezwolenia na ponoszenie wydatków lub zaciąganie zobowiązań, które jest reprezentowane przez środki.

Wszelkie niewykorzystane środki mogą zostać ujęte w preliminarzu dochodów i wydatków na następne trzy lata budżetowe (tzw. zasada „N+3”) w przypadku wspólnych przedsięwzięć (oraz EIT) zgodnie z ich regulaminem finansowym. Zatem niewykorzystane środki na wspólne przedsięwzięcia mogą zostać ponownie uruchomione w roku budżetowym „N+3”.

Wykonywanie budżetu

Wykorzystanie budżetu poprzez operacje po stronie wydatków i przychodów.

Wynik budżetu

Różnica między otrzymanymi przychodami a wypłaconymi kwotami, w tym korekty z tytułu przeniesień, anulowań i różnic kursowych.-

W przypadku agencji kwota stanowiąca różnicę będzie musiała zostać zwrócona organowi finansującemu.

Wynik ekonomiczny

Wpływ wydatków i przychodów na bilans w oparciu o zasady rachunkowości memoriałowej.

Zobowiązanie budżetowe

Operacja, za pomocą której właściwy urzędnik zatwierdzający rezerwuje środki budżetowe niezbędne do pokrycia późniejszych płatności w celu wywiązania się z zobowiązań prawnych.

Zobowiązania pozostające do spłaty

Zobowiązania pozostające do spłaty (lub RAL, fr. „reste à liquider”) definiuje się jako kwotę środków, na które zaciągnięto zobowiązania i których jeszcze nie wypłacono. Wynikają one bezpośrednio z istnienia programów wieloletnich i rozbieżności między środkami na zobowiązania a środkami na płatności.

Zobowiązanie prawne

Akt, na mocy którego urzędnik zatwierdzający zaciąga zobowiązanie wobec osób trzecich, którego skutkiem jest obciążenie budżetu Unii.

Powszechnymi formami zobowiązań prawnych są umowy w przypadku zamówień publicznych, umowy o udzielenie dotacji i decyzje o udzieleniu dotacji.

Zobowiązanie RAL (fr. reste à liquider)

Kwota pozostająca do spłaty z tytułu zobowiązania budżetowego w danym momencie. Por. zobowiązania pozostające do spłaty

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI – ŚRODKI PIENIĘŻNE ZARZĄDZANE PRZEZ EUROPEJSKI BANK
INWESTYCYJNY**

EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

CA/551/22

10 marca 2022 r.

Dokument 22/071

RADA DYREKTORÓW

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
DOTYCZĄCE INSTRUMENTU INWESTYCYJNEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 R.**

- 1) Sprawozdanie z sytuacji finansowej
- 2) Sprawozdanie z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów
- 3) Zestawienie zmian w zasobach stron wnoszących wkład
- 4) Rachunek przepływów pieniężnych
- 5) Informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego
- 6) Sprawozdanie niezależnego audytora

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2021 r.

(tys. EUR)

	Uwagi	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5	1 358 564	923 940
Należności od stron wnoszących wkład	9/17	85 210	68 908
Aktywa finansowe ogółem	10	—	351 873
Pochodne instrumenty finansowe	6	7	33 584
Pożyczki i zaliczki	7	1 986 281	1 673 445
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	8	697 631	526 810
Pozostałe aktywa	11	1 086	109
Aktywa ogółem		4 128 779	3 578 669
ZOBOWIĄZANIA I ZASOBY STRON WNOSZĄCYCH WKŁAD			
ZOBOWIĄZANIA			
Pochodne instrumenty finansowe	6	18 835	642
Przychody przyszłych okresów	12	48 432	29 732
Rezerwy na wystawione gwarancje	13	—	851
Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki	14	16 602	33 152
Zobowiązania wobec osób trzecich	15	239 639	152 378
Pozostałe zobowiązania	16	2 333	3 446
Zobowiązania ogółem		325 841	220 201
ZASOBY STRON WNOSZĄCYCH WKŁAD			
Wkład państw członkowskich do instrumentu wniesiony zgodnie z wezwaniem	17	3 471 695	3 221 695
Zyski zatrzymane		331 243	136 773
Zasoby stron wnoszących wkład ogółem		3 802 938	3 358 468
Zobowiązania i zasoby stron wnoszących wkład ogółem		4 128 779	3 578 669

SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW
ZA ROK KOŃCZĄCY SIĘ Z DNIEM 31 GRUDNIA 2021 R.

(tys. EUR)

	Uwagi	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Odsetki i podobne przychody (*)	19	86 456	84 783
Odsetki i podobne koszty	19	- 10 436	- 5 250
Odsetki i podobne przychody netto		76 020	79 533
Przychody z tytułu opłat i prowizji	20	2 219	353
Koszty z tytułu opłat i prowizji	20	-175	-225
Przychody z tytułu opłat i prowizji netto		2 044	128
Zmiana wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych		- 51 770	18 949
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu – wynik netto	21	123 627	- 46 717
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) – wynik netto	7	3 568	- 29 621
Sprzedaż wierzytelności kredytowych i wpływy z odzyskiwania środków		—	2 362
Różnice kursowe – wynik netto		33 676	- 48 545
Operacje finansowe – wynik netto		109 101	- 103 572
Zmiana w odpisie aktualizującym z tytułu utraty wartości pożyczek i zaliczek, bez odwróceń	7	42 974	- 4 312
Zmiana stanu rezerw na wystawione gwarancje, bez odwróceń	13	851	-228
Zmiana rezerw z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki, bez odwróceń	14	16 616	3 715
Ogólne koszty administracyjne	22	- 53 136	- 58 527
Zysk/(strata) za rok		194 470	- 83 263
Całkowite dochody ogółem – zysk/(strata) za rok		194 470	- 83 263

(*) W odniesieniu do roku kończącego się z dniem 31 grudnia 2021 r. odsetki i podobne dochody obejmują 77,5 mln EUR (w 2020 r.: 77,9 mln EUR) naliczone od aktywów utrzymywanych po kosztach zamortyzowanych według metody efektywnej stopy procentowej.

**ZESTAWIENIE ZMIAN W ZASOBACH STRON WNOSZĄCYCH WKŁAD
ZA ROK KOŃCZĄCY SIĘ Z DNIEM 31 GRUDNIA 2021 R.**

(tys. EUR)

	Uwagi	Wkłady wniesione zgodnie z wezwaniami	Zyski zatrzymane	Ogółem
Na dzień 1 stycznia 2021 r.		3 221 695	136 773	3 358 468
Wkłady państw członkowskich wniesione zgodnie z wezwaniem w ciągu roku	17	250 000	—	250 000
Zysk za rok 2021		—	194 470	194 470
Zmiany w zasobach stron wnoszących wkład		250 000	194 470	444 470
Na dzień 31 grudnia 2021 r.		3 471 695	331 243	3 802 938
Na dzień 1 stycznia 2020 r.		2 967 000	220 036	3 187 036
Wkłady państw członkowskich wniesione zgodnie z wezwaniem w ciągu roku	17	209 614	—	209 614
Realokacja wkładu z 9. EFR na dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną do zasobów stron wnoszących wkład	17	45 081	—	45 081
(Strata) za rok 2020		—	- 83 263	- 83 263
Zmiany w zasobach stron wnoszących wkład		254 695	- 83 263	171 432
Na dzień 31 grudnia 2020 r.		3 221 695	136 773	3 358 468

**RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
ZA ROK KOŃCZĄCY SIĘ Z DNIEM 31 GRUDNIA 2021 R.**

(tys. EUR)

	Uwagi	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 1.01.2020 do 31.12.2020
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk/(strata) za rok		194 470	- 83 263
Korekty:			
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu – wynik netto na poziomie wartości godziwej	8	- 130 991	47 909
Zmiana w odpisie aktualizującym z tytułu utraty wartości pożyczek i zaliczek, bez odwróceń	7	- 42 974	4 312
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) – wynik netto		- 3 568	29 621

(tys. EUR)			
	Uwagi	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 1.01.2020 do 31.12.2020
Zmiana stanu naliczonych odsetek i zamortyzowanych kosztów pożyczek i zaliczek	7	6 462	- 5 202
Zmiana netto stanu rezerw na wystawione gwarancje, bez odwróceń	13	-851	228
Zmiana rezerw z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki netto, bez odwróceń		- 16 550	- 4 117
Zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych		51 770	- 18 949
Zmiana stanu naliczonych odsetek i zamortyzowanych kosztów aktywów finansowych ogółem	10	- 1 271	1 067
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		18 700	- 2 834
Wpływ zmian kursu wymiany na pożyczki	7	- 84 893	90 878
Wpływ zmian kursu wymiany na akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	8	- 27 230	33 616
Wpływ zmian kursu wymiany na środki pieniężne		- 9 875	9 233
(Strata)/zysk na działalności operacyjnej przed zmianami stanu aktywów i zobowiązań operacyjnych		- 46 801	102 499
Wypłaty pożyczek	7	- 515 212	- 560 291
Spłaty pożyczek	7	339 944	276 101
Sprzedaż wierzytelności kredytowych i wpływy z odzyskiwania środków		—	2 362
Zmiana stanu naliczonych odsetek od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	5	-304	66
(Zwiększenie) stanu aktywów finansowych ogółem	10	- 2 333 691	- 2 710 009
Zapadalność aktywów finansowych ogółem	10	2 684 293	2 689 790
Zwiększenie stanu akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu	8	- 84 224	- 85 305
Wpływy netto z akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu		77 749	85 477
Zwiększenie stanu pozostałych aktywów		977	109
Zwiększenie / (Zmniejszenie) stanu pozostałych zobowiązań		1 113	- 1 093
Zwiększenie stanu zobowiązań wobec Europejskiego Banku Inwestycyjnego		34 598	8 543
Przepływy pieniężne netto w/(wykorzystane) w działalności operacyjnej		158 442	- 191 751

(tys. EUR)

	Uwagi	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 1.01.2020 do 31.12.2020
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
Wkład otrzymany od państw członkowskich		250 444	227 035
Kwoty otrzymane od państw członkowskich w związku z dotacjami na spłatę odsetek i pomocą techniczną		63 254	60 387
Kwoty wypłacone w imieniu państw członkowskich w związku z dotacjami na spłatę odsetek i pomocą techniczną		- 27 337	- 18 807
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		286 361	268 615
Zwiększenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		444 803	76 864
Zbiorczy rachunek przepływów pieniężnych:			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku budżetowego		924 077	837 980
Przepływy pieniężne netto od/(wykorzystane w):			
Działalność operacyjna		158 442	- 191 751
Działalność finansowa		286 361	268 615
Wpływ zmian kursu wymiany na środki pieniężne i ich ekwiwalenty		- 9 875	9 233
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku budżetowego		1 359 005	924 077
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują:			
Środki pieniężne w kasie	5	434 064	398 991
Lokaty terminowe (z wyłączeniem naliczonych odsetek)	5	672 730	380 000
Komercyjne papiery dłużne	5	252 211	145 086
		1 359 005	924 077

Informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2021 r.

1. Informacje ogólne

Instrument Inwestycyjny („instrument”) został ustanowiony w ramach Umowy z Kotonu („umowy”) o współpracy i pomocy na rzecz rozwoju pomiędzy grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku („państw AKP”) a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi z dnia 23 czerwca 2000 r., zmienionej w dniu 25 czerwca 2005 r. oraz 22 czerwca 2010 r.

Instrument nie jest odrębnym podmiotem prawnym, a Europejski Bank Inwestycyjny („EBI” lub „Bank”) zarządza wkładami w imieniu państw członkowskich („darczyńców”) zgodnie z warunkami umowy oraz pełni funkcję administratora instrumentu.

Finansowanie na podstawie umowy pochodzi z budżetów państw członkowskich UE. Państwa członkowskie UE wnoszą kwoty przewidziane na finansowanie instrumentu oraz dotacji na finansowanie dopłat do oprocentowania, jak przewidziano w wieloletnich ramach finansowych (pierwszy protokół finansowy obejmujący lata 2000–2007, zwany 9. Europejskim Funduszem Rozwoju (EFR), drugi protokół finansowy obejmujący lata 2008–2013, zwany 10. EFR, oraz trzeci protokół finansowy obejmujący lata 2014–2020, zwany 11. EFR). EBI powierzono zarządzanie:

- (i) instrumentem – obciążonym ryzykiem funduszem odnawialnym o wartości 3 685,5 mln EUR przeznaczonym na wsparcie inwestycji sektora prywatnego w państwach AKP; przy czym kwota 48,5 mln EUR przydzielona jest krajom i terytoriom zamorskim („KTZ”),
- (ii) dotacjami na finansowanie dopłat do oprocentowania o wartości maksymalnie 1 220,85 mln EUR dla państw AKP i maksymalnie 8,5 mln EUR dla KTZ. Maksymalnie 15 % tych dopłat może zostać wykorzystane na pomoc techniczną związaną z projektami.

UE i AKP uzgodniły zmianę decyzji w sprawie środków przejściowych w celu przedłużenia stosowania postanowień Umowy o partnerstwie AKP–UE do dnia 30 czerwca 2022 r. lub do dnia wejścia w życie nowej umowy lub rozpoczęcia tymczasowego stosowania nowej umowy między Unią a państwami AKP, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej (decyzja nr 3/2021 Komitetu Ambasadorów AKP–UE z dnia 26 listopada 2021 r. zmieniająca decyzję nr 3/2019 Komitetu Ambasadorów AKP–UE w sprawie przyjęcia środków przejściowych zgodnie z art. 95 ust. 4 Umowy o partnerstwie AKP–UE ⁽²²⁾).

Rozporządzenie ustanawiające ISWMR – „Globalny wymiar Europy”, które weszło w życie 14 czerwca 2021 r. (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 ⁽²³⁾), stanowi zasadniczą podstawę prawną pomocy UE poza granicami UE w latach 2021–2027 oraz zarządzania w odniesieniu do nowego mandatu instytucjonalnego Banku w zakresie operacji poza Unią Europejską, w tym w regionie AKP. Obejmuje to włączenie obecnego pozabudżetowego EFR do budżetu UE. Rozporządzenie ustanawiające ISWMR stanowi podstawę prawną dla udzielania EBI przez Komisję upoważnień UE w zakresie jego działalności poza UE w przyszłości. Zapewni ono również Unii zewnętrzne ramy inwestycyjne umożliwiające współpracę z instytucjami partnerskimi dzięki dotacjom lub gwarancjom z budżetu UE.

23 grudnia 2020 r. Rada podjęła decyzję o przedłużeniu okresu zobowiązań w ramach instrumentu inwestycyjnego AKP co najmniej o sześć miesięcy. W przyszłości środki powracające z instrumentu inwestycyjnego AKP będą wykorzystywane w ramach ISWMR poprzez połączenie specjalnego segmentu sektora prywatnego AKP w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR+) i funduszu powierzchniowego, oba te elementy będą wdrażane przez EBI. Pakiet infrastrukturalny AKP, obecnie zabezpieczony środkami powracającymi z instrumentu inwestycyjnego, zostanie przeniesiony na gwarancję w ramach specjalnego okna inwestycyjnego 1 w celu uwolnienia środków powracających z instrumentu inwestycyjnego AKP po odjęciu wszelkich wcześniejszych zobowiązań w ramach instrumentu inwestycyjnego (w zakresie zatwierdzeń, podpisów i gwarancji). Pakiet infrastrukturalny AKP będzie stanowił część umowy gwarancyjnej EFZR+.

Po przedłużeniu okresu rozliczeniowego instrumentu inwestycyjnego Bank zatwierdził operacje zgodnie ze swoim mandatem do dnia 30 czerwca 2021 r. ⁽²⁴⁾.

⁽²²⁾ Dz.U. L 420 z 14.12.2020, s. 32.

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 (Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1).

⁽²⁴⁾ Decyzja Rady (UE) 2020/2233 z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie zobowiązania dotyczącego środków powracających w ramach instrumentu inwestycyjnego AKP z operacji w ramach 9., 10. i 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju (Dz.U. L 437 z 28.12.2020 r., s. 188).

Sprawozdania finansowe sporządzano w oparciu o założenie kontynuacji działalności, zgodnie z którym w ramach instrumentu inwestycyjnego będzie można dokonać wszystkich wypłat środków pieniężnych należnych w ramach wszelkich operacji. Czas obowiązywania instrumentu inwestycyjnego nie został określony. Umowa wewnętrzna dotycząca 11. EFR pozostaje w mocy (na podstawie jej art. 14 ust. 3) tak długo, jak będzie to konieczne do całkowitego wykonania wszelkich operacji finansowanych na podstawie umowy o partnerstwie AKP–UE, decyzji o stowarzyszeniu zamorskim i wieloletnich ram finansowych.

Niniejsze sprawozdanie finansowe obejmuje okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

Na wniosek Komitetu Zarządzającego Rada Dyrektorów przyjęła sprawozdanie finansowe 10 marca 2022 r. i zezwoliła na jego przedłożenie Radzie Gubernatorów do zatwierdzenia do dnia 22 kwietnia 2022 r.

2. Istotne zasady rachunkowości

2.1. Podstawa przygotowania – Stwierdzenie zgodności

Sprawozdanie finansowe dotyczące instrumentu inwestycyjnego zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez Unię Europejską.

2.2. Istotne osądy i szacunki księgowe

Przygotowanie sprawozdania finansowego wymaga wykorzystania wartości szacunkowych. Wymaga to również od kierownictwa Banku stosowania własnego osądu przy stosowaniu zasad księgowych obowiązujących w przypadku Instrumentu Inwestycyjnego. Poniżej wymieniono obszary wymagające kierowania się w znacznym stopniu osądem lub cechujące się złożonością lub obszary, w których założenia i szacunki są istotne dla sprawozdania finansowego.

Stosowanie osądów i szacunków ma największe znaczenie w następujących kwestiach:

— Wycena instrumentów finansowych według wartości godziwej

Wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, które są przedmiotem obrotu na aktywnych rynkach, ustala się w oparciu o notowania rynkowe lub notowania cen maklerów. Jeżeli na podstawie aktywnych rynków nie można określić wartości godziwej, wartość tę określa się, korzystając z różnych technik wyceny, w tym z modeli matematycznych. Dane wejściowe do tych modeli pochodzą z obserwacji rynków w tych przypadkach, w których jest to możliwe, a jeżeli nie ma takiej możliwości, do określenia wartości godziwej niezbędny jest osąd. Wyceny są podzielone na różne kategorie w hierarchii wartości godziwej na podstawie danych wejściowych wykorzystanych w technikach wyceny zgodnie z opisem w informacjach dodatkowych 2.4.2 i 4.

— Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości pożyczek i zaliczek

Wycena oczekiwanych strat kredytowych wymaga od zarządzających istotnego osądu, w szczególności oceny znacznego wzrostu ryzyka kredytowego od czasu początkowego ujęcia, uwzględnienia przewidywań i dalszych szacunków dotyczących kwot i terminów przyszłych przepływów pieniężnych oraz wartości zabezpieczeń przy określaniu poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Szacunki te wynikają z szeregu czynników, które mogą powodować znaczne zmiany terminu i kwoty ujmowanego odpisu na oczekiwane straty kredytowe (informacja dodatkowa 2.4.2). Stosowne założenie dotyczące wpływu na utratę wartości w wyniku pandemii Covid-19 przedstawiono w informacji dodatkowej 2.4.2 i informacji dodatkowej 3.2.3.7.

— Wycena inwestycji w nienotowane instrumenty kapitałowe

Wycena nienotowanych inwestycji kapitałowych opiera się zazwyczaj na jednym z następujących elementów:

- ostatnich transakcjach zawartych na warunkach rynkowych,
- bieżącej wartości godziwej innego instrumentu o zasadniczo takim samym charakterze,
- spodziewanych przepływach pieniężnych zdyskontowanych według bieżących stóp procentowych mających zastosowanie do instrumentów o podobnych warunkach i podobnej charakterystyce ryzyka,
- metodzie skorygowanych aktywów netto, lub
- innych modelach wyceny.

Określenie przepływów pieniężnych oraz czynników dyskontujących dla nienotowanych inwestycji kapitałowych wymaga wykorzystania szacunków w znaczącym stopniu. W ramach instrumentu okresowo porównuje się techniki wyceny i ocenia się je pod kątem wiarygodności, stosując ceny z obserwacji bieżących transakcji rynkowych na takich samych instrumentach lub inne dostępne zaobserwowane dane rynkowe.

— **Konsolidacja jednostek, w których instrument ma udziały**

Zgodnie z istotnym osądem EBI żadna z jednostek, w których posiada on udziały, nie jest przez ten instrument kontrolowana. Wynika to z faktu, że we wszystkich tych jednostkach wyłączna odpowiedzialność za zarządzanie spółką oraz kontrolowanie jej działań i innych spraw spoczywa na komplementariuszu, zarządzającym funduszem lub zarządzie, który ma również kompetencje i uprawnienia do podejmowania wszelkich działań niezbędnych do realizacji celów spółki zgodnie z wytycznymi dotyczącymi polityki i inwestycji.

— **Niepewność związana z reformą stóp procentowych na rynku międzybankowym („IBOR”)**

W przypadku stopy referencyjnej, która ma przestać obowiązywać bezpośrednio po 30 czerwca 2023 r., a mianowicie USD LIBOR, w ramach instrumentu zastosowanie mają zmiany w ramach etapu 1 Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) dotyczące niepewności.

2.3. Zmiany zasad rachunkowości

Z wyjątkiem zmian opisanych poniżej, w odniesieniu do instrumentu niezmiennie stosowano zasady rachunkowości określone w informacji dodatkowej 2.4 w przypadku wszystkich okresów objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym. W odniesieniu do instrumentu przyjęto nowe standardy i zmiany standardów przedstawione poniżej.

Przyjęte standardy

Poniższe interpretacje, a także zmiany i rewizje istniejących standardów stały się skuteczne w odniesieniu do sprawozdania finansowego dotyczącego instrumentu w dniu 1 stycznia 2021 r.:

Reforma referencyjnej stopy procentowej – etap 2 – zmiany w MSSF 9 i MSSF 7 (etap 2 reformy IBOR)

Zmiany te, wydane 27 sierpnia 2020 r., zakończyły odpowiedź RMSR na trwającą reformę IBOR i innych wskaźników referencyjnych stóp procentowych.

Zmiany te dotyczą przede wszystkim wpływu na sprawozdania finansowe, gdy w wyniku reformy spółka zastępuje stary wskaźnik referencyjny stóp procentowych alternatywną stopą referencyjną. Zapewniają one praktyczne zwolnienie z niektórych wymogów określonych w standardach.

W szczególności zwolnienia te dotyczą modyfikacji instrumentów finansowych, umów leasingu lub powiązań zabezpieczających, gdy referencyjna stopa procentowa w umowie zostaje zastąpiona nową alternatywną stopą referencyjną.

W przypadku gdy zmiana umownych przepływów pieniężnych z tytułu instrumentu finansowego jest bezpośrednią konsekwencją reformy referencyjnej stopy procentowej, a zmiana ta jest dokonywana na ekonomicznie równoważnych zasadach, zmiany w ramach etapu 2 zapewniają praktyczny środek zaradczy polegający na aktualizacji efektywnej stopy procentowej w celu odzwierciedlenia tej zmiany bez wyłączenia lub korygowania wartości bilansowej instrumentu finansowego. Zmiany przewidują również wyjątek polegający na zastosowaniu zmienionej stopy dyskontowej, która odzwierciedla zmianę odsetek przy ponownej wycenie zobowiązania z tytułu leasingu ze względu na modyfikację wymaganą przez reformę.

Ponadto w odniesieniu do zmian w ramach etapu 2 przewidziano szereg zwolnień z wymogów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń, jeśli zmiana jest bezpośrednią konsekwencją reformy i jest przeprowadzona na ekonomicznie równoważnych zasadach. W szczególności, przedsiębiorstwo nie będzie zmuszone do zaprzestania prowadzenia rachunkowości zabezpieczeń tylko dlatego, że wprowadza zmiany wymagane przez reformę.

Przyjęcie zmian standardów nastąpiło retrospektywnie, bez wpływu na saldo otwarcia.

Standardy opublikowane, ale jeszcze nie przyjęte, mające wpływ na instrument

Coroczne zmiany w cyklu 2018–2020 (zmiany w MSSF 1 i MSSF 9) oraz zmiany o wąskim zakresie w MSSF 3 i MSR 37

Zmiany w MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” – aktualizacja odniesienia w MSSF 3 do Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej bez zmiany wymogów dotyczących rachunkowości dla połączeń jednostek gospodarczych.

Zmiany w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” określają, jakie koszty jednostka uwzględni przy ocenie, czy umowa przyniesie straty.

Zmiany te zostały zatwierdzone przez UE 28 czerwca 2021 r. i obowiązują w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 r. lub później.

W ramach instrumentu nie wdrożono tych zmian wcześniej; nie przewiduje się też, że będą one miały znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe instrumentu.

2.4. Opis istotnych zasad rachunkowości

Sprawozdanie z sytuacji finansowej przedstawia aktywa i zobowiązania w porządku zgodnym z malejącym stopniem płynności, bez wprowadzania podziału na pozycje krótkoterminowe i inne.

2.4.1. Przeliczanie waluty obcej

Walutą wykorzystaną do prezentacji sprawozdania finansowego dotyczącego instrumentu jest euro (EUR), które jest także walutą funkcjonalną. Informacje finansowe przedstawione w euro zostały zaokrąglone do pełnego tysiąca, chyba że zaznaczono inaczej.

Transakcje w walutach obcych przelicza się według kursu wymiany obowiązującego w dniu transakcji.

Aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach innych niż euro przelicza się na euro według kursów wymiany obowiązujących na dzień sporządzenia sprawozdania z sytuacji finansowej. Dodatnie lub ujemne różnice kursowe wynikające z przeliczenia walut wykazuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów.

Niepieniężne pozycje wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia pierwotnej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji według kursu innego niż kurs z dnia transakcji oraz niezrealizowane różnice kursowe wynikające z nierozliczonych aktywów i zobowiązań pieniężnych w walucie obcej ujmowane są w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów.

2.4.2. Aktywa finansowe inne niż instrumenty pochodne

Instrumenty finansowe niebędące instrumentami pochodnymi początkowo ujmuje się na dzień rozliczenia.

Klasyfikacja i wycena

Aktywa finansowe

W początkowym ujęciu składnik aktywów finansowych klasyfikuje się jako wyceniany po koszcie zamortyzowanym („AC”), według wartości godziwej przez inne całkowite dochody („FVOCI”) lub według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”), natomiast zobowiązanie finansowe klasyfikuje się jako wyceniane po koszcie zamortyzowanym („AC”) lub według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

Zgodnie z MSSF 9 dokonując klasyfikacji, w pierwszej kolejności należy określić, czy dany składnik aktywów finansowych uznaje się za instrument dłużny czy kapitałowy. MSSF 9 odnosi się do definicji określonych w MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja.

Instrumenty dłużne to takie instrumenty, które spełniają definicję zobowiązania finansowego z punktu widzenia kontrahenta – pożyczki i dłużne papiery wartościowe w tym obligacje, weksle lub świadectwa wydawane przez jednostki strukturyzowane, rządy lub przedsiębiorstwa.

Instrument dłużny jest klasyfikowany jako wyceniany po koszcie zamortyzowanym, jeżeli spełnia oba następujące warunki i nie został wyznaczony do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”):

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymanie aktywów, aby otrzymywać przepływy pieniężne wynikające z umowy, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (kryteria dotyczące przepływów stanowiących wyłącznie spłatę odsetek i kwoty głównej).

Instrument dłużny jest klasyfikowany jako wyceniany według wartości godziwej przez inne całkowite dochody („FVOCI”) jedynie wówczas, gdy spełnia oba następujące warunki i nie został wyznaczony do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”):

- składnik aktywów jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz

- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych spełniających kryteria dotyczące przepływów stanowiących wyłącznie spłatę odsetek i kwoty głównej.

Powyższe wymogi należy stosować w odniesieniu do całego składnika aktywów finansowych, nawet jeżeli obejmuje on wbudowany instrument pochodny.

Instrumenty kapitałowe to instrumenty, które spełniają definicję kapitału własnego z punktu widzenia emitenta, tj. instrumenty, które nie obejmują zobowiązania umownego do przekazania przepływów pieniężnych i które uprawniają do udziału końcowego (rezydualnego) w aktywach netto emitenta. Instrumenty kapitałowe są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

W początkowym ujęciu instrumentu kapitałowego, który nie jest przeznaczony do obrotu, w ramach instrumentu można nieodwołalnie zdecydować o ujmowaniu późniejszych zmian w ramach innych całkowitych dochodów. Wybór ten jest podejmowany w odniesieniu do poszczególnych inwestycji.

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

Ocena modelu biznesowego

EBI, jako zarządzający instrumentem, ocenia cel modelu biznesowego, w ramach którego utrzymuje się dany instrument dłużny, na poziomie portfela, gdyż jest to najlepszy sposób na odzwierciedlenie metody zarządzania działalnością biznesową i przekazywania informacji zarządowi. Uwzględniane informacje obejmują:

- wskazane zasady i cele dotyczące portfela oraz funkcjonowanie tych strategii w praktyce. Dotyczy to w szczególności kwestii, czy strategia zarządu koncentruje się na uzyskaniu przychodu z odsetek wynikających z umowy, utrzymaniu określonego profilu stopy procentowej, dostosowaniu okresu życia aktywów finansowych do terminu wymagalności zobowiązań, z których finansowane są te aktywa, lub realizowaniu przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż aktywów,
- sposób, w jaki wyniki portfela są oceniane i przekazywane zarządowi instrumentu,
- rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a także sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem, oraz
- częstotliwość, wielkość i rozkład w czasie sprzedaży we wcześniejszych okresach, powody tej sprzedaży oraz oczekiwania co do przyszłych operacji sprzedaży.

Informacje na temat operacji sprzedaży nie są jednak rozpatrywane odrębnie, tylko w ramach ogólnej oceny sposobu, w jaki wskazany w ramach instrumentu cel zarządzania aktywami finansowymi jest osiągany, oraz sposobu realizacji przepływów pieniężnych.

Model biznesowy bezpośrednich operacji pożyczkowych w ramach zestawu finansowania efektywnego opisano i ujawniono w informacji dodatkowej 24.

Kryteria dotyczące przepływów stanowiących wyłącznie spłatę odsetek i kwoty głównej

Do celów niniejszej oceny „kwotę główną” definiuje się jako wartość godziwą instrumentu dłużnego w początkowym ujęciu. „Odsetki” definiuje się jako zapłatę z tytułu wartości pieniądza w czasie i ryzyka kredytowego związanego z kwotą główną pozostałą do spłaty w danym okresie oraz z tytułu innych rodzajów ryzyka i kosztów (np. ryzyka płynności i kosztów administracyjnych), a także marży zysku.

Przeprowadzając ocenę kwestii, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłaty odsetek i kwoty głównej, uwzględnia się umowne warunki instrumentu. Dotyczy to między innymi kwestii, czy składnik aktywów finansowych objęty jest warunkiem umownym, w wyniku którego może dojść do zmiany rozkładu w czasie lub kwoty przepływów pieniężnych wynikających z umowy, która to zmiana spowoduje, że warunek ten nie zostanie spełniony.

Usunięcie z bilansu

W ramach instrumentu zaprzestaje się ujmowania składnika aktywów finansowych, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub przenosi się prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z umowy w ramach transakcji, w której całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych zostają w ramach instrumentu przeniesione, lub jeżeli w ramach instrumentu zachowuje się zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem przeniesionego składnika aktywów, ale nie zachowuje się nad nim kontroli.

W momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego (informacje dodatkowe 2.4.4) różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów lub zobowiązania (lub wartością bilansową przypisaną do części składnika aktywów lub zobowiązania, którego przestaje się ujmować) a sumą (i) kwoty otrzymanej lub uiszczonej oraz (ii) wszelkiej kwoty skumulowanego zysku lub straty ujętej w innych całkowitych dochodach ujmuje się w wyniku finansowym z wyjątkiem skumulowanych zysków lub strat ujętych w innych całkowitych dochodach w przypadku inwestycji kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przenoszonych do funduszu rezerw, a nie do zysków lub strat w momencie zbycia.

W kontekście reformy IBOR ocena, czy zmiana w instrumencie finansowym o zamortyzowanym koszcie jest istotna, dokonywana jest po zastosowaniu praktycznego rozwiązania wprowadzonego przez etap 2 reformy IBOR. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi przez RMSR w ramach instrumentu nie usuwa się z bilansu instrumentu finansowego, którego przepływy pieniężne wynikające z umowy zostały zmodyfikowane w bezpośredniej konsekwencji reformy, a zmiana ta jest ekonomicznie równoważna z poprzednią podstawą ustalania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (tj. podstawą bezpośrednio przed zmianą).

Przeklasyfikowanie

Aktywa finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu po ich początkowym ujęciu, z wyjątkiem możliwości przeklasyfikowania w okresie, w którym zostaje zmieniony model biznesowy instrumentu w zakresie zarządzania aktywami finansowymi.

Modyfikacja

Składnik aktywów finansowych wyceniony według zamortyzowanego kosztu jest uznawany za zmodyfikowany, gdy umowne przepływy pieniężne są renegotjowane lub w inny sposób modyfikowane. Renegocjacja lub modyfikacja może – ale nie musi – doprowadzić do usunięcia z bilansu starego i ujęcia nowego instrumentu finansowego.

Istotna umowna modyfikacja przepływów środków pieniężnych ze składnika aktywów finansowych wycenianego według zamortyzowanego kosztu powodująca usunięcie składnika aktywów finansowych z bilansu prowadzi do ujęcia nowego składnika aktywów finansowych w jego wartości godziwej oraz ujęcia wpływu modyfikacji na zysk lub stratę w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z operacji finansowych”.

Umowną modyfikację uznaje się za istotną, jeżeli zdyskontowana wartość bieżąca przepływów pieniężnych wynikających z nowych warunków (zdyskontowana z wykorzystaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej) różni się o co najmniej 10 % od zdyskontowanej wartości bieżącej pozostałych przepływów pieniężnych z tytułu pierwotnym aktywów finansowych. Pod uwagę bierze się również czynniki jakościowe, takie jak zmiana waluty, w której dany składnik aktywów finansowych jest denominowany, i warunki wymiany.

W kontekście reformy IBOR ocena, czy zmiana w instrumencie finansowym o zamortyzowanym koszcie jest istotna, dokonywana jest po zastosowaniu praktycznego rozwiązania wprowadzonego przez etap 2 reformy IBOR. W ramach instrumentu aktualizuje się efektywną stopę procentową, nie modyfikując wartości bilansowej instrumentu finansowego, jeżeli podstawa określania przepływów pieniężnych wynikających z umowy w ramach instrumentu finansowego, wycenianego według zamortyzowanego kosztu, zmienia się jako bezpośrednia konsekwencja reformy i jeżeli zmiana jest ekonomicznie równoważna poprzedniej podstawie (tj. podstawie bezpośrednio przed zmianą).

Wycena instrumentów finansowych według wartości godziwej

Wartość godziwa jest to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny na głównym rynku lub – w przypadku jego braku – na najkorzystniejszym rynku, do którego instrument ma dostęp w tym dniu.

W stosownych przypadkach EBI, w imieniu instrumentu, dokonuje wyceny wartości godziwej danego instrumentu, wykorzystując cenę notowaną na aktywnym rynku dla tego instrumentu. Rynek uznaje się za aktywny, jeżeli transakcje dotyczące składnika aktywów lub zobowiązania odbywają się z dostateczną częstotliwością i mają dostateczny wolumen, aby dostarczać w sposób ciągły informacji na temat cen.

Jeżeli na podstawie aktywnych rynków nie można określić wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wartość tę określa się, korzystając z różnych technik wyceny, w tym określonych modeli matematycznych. Dane wejściowe do tych modeli pochodzą z obserwacji rynków w tych przypadkach, w których jest to możliwe, a jeżeli nie ma takiej możliwości, do określenia wartości godziwej niezbędny jest osąd. Wybrana technika wyceny obejmuje wszystkie czynniki, jakie uwzględniliby uczestnicy rynku, ustalając cenę transakcji.

Techniki wyceny mogą obejmować wartość bieżącą netto i metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych, porównanie z podobnymi instrumentami, dla których można zaobserwować ceny rynkowe, model Blacka-Scholesa i wielomianowe modele wyceny opcji oraz inne modele wyceny. Założenia i dane wejściowe wykorzystywane w technikach wyceny obejmują stopy procentowe wolne od ryzyka, referencyjne stopy procentowe, spready kredytowe wykorzystywane do oszacowania stóp dyskontowych, ceny obligacji i akcji, kursy wymiany walut, wysokość cen akcji i indeksu akcyjnego oraz oczekiwane wahania i korelacje cen.

Celem technik wyceny jest ustalenie wartości godziwej odzwierciedlającej cenę, która zostałaby uzyskana ze sprzedaży składnika aktywów lub zapłacona za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku w dniu wyceny.

W ramach instrumentu Bank wykorzystuje się powszechnie przyjęte modele wyceny w celu ustalenia wartości godziwej powszechnych i mniej złożonych instrumentów finansowych, na przykład swapów stóp procentowych i swapów walutowych, w przypadku których wykorzystuje się tylko możliwe do zaobserwowania dane rynkowe i które wymagają od zarządzających osądu i dokonania szacunków w ograniczonym zakresie. Dające się zaobserwować ceny i dane wejściowe do modeli zazwyczaj są dostępne na rynku notowanych na giełdzie dłużnych papierów wartościowych i kapitałowych papierów wartościowych, giełdowych instrumentów pochodnych i zwykłych pozagiełdowych instrumentów pochodnych takich jak swapy stóp procentowych. Dostępność dających się zaobserwować cen rynkowych i danych wejściowych do modeli ogranicza konieczność stosowania przez zarządzających osądu i szacunków oraz ogranicza niepewność związaną z określaniem wartości godziwej. Dostępność dających się zaobserwować cen rynkowych i danych wejściowych do modeli różni się w zależności od produktów i rynków i jest podatna na zmiany uzależnione od konkretnych wydarzeń i ogólnych warunków na rynkach finansowych.

W przypadku instrumentów bardziej złożonych w ramach instrumentu Bank wykorzystuje własne modele wyceny, opracowane na podstawie powszechnie przyjętych modeli wyceny. Część lub całość istotnych danych wejściowych do tych modeli może nie być możliwa do zaobserwowania na rynku – są one pozyskiwane na podstawie cen lub stóp rynkowych lub szacowane w oparciu o założenia. Przykładem instrumentów obejmujących istotne dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować, mogą być niektóre pożyczki i gwarancje, w przypadku których nie istnieje aktywny rynek. Modele wyceny obejmujące istotne dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować, wymagają od zarządzających szerszego stosowania osądu i szacunków do ustalenia wartości godziwej. Zastosowanie przez zarządzających osądu i szacunków jest zwykle niezbędne do dokonania wyboru odpowiedniego modelu wyceny, określenia oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z wycenianym instrumentem finansowym, określenia prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kontrahenta i przedterminowej spłaty oraz dokonania wyboru odpowiednich stóp dyskontowych.

W ramach instrumentu dokonuje się wyceny według wartości godziwej, stosując następującą hierarchię wartości godziwej, która odzwierciedla znaczenie danych wejściowych wykorzystanych do wyceny:

- poziom 1: dane wejściowe będące nieskorygowanymi notowaniami cen rynkowych na aktywnych rynkach dla identycznych instrumentów, do których instrument ma dostęp,
- poziom 2: dane inne niż ceny notowane ujęte na poziomie 1, ale dające się zaobserwować albo bezpośrednio (tj. jako ceny), albo pośrednio (tj. jako pochodne cen). Kategoria ta obejmuje instrumenty wycenione z wykorzystaniem notowanych cen rynkowych na aktywnych rynkach dla identycznych instrumentów, notowanych cen dla identycznych lub podobnych instrumentów na rynkach uznawanych za rynki nieaktywne lub innych technik wyceny, w których wszystkie istotne dane wejściowe dają się bezpośrednio lub pośrednio zaobserwować na podstawie danych rynkowych,
- poziom 3: dane wejściowe, których nie da się zaobserwować. Kategoria ta obejmuje wszelkie instrumenty, w przypadku których technika wyceny obejmuje dane wejściowe nieoparte na dających się zaobserwować danych, a dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować, mają istotny wpływ na wycenę instrumentu. Kategoria ta obejmuje instrumenty wyceniane na podstawie cen notowanych dla podobnych instrumentów, jeżeli istotne niedające się zaobserwować korekty lub założenia są niezbędne, by oddać różnicę pomiędzy tymi instrumentami.

Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej w ramach instrumentu ujmują się na koniec okresu sprawozdawczego, w którym wystąpiła zmiana.

Utrata wartości aktywów finansowych

MSSF 9 opiera się na perspektywicznej koncepcji oczekiwanych strat kredytowych. EBI stworzył ramy do obliczania „oczekiwanych strat kredytowych” w zależności od sytuacji makroekonomicznej. Ramy te obejmują określenie parametrów ryzyka kredytowego w danym momencie („PIT”) (prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania – „PD” i strata z tytułu niewykonania zobowiązania „LGD”) na podstawie systematycznego czynnika (cykl kredytowy) uzależnionego od sytuacji makroekonomicznej i przewidywanego w drodze prognoz lub scenariuszy makroekonomicznych. Ostateczne oczekiwane straty kredytowe stanowią ważoną prawdopodobieństwem średnią oczekiwanych strat kredytowych w ramach poszczególnych scenariuszy makroekonomicznych. Ten prognostyczny model utraty wartości stosuje się w odniesieniu do aktywów finansowych wycenianych po koszcie zamortyzowanym, wobec umów gwarancji finansowych, jak również wobec zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 odpisy na oczekiwane straty kredytowe wycenia się w jeden z następujących sposobów:

- na podstawie 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych: są to oczekiwane straty kredytowe wynikające z wszystkich ewentualnych zdarzeń niewykonania zobowiązania w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego, oraz
- na podstawie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia: są to oczekiwane straty kredytowe wynikające ze wszystkich ewentualnych zdarzeń niewykonania zobowiązania w całym okresie życia instrumentu finansowego.

MSSF 9 określa „trzyfazowy” model utraty wartości oparty na zmianach w jakości środków od momentu początkowego ujęcia. Instrumenty finansowe są klasyfikowane w fazie 1 z wyjątkiem tych instrumentów, w odniesieniu do których stwierdzono znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia. Obejmuje to informacje i analizy ilościowe i jakościowe, oparte na wiedzy fachowej banku, w tym informacje perspektywiczne.

Zakupione lub utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe („POCI”) stanowią aktywa finansowe, które z chwilą początkowego ujęcia uznaje się za zaklasyfikowane jako faza 3. W przypadku POCI skumulowane zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia ujmują się w sprawozdaniu z zysków lub strat.

Ocena banku dotycząca fazy opiera się na metodzie sekwencyjnej zgodnej z wytycznymi dotyczącymi ryzyka kredytowego oraz wytycznymi i procedurami w zakresie monitorowania pod względem finansowym, w której to metodzie w szczególności uwzględnia się czynniki powodujące wczesne ostrzeżenie, listę zagrożeń, rating wewnętrzny i zaległości w spłacie.

Zgodnie z wytycznymi wydawanymi przez podmioty ustanawiające standardy oraz praktykami rynkowymi EBI uważa, że nie należy uznawać, iż samo stosowanie krótkoterminowych działań związanych z udzieleniem zwłoki w kontekście pandemii COVID-19 wobec kontrahentów obsługujących swoje zobowiązania – które to działania mają na celu rozwiązanie problemu niekorzystnych systemowych skutków gospodarczych pandemii COVID-19 – automatycznie pozwala na stwierdzenie, że doszło do znacznego wzrostu ryzyka kredytowego. Jak przedstawiono w informacji dodatkowej 3.2.3.8, przy ocenie ryzyka kredytowego takich kontrahentów EBI stosuje ocenę ekspercką.

EBI jest zdania, że obowiązujący perspektywiczny model oczekiwanych strat kredytowych, który uznaje się za wystarczająco rzetelny, aby uwzględniał tego typu ekstremalne zdarzenia, odzwierciedla wpływ pandemii COVID-19. W szczególności odpowiednie skutki ujęto bezpośrednio w prognozach makroekonomicznych i strukturach terminowych PD.

Jeżeli nastąpi znaczny wzrost ryzyka kredytowego, instrument finansowy jest przenoszony do fazy 2, jednak nie jest jeszcze uznawany za dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Jeżeli instrument finansowy zostanie dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, jest on przenoszony do fazy 3.

W celu określenia ekspozycji w fazie 3 w ramach instrumentu Bank ustala, czy istnieją obiektywne dowody na ekspozycję nieobsługiwaną. Uznaje się, że składnik aktywów finansowych jest zagrożony niewykonaniem zobowiązania, jeżeli pożyczkobiorca prawdopodobnie nie wywiąże się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec instrumentu bez konieczności podjęcia działania w ramach instrumentu lub jeżeli należność pożyczkobiorcy dotycząca istotnych zobowiązań kredytowych wobec instrumentu jest przeterminowana o ponad 90 dni.

W tym zakresie uznaje się, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, jeżeli zostanie ustalone, że prawdopodobnie instrument nie będzie w stanie odzyskać wszystkich należności na pierwotnie ustalonych warunkach ani ich równowartości. Ocenę poszczególnych ekspozycji kredytowych przeprowadza się na podstawie: charakterystyki pożyczkobiorcy, jego ogólnej kondycji finansowej, posiadanych zasobów i rejestru płatności, perspektyw na uzyskanie wsparcia ze strony dowolnych gwarantów ponoszących odpowiedzialność finansową oraz, w stosownych przypadkach, możliwej do uzyskania wartości dowolnego zabezpieczenia.

Przegląd i analiza wszystkich zagrożonych roszczeń mają miejsce co najmniej co pół roku. Wszelkie późniejsze zmiany kwot i terminów oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych w porównaniu z wcześniejszymi szacunkami będą skutkować zmianą rezerwy na straty kredytowe i będą pomniejszać lub powiększać rachunek zysków i strat. Odpis z tytułu utraty wartości zostaje odwrócony jedynie w przypadku poprawy jakości kredytowej dającej wystarczającą pewność terminowej spłaty kwoty głównej i odsetek zgodnie z pierwotnymi warunkami umownymi określonymi w umowie będącej podstawą roszczenia. Odpis następuje wówczas, gdy całość lub część roszczenia uznaje się za nieściągalną lub umorzoną. Odpisy pomniejszają wcześniej stwierdzone kwoty utraty wartości lub są ujmowane bezpośrednio w rachunku zysków i strat, a także powodują obniżenie kwoty głównej roszczenia. Kwoty odzyskanej części lub całości wcześniej odpisanych kwot są zapisywane na dobro rachunku zysków i strat.

Wycena oczekiwanych strat kredytowych – dane wejściowe, założenia i techniki

Wycena oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia ma zastosowanie do aktywów fazy 2 i fazy 3, a wycena w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego ma zastosowanie do aktywów fazy 1.

Oczekiwane straty kredytowe zostały obliczone na podstawie następujących zmiennych:

- rating kredytowy i prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) w danym momencie,
- strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD) w danym momencie,

— ekspozycja, której dotyczy niewykonanie zobowiązania (EAD)

Rating kredytowy kontrahenta określa się w konkretnym dniu w oparciu o modele arkusza wyników właściwe dla różnych kategorii kontrahentów i ekspozycji.

Każdy rating kredytowy jest dopasowany do konkretnego PD, które określa prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania finansowego przez kontrahenta, albo w ciągu kolejnych 12 miesięcy, albo w całym pozostałym okresie życia zobowiązania. Ratingi stanowią zatem podstawę określenia struktury terminowej PD dla ekspozycji na ryzyko w danym momencie. EBI gromadzi dane dotyczące wykonania i niewykonania zobowiązań w odniesieniu do ekspozycji na ryzyko kredytowe w ramach instrumentu. Zgromadzone dane są dzielone według typu branży i rodzaju regionu. Różne branże i regiony, które reagują w ten sam sposób na cykle kredytowe, są analizowane łącznie.

EBI stosuje modele statystyczne do analizowania zgromadzonych danych i generowania oczekiwanego PD dla ekspozycji na ryzyko w pozostałym okresie życia oraz przewidywanych zmian tych szacunków w czasie oraz z uwzględnieniem określonych scenariuszy makroekonomicznych.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania stanowi oczekiwanie EBI dotyczące stosunku straty na ekspozycji z powodu niewykonania zobowiązań przez kontrahenta do kwoty należności w chwili niewykonania zobowiązania. Stratę z tytułu niewykonania zobowiązania można również definiować jako „1 – stopa odzysku”. Szacunki dotyczące LGD określa się głównie na podstawie położenia geograficznego i według typu kontrahenta, przy czym wyróżnia się pięć głównych kategorii ekspozycji: ekspozycje wobec państw, ekspozycje wobec instytucji publicznych, ekspozycje wobec instytucji finansowych, ekspozycje wobec przedsiębiorstw i ekspozycje na operacje typu project finance. Można dokonać dalszej korekty wartości LGD na podstawie cech ekspozycji związanych z produktem lub wynikających z umowy.

EBI uwzględnia PIT i informacje perspektywiczne zarówno w ocenie kwestii, czy od momentu początkowego ujęcia doszło do znacznego wzrostu ryzyka kredytowego związanego z danym instrumentem, jak i w wycenie oczekiwanych strat kredytowych.

Do celów pomiaru oczekiwanych strat kredytowych EBI opracował warunkowe podejście modelowe, zwane modelem PIT PD, do obliczania struktur terminowych PD obejmujące:

- określenie ekonomicznie uzasadnionego powiązania między cyklem kredytowym a zmiennymi makroekonomicznymi, oraz
- zestaw trzech scenariuszy makroekonomicznych (jeden scenariusz bazowy i dwa scenariusze odzwierciedlające pogorszenie i poprawę koniunktury gospodarczej) wraz z wieloletnim potencjalnym trendem kształtowania się PKB i prawdopodobieństwem realizacji poszczególnych scenariuszy.

Do wygenerowania scenariuszy makroekonomicznych EBI stosuje półstrukturalny, wielopaństwowy, wielorównaniowy makro model gospodarki światowej z blokami dla poszczególnych państw. Scenariusz centralny/bazowy opracowano w taki sposób, aby był zgodny z najnowszymi prognozami Komisji Europejskiej. Scenariusze pozytywne i negatywne opracowano na podstawie scenariusza centralnego poprzez zastosowanie modelu wielopaństwowego/wielorównaniowego. Scenariusze powstają dzięki symulowaniu wstrząsów PKB, który jest kluczowym miernikiem działalności gospodarczej. Wstrząsy realnego PKB kalibruje się w taki sposób, aby odzwierciedlić przeszłą niestabilność tej zmiennej. W stosownych przypadkach w celu dokładniejszego określenia wielkości i trwałości wstrząsów PKB wykorzystuje się również ocenę ekspercką. W rezultacie do określenia wpływu wstrząsów w czasie wstrząsy ustala się wraz z funkcją rozpadu. Prawdopodobieństwo zaistnienia poszczególnych scenariuszy określa się na podstawie wskaźników rynkowych (zmienności) oraz wewnętrznie opracowanych wskaźników/indeksów stosowanych w sposób spójny w czasie w celu uchwycenia niepewności.

W modelach PIT PD i PIT LGD opracowanych przez EBI wykorzystuje się te same przewidywane wartości cyklu kredytowego jako główne dane wejściowe przy różnych scenariuszach makroekonomicznych. Cykl kredytowy jest obliczany na podstawie wskaźników obniżenia ratingu przez zewnętrzną agencję ratingową oraz projekcji rocznych stóp wzrostu realnego PKB, a także rozpiętości między długo- i krótkoterminowymi stopami procentowymi.

EAD oznacza oczekiwaną ekspozycję w przypadku ekspozycji, której dotyczy niewykonanie zobowiązania i opiera się na bieżącej ekspozycji na ryzyko wobec kontrahenta i możliwych zmianach bieżącej kwoty dopuszczalnej na mocy umowy wraz z amortyzacją. EAD składnika aktywów finansowych to jego wartość bilansowa brutto. W przypadku zobowiązań kredytowych i gwarancji finansowych EAD obejmuje kwotę wykorzystaną.

2.4.2.1. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty zostały zdefiniowane dla instrumentu jako rachunki bieżące, depozyty krótkoterminowe lub komercyjne papiery dłużne o pierwotnym terminie zapadalności wynoszącym do trzech miesięcy. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazuje się po koszcie zamortyzowanym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

2.4.2.2. Aktywa finansowe ogółem

Aktywa finansowe ogółem obejmują notowane i nienotowane obligacje, które mają być utrzymywane do upływu terminu zapadalności, oraz komercyjne papiery dłużne o pierwotnym terminie zapadalności przekraczającym trzy miesiące.

Takie obligacje i komercyjne papiery dłużne są początkowo wyceniane po koszcie, czyli według wartości godziwej powiększonej o ewentualne bezpośrednio z nimi związane koszty transakcyjne. Różnica między ceną na wejściu a wartością wykupu jest amortyzowana metodą efektywnej stopy procentowej przez pozostałą część okresu życia instrumentu.

2.4.2.3. Pożyczki i zaliczki

Portfel pożyczek i zaliczek może składać się z instrumentów dłużnych, takich jak pożyczki i dłużne papiery wartościowe w tym wydawane przez jednostki strukturyzowane obligacje, weksle lub świadectwa, które mają być utrzymywane do upływu terminu zapadalności i w celu uzyskania umownych przepływów środków pieniężnych.

Pożyczki i zaliczki obejmują:

- pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym,
- pożyczki i zaliczki obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

Pożyczki z instrumentu ujmowane są jako aktywa instrumentu w dniu przekazania pożyczki pożyczkobiorcom. Niewypłacone części pożyczek ujmuje się w pozycji pozabilansowej według wartości nominalnej. Pożyczki, w przypadku których stwierdzono przepływy stanowiące wyłącznie spłatę odsetek i kwoty głównej, wykazywane są początkowo według kosztu (kwoty wypłacone netto), który jest równy wartości godziwej środków pieniężnych przekazanych na uruchomienie pożyczki, łącznie z wszelkimi kosztami transakcji. Następnie są one wyceniane po koszcie zamortyzowanym z wykorzystaniem metody efektywnego dochodu.

Dłużne papiery wartościowe ujmowane są jako aktywa instrumentu w dniu przekazania emitentowi i mogą one mieć formę powiązanego umownie lub składającego się z jednej transzy instrumentu dłużnego. Niewypłacone części dłużnych papierów wartościowych ujmuje się w pozycji pozabilansowej według wartości nominalnej. Takie dłużne papiery wartościowe są początkowo wyceniane po koszcie, czyli według wartości godziwej powiększonej o ewentualne bezpośrednio z nimi związane koszty transakcyjne, a następnie wyceniane po koszcie zamortyzowanym z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej. Różnica między ceną na wejściu a wartością wykupu jest amortyzowana metodą efektywnej stopy procentowej przez pozostałą część okresu życia instrumentu.

Politykę w odniesieniu do utraty wartości pożyczek i zaliczek opisano w informacji dodatkowej 2.4.2.

Pożyczki i zaliczki, które nie spełniają kryterium przepływów stanowiących wyłącznie spłatę odsetek i kwoty głównej, są obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”). Stosowana technika wyceny wartości godziwej opiera się na technice zdyskontowanych przepływów pieniężnych lub wartości likwidacyjnej.

Wpływ reformy IBOR na ponowną wycenę pożyczek i zaliczek według zamortyzowanego kosztu przedstawiono w odpowiednich punktach informacji dodatkowej 2.4.2 – Klasyfikacja i wycena / Modyfikacja.

2.4.2.4. Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu

w instrumencie istnieją dwa rodzaje inwestycji kapitałowych: (i) bezpośrednie inwestycje kapitałowe oraz (ii) inwestycje w fundusze *venture capital*. Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu początkowo są ujmowane według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji. Późniejsze zmiany wartości godziwej, uwzględniając zyski i straty z tytułu transakcji w walucie obcej, są ujmowane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu – wynik netto”.

W przypadku inwestycji w nienotowane instrumenty, jeżeli nie można określić wartości godziwej na podstawie aktywnych rynków, wartość godziwą określa się, korzystając z uznanych technik wyceny (informacja dodatkowa 4.2.1).

Udziały nabyte w ramach instrumentu to zazwyczaj inwestycje w fundusze *private equity* i fundusze *venture capital*. Zgodnie z praktyką branżową tego rodzaju inwestycje są zwykle realizowane wspólnie przez kilku inwestorów, z których żaden nie może pojedynczo wpływać na bieżące funkcjonowanie i działalność inwestycyjną takiego funduszu. W związku z tym ewentualne członkostwo inwestora w organie zarządzającym takim funduszem zasadniczo nie uprawnia takiego inwestora do wpływania na bieżące funkcjonowanie funduszu. Ponadto pojedynczy inwestorzy mający udział w funduszu *private equity* lub funduszu *venture capital* nie wpływają na politykę funduszu, na przykład na zasady wypłaty dywidend i wypłaty innych środków. Tego rodzaju decyzje podejmuje zwykle zarząd funduszu na podstawie umowy udziałowców określającej prawa i obowiązki zarządu oraz wszystkich udziałowców funduszu. Umowa udziałowców z reguły również uniemożliwia

pojedynczym inwestorom dwustronne przeprowadzanie znaczących transakcji z funduszem, wymienianie się członkami zarządu czy uzyskiwanie uprzywilejowanego dostępu do podstawowych informacji technicznych. Inwestycje w ramach instrumentu realizowane są zgodnie z wyżej opisaną praktyką branżową, co gwarantuje, że instrument nie będzie sprawował kontroli nad którąkolwiek z tych inwestycji ani nie będzie wywierał na nie znaczącego wpływu w rozumieniu MSR 10 i MSR 28; dotyczy to również inwestycji, w których instrument ma ponad 20 % udział w prawach głosu.

2.4.3. Gwarancje finansowe

Umowy gwarancji finansowych to umowy zobowiązujące instrument do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu niedokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnie z warunkami instrumentu dłużnego.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami gwarancje te nie spełniają wymogów definicji umowy ubezpieczeniowej (MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”).

Gwarancje finansowe ujmuje się zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” jako „instrumenty pochodne” lub jako „gwarancje finansowe”, w zależności od ich elementów i cech określonych w MSSF 9.

Zasady rachunkowości w odniesieniu do instrumentów pochodnych przedstawiono w informacji dodatkowej 2.4.5.

Gwarancje finansowe początkowo są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako „Rezerwy na wystawione gwarancje” według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji bezpośrednio związane z udzieleniem gwarancji finansowych. W momencie ujęcia początkowego obowiązek zapłaty odpowiada wartości bieżącej netto przewidywanych wpływów premii lub pierwotnie oczekiwanej straty.

Po ujęciu początkowym wartość gwarancji finansowych jest aktualizowana do wyższej z dwóch wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe według MSSF 9; oraz
- premii w początkowym ujęciu pomniejszonej o dochód ujęty zgodnie z zasadami MSSF 15.

Każde zwiększenie lub zmniejszenie wartości zobowiązań netto (wycenionych według MSSF 9) związane z gwarancjami finansowymi oprócz płatności z tytułu uruchomienia gwarancji ujmuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Zmiana stanu rezerw z tytułu gwarancji”.

Otrzymałą premię ujmuje się w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Przychody z opłat i prowizji” na podstawie planu amortyzacji zgodnie z MSSF 15 przez cały okres życia gwarancji finansowej.

2.4.4. Zobowiązania finansowe inne niż instrumenty pochodne

Klasyfikacja i wycena

Zobowiązania finansowe

Zobowiązanie finansowe jest wyceniane po koszcie zamortyzowanym z wyjątkiem zobowiązań finansowych, które spełniają definicję zobowiązań przeznaczonych do obrotu (np. instrumentów pochodnych będących zobowiązaniami).

W ramach instrumentu zaprzestaje się ujmowania zobowiązania finansowego w momencie spłaty, umorzenia lub przedawnienia zobowiązań umownych podjętych w ramach instrumentu.

2.4.5. Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe obejmują swapy walutowe (ang. cross-currency swaps) i walutowo-procentowe, krótkoterminowe umowy swapowe („krótkoterminowe swapy walutowe”) i swapy stóp procentowych.

Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane na podstawie daty zawarcia transakcji.

W normalnych warunkach działalności w ramach instrumentu mogą być zawierane umowy swap w celu zabezpieczenia określonych operacji udzielania pożyczek lub kontrakty terminowej wymiany walut w celu zabezpieczenia pozycji walutowej, denominowane w walutach innych niż euro będących przedmiotem aktywnego obrotu, w celu wyrównania ewentualnych zysków lub strat spowodowanych wahaniami kursu wymiany walut.

Wszelkie instrumenty pochodne są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) i wykazywane jako pochodne instrumenty finansowe. Wartości godziwe są wyprowadzane przede wszystkim z modeli zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modeli wyceny opcji oraz ofert osób trzecich.

Instrumenty pochodne wykazywane są według wartości godziwej i ujmowane jako aktywa, kiedy ich wartość godziwa jest dodatnia, a jako zobowiązania – kiedy wartość ta jest ujemna. Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych są uwzględniane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Zmiana wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych”.

Na podstawie MSSF 9 wyeliminowano wymogi dotyczące rozdzielania wbudowanych instrumentów pochodnych w przypadku aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych, w związku z czym przy klasyfikacji odpowiednio aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych umowę hybrydową traktuje się jako całość.

Przepływy pieniężne w odniesieniu do instrumentów pochodnych zostały odpowiednio ustalone przy zastosowaniu stawek awaryjnych Międzynarodowego Stowarzyszenia Dealerów Swapowych w miejsce wskaźników LIBOR⁽²⁵⁾. Wpływ reformy IBOR na instrumenty pochodne przedstawiono w informacji dodatkowej 6.

2.4.6. Wkłady

Wkłady państw członkowskich wykazywane są jako należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w dniu decyzji Rady określającej wkład finansowy, jaki mają wnieść państwa członkowskie do instrumentu.

Wkłady państw członkowskich są klasyfikowane jako kapitał własny, ponieważ spełniają następujące warunki:

- zgodnie z umową w sprawie wkładu upoważniają one państwa członkowskie do decydowania o sposobie wykorzystania aktywów netto instrumentu w przypadku jego likwidacji,
- należą one do kategorii instrumentów podporządkowanych wobec wszystkich innych kategorii instrumentów,
- wszystkie instrumenty finansowe w kategorii instrumentów podporządkowanej wobec wszystkich innych kategorii instrumentów mają identyczne cechy,
- instrument nie zawiera elementów wymagających klasyfikacji jako zobowiązanie oraz
- całkowite oczekiwane przepływy pieniężne, które można przyporządkować do instrumentu przez okres jego użytkowania, opierają się zasadniczo na zyskach lub stratach, zmianie w ujętych aktywach netto lub zmianie wartości godziwej ujętych i nieuwjętych aktywów netto instrumentu przez okres jego użytkowania.

Wkłady klasyfikuje się i wycenia po koszcie zamortyzowanym w sprawozdaniu finansowym.

2.4.7. Odsetki i podobne przychody

Odsetki od pożyczek z instrumentu ujmowane są w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów („odsetki i podobne przychody”) oraz w sprawozdaniu z sytuacji finansowej („pożyczki i zaliczki”) według zasady memoriału przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, która jest stopą dokładnie dyskontującą szacowane przyszłe przepływy pieniężne (wypłaty i wpływy) w ciągu całego oczekiwanego okresu trwania pożyczki do poziomu wartości bilansowej netto pożyczki. Po zmniejszeniu zaksięgowanej wartości pożyczki z tytułu utraty wartości przychody z tytułu odsetek nadal są ujmowane według pierwotnej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowej wartości bilansowej.

Odsetki od pożyczek POCI ujmowane są w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów („odsetki i podobne przychody”) oraz w sprawozdaniu z sytuacji finansowej („pożyczki i zaliczki”) według zasady memoriału przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe przez cały okres trwania pożyczki, która to stopa jest stopą dokładnie dyskontującą szacowane przyszłe przepływy pieniężne (wypłaty i wpływy) w ciągu całego oczekiwanego okresu trwania pożyczki do zamortyzowanego kosztu pożyczki.

Dotacje na spłatę odsetek otrzymane na zasoby instrumentu są odraczane i ujmowane jako korekta efektywnej stopy zwrotu, wykazywane w pozycji „Odsetki i podobne przychody” w rachunku zysków i strat w okresie od wypłaty do spłaty dotowanej pożyczki.

Opłaty wynikające z zobowiązań są odraczane i ujmowane jako przychód z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej w okresie od wypłaty do spłaty danej pożyczki oraz przedstawiane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Odsetki i podobne przychody”.

2.4.8. Dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną

Działalność instrumentu obejmuje także zarządzanie dotacjami na spłatę odsetek i pomocą techniczną w imieniu państw członkowskich.

⁽²⁵⁾ Przepływy pieniężne odnoszące się do USD LIBOR są określone przy użyciu wskaźników LIBOR, gdy ustawienia USD LIBOR nie zostały jeszcze zakończone.

Część wkładów państw członkowskich przeznaczona na wypłatę dotacji na spłatę odsetek i pomoc techniczną nie jest uwzględniana w zasobach stron wnoszących wkład do instrumentu, lecz klasyfikowana jako zobowiązania wobec osób trzecich. W pierwszej kolejności dokonuje się wypłaty na rzecz beneficjentów końcowych, a następnie zmniejsza zobowiązania wobec osób trzecich.

Jeżeli kwoty przeznaczone na dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną nie są w pełni rozdysponowane, zostają one przeklasyfikowane jako wkład na rzecz instrumentu.

2.4.9. Przychody z tytułu odsetek od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów

Przychody z tytułu odsetek od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów są wykazywane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów instrumentu według zasady memoriału.

2.4.10. Opłaty, prowizje i dywidendy

Opłaty uzyskane z tytułu usług świadczonych w pewnym okresie ujmowane są jako przychody w trakcie świadczenia usług, natomiast opłaty uzyskane po wykonaniu istotnego działania są ujmowane jako przychody po zakończeniu tego działania. Opłaty te są przedstawiane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Dochody z tytułu opłat i prowizji”.

Dywidendy związane z udziałami i papierami wartościowymi o zmiennej stopie dochodu są ujmowane po ich otrzymaniu i przedstawiane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów w pozycji „Zrealizowane zyski netto z tytułu udziałów i papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu”.

2.4.11. Podatki

Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, określa, że aktywa, przychody i inne mienie instytucji Unii są zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich.

3. Zarządzanie ryzykiem

Poniższa informacja dodatkowa przedstawia ekspozycję instrumentu na ryzyko kredytowe i finansowe oraz zarządzanie tym ryzykiem i kontrolę nad nim; szczególnie dotyczy to ryzyka pierwotnego związanego z wykorzystywaniem instrumentów finansowych. Mowa tu o:

- ryzyku kredytowym – ryzyku poniesienia straty w wyniku niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta, wynikającym z ekspozycji kredytowej w każdej formie, w tym także ryzyku rozrachunku,
- ryzyku płynności – ryzyku, że dana jednostka nie będzie zdolna do finansowania wzrostu wartości aktywów oraz wywiązywania się z zobowiązań w terminie ich wymagalności bez ponoszenia niemożliwych do zaakceptowania strat,
- ryzyku rynkowym – ryzyku, że zmiany cen i stóp rynkowych, takich jak stopy procentowe, ceny akcji i kursy walutowe, wpłyną na przychody jednostki lub na wartość posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

3.1. Organizacja zarządzania ryzykiem

EBI na bieżąco dostosowuje ramy zarządzania ryzykiem.

Dyrekcja EBI ds. Zarządzania Ryzykiem zapewnia niezależną identyfikację, ocenę, monitorowanie i zgłaszanie ryzyka, na które instrument jest narażony. W strukturze, w której zachowany jest rozdział obowiązków, zarządzanie ryzykiem jest niezależne od jednostki operacyjnej.

Na poziomie EBI dyrektor grupy ds. ryzyka grupy (Group Chief Risk Officer, „GCRO”) składa sprawozdania w sprawie ryzyka dotyczącego grupy Komitetowi Zarządzającemu EBI pod nadzorem członka komitetu monitorującego odpowiedzialnego za ryzyko. Dyrektor ma bezpośredni dostęp do Komisji ds. Strategii Zarządzania Ryzykiem, może zwracać się pisemnie bezpośrednio do Rady Dyrektorów EBI i komunikować się z nią we wszystkich sprawach leżących w zakresie jego kompetencji.

3.2. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to potencjalna strata, która może być skutkiem niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta, a wynika z ekspozycji kredytowej w każdej formie, w tym także z rozrachunku.

3.2.1. Polityka dotycząca ryzyka kredytowego

W ramach analizy kredytowej kontrahentów pożyczek EBI ocenia ryzyko kredytowe i przewidywane straty w celu jego obliczenia i dokonania wyceny. EBI opracował wewnętrzną metodykę ratingową w celu określenia wewnętrznych ratingów kontrahentów pożyczek będących pożyczkobiorcami lub gwarantami. Metodyka ta oparta jest na systemie arkuszy oceny dostosowanych do każdego z głównych rodzajów kontrahentów pożyczek (np. przedsiębiorstw, instytucji finansowych itp.). Biorąc pod uwagę zarówno sprawdzone praktyki w dziedzinie bankowości mające zastosowanie do EBI, jak i zasady określone w ramach nowej bazylejskiej umowy kapitałowej (Bazylea II), wszyscy kontrahenci związani z profilem kredytowym określonej transakcji są klasyfikowani do poszczególnych kategorii ratingu wewnętrznego z wykorzystaniem odnośnej metodyki dla każdego rodzaju kontrahenta. W następstwie szczegółowej analizy profili ryzyka finansowego i ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej kontrahenta oraz warunków ryzyka panujących w kraju, w którym prowadzi on działalność, każdemu kontrahentowi jest przypisywany rating wewnętrzny odzwierciedlający prawdopodobieństwo niewykonania przez niego zobowiązania w walucie obcej. W razie potrzeby dokonuje się korekt eksperckich z uwagi na wsparcie osób prawnych ze strony jednostki dominującej lub rządu, a rating ostateczny umożliwia odzwierciedlenie za pomocą nadwyżek informacji (np. cen rynkowych) nieuwzględnionych w arkuszu oceny.

Ocena kredytowa operacji typu *project finance* oraz innych strukturyzowanych operacji o ograniczonym zastosowaniu odbywa się z wykorzystaniem narzędzi oceny ryzyka kredytowego właściwych dla danego sektora, skoncentrowanych przede wszystkim na dostępności przepływów pieniężnych i zdolności do obsługi zadłużenia. Narzędzia te obejmują analizę warunków umownych projektów, analizę kontrahentów oraz symulację przepływów pieniężnych. Podobnie jak w przypadku przedsiębiorstw i instytucji finansowych, do każdego projektu jest przypisany wewnętrzny rating ryzyka. Ponadto departament ekonomiczny ocenia państwa spoza UE w oparciu o model statystyczny.

Wszystkie ratingi wewnętrzne są monitorowane przez okres trwania pożyczki i okresowo aktualizowane.

Do operacji bez udziału państwa stosuje się odpowiednio specjalne ograniczenia dotyczące poziomu transakcji i wielkości kontrahenta. W stosownych przypadkach ograniczenia dotyczące kontrahenta są określane na poziomie ekspozycji skonsolidowanej grupy. Tego rodzaju ograniczenia zwykle odzwierciedlają między innymi wysokość funduszy własnych kontrahenta.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego w indywidualnych przypadkach EBI stosuje w razie potrzeby różne środki wsparcia jakości kredytowej w postaci:

- zabezpieczeń dotyczących kontrahenta lub projektu (np. zastaw na udziałach; zastaw na aktywach; cesji praw; zastaw na rachunkach); lub
- gwarancji, z reguły zapewnianych przez sponsora finansowanego projektu (np. gwarancje ukończenia, gwarancje na żądanie) lub gwarancji bankowych.

W celu zmniejszenia ryzyka kredytowego nie stosuje się natomiast kredytowych instrumentów pochodnych.

3.2.2. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe bez uwzględnienia zabezpieczenia ani innych środków wsparcia jakości kredytowej

Poniższa tabela przedstawia maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe w odniesieniu do poszczególnych składników sprawozdania z sytuacji finansowej, w tym instrumentów pochodnych. Maksymalną ekspozycję ujęto w wartościach brutto, nie uwzględniając skutków zastosowania zabezpieczenia.

(tys. EUR)

Maksymalna ekspozycja	31.12.2021	31.12.2020
AKTYWA		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 358 564	923 940
Należności od stron wnoszących wkład	85 210	68 908
Aktywa finansowe ogółem	—	351 873
Pochodne instrumenty finansowe	7	33 584
Pożyczki i zaliczki	1 986 281	1 673 445
Pozostałe aktywa	1 086	109
Ogółem	3 431 148	3 051 859
Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki	- 16 602	- 33 152

(tys. EUR)

Maksymalna ekspozycja	31.12.2021	31.12.2020
POZYCJE POZABILANSOWE		
Zobowiązania warunkowe		
— Gwarancje wystawione	1 499 675	998 560
Zobowiązania		
— Niewypłacone pożyczki	1 677 411	1 722 618
— Gwarancje niewystawione	256 299	554 686
Pozycje pozabilansowe ogółem	3 433 385	3 275 864
Ekspozycja kredytowa ogółem	6 847 931	6 294 571

3.2.3. Ryzyko kredytowe z tytułu pożyczek i zaliczek

3.2.3.1. Wycena ryzyka kredytowego z tytułu pożyczek i zaliczek

Pożyczki i zaliczki lub gwarancje udzielone z instrumentu są poprzedzone kompleksową oceną ryzyka i oszacowaniem oczekiwanej straty, co znajduje odzwierciedlenie w klasyfikacji pożyczek. Operacje w ramach zestawu finansowania efektywnego (jak opisano w informacji dodatkowej 24), z wyjątkiem pożyczek udzielanych przy pomocy pośredników, nie podlegają wytycznym polityki ryzyka kredytowego i stosuje się do nich inną procedurę. Klasyfikacje pożyczek są ustalane według ogólnie przyjętych kryteriów na podstawie jakości pożyczkobiorcy, terminu zapadalności pożyczki, gwarancji, a w stosownych przypadkach – gwaranta.

System klasyfikacji pożyczek obejmuje metodykę, procesy, bazy danych i systemy informatyczne służące do oceny ryzyka kredytowego w ramach operacji udzielania pożyczek oraz oszacowanie oczekiwanej straty. Wykorzystuje on duże ilości informacji, aby zapewnić porównawczą ocenę ryzyka kredytowego związanego z pożyczkami. Klasyfikacja pożyczek jest odzwierciedleniem wartości bieżącej szacowanego poziomu oczekiwanej straty, który jest wynikiem niewykonania zobowiązania przez głównych dłużników, EAD oraz rozmiarów straty w przypadku niewykonania zobowiązania. Klasyfikacja pożyczek jest wykorzystywana do następujących celów:

- jako ułatwienie w dokładniejszym oszacowaniu ryzyka udzielenia pożyczki,
- jako wskaźnik zmian ryzyka kredytowego do celów ustalania priorytetów w zakresie monitorowania,
- jako opis jakości portfela pożyczek w dowolnym momencie,
- jako wartość odniesienia dla obliczania rocznych dodatków do ogólnej rezerwy pożyczkowej, oraz
- jako czynnik decydujący o wycenie ryzyka.

W określeniu klasyfikacji pożyczki brane są pod uwagę następujące czynniki:

- (i) zdolność kredytowa pożyczkobiorcy: Dyrekcja ds. Zarządzania Ryzykiem niezależnie ocenia pożyczkobiorców i ich zdolność kredytową na podstawie metodyki wewnętrznej i zewnętrznych danych. Zgodnie z przyjętą metodą wewnętrznych ratingów zgodną z regulacjami Bazylea III Bank opracował metodykę wewnętrznego ratingu służącą do określenia wewnętrznego ratingu pożyczkobiorców i gwarantów. Opiera się ona na zestawie arkuszy oceny dostosowanych do poszczególnych rodzajów kontrahentów;
- (ii) skorelowanie ryzyka niewykonania zobowiązania: służy ono do pomiaru prawdopodobieństwa równoczesnego zaistnienia trudności finansowych w przypadku pożyczkobiorcy i gwaranta. Im wyższa korelacja tego prawdopodobieństwa, tym niższa jest wartość gwarancji, a tym samym niższa (gorsza) jest pozycja w klasyfikacji pożyczek;
- (iii) wartość instrumentów gwarancyjnych i zabezpieczeń: wartość ta jest szacowana na podstawie połączenia zdolności kredytowej wystawcy oraz rodzaju wykorzystanego instrumentu;

- (iv) mająca zastosowanie stopa odzysku: jest to kwota, w przypadku której zakłada się, że zostanie odzyskana w przypadku niewykonania zobowiązania przez danego kontrahenta, wyrażona jako procent odnośnej ekspozycji kredytowej;
- (v) warunki umowne: rzetelne warunki umowne poprawiają jakość pożyczki i podnoszą jej pozycję w klasyfikacji pożyczek.
- (vi) okres spłaty pożyczki lub, bardziej ogólnie, przepływy pieniężne w ramach pożyczki: przy niezmienności pozostałych warunków, im dłuższy okres spłaty pożyczki, tym wyższe ryzyko zaistnienia trudności w obsłudze pożyczki.

Oczekiwana strata w związku z pożyczką obliczana jest przez połączenie pięciu elementów omówionych powyżej. W zależności od poziomu tej straty, pożyczka zostaje przypisana do jednego z następujących poziomów klasyfikacji pożyczek:

A – Pożyczki najwyższej jakości składające się z trzech kategorii:

A0 – obejmuje pożyczki udzielone państwom członkowskim UE lub przez nie gwarantowane, w przypadku których oczekiwana strata wynosi 0 %.

A+ – obejmuje pożyczki przyznane podmiotom innym niż państwa członkowskie UE (lub gwarantowane przez takie podmioty), w przypadku których nie oczekuje się pogorszenia jakości w całym okresie spłaty.

A- – obejmuje te operacje udzielenia pożyczek, w przypadku których istnieją pewne wątpliwości co do utrzymania ich obecnego statusu, ale stopień takiego pogorszenia jakości powinien być ograniczony.

B – Pożyczki wysokiej jakości: stanowią one kategorię aktywów, które są dla banku bezpieczne, mimo że nie można wykluczyć nieznacznego pogorszenia ich jakości w przyszłości. B+ i B- – stosowane są na oznaczenie względnego prawdopodobieństwa takiego pogorszenia.

C – Pożyczki dobrej jakości: przykładem mogą być niezabezpieczone pożyczki udzielone stabilnym bankom i przedsiębiorstwom o terminie zapadalności z jednorazową spłatą po 7 latach lub spłacane w ratach, licząc od daty wypłaty, przez okres równoważny.

D – Rating ten wyznacza granicę między pożyczkami o dopuszczalnej jakości a tymi, które stały się źródłem problemów. Dokładnie rzecz biorąc, granica w klasyfikacji pożyczek przebiega między podkategoriami D+ i D-. Pożyczki o ratingu D- wymagają podwyższonego monitorowania.

E – Ta kategoria w klasyfikacji pożyczek obejmuje pożyczki o profilu ryzyka wyższym niż ogólnie przyjmowane. Obejmuje ona pożyczki, które w okresie trwania przysporzyły poważnych problemów, a ich przekształcenie w stratę nie może być wykluczone. Z tego względu pożyczki te objęte są uważnym i podwyższonym monitorowaniem. Podkategorie E+ i E- odzwierciedlają różnice w intensywności tego specjalnego procesu monitorowania, przy czym w przypadku operacji zaklasyfikowanych jako E- zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że nie uda się zapewnić obsługi długu w terminie, a zatem potrzebna jest jakaś forma restrukturyzacji długu, co może nawet prowadzić do dokonania odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

F – (fail – niewywiązanie się z zobowiązania) oznacza pożyczki, w przypadku których poziom ryzyka jest niemożliwy do przyjęcia. Pożyczki zaklasyfikowane jako F- mogą być wyłącznie wynikiem nierozliczonych transakcji, w przypadku których po złożeniu podpisów wystąpiły nieprzewidziane, wyjątkowe i poważne okoliczności. Wszystkie operacje, w przypadku których dochodzi do utraty kwoty głównej pożyczki, są klasyfikowane w kategorii F, a na ich pokrycie stosowana jest specjalna rezerwa.

Zasadniczo pożyczki zaklasyfikowane wewnętrznie do kategorii D- lub niższej są umieszczane na liście pożyczek obserwowanych. Jeżeli jednak pożyczka została początkowo zatwierdzona z profilem ryzyka D- lub gorszym, zostaje umieszczona na tej liście tylko w przypadku wystąpienia istotnego zdarzenia kredytowego powodującego jej dalszy spadek w klasyfikacji pożyczek poniżej poziomu przyjętego przy jej zatwierdzeniu.

Tabela w sekcji 3.2.3.3. przedstawia analizę jakości kredytowej portfela pożyczek udzielonych w ramach instrumentu na podstawie opisanych wyżej kategorii klasyfikacji pożyczek.

3.2.3.2. Analiza ekspozycji na ryzyko kredytowe w ramach działalności pożyczkowej

Poniższa tabela przedstawia maksymalną ekspozycję (wartość bilansowa netto) na ryzyko kredytowe w związku z pożyczkami i zaliczkami podpisanymi (wypłaconymi i niewypłaconymi) w rozbiciu na poszczególne rodzaje pożyczkobiorców, z uwzględnieniem gwarancji udzielonych przez gwarantów:

(tys. EUR)

Na 31.12.2021	Zabezpieczone	Inne środki wsparcia jakości kredytowej	Niezabezpieczone	Ogółem	% wypłaconych ogółem
Instytucje finansowe	74 086	—	1 115 656	1 189 742	60 %
Przedsiębiorstwa	211 067	—	368 877	579 944	29 %
Organy publiczne	20 776	—	664	21 440	1 %
Państwa	—	917	194 238	195 155	10 %
Wypłacone ogółem	305 929	917	1 679 435	1 986 281	100 %
Niewypłacone	193 663	—	1 467 146	1 660 809	—
Wypłacone i niewypłacone ogółem	499 592	917	3 146 581	3 647 090	—

(tys. EUR)

Na 31.12.2020	Zabezpieczone	Inne środki wsparcia jakości kredytowej	Niezabezpieczone	Ogółem	% wypłaconych ogółem
Instytucje finansowe	87 269	—	963 366	1 050 635	64 %
Przedsiębiorstwa	203 772	27 026	177 321	408 119	24 %
Organy publiczne	21 866	—	1 057	22 923	1 %
Państwa	—	1 506	190 262	191 768	11 %
Wypłacone ogółem	312 907	28 532	1 332 006	1 673 445	100 %
Niewypłacone	196 692	—	1 492 774	1 689 466	—
Wypłacone i niewypłacone ogółem	509 599	28 532	2 824 780	3 362 911	—

Do zadań Dyrekcji ds. Zarządzania Transakcjami i Restrukturyzacji należy monitorowanie kredytobiorcy i gwaranta, a także monitorowanie projektów pod względem finansowym i w kwestii przestrzegania warunków umowy. Tak więc zdolność kredytowa pożyczek, pożyczkobiorców i gwarantów instrumentu jest stale monitorowana, co najmniej raz do roku, lub częściej w zależności od potrzeb oraz od zachodzących zdarzeń kredytowych. W szczególności Dyrekcja ds. Zarządzania Transakcjami i Restrukturyzacji kontroluje wykonywanie praw wynikających z umowy, a w razie obniżenia ratingu lub niedotrzymania warunków umowy podejmowane są czynności zaradcze. W razie konieczności stosowane są środki ograniczające ryzyko zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ryzyka kredytowego. W przypadku odnawiania gwarancji bankowych otrzymanych w związku z pożyczkami zapewnia się również zastąpienie tych gwarancji lub inne działania w odpowiednim czasie.

3.2.3.3. Analiza jakości kredytowej według rodzaju pożyczkobiorcy

Poniższe tabele przedstawiają analizę jakości kredytowej portfela pożyczek udzielonych w ramach instrumentu na dzień 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2020 r. w podziale na poszczególne kategorie klasyfikacji pożyczek, z uwzględnieniem operacji podpisanych (wypłaconych i niewypłaconych).

(tys. EUR)

Na 31.12.2021		Wysoka ocena	Ocena standardowa	Minimalne akceptowane ryzyko	Wysokie ryzyko	Brak oceny (*)	Ogółem	% całości
		A do B-	C	D+	D- i niższa			
Pożyczkobiorca	Instytucje finansowe	285 924	109 219	443 921	1 130 146	—	1 969 210	54 %
	Przedsiębiorstwa	108 621	49 059	12 253	532 735	315 011	1 017 679	28 %
	Organy publiczne	—	20 776	—	—	664	21 440	1 %
	Państwa	917	2 529	3 360	631 955	—	638 761	17 %
Ogółem		395 462	181 583	459 534	2 294 836	315 675	3 647 090	100 %

(*) Operacje pożyczkowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

(tys. EUR)

Na 31.12.2020		Wysoka ocena	Ocena standardowa	Minimalne akceptowane ryzyko	Wysokie ryzyko	Brak oceny (*)	Ogółem	% całości
		A do B-	C	D+	D- i niższa			
Pożyczkobiorca	Instytucje finansowe	290 565	90 445	475 331	815 120	—	1 671 461	50 %
	Przedsiębiorstwa	118 990	46 861	14 433	512 142	313 762	1 006 188	30 %
	Instytucje publiczne	—	21 866	—	—	1 057	22 923	1 %
	Państwa	—	4 865	3 926	653 548	—	662 339	19 %
Ogółem		409 555	164 037	493 690	1 980 810	314 819	3 362 911	100 %

(*) Operacje pożyczkowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”).

3.2.3.4. Koncentracja ryzyka w ramach pożyczek i zaliczek

3.2.3.4.1. Analiza geograficzna

Na podstawie kraju pożyczkobiorcy portfel pożyczek udzielonych w ramach instrumentu można przeanalizować według następujących regionów geograficznych:

(tys. EUR)

Kraj pożyczkobiorcy	31.12.2021	31.12.2020
Egipt	345 810	319 040
Kenia	321 069	195 917
Nigeria	237 992	236 149
Region – AKP	208 795	37 497

(tys. EUR)		
Kraj pożyczkobiorcy	31.12.2021	31.12.2020
Mauritius	101 446	76 419
Etiopia	96 391	92 346
Barbados	85 058	75 037
Rwanda	64 169	59 114
Uganda	61 033	61 869
Zambia	52 345	42 553
Demokratyczna Republika Konga	48 766	56 527
Tanzania	46 423	60 058
Senegal	42 968	32 850
Kamerun	42 097	36 749
Nowa Kaledonia	37 098	41 224
Jamajka	20 776	23 411
Republika Dominikańska	19 076	30 741
Gwinea	18 972	18 534
Ghana	15 835	21 249
Malawi	14 898	17 349
Zimbabwe	14 708	—
Angola	12 253	14 654
Mali	12 120	12 918
Mauretania	11 921	38 131
Republika Zielonego Przylądka	11 718	14 952
Mozambik	9 107	10 775
Kajmany	8 692	8 027
Polinezja Francuska	5 783	8 783
Benin	4 023	3 932
Burkina Faso	3 581	1 267
Mikronezja	2 872	3 073
Seszele	2 529	3 359
Eswatini	1 792	—
Haiti	1 208	2 617
Niger	1 182	2 243
Samoa	909	1 898
Vanuatu	866	1 200
Togo	—	10 625
Palau	—	358
Ogółem	1 986 281	1 673 445

3.2.3.4.2. Analiza według sektorów przemysłu

Poniższa tabela przedstawia analizę portfela pożyczek udzielonych w ramach instrumentu w podziale na sektory, w których działają pożyczkobiorcy. Operacje, w przypadku których pożyczki wypłacane są najpierw pośrednikowi finansowemu, a potem beneficjentowi końcowemu, są wykazywane w pozycji „Usługi i inne”.

(tys. EUR)

Sektor przemysłu, w którym działa pożyczkobiorca	31.12.2021	31.12.2020
Usługi finansowe	1 190 407	1 030 121
Energia elektryczna	211 761	192 599
Administracja publiczna	195 154	191 768
Opieka zdrowotna	170 000	—
Chemikalia	111 251	89 495
Usługi biznesowe, IT i media	34 306	26 638
Infrastruktura transportu lotniczego i morskiego	20 776	21 866
Środki farmaceutyczne i sprzęt medyczny	13 684	11 709
Telekomunikacja	12 253	14 964
Dobra inwestycyjne	9 269	11 531
Metale i górnictwo	8 667	34 292
Odzyskiwanie i recykling odpadów	5 326	6 063
Usługi i inne	2 561	24 761
Kompleksowe usługi zaopatrzenia	866	1 200
Materiały budowlane i budownictwo	—	14 433
Rolnictwo i łańcuchy żywnościowe	—	2 005
Ogółem	1 986 281	1 673 445

3.2.3.5. Ryzyko kredytowe dla każdego wewnętrznego ratingu ryzyka

EBI stosuje wewnętrzną metodykę ratingową zgodną z podejściem opartym na regulacjach Bazylea III. Większości kontrahentów korzystających z instrumentu przypisano rating wewnętrzny zgodnie z tą metodyką. Poniższa tabela przedstawia zestawienie portfela pożyczek udzielonych w ramach instrumentu według lepszego z ratingów wewnętrznych pożyczkobiorcy lub gwaranta, jeżeli jest dostępny. W przypadku gdy rating wewnętrzny nie jest dostępny, do analizy wykorzystano rating zewnętrzny.

Tabela przedstawia zarówno ekspozycje podpisane (wypłacone i niewypłacone) oraz ekspozycje wazone ryzykiem na podstawie wewnętrznej metodyki stosowanej w ramach instrumentu do zarządzania limitami.

(tys. EUR)

	Rating na podstawie ekwiwalentu według agencji Moody's	2021					
		12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	FVTPL	Ogółem
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym							
Rating wewnętrzny 1 – minimalne ryzyko kredytowe	Aaa	—	64 876	—	—	—	64 876
Rating wewnętrzny 2 – bardzo niskie ryzyko kredytowe	Aa1 – Aa3	85 059	—	—	—	—	85 059
Rating wewnętrzny 3 – niskie ryzyko kredytowe	A1 – A3	1 056	—	—	—	—	1 056
Rating wewnętrzny 4 – umiarkowane ryzy- ko kredytowe	Baa1 – Baa3	46 507	—	—	—	—	46 507
Rating wewnętrzny 5 – kontrahent o słabej sytuacji finansowej	Ba1 – Ba3	435 300	12 288	—	—	—	447 588
Rating wewnętrzny 6 – wysokie ryzyko kredytowe	B1 – B3	556 705	237 898	—	—	—	794 603
Rating wewnętrzny 7 – bardzo wysokie ryzyko kredytowe	poniżej Caa1	55 928	258 220	—	—	—	314 148
Rating wewnętrzny 8 – kontrahent nie wywiązuje się z zobowiązania	poniżej Caa1, ale nie wywiązuje się z zobo- wiązania	—	—	69 180	—	—	69 180
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finan- sowy („FVTPL”)		—	—	—	—	272 917	272 917
Odpis na oczekiwane straty kredytowe i kwota skorygowana do wartości go- dziwej		- 3 565	- 33 268	- 30 169	—	- 42 651	- 109 653
Wartość bilansowa pożyczek i zaliczek		1 176 990	540 014	39 011	—	230 266	1 986 281

(tys. EUR)

	Rating na podstawie ekwiwalentu według agencji Moody's	2021					
		12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	FVTPL	Ogółem
Zobowiązania do udzielenia pożyczki							
Rating wewnętrzny 1 – minimalne ryzyko kredytowe	Aaa	—	—	—	—	—	—
Rating wewnętrzny 2 – bardzo niskie ryzyko kredytowe	Aa1 – Aa3	86 796	—	—	—	—	86 796
Rating wewnętrzny 3 – niskie ryzyko kredytowe	A1 – A3	87 000	—	—	—	—	87 000
Rating wewnętrzny 4 – umiarkowane ryzyko kredytowe	Baa1 – Baa3	61 060	—	—	—	—	61 060
Rating wewnętrzny 5 – kontrahent o słabej sytuacji finansowej	Ba1 – Ba3	173 963	—	—	—	—	173 963
Rating wewnętrzny 6 – wysokie ryzyko kredytowe	B1 – B3	777 195	18 595	—	—	—	795 790
Rating wewnętrzny 7 – bardzo wysokie ryzyko kredytowe	poniżej Caa1	45 955	167 782	—	—	—	213 737
Rating wewnętrzny 8 – kontrahent nie wywiązuje się z zobowiązania	poniżej Caa1, ale nie wywiązuje się z zobowiązania	—	—	10 000	—	—	10 000
Brak ratingu wewnętrznego (*)		129 669	27 365	—	—	—	157 034
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)		—	—	—	—	92 031	92 031
Odpis na oczekiwane straty kredytowe i kwota skorygowana do wartości godziwej		- 1 693	- 14 909	—	—	—	- 16 602

(tys. EUR)

	Rating na podstawie ekwiwalentu według agencji Moody's	2021					
		12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	FVTPL	Ogółem
Wartość bilansowa zobowiązań do udzielenia pożyczki		1 359 945	198 833	10 000	—	92 031	1 660 809

(*) Umowy agencyjne, w przypadku których na dzień sprawozdawczy nie ma odnośnych kontrahentów.

(tys. EUR)

	Rating na podstawie ekwiwalentu według agencji Moody's	2020					
		12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	FVTPL	Ogółem
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym							
Rating wewnętrzny 1 – minimalne ryzyko kredytowe	Aaa	—	73 545	—	—	—	73 545
Rating wewnętrzny 2 – bardzo niskie ryzyko kredytowe	Aa1 – Aa3	75 048	—	—	—	—	75 048
Rating wewnętrzny 3 – niskie ryzyko kredytowe	A1 – A3	2 087	—	—	—	—	2 087
Rating wewnętrzny 4 – umiarkowane ryzy- ko kredytowe	Baa1 – Baa3	54 412	6 087	—	—	—	60 499
Rating wewnętrzny 5 – kontrahent o słabej sytuacji finansowej	Ba1 – Ba3	392 787	19 761	—	—	—	412 548
Rating wewnętrzny 6 – wysokie ryzyko kredytowe	B1 – B3	581 607	193 877	32 032	—	—	807 516
Rating wewnętrzny 7 – bardzo wysokie ryzyko kredytowe	poniżej Caa1	70 495	177 919	1 493	—	—	249 907
Rating wewnętrzny 8 – kontrahent nie wywiązuje się z zobowiązania	poniżej Caa1, ale nie wywiązuje się z zob- owiązania	—	5 693	45 000	—	—	50 693
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finan- sowy („FVTPL”)		—	—	—	—	92 436	92 436
Odpis na oczekiwane straty kredytowe i kwota skorygowana do wartości go- dziwej		- 16 389	- 43 976	- 44 538	—	- 45 931	- 150 834
Wartość bilansowa pożyczek i zaliczek		1 160 047	432 906	33 987	—	46 505	1 673 445

	Rating na podstawie ekwiwalentu według agencji Moody's	2020					
		12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	FVTPL	Ogółem
Zobowiązania do udzielenia pożyczki							
Rating wewnętrzny 2 – bardzo niskie ryzyko kredytowe	Aa1 – Aa3	95 067	—	—	—	—	95 067
Rating wewnętrzny 3 – niskie ryzyko kredytowe	A1 – A3	87 000	—	—	—	—	87 000
Rating wewnętrzny 4 – umiarkowane ryzyko kredytowe	Baa1 – Baa3	57 282	—	—	—	—	57 282
Rating wewnętrzny 5 – kontrahent o słabej sytuacji finansowej	Ba1 – Ba3	152 264	—	—	—	—	152 264
Rating wewnętrzny 6 – wysokie ryzyko kredytowe	B1 – B3	675 365	8 964	—	—	—	684 329
Rating wewnętrzny 7 – bardzo wysokie ryzyko kredytowe	poniżej Caa1	72 500	110 331	—	—	—	182 831
Rating wewnętrzny 8 – kontrahent nie wywiązuje się z zobowiązania	poniżej Caa1, ale nie wywiązuje się z zobowiązania	—	—	38 497	—	—	38 497
Brak ratingu wewnętrznego (*)		129 669	27 365	—	—	—	157 034
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)		—	—	—	—	268 314	268 314
Odpis na oczekiwane straty kredytowe i kwota skorygowana do wartości godziwej		- 6 817	- 26 335	—	—	—	- 33 152
Wartość bilansowa zobowiązań do udzielenia pożyczki		1 262 330	120 325	38 497	—	268 314	1 689 466

(*) Umowy agencyjne, w przypadku których na dzień sprawozdawczy nie ma odnośnych kontrahentów.

EBI ciągle monitoruje wydarzenia mające wpływ na pożyczkobiorców i gwarantów, zwłaszcza na banki. W szczególności EBI dokonuje indywidualnej oceny praw wynikających z umowy w przypadku pogorszenia ratingu i dąży się do zastosowania środków łagodzących. Uważnie śledzi również odnawianie gwarancji bankowych otrzymanych w związku z pożyczkami, aby w stosownych przypadkach zapewnić zastępowanie tych gwarancji lub podjęcie innych działań w odpowiednim czasie.

3.2.3.6 Zaległości w spłacie pożyczek oraz utrata wartości

Kwoty zaległości są określane, monitorowane i zgłaszane zgodnie z procedurami określonymi w obowiązujących w całym banku wytycznych i procedurach w zakresie monitorowania finansowego („Finance Monitoring Guidelines and Procedures”). Procedury te są zgodne z najlepszymi praktykami bankowymi i przyjęte w stosunku do wszystkich pożyczek zarządzanych przez EBI.

Proces monitorowania jest tak skonstruowany, aby gwarantował, że (i) potencjalne zaległości są należycie wykrywane i jak najszybciej zgłaszane odpowiedzialnym służbom; (ii) przypadki krytyczne są szybko przekazywane na odpowiedni szczebel operacyjny i decyzyjny; (iii) zarząd instrumentu otrzymuje regularne sprawozdania na temat ogólnego statusu.

Zaległości i utratę wartości w odniesieniu do pożyczek i zaliczek można przeanalizować następująco:

(tys. EUR)

	Pożyczki i zaliczki 31.12.2021	Pożyczki i zaliczki 31.12.2020
Wartość bilansowa	1 986 281	1 673 445
Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe		
Kwota brutto	69 180	45 000
Odpis z tytułu utraty wartości	- 30 169	- 44 538
Wartość bilansowa oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	39 011	462
Przeterminowane, ale nie utraciły wartości ze względu na ryzyko kredytowe		
Przeterminowane		
0–30 dni	2 334	2 008
30–60 dni	9	—
60–90 dni	—	—
90–180 dni	—	174
więcej niż 180 dni	—	—
Wartość bilansowa pożyczek zaległych bez utraty wartości ze względu na ryzyko kredytowe	2 343	2 182
Wartość bilansowa składników innych niż pożyczki zaległe i objęte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	1 944 927	1 670 801
Wartość bilansowa pożyczek i zaliczek ogółem	1 986 281	1 673 445

3.2.3.7 Wrażliwość na oczekiwane straty kredytowe w odniesieniu do przyszłych warunków ekonomicznych (w tys. EUR)

Oczekiwane straty kredytowe są wrażliwe na osądy i założenia przyjęte w związku z formułowaniem scenariuszy perspektywicznych. EBI przeprowadza analizę wrażliwości w odniesieniu do oczekiwanych strat kredytowych ujętych w istotnych grupach swoich aktywów.

Prognozy przyszłych warunków ekonomicznych (wykorzystujące scenariusze makroekonomiczne) stanowią dane wejściowe do modelu prognostycznego, na podstawie których powstają parametry ryzyka warunkowego, będące danymi wejściowymi do obliczenia odpisu na oczekiwane straty kredytowe.

Scenariusze powstają dzięki symulowaniu wstrząsów PKB, który jest kluczowym miernikiem działalności gospodarczej. Wstrząsy realnego PKB kalibruje się w taki sposób, aby odzwierciedlić przeszłą niestabilność tej zmiennej. W stosownych przypadkach w celu dokładniejszego określenia wielkości i trwałości wstrząsów PKB wykorzystuje się również ocenę ekspercką. W rezultacie do określenia wpływu wstrząsów w czasie wstrząsy ustala się wraz z funkcją rozpadu. Prawdopodobieństwo zaistnienia poszczególnych scenariuszy określa się na podstawie wskaźników rynkowych (zmienności) oraz wewnętrznie opracowanych wskaźników/indeksów stosowanych w sposób spójny w czasie w celu uchwycenia niepewności. Waga dodatnich i ujemnych wstrząsów zależy od równowagi ryzyka w gospodarce – średnio w dotychczasowych prognozach kwartalnych stosowano odpowiednio wstrząsy ujemne i dodatnie wynoszące - 15 250 EUR (2020: - 20 533 EUR) oraz 11 780 EUR (2020: 17 658 EUR).

W poniższej tabeli przedstawiono odpisy na oczekiwane straty z tytułu kredytów i zaliczek w ramach fazy 1 i 2. Każdemu scenariuszowi perspektywicznemu (np. bazowemu, pozytywnemu i negatywnemu) przypisano wagę 100 % zamiast stosowania wag prawdopodobieństwa scenariusza we wszystkich trzech scenariuszach.

(tys. EUR)

	2021		
	Pozytywny	Bazowy	Negatywny
Ekspozycja brutto	3 319 800	3 319 800	3 319 800
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	37 862	49 642	64 892

(tys. EUR)

	2020		
	Pozytywny	Bazowy	Negatywny
Ekspozycja brutto	3 063 652	3 063 652	3 063 652
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	70 645	88 303	108 836

3.2.3.8. Renegocjacja pożyczek i zwłoka/wstrzymanie

EBI uznaje za pożyczki podlegające zwłoce/wstrzymaniu (tj. pożyczki, dłużne papiery wartościowe i zobowiązania do udzielenia pożyczek) te pożyczki, w odniesieniu do których rozszerzono działania związane z udzieleniem zwłoki. Działania związane z udzieleniem zwłoki obejmują „ustępstwa”, które EBI postanawia zastosować wobec dłużnika uznanego za niezdolnego do spełnienia warunków umownych dotyczących obsługi zadłużenia ze względu na trudności finansowe, aby umożliwić mu obsługę zadłużenia lub całkowite lub częściowe refinansowanie umowy. Ekspozycje traktuje się jako podlegające zwłoce/wstrzymaniu, jeżeli zastosowano ustępstwo, niezależnie od tego, czy kwota jest przeterminowana, czy też ekspozycję zaklasyfikowano jako cechującą się niewykonaniem zobowiązania. Ekspozycji nie uznaje się za podlegające zwłoce/wstrzymaniu, jeżeli dłużnik nie doświadcza trudności finansowych.

W normalnych warunkach działalności klasyfikacja takich pożyczek zostałaby zmieniona na niższą, przed renegocjacją pożyczki zostałyby umieszczone na liście pożyczek obserwowanych, a instrument finansowy zostałby przeniesiony z fazy 1 do fazy 2 w trzyfazowym modelu utraty wartości. Po renegocjacji EBI nadal ściśle monitorowałby te pożyczki, a instrument finansowy zostałby dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe i zostałby przeniesiony do fazy 3. Jeżeli klasyfikacja pożyczki następnie wyraźnie się poprawi, pożyczka zostanie usunięta z listy pożyczek obserwowanych zgodnie z procedurami EBI.

W ramach swojej reakcji na skutki gospodarcze pandemii COVID-19 bank postanowił udostępnić swoim klientom w pewnych okolicznościach szereg środków wspierających, które obejmują między innymi: (i) tymczasowe złagodzenie (w tym uchylenie) warunków finansowych i innych kluczowych klauzul, (ii) zmianę profilu przepływów pieniężnych poprzez ustalenie nowych harmonogramów spłat lub tymczasowe wstrzymanie zobowiązań do spłaty oraz (iii) inne uzupełniające środki wspierające, takie jak podpisanie nowych umów, przyspieszenie wypłat pożyczek i zwiększenie kwot pożyczonych pożyczkobiorcom. Bank ocenia wnioski o zastosowanie takich środków indywidualnie dla każdego przypadku, w granicach pewnych szczególnych warunków. Środki te mają zostać rozszerzone na klientów, którzy tymczasowo odczuli skutki gospodarcze pandemii COVID-19, ale którzy nie doświadczają żadnych strukturalnych trudności finansowych ani problemów z wypłacalnością i w momencie przyznawania takich środków są uznawani za podmioty kontynuujące działalność. Jeżeli w wyniku oceny okaże się, że klient nie spełnia tych wymogów lub jeżeli w ramach instrumentu zidentyfikowane zostanie ryzyko dla długoterminowej stabilności modelu biznesowego klienta, rozważone zostaną wszelkie inne stosowne środki, a w razie konieczności zostaną zastosowane standardowe procedury restrukturyzacyjne EBI.

Działania i praktyki związane z udzieleniem zwłoki podejmowane przez EBI w okresie sprawozdawczym obejmują m.in. przedłużenie terminów wymagalności, odroczenie spłat wyłącznie w odniesieniu do kapitału, odroczenie spłat odsetek i kapitału, naruszenie postanowień istotnych umów oraz kapitalizację zaległości finansowych.

Operacje podlegające działaniom związanym z udzieleniem zwłoki wykazano jako takie w tabeli poniżej:

(tys. EUR)

	31.12.2021		31.12.2020	
	Niezagrożone	Zagrożone	Niezagrożone	Zagrożone
Liczba umów podlegających działaniom związanym z udzieleniem zwłoki	16	9	12	14
Wartości bilansowe (w tym odsetki i kwoty zaległości)	210 553	58 742	169 274	58 748
Ujęty odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	16 124	20 475	19 311	28 934
Przychody z tytułu odsetek w odniesieniu do umów podlegających zwłoce/wstrzymaniu	11 583	3 563	7 729	5 099
Ekspozycje trwale odpisane/usunięte z bilansu (po zakończeniu/sprzedaży operacji)	—	—	—	49 472

(tys. EUR)

	Działania związane z udzieleniem zwłoki						
	31.12.2020	Przedłużenie terminu wymagalności	Odroczenie spłat odsetek i kapitału	Naruszenie postanowień istotnych umów finansowych	Inne	Spłata umowna, wygaśnięcie lub odpis	31.12.2021
Instytucje finansowe	90 525	—	—	61 942	4 920	- 8 061	149 326
Przedsiębiorstwa	137 497	-690	—	- 13 752	—	- 3 086	119 969
Ogółem	228 022	-690	—	48 190	4 920	- 11 147	269 295

3.2.6. Ryzyko kredytowe z tytułu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów

Dostępne środki są inwestowane zgodnie z ustalonym w ramach instrumentu harmonogramem zobowiązań umownych w zakresie wypłat. Na dzień 31 grudnia 2021 r. i dzień 31 grudnia 2020 r. inwestycje miały postać depozytów bankowych, certyfikatów depozytowych i komercyjnych papierów dłużnych.

Zatwierdzone jednostki posiadają rating podobny do krótko- i długoterminowych ratingów wymaganych w przypadku własnych depozytów skarbowych EBI. W przypadku różnic w ratingach przyznanych przez różne agencje ratingowe, decydujące znaczenie ma rating najniższy. Maksymalny dopuszczony limit zaangażowania w przypadku pojedynczego zatwierdzonego banku wynosi obecnie 50 000 000 EUR (pięćdziesiąt milionów euro). Wyjątek od tej zasady stanowi Société Générale, który prowadzi operacyjne rachunki pieniężne instrumentu. Limit krótkoterminowego zaangażowania kredytowego dla Société Générale na dzień 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2020 r. wynosi 110 000 000 EUR (sto dziesięć milionów euro). Ten zwiększony limit dotyczy kwot środków pieniężnych na operacyjnych rachunkach pieniężnych oraz instrumentów wystawionych przez kontrahentów i utrzymywanych w ramach portfela skarbowego.

Wszystkie inwestycje powierzono zatwierdzonym jednostkom z okresem zapadalności nie dłuższym niż trzy miesiące, licząc od daty waluty. Wszystkie naruszenia limitów ekspozycji kredytowej zgłoszono odpowiednim mocodawcom. Na dzień 31 grudnia 2021 r. i dzień 31 grudnia 2020 r. wszystkie depozyty terminowe, komercyjne papiery dłużne i środki pieniężne w kasie utrzymywane w ramach portfela skarbowego instrumentu miały rating nie niższy niż P-2 (ekwiwalent według agencji Moody's) na dzień rozliczenia.

Poniższa tabela przedstawia stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z naliczonymi odsetkami:

(tys. EUR)

Minimalny rating krótkoterminowy (termin agencji Moody's)	Minimalny rating długoterminowy (termin agencji Moody's)	31.12.2021		31.12.2020	
P-1	Aaa	299 814	22 %	49 988	5 %
P-1	Aa2	160 066	12 %	25 022	3 %
P-1	Aa3	67 036	5 %	130 024	14 %
P-1	A1	82 730	6 %	99 969	11 %
P-1	A2	199 879	15 %	119 972	13 %
P-1	A3	444 064	32 %	498 965	54 %
P-2	A3	104 975	8 %	—	—
Ogółem		1 358 564	100 %	923 940	100 %

3.2.5. Ryzyko kredytowe z tytułu instrumentów pochodnych

3.2.5.1. Polityka dotycząca ryzyka kredytowego z tytułu instrumentów pochodnych

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi to strata, którą jedna ze stron ponosi, gdy druga strona nie jest w stanie wywiązać się z ciążących na niej zobowiązań umownych. Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi zależy od szeregu czynników (takich jak stopy procentowe i kursy wymiany walut) i z reguły odpowiada tylko niewielkiej części ich wartości nominalnej.

W normalnych warunkach działalności w ramach instrumentu mogą być zawierane umowy swap w celu zabezpieczenia określonych operacji udzielania pożyczek lub kontrakty terminowej wymiany walut w celu zabezpieczenia pozycji walutowej, denominowane w walutach innych niż euro będących przedmiotem aktywnego obrotu. Wszystkie umowy swap są zawierane przez EBI z zewnętrznymi kontrahentami. Operacje swapowe podlegają tym samym umowom ramowym (Master Swap Agreement) i aneksom dotyczącym wsparcia kredytowego zawartym przez EBI z jego partnerami zewnętrznymi.

3.2.5.2. Wycena ryzyka kredytowego z tytułu instrumentów pochodnych

Wszystkie operacje swapowe wykonane przez EBI i związane z instrumentem są traktowane zgodnie z tymi samymi warunkami umownymi i zgodnie z tą samą metodyką, które są stosowane do instrumentów pochodnych wynegocjowanych przez EBI do własnych celów. Między innymi kwalifikowalność kontrahentów operacji swapowych jest ustalana przez EBI według tych samych warunków kwalifikowalności, jakie są stosowane do celów innych operacji swapowych.

EBI dokonuje pomiaru ekspozycji na ryzyko kredytowe z tytułu operacji swapowych i operacji na instrumentach pochodnych, stosując w kwestii sprawozdawczości i monitorowania limitów strategię *Net Market Exposure* (ekspozycja rynkowa netto) oraz *Potential Future Exposure* (potencjalna przyszła ekspozycja). Obie te strategię w pełni uwzględniają instrumenty pochodne związane z Instrumentem Inwestycyjnym.

W ramach instrumentu zawiera się krótkoterminowe umowy swap („krótkoterminowe swapy walutowe”) służące zabezpieczeniu ryzyka walutowego w związku z wypłacanymi pożyczkami w walutach innych niż EUR. Krótkoterminowe swapy walutowe mają termin zapadalności nie dłuższy niż trzy miesiące i są regularnie rolowane. Wartość nominalna krótkoterminowych swapów walutowych na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 1 530,0 mln EUR, natomiast na dzień 31 grudnia 2020 r. – 1 480,0 mln EUR. Wartość godziwa krótkoterminowych swapów walutowych na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła - 16,3 mln EUR, natomiast na dzień 31 grudnia 2020 r. – 33,6 mln EUR.

W ramach instrumentu zawiera się umowy swapów walutowych służące zabezpieczeniu ryzyka walutowego w związku z wypłacanymi pożyczkami w walutach innych niż EUR. Swapy walutowe mają długi termin zapadalności. Wartość nominalna swapów walutowych na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 51,9 mln EUR, a wartość godziwa swapów walutowych na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła - 2,6 mln EUR, natomiast na dzień 31 grudnia 2020 r. swap walutowy nie występował.

W ramach instrumentu zawiera się umowy swap na stopy procentowe w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej na udzielonych pożyczkach. Na dzień 31 grudnia 2021 roku swapy stóp procentowych zostały zlikwidowane. Pozostająca ich wartość nominalna wynosi zatem 0,0 mln EUR (w 2020 r.: 17,7 mln EUR) i wartość godziwa wynosi 0,0 mln EUR (w 2020 r.: -0,6 mln EUR).

3.2.6. Ryzyko kredytowe z aktywów finansowych

Poniższa tabela przedstawia stan portfela aktywów finansowych w całości składającego się z komercyjnych papierów dłużnych, których pierwotny termin zapadalności przekracza trzy miesiące, wydanych lub gwarantowanych przez jednostki państwowe niższego szczebla, banki i instytucje niebędące bankami. Kwalifikowanymi emitentami są państwa członkowskie UE, ich agencje, banki oraz podmioty pozabankowe. Maksymalny dopuszczony limit zaangażowania w przypadku pojedynczego zatwierdzonego emitenta wynosi obecnie 50 000 000 EUR (pięćdziesiąt milionów euro). Inwestycje w średnio- i długoterminowe obligacje również mogą być brane pod uwagę, zależnie od wymogów dotyczących płynności.

(tys. EUR)

Minimalny rating krótkoterminowy (termin agencji Moody's)	Minimalny rating długoterminowy (termin agencji Moody's)	31.12.2021		31.12.2020	
P-1	Aa1	—	0 %	50 006	14 %
P-1	Aa2	—	0 %	50 040	14 %
P-1	Aa3	—	0 %	50 016	14 %
P-1	Aaa	—	0 %	51 705	15 %
P-1	A2	—	0 %	50 058	15 %
P-2	Baa1	—	0 %	50 035	14 %
P-2	Baa3	—	0 %	50 013	14 %
Ogółem		—	0 %	351 873	100 %

3.3. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności odnosi się do zdolności jednostki do finansowania wzrostu wartości aktywów oraz wywiązywania się z zobowiązań w terminie ich wymagalności bez ponoszenia niemożliwych do zaakceptowania strat. Ryzyko płynności można podzielić na ryzyko płynności finansowania i ryzyko płynności rynkowej. Ryzyko płynności finansowania jest to ryzyko, że jednostka nie będzie w stanie skutecznie sprostać zarówno oczekiwanym, jak i nieoczekiwanym obecnym i przyszłym potrzebom w zakresie przepływów pieniężnych bez pogorszenia swojej bieżącej działalności lub kondycji finansowej. Ryzyko płynności rynkowej jest to ryzyko, że jednostka nie będzie mogła łatwo skompensować lub zlikwidować pozycji po cenie rynkowej ze względu na niewystarczającą głębokość rynku lub zakłócenia jego funkcjonowania.

3.3.1. Zarządzanie ryzykiem płynności

Instrument jest finansowany głównie z rocznych wkładów państw członkowskich oraz ze środków powracających z operacji instrumentu. W ramach instrumentu ryzykiem płynności finansowania zarządza się przede wszystkim poprzez planowanie potrzeb związanych z płynnością netto i wymaganych rocznych wkładów państw członkowskich.

W celu obliczenia rocznych wkładów państw członkowskich przez cały rok analizuje się i monitoruje harmonogram wypłat bieżących i przygotowywanych. Wydarzenia wyjątkowe, takie jak wcześniejsze spłaty, sprzedaż udziałów lub niewywiązanie się dłużnika z zobowiązań, są uwzględniane w celu skorygowania rocznych wymogów w zakresie płynności.

W celu dalszego zminimalizowania ryzyka płynności instrument utrzymuje rezerwy płynności wystarczające, aby w dowolnym momencie pokryć prognozowane wypłaty gotówkowe, o których okresowo informuje odpowiedzialny za pożyczki departament EBI. Fundusze inwestuje się na rynku pieniężnym i rynku obligacji w formie depozytów międzybankowych i innych krótkoterminowych instrumentów finansowych, uwzględniając zobowiązania instrumentu dotyczące wypłat. Aktywami płynnymi instrumentu zarządza Departament Skarbu Banku w celu utrzymania odpowiedniej płynności, tak aby możliwe było wywiązywanie się z zobowiązań w ramach instrumentu.

Zgodnie z zasadą podziału obowiązków między jednostkami operacyjnymi i jednostkami rozliczeniowymi operacje rozliczeniowe związane z inwestowaniem tych aktywów wchodzą w zakres obowiązków Departamentu Planowania i Rozliczania Operacji EBI. Ponadto zatwierdzanie kontrahentów oraz określanie limitów dla inwestycji finansowych, a także monitorowanie tych limitów jest obowiązkiem Dyrekcji ds. Zarządzania Ryzykiem Banku.

3.3.2. Wycena ryzyka płynności

W tabelach zawartych w niniejszej sekcji przeanalizowano zobowiązania finansowe instrumentu według daty wymagalności na podstawie okresu od dnia bilansowego do terminu wymagalności określonego w umowie (według niedyskontowanych przepływów pieniężnych).

Jeżeli chodzi o zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania pochodne, instrument utrzymuje zobowiązania w postaci niewypłaconych części kredytów na podstawie podpisanych umów pożyczki, niewypłaconych części środków na mocy podpisanych umów subskrypcji kapitału/umów inwestycyjnych, udzielonych gwarancji pożyczkowych lub przyznanych dotacji na spłatę odsetek i pomoc techniczną.

Pożyczki udzielane w ramach instrumentu inwestycyjnego mają termin wypłaty. Wypłat dokonuje się jednak w momentach i w kwotach odpowiadających postępom odnośnych projektów inwestycyjnych. Ponadto pożyczki instrumentu inwestycyjnego są transakcjami realizowanymi w warunkach operacyjnych, dla których typowe są dość duże wahania, gdyż ich harmonogram wypłat jest obciążony znacznym stopniem niepewności.

Inwestycje kapitałowe stają się wymagalne w momencie wydania przez osoby zarządzające środkami własnymi ważnego wezwania do opłacenia kapitału, stosownie do postępów w działalności inwestycyjnej. Całkowity okres wypłaty pożyczki wynosi zwykle 3 lata, przy czym jest on często przedłużany o rok lub dwa. Niektóre zobowiązania z tytułu wypłaty zwykle wykraczają poza okres wypłaty pożyczki do czasu pełnego zbycia odnośnych inwestycji funduszu, ponieważ jego płynność może być niekiedy niedostateczna do pokrycia niektórych opłat lub innych wydatków.

Gwarancje nie są ujmowane jako osobne zobowiązania do wypłaty, do czasu uruchomienia gwarancji. Pozostała kwota gwarancji jest zmniejszana zgodnie z harmonogramem spłaty pożyczek objętych gwarancją.

Wpływy środków pieniężnych na przyznane dotacje na spłatę odsetek występują w przypadku pożyczek subsydiowanych finansowanych z zasobów własnych Banku. W związku z tym zgłaszane wpływy stanowią wyłącznie zobowiązania związane z tymi pożyczkami, a nie całkowitą kwotę przyznanych, niewypłaconych dotacji na spłatę odsetek. Podobnie jak w przypadku pożyczek, harmonogram ich wypłaty jest niepewny.

„Nominalne wpływy brutto” na przyznaną pomoc techniczną w tabeli „Profil wymagalności zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania pochodne” dotyczą łącznej niewypłaconej kwoty podpisanych umów na pomoc techniczną. Schemat czasowy dokonywania wypłat charakteryzuje wysoki stopień niepewności. Wpływy środków pieniężnych w kolumnie „3 miesiące lub mniej” stanowią kwotę niezapłaconych faktur, które otrzymano do dnia sprawozdawczego.

Zobowiązania dotyczące zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania pochodne, w przypadku których nie określono umownych terminów wymagalności, umieszczono w kolumnie „Nieokreślony termin wymagalności”. Zobowiązania, w przypadku których na dzień sprawozdawczy zarejestrowano wniosek o wypłatę, umieszczono w odpowiedniej kolumnie.

Jeżeli chodzi o pochodne zobowiązania finansowe, ich profil wymagalności odpowiada określonym w umowie niedyskontowanym przepływom pieniężnym brutto z transakcji swapowych, w tym swapów walutowych, swapów walutowo-procentowych, krótkoterminowych swapów walutowych i swapów stóp procentowych.

(tys. EUR)

Profil wymagalności zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania pochodne Na 31.12.2021	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nieokreślony termin wymagalności	Nominalne wpływy brutto
Wpływy na pożyczki udzielone, ale niewypłacone	—	—	—	—	1 677 411	1 677 411
Wpływy na przyznane środki inwestycyjne i subskrypcję udziałów	6 322	—	—	—	466 678	473 000
Pozostałe (gwarancje podpisane niewystawione, gwarancje wystawione)	—	—	—	—	1 755 974	1 755 974
Wpływy na przyznane dotacje na spłatę odsetek	—	—	—	—	379 620	379 620

(tys. EUR)

Profil wymagalności zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania pochodne Na 31.12.2021	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nieokreślony termin wymagalności	Nominalne wypływy brutto
Wpływy na przyznaną pomoc techniczną	1 519	—	—	—	37 617	39 136
Ogółem	7 841	—	—	—	4 317 300	4 325 141

(tys. EUR)

Profil wymagalności zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania pochodne Na 31.12.2020	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nieokreślony termin wymagalności	Nominalne wypływy brutto
Wpływy na pożyczki udzielone, ale niewypłacone	199 006	—	—	—	1 523 612	1 722 618
Wpływy na przyznane środki inwestycyjne i subskrypcję udziałów	1 043	—	—	—	377 303	378 347
Pozostałe (gwarancje podpisane niewystawione, gwarancje wystawione)	—	—	—	—	1 553 246	1 553 246
Wpływy na przyznane dotacje na spłatę odsetek	18 494	—	—	—	356 391	374 885
Wpływy na przyznaną pomoc techniczną	2 504	—	—	—	43 029	45 533
Ogółem	221 047	—	—	—	3 853 581	4 074 629

(tys. EUR)

Profil wymagalności pochodnych zobowiązań finansowych Na 31.12.2021	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nominalne wpływy/wypływy brutto
Swapy walutowe – Wpływy	82	3 340	34 870	9 394	47 686
Swapy walutowe – Wpływy	-115	- 8 470	- 47 250	- 10 329	- 66 164
Krótkoterminowe swapy walutowe – Wpływy	1 530 000	—	—	—	1 530 000
Krótkoterminowe swapy walutowe – Wpływy	- 1 547 698	—	—	—	- 1 547 698
Ogółem	- 17 731	- 5 130	- 12 380	-935	- 36 176

(tys. EUR)

Profil wymagalności pochodnych zobowiązań finansowych Na 31.12.2020	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nominalne wpływy/wypływy brutto
Krótkoterminowe swapy walutowe – Wpływy	1 480 000	—	—	—	1 480 000

(tys. EUR)

Profil wymagalności pochodnych zobowiązań finansowych Na 31.12.2020	3 miesiące lub mniej	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nominalne wpływy/ wypływy brutto
Krótkoterminowe swapy walutowe – Wpływy	- 1 448 077	—	—	—	- 1 448 077
Swapy stóp procentowych – Wpływy	147	394	775	—	1 316
Swapy stóp procentowych – Wypływy	—	-815	- 1 142	—	- 1 957
Ogółem	32 070	-421	-367	—	31 282

3.3.3. Długoterminowe aktywa i zobowiązania finansowe

W poniższej tabeli przedstawiono aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi oraz zobowiązania finansowe, których odzyskanie lub rozliczenie jest spodziewane po upływie 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego.

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa finansowe:		
Pożyczki i zaliczki	2 074 642	1 812 807
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	697 631	526 810
Pozostałe aktywa	1 086	109
Ogółem	2 773 359	2 339 726
Zobowiązania finansowe:		
Rezerwy na wystawione gwarancje	—	851
Zobowiązania wobec osób trzecich (*)	179 593	81 371
Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki	16 602	33 152
Ogółem	196 195	115 374

(*) Zobowiązania wobec osób trzecich obejmują niewypłacone dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną należne państwom członkowskim, których termin wymagalności jest głównie nieokreślony.

3.4. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko, że zmiany cen i stóp rynkowych, takich jak stopy procentowe, ceny akcji i kursy walutowe, wpłyną na przychody jednostki lub na wartość posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

3.4.1. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej wynika ze zmienności wartości ekonomicznej pozycji związanych ze stopami procentowymi lub przychodów uzyskanych z tych pozycji ze względu na niekorzystne zmiany wysokości stóp procentowych.

Wahania wartości ekonomicznej instrumentu ani niedopasowanie wyceny między poszczególnymi aktywami, zobowiązaniami i instrumentami zabezpieczającymi nie mają bezpośredniego wpływu na instrument, ponieważ (i) nie wiążą się z nim żadne bezpośrednie koszty finansowania zewnętrznego ani oprocentowane zobowiązania oraz (ii) w ramach instrumentu akceptuje się wpływ wahań stopy procentowej na przychody z inwestycji.

W ramach instrumentu wrażliwość portfela pożyczek i swapów zabezpieczających w skali mikro na wahania stopy procentowej wycenia się przez obliczenie wartości według punktu bazowego.

Wartość według punktu bazowego pozwala wycenić zysk lub stratę według wartości bieżącej netto odnośnego portfela w wyniku wzrostu stóp procentowych o 1 punkt bazowy (0,01 %) w określonym przedziale czasowym „rynek pieniężny – do jednego roku”, „bardzo krótki – od 2 do 3 lat”, „krótki – od 4 do 6 lat”, „średni – od 7 do 11 lat”, „długi – od 12 do 20 lat” lub „bardzo długi – powyżej 21 lat”.

Aby określić wartość bieżącą netto przepływów pieniężnych pożyczek denominowanych w EUR, w ramach instrumentu stosuje się 3-miesięczną krzywą swapu w EUR. Wartość bieżącą netto przepływów pieniężnych pożyczek denominowanych w walutach innych niż EUR określa się za pomocą 3-miesięcznej krzywej swapu w EUR oraz podstawy swapu walutowego. W przypadku walut innych niż EUR, w odniesieniu do których wiarygodna i wystarczająco kompletna krzywa dyskontowa nie jest dostępna, stosuje się krzywą dyskontową w EUR lub USD.

Do obliczenia wartości bieżącej netto swapów zabezpieczających w skali mikro instrument wykorzystuje krzywą swapu w EUR dla przepływów pieniężnych denominowanych w EUR oraz krzywą swapu w USD dla przepływów pieniężnych denominowanych w USD.

Zgodnie z poniższą tabelą wartość bieżąca netto portfela pożyczek po uwzględnieniu odnośnych swapów zabezpieczających w skali mikro na dzień 31 grudnia 2021 r. zmniejszyłaby się o 769 tys. EUR (na dzień 31 grudnia 2020 r.: spadek o 697 tys. EUR), gdyby wszystkie istotne krzywe stóp procentowych wzrosły równocześnie i równolegle o 1 punkt bazowy.

(tys. EUR)

Wartość według punktu bazowego Na 31.12.2021	Rynek pieniężny 1 rok	Bardzo krótki 2–3 lata	Krótki 4–6 lat	Średni 7–11 lat	Długi 12–20 lat	Bardzo długi 21 lat	Ogółem
Wrażliwość pożyczek i swapów zabezpieczających w skali mikro ogółem	-46	-120	-371	-218	-14	—	-769

(tys. EUR)

Wartość według punktu bazowego Na 31.12.2020	Rynek pieniężny 1 rok	Bardzo krótki 2–3 lata	Krótki 4–6 lat	Średni 7–11 lat	Długi 12–20 lat	Bardzo długi 21 lat	Ogółem
Wrażliwość pożyczek i swapów zabezpieczających w skali mikro ogółem	-45	-113	-313	-215	-11	—	-697

Reforma IBOR:

Charakter i zakres ryzyka oraz zarządzanie ryzykiem

Wskaźniki referencyjne stóp procentowych, takie jak londyńska międzybankowa stopa procentowa („LIBOR”), są powszechnie stosowane w umowach finansowych. W ostatnich latach zaufanie do ich wiarygodności i stabilności zostało podważone, a organy regulacyjne na całym świecie naciskają na reformę wskaźników referencyjnych stóp procentowych. Globalne przejście na alternatywne wskaźniki referencyjne stóp procentowych jest jedną z najtrudniejszych reform do przeprowadzenia na rynkach finansowych.

W lutym 2018 r. Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) powołał specjalną podgrupę roboczą ALCO ds. IBOR – grupę roboczą IBOR – w celu proaktywnego śledzenia i monitorowania rozwoju sytuacji związanej z przechodzeniem na alternatywne stopy procentowe.

Cele grupy roboczej IBOR obejmowały ściśle monitorowanie rozwoju sytuacji związanej z reformą wskaźnika referencyjnego stóp procentowych i ocenę stopnia zaawansowania przechodzenia na alternatywne stopy procentowe. Prace grupy obejmowały m.in. postępy w zakresie zmian w umowach, dwustronne negocjacje z klientami, aktualizacje systemów informatycznych i aplikacji, wprowadzenie klauzuli awaryjnej w nowych umowach, regularne monitorowanie ekspozycji na IBOR w podziale na waluty i klasy aktywów.

Postępy w realizacji ustalonego planu pracy były regularnie monitorowane i omawiane na forum ALCO, a także okresowo zgłaszane kadrze kierowniczej najwyższego szczebla Banku.

Główne rodzaje ryzyka, na jakie narażony jest instrument w wyniku reformy IBOR, mają charakter operacyjny. Na przykład aktualizacja systemów wykorzystujących krzywe IBOR oraz przegląd kontroli operacyjnych związanych z reformą i ryzykiem regulacyjnym, renegotiacja umów kredytowych w drodze dwustronnych negocjacji z klientami, aktualizacja warunków umownych, dostosowanie infrastruktury rozliczeniowej i płatniczej. Ryzyko finansowe jest w przeważającej mierze ograniczone do ryzyka stopy procentowej.

Ryzyka te nie spowodowały zmiany strategii zarządzania ryzykiem w ramach instrumentu.

Ekspozycja według klasy instrumentów finansowych i statusu przejściowego

W ramach działalności kredytowej instrument narażony jest na ryzyko związane z reformą IBOR głównie w przypadku pożyczek o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w USD. Aktywa o zmiennym oprocentowaniu są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumentu zasadniczo jako wycenione według zamortyzowanego kosztu. Ponadto w ramach instrumentu wykorzystywane są instrumenty pochodne do mikrozabezpieczania operacji związanych z pożyczkami i kredytami o stałym oprocentowaniu, a także do monitorowania globalnych stóp procentowych i pozycji walutowych.

Instrumenty pochodne stanowią najobszerniejszą klasę aktywów bezpośrednio narażonych na działanie stopy IBOR, ponieważ odpowiadające im przepływy pieniężne są powiązane ze stopą IBOR (tj. zmienną stopą procentową).

Na dzień 31 grudnia 2021 r., wskutek zastosowania protokołu awaryjnego Międzynarodowego Stowarzyszenia Dealerów Swapowych, w ramach instrumentu dokonano migracji całego portfela instrumentów pochodnych odnoszących się do stóp LIBOR, które przestaną obowiązywać odpowiednio niezwłocznie po dniu 30 czerwca 2023 r. Wpływ reformy IBOR na instrumenty pochodne przedstawiono w informacji dodatkowej 6.

Pożyczki są drugą co do wielkości klasą aktywów narażoną bezpośrednio na działanie stopy IBOR, ponieważ odpowiadające im przepływy pieniężne są powiązane ze stopą IBOR (tj. zmienną stopą procentową).

1 lipca 2020 r. Bank wdrożył zaktualizowane klauzule awaryjne EBI i stosuje je od tego czasu we wszystkich nowych umowach kredytowych; W II kwartale 2021 r. wprowadzono w klauzulach awaryjnych zmiany.

Bank powołał grupę zadaniową, która skupiła się na dotarciu do klientów mających umowy odwołujące się do USD LIBOR, w celu zwiększenia świadomości, wprowadzenia klauzul awaryjnych tam, gdzie to możliwe, i ogólnego zrozumienia preferencji klientów.

3.4.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe instrumentu to ryzyko utraty wpływów lub wartości ekonomicznej wynikające z niekorzystnych zmian w kursach wymiany walut.

Z uwagi na walutę księgową odniesienia (jaką dla instrumentu jest euro), ekspozycja na ryzyko walutowe w przypadku instrumentu istnieje zawsze, gdy występuje niedopasowanie aktywów i zobowiązań denominowanych w walucie księgowej innej niż waluta odniesienia. Ryzyko walutowe obejmuje także skutki zmian wartości przyszłych przepływów środków pieniężnych denominowanych w walucie księgowej innej niż waluta odniesienia, np. płatności z tytułu odsetek i dywidend, ze względu na wahania kursów wymiany.

3.4.2.1. Ryzyko walutowe a aktywa finansowe

Aktywa finansowe instrumentu denominowane są albo w EUR, albo w USD.

Ryzyko walutowe jest zabezpieczone transakcjami walutowymi typu spot lub forward, krótkoterminowymi swapami walutowymi lub swapami walutowymi. Departament Skarbu EBI może w razie konieczności i stosownie do sytuacji wykorzystać zgodnie z polityką Banku jakikolwiek inny instrument, który zapewnia ochronę przed ryzykiem rynkowym związanym z działalnością finansową w ramach instrumentu.

3.4.2.2. Ryzyko walutowe a operacje finansowane lub gwarantowane przez instrument

Wkłady państw członkowskich na rzecz instrumentu przyjmowane są w euro. Operacje finansowane lub gwarantowane przez instrument, a także dopłaty do oprocentowania mogą być denominowane w EUR, USD lub innej zatwierdzonej walucie.

Ekspozycja na ryzyko walutowe (w stosunku do EUR jako waluty referencyjnej) występuje, gdy transakcje denominowane w walutach innych niż EUR są niezabezpieczone. Wytyczne dotyczące zabezpieczania ryzyka walutowego opisano poniżej.

3.4.2.2.1. Zabezpieczanie operacji denominowanych w USD

Ryzyko walutowe wynikające z operacji instrumentu denominowanych w USD jest zabezpieczone zbiorczo za pomocą krótkoterminowych swapów walutowych w EUR/USD, okresowo rolowanych i dostosowywanych kwotowo. Krótkoterminowe swapy walutowe pełnią dwie funkcje. Z jednej strony zapewnia się niezbędną płynność na potrzeby nowych wypłat (pożyczki i kapitał), a z drugiej strony utrzymuje się zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym w skali makro.

Na początku każdego okresu przepływy pieniężne, które w kolejnym okresie mają być otrzymane lub wypłacone w USD, są oszacowywane na podstawie planowanych lub oczekiwanych środków powracających i wypłat. Następnie krótkoterminowe swapy walutowe osiągające termin zapadalności są rolowane, a ich kwota jest korygowana, tak aby pokrywała co najmniej płynność w USD potrzebną w kolejnym okresie.

Co miesiąc pozycja walutowa w USD jest zabezpieczana transakcjami typu spot lub forward, jeżeli przekracza odpowiednie limity.

W okresie odnawiania swapów nieoczekiwane niedobory środków w USD są pokrywane za pomocą doraźnych operacji krótkoterminowych swapów walutowych, natomiast nadwyżki środków są inwestowane w aktywa finansowe lub przeliczane na EUR, jeżeli wynikają ze zwiększenia pozycji walutowej.

3.4.2.2.2. Zabezpieczanie operacji denominowanych w walutach innych niż EUR i USD

Operacje w ramach instrumentu denominowane w walutach innych niż EUR i USD są zabezpieczane za pomocą umów na swapy walutowe o tym samym profilu finansowym, co stanowiąca ich podstawę pożyczka, pod warunkiem że funkcjonuje rynek swapowy.

W przypadku instrumentu występują operacje denominowane w walutach, dla których możliwości zabezpieczenia nie są łatwo dostępne lub ich koszt jest wysoki. Operacje te denominowane są w walutach lokalnych, ale rozliczane w EUR lub USD. Zasady ramowe Instrumentu Inwestycyjnego dotyczące ryzyka finansowego, zatwierdzone przez Komitet Instrumentu Inwestycyjnego w dniu 22 stycznia 2015 r., oferują możliwość zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko walutowe w walutach lokalnych, które są w znaczącym stopniu dodatnio skorelowane z USD w sposób syntetyczny przez instrumenty pochodne denominowane w USD. Waluty lokalne zabezpieczone syntetycznie przy pomocy instrumentów pochodnych denominowanych w USD wykazano w sekcji 3.4.2.2.3. poniżej w pozycji „Waluty lokalne (objęte zabezpieczeniem syntetycznym)”, natomiast waluty lokalne niezabezpieczone syntetycznie USD wykazano w tej samej tabeli w pozycji „Waluty lokalne (nieobjęte zabezpieczeniem syntetycznym)”.

3.4.2.2.3. Pozycja walutowa (w tys. EUR)

W tabelach w niniejszej informacji dodatkowej przedstawiono pozycję walutową instrumentu.

Pozycja walutowa w poniższych tabelach została przedstawiona zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka w ramach instrumentu (opisaną w zasadach ramowych Instrumentu Inwestycyjnego dotyczących ryzyka finansowego). Zgodnie z tą polityką pozycja walutowa jest oparta na danych księgowych i określana jako różnica między wybranymi aktywami a zobowiązaniami. Aktywa i zobowiązania określone w pozycji walutowej zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka są dobierane w taki sposób, aby zapewnić, że zyski będą przeliczane na walutę sprawozdawczą (EUR) dopiero po ich otrzymaniu.

Zmiany wartości godziwej akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu są – zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka – uwzględnione w pozycji walutowej, podobnie jak utrata wartości pożyczek i zaliczek. Instrumenty pochodne uwzględnione w pozycji walutowej zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka są wyceniane według wartości nominalnej, a nie wartości godziwej, aby dostosować je do zachowanej wartości aktywów, które są również wyceniane według wartości nominalnej skorygowanej o utratę wartości pożyczek.

W poniższych tabelach pozostała część aktywów i zobowiązań, która obejmuje głównie naliczone odsetki od pożyczek, instrumentów pochodnych i dotacji, jest przedstawiona jako „Pozycja walutowa nieobjęta polityką dotyczącą ryzyka”.

Na dzień 31 grudnia 2021 r.	Aktywa i zobowiązania			Zobowiązania do przyszłego finansowania i zobowiązania warunkowe
Waluty	Pozycja walutowa zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka	Pozycja walutowa nieobjęta polityką dotyczącą ryzyka	Bilansowa pozycja walutowa	
USD	- 130 383	- 29 399	- 159 782	756 190
Waluty lokalne (objęte zabezpieczeniem syntetycznym) (*)				
KES	90 567	7 138	97 705	—
TZS	16 478	333	16 811	—
DOP	18 783	301	19 084	—
UGX	36 935	978	37 913	—
RWF	49 667	365	50 032	—
Waluty lokalne (nieobjęte zabezpieczeniem syntetycznym) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	96 450	-517	95 933	—
Ogółem waluty inne niż EUR	178 497	- 20 801	157 696	756 190
EUR	—	3 645 241	3 645 241	628 913
EUR i waluty inne niż EUR ogółem	178 497	3 624 440	3 802 937	1 385 103

(*) Objaśnienia na temat zabezpieczenia syntetycznego znajdują się w sekcji 3.4.2.2.2.

Na dzień 31 grudnia 2020 r.	Aktywa i zobowiązania			Zobowiązania do przyszłego finansowania i zobowiązania warunkowe
Waluty	Pozycja walutowa zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka	Pozycja walutowa nieobjęta polityką dotyczącą ryzyka	Bilansowa pozycja walutowa	
USD	- 117 144	- 51 893	- 169 037	479 103
Waluty lokalne (objęte zabezpieczeniem syntetycznym) (*)				
KES	23 439	-960	22 479	—
TZS	27 302	272	27 574	—
DOP	14 538	320	14 858	—
UGX	44 997	572	45 569	—
RWF	44 523	-872	43 651	—

Na dzień 31 grudnia 2020 r.	Aktywa i zobowiązania			Zobowiązania do przyszłego finansowania i zobowiązania warunkowe
Waluty	Pozycja walutowa zgodnie z polityką dotyczącą ryzyka	Pozycja walutowa nieobjęta polityką dotyczącą ryzyka	Bilansowa pozycja walutowa	
Waluty lokalne <i>(nieobjęte zabezpieczeniem syntetycznym) (*)</i> HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	98 509	- 1 512	96 997	—
Ogółem waluty inne niż EUR	136 164	- 54 073	82 091	479 103
EUR	—	3 276 377	3 276 377	1 661 939
EUR i waluty inne niż EUR ogółem	136 164	3 222 304	3 358 468	2 141 042

(*) Objaśnienia na temat zabezpieczenia syntetycznego znajdują się w sekcji 3.4.2.2.2.

3.4.2.3. Analiza wrażliwości na wahania kursów walutowych

Na dzień 31 grudnia 2021 r. 10-procentowy spadek wartości euro w stosunku do wszystkich innych walut spowodowałby zwiększenie zasobów stron wnoszących wkład o 17,5 mln EUR (na dzień 31 grudnia 2020 r.: 9,1 mln EUR). 10-procentowy wzrost wartości euro w stosunku do wszystkich innych walut spowodowałby spadek zasobów stron wnoszących wkład o - 14,3 mln EUR (na dzień 31 grudnia 2020 r.: - 7,5 mln EUR).

3.4.2.4. Kurs wymiany

Do sporządzenia bilansu na dzień 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2020 r. zastosowano następujące kursy wymiany:

	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Waluty spoza UE		
Botswana – pula (BWP)	13,27	13,20
Dominikana – peso (DOP)	64,83	71,27
Fidzi – dolar (FJD)	2,36	2,46
Haiti – gourde (HTG)	113,16	87,33
Jamajka – dolar (JMD)	173,48	172,10
Kenia – szyling (KES)	128,26	133,80
Mauretania – ugija (MRU)	40,99	44,14
Mauritius – rupia (MUR)	49,30	48,52
Mozambik – metical (MZN)	71,70	91,02
Nigeria – naira (NGN)	467,07	466,78
Rwanda – frank (RWF)	1 162,53	1 210,77
Tanzania – szyling (TZS)	2 610,48	2 838,58
Uganda – szyling (UGX)	4 027,00	4 474,00
Stany Zjednoczone – dolar amerykański (USD)	1,13	1,23

	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Frank CFA (XAF/XOF)	655,96	655,96
Republika Południowej Afryki – rand (ZAR)	18,06	18,02
Zambia – kwacha (ZMW)	18,88	25,93

3.4.3. Ryzyko cen akcji

Ryzyko cen akcji odnosi się do ryzyka, że wartość godziwa inwestycji kapitałowych zmniejszy się w wyniku zmian w poziomie cen akcji lub w wartości inwestycji kapitałowych.

Instrument jest narażony na ryzyko cen akcji poprzez swoje bezpośrednie inwestycje kapitałowe i inwestycje w fundusze *venture capital*.

Wartość nienotowanych pozycji kapitałowych nie jest na bieżąco dostępna do celów stałego monitorowania i kontroli. Dla takich pozycji najlepsze dostępne wskaźniki obejmują ceny ustalone za pomocą dowolnej stosownej techniki wyceny.

Wpływ na stan zasobów stron wnoszących wkład na rzecz instrumentu (wskutek zmiany wartości godziwej portfela instrumentów kapitałowych) ze względu na +/-10 % zmianę wartości poszczególnych bezpośrednich inwestycji kapitałowych i inwestycji w fundusze *venture capital*, przy niezmienności wszystkich pozostałych zmiennych, wynosi odpowiednio 69,8 mln EUR/- 69,8 mln EUR na dzień 31 grudnia 2021 r. (odpowiednio 52,7 mln EUR/- 52,7 mln EUR na dzień 31 grudnia 2020 r.).

4. Wartości godziwe instrumentów finansowych

4.1. Klasyfikacja księgowa i wartość godziwa

W tabeli poniżej przedstawiono wartości bilansowe i wartości godziwe poszczególnych składników aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, w tym ich poziom w hierarchii wartości godziwej. Nie obejmuje to informacji o wartości godziwej poszczególnych składników aktywów finansowych i zobowiązań finansowych niewykazanych według wartości godziwej, w przypadku gdy wartość bilansowa jest zbliżona do wartości godziwej.

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2021 r.	Wartość bilansowa						Wartość godziwa			
	Pochodne instrumenty finansowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	Środki pieniężne, pożyczki i zaliczki	Aktywa finansowe ogółem	Inne aktywa/zobowiązania finansowe	Ogółem	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Ogółem
Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)										
Pochodne instrumenty finansowe	7	—	—	—	—	7	—	7	—	7
Fundusz <i>venture capital</i>	—	590 570	—	—	—	590 570	—	—	590 570	590 570
Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	—	107 061	—	—	—	107 061	—	—	107 061	107 061
Pożyczki i zaliczki	—	—	229 991	—	—	229 991	—	—	229 991	229 991
Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) ogółem	7	697 631	229 991	—	—	927 629	—	7	927 622	927 629
Aktywa finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	—	—	1 358 564	—	—	1 358 564	—	252 080	—	252 080
Pożyczki i zaliczki	—	—	1 756 290	—	—	1 756 290	—	1 918 979	—	1 918 979
Należności od stron wnoszących wkład	—	—	85 210	—	—	85 210	—	—	—	—
Aktywa finansowe ogółem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pozostałe aktywa	—	—	—	—	1 086	1 086	—	—	—	—
Aktywa finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym ogółem	—	—	3 200 064	—	1 086	3 201 150	—	2 171 059	—	2 171 059
Aktywa finansowe ogółem	7	697 631	3 430 055	—	1 086	4 128 779				

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2021 r.	Wartość bilansowa						Wartość godziwa			
	Pochodne instrumenty finansowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	Środki pieniężne, pożyczki i zaliczki	Aktywa finansowe ogółem	Inne aktywa/zobowiązania finansowe	Ogółem	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Ogółem
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)										
Pochodne instrumenty finansowe	- 18 835	—	—	—	—	- 18 835	—	- 18 835	—	- 18 835
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) ogółem	- 18 835	—	—	—	—	- 18 835	—	- 18 835	—	- 18 835
Zobowiązania finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym										
Rezerwy na wystawione gwarancje	—	—	—	—	—	—				
Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki	—	—	—	—	- 16 602	- 16 602				
Zobowiązania wobec osób trzecich	—	—	—	—	- 239 639	- 239 639				
Pozostałe zobowiązania	—	—	—	—	- 2 333	- 2 333				
Zobowiązania finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym ogółem	—	—	—	—	- 258 574	- 258 574				
Zobowiązania finansowe ogółem	- 18 835	—	—	—	- 258 574	- 277 409				

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wartość bilansowa						Wartość godziwa			
	Pochodne instrumenty finansowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	Środki pieniężne, pożyczki i zaliczki	Aktywa finansowe ogółem	Inne aktywa/zobowiązania finansowe	Ogółem	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Ogółem
Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)										
Pochodne instrumenty finansowe	33 584	—	—	—	—	33 584	—	33 584	—	33 584
Fundusz <i>venture capital</i>	—	437 142	—	—	—	437 142	—	—	437 142	437 142
Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	—	89 668	—	—	—	89 668	—	—	89 668	89 668
Pożyczki i zaliczki	—	—	47 309	—	—	47 309	—	—	47 309	47 309
Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) ogółem	33 584	526 810	47 309	—	—	607 703	—	33 584	574 119	607 703
Aktywa finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	—	—	923 940	—	—	923 940	—	—	—	—
Pożyczki i zaliczki	—	—	1 626 136	—	—	1 626 136	—	1 757 593	—	1 757 593
Należności od stron wnoszących wkład	—	—	68 908	—	—	68 908	—	—	—	—
Aktywa finansowe ogółem	—	—	—	351 873	—	351 873	300 174	50 032	—	350 206
Pozostałe aktywa	—	—	—	—	109	109	—	—	—	—
Aktywa finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym ogółem	—	—	2 618 984	351 873	109	2 970 966	300 174	1 807 625	—	2 107 799
Aktywa finansowe ogółem	33 584	526 810	2 666 293	351 873	109	3 578 669				

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wartość bilansowa						Wartość godziwa			
	Pochodne instrumenty finansowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	Środki pieniężne, pożyczki i zaliczki	Aktywa finansowe ogółem	Inne aktywa/zobowiązania finansowe	Ogółem	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Ogółem
Aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”)										
Pochodne instrumenty finansowe	-642	—	—	—	—	-642	—	-642	—	-642
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) ogółem	-642	—	—	—	—	-642	—	-642	—	-642
Zobowiązania finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym										
Rezerwy na wystawione gwarancje	—	—	—	—	-851	-851				
Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki	—	—	—	—	- 33 152	- 33 152				
Zobowiązania wobec osób trzecich	—	—	—	—	- 152 378	- 152 378				
Pozostałe zobowiązania	—	—	—	—	- 3 446	- 3 446				
Zobowiązania finansowe wyceniane po koszcie zamortyzowanym ogółem	—	—	—	—	- 189 827	- 189 827				
Zobowiązania finansowe ogółem	-642	—	—	—	- 189 827	- 190 469				

4.2. Wycena według wartości godziwej

4.2.1 Techniki wyceny i istotne dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować

W poniższej tabeli zawarto informacje dotyczące technik wyceny i istotnych danych wejściowych, które nie dają się zaobserwować, zastosowanych do wyceny instrumentów finansowych, zaliczanych do poziomu 2 i 3 w hierarchii wartości godziwej.

Technika wyceny		Istotne dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować	Związek danych wejściowych, które nie dają się zaobserwować, z wyceną wartości godziwej
Instrumenty finansowe wykazane według wartości godziwej:			
Pochodne instrumenty finansowe	Zdyskontowany przepływ środków pieniężnych: Przyszłe przepływy pieniężne szacuje się na podstawie kursów forward i stóp procentowych (z dających się zaobserwować kursów forward i krzywych rentowności na koniec okresu sprawozdawczego) oraz kontraktów terminowych typu forward i stóp procentowych, zdyskontowanych stopą odzwierciedlającą ryzyko kredytowe różnych kontrahentów.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.
Fundusz <i>venture capital</i>	Metoda skorygowanych aktywów netto: Wartość godziwą określa się albo przez zastosowanie wielkości procentowej odpowiadającej udziałowi własnościowemu instrumentu w podmiocie bazowym w stosunku do wartości aktywów netto z ostatniego sprawozdania skorygowanej o przepływy pieniężne, albo, w miarę możliwości, przez zastosowanie dokładnej wartości udziału na ten sam dzień, przedłożonej przez odpowiedni organ zarządzający funduszem. Aby wypełnić lukę pomiędzy ostatnią dostępną wartością aktywów netto i sprawozdawczością na koniec roku, przeprowadza się następnie procedurę przeglądu zdarzeń i w razie konieczności koryguje podawaną wartość aktywów netto.	Korekta dotycząca czasu upływającego pomiędzy ostatnim dniem sprawozdawczym funduszu <i>venture capital</i> i dniem wyceny, z uwzględnieniem: kosztów operacyjnych i opłat za zarządzanie, późniejszych zmian wartości godziwej aktywów bazowych funduszu <i>venture capital</i> , dodatkowych zaciągniętych zobowiązań, zmian rynkowych lub innych zmian warunków gospodarczych.	Im więcej czasu upływa pomiędzy dniem wyceny wartości godziwej a ostatnim dniem sprawozdawczym funduszu <i>venture capital</i> , tym wyższa jest korekta związana z upływem czasu.
Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	Skorygowane aktywa netto.	Korekta dotycząca czasu upływającego pomiędzy ostatnim dniem sprawozdawczym jednostki, w którą dokonano inwestycji, a dniem wyceny, z uwzględnieniem: kosztów operacyjnych, późniejszych zmian wartości godziwej aktywów bazowych jednostki, w której dokonano inwestycji, dodatkowych zaciągniętych zobowiązań, zmian rynkowych lub innych zmian warunków gospodarczych, podwyższenia kapitału, sprzedaży/zmiany kontroli. Potrącenie z tytułu braku zbywalności (płynności) określone poprzez odniesienie do poprzednich cen transakcyjnych dla podobnych inwestycji kapitałowych w kraju/regionie waha się w przedziale od 5 do 30 %.	Im wyższe potrącenie z tytułu braku zbywalności, tym niższa wartość godziwa.

Technika wyceny		Istotne dane wejściowe, które nie dają się zaobserwować	Związek danych wejściowych, które nie dają się zaobserwować, z wyceną wartości godziwej
Pożyczki według wartości godziwej	W przypadku pożyczkobiorców kontynuujących działalność: zdyskontowane przepływy pieniężne przy zastosowaniu umownych/przewidywanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu odpowiedniej stopy dyskontowej skorygowanej o ryzyko, która uwzględnia ryzyko związane z pożyczką (w tym ryzyko kredytowe pożyczkobiorcy). Stopę dyskontową porównuje się/ocenia pod kątem każdej odnośnej rynkowej wartości odniesienia. W przypadku pożyczkobiorców, którzy nie kontynuują działalności: podejście oparte na aktywach netto (podejście oparte na wartości likwidacyjnej).	Składniki stopy dyskontowej odzwierciedlające ryzyko kredytowe kredytobiorcy w porównaniu ze stopami rynkowymi wolnymi od ryzyka.	Im wyższy stopa dyskontowa, tym niższa wartość godziwa.
Instrumenty finansowe niewykazane według wartości godziwej			
Pożyczki i zaliczki	Zdyskontowany przepływ środków pieniężnych: W modelu wyceny stosuje się przepływy pieniężne wynikające z umowy, uwarunkowane brakiem niewykonania zobowiązania przez dłużnika, i nie uwzględnia się wartości zabezpieczeń ani możliwości wcześniejszej spłaty. Aby uzyskać wartość bieżącą netto pożyczek, w stosowanym modelu dyskontuje się przepływy pieniężne wynikające z umowy każdej pożyczki z wykorzystaniem skorygowanej krzywej dyskonta rynkowego. Wartość bieżąca netto poszczególnych pożyczek jest następnie korygowana z uwzględnieniem właściwej powiązanej oczekiwanej straty. Wyniki są następnie sumowane, aby otrzymać wartość godziwą pożyczek i zaliczek.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.
Aktywa finansowe ogółem	Zdyskontowany przepływ środków pieniężnych.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.

Przy zastosowaniu MSSF 13 korekty aktualizujące wartość wyceny ujmuje się w wartości godziwej instrumentów pochodnych na dzień 31 grudnia 2021 i 2020 r.; mowa tu o:

- korekcie wyceny kredytowej (CVA), odzwierciedlającej ryzyko kredytowe kontrahenta związane z transakcjami na instrumentach pochodnych, na kwotę - 167,8 tys. EUR na dzień 31 grudnia 2021 r. i - 34,3 tys. EUR na dzień 31 grudnia 2020 r.;
- korekcie wyceny debetowej (DVA), odzwierciedlającej własne ryzyko kredytowe związane z transakcjami na instrumentach pochodnych, na kwotę + 2,7 tys. EUR na dzień 31 grudnia 2021 r. i + 21,8 tys. EUR na dzień 31 grudnia 2020 r.

4.2.2 Przesunięcie pomiędzy poziomami 1 i 2

Zgodnie z polityką instrumentu przesunięcia pomiędzy poziomami uznaje się z dniem wystąpienia zdarzenia lub zmiany okoliczności, które wywołały przesunięcie.

W 2021 i 2020 r. w ramach instrumentu nie dokonano żadnych przesunięć z poziomu 1 do 2 ani z poziomu 2 do 1 w hierarchii wartości godziwej.

4.2.3 Poziom 3 – wartości godziwe

Poziom 3 – wartości godziwe: uzgodnienie

W poniższych tabelach przedstawiono zmiany w zakresie instrumentów poziomu 3 za rok zakończony 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2020 r.

(tys. EUR)

Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	
Saldo na dzień 1 stycznia 2021 r.	526 810
Zyski lub straty uwzględnione w zyskach lub stratach:	
Usunięcie z bilansu korekty wartości godziwej z tytułu sprzedaży	13 489
Zmiana wartości godziwej netto z tytułu akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu	117 502
Ogółem	130 991
Wypłaty	84 224
Kwoty spłacone	- 71 624
Różnice kursowe	27 230
Saldo na dzień 31 grudnia 2021 r.	697 631

(tys. EUR)

Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	
Saldo na dzień 1 stycznia 2020 r.	604 311
Zyski lub straty uwzględnione w zyskach lub stratach:	
Usunięcie z bilansu korekty wartości godziwej z tytułu sprzedaży	- 15 632
Zmiana wartości godziwej netto z tytułu akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu	- 47 909
Ogółem	- 63 541
Wypłaty	85 305
Kwoty spłacone	- 65 649
Różnice kursowe	- 33 616
Saldo na dzień 31 grudnia 2020 r.	526 810

W 2021 i 2020 r. w ramach instrumentu nie dokonano żadnych przesunięć z ani do poziomu 3 w hierarchii wartości godziwej.

5. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Podział środków pieniężnych i ich ekwiwalentów:

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Środki pieniężne w kasie	434 064	398 991
Lokaty terminowe	672 730	380 000
Komercyjne papiery dłużne	252 211	145 086
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w rachunku przepływów pieniężnych	1 359 005	924 077
Naliczone odsetki	-441	-137
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	1 358 564	923 940

6. Pochodne instrumenty finansowe

Główne składniki pochodnych instrumentów finansowych, zaklasyfikowanych jako utrzymywane do sprzedaży, są następujące:

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2021 r.	Wartość godziwa		Wartość nominalna
	Aktywa	Zobowiązania	
Swapy walutowe	7	- 2 568	51 865
Krótkoterminowe swapy walutowe	—	- 16 267	1 530 000
Pochodne instrumenty finansowe ogółem	7	- 18 835	1 581 865

(tys. EUR)

Na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wartość godziwa		Wartość nominalna
	Aktywa	Zobowiązania	
Swapy stóp procentowych	—	-642	17 710
Krótkoterminowe swapy walutowe	33 584	—	1 480 000
Pochodne instrumenty finansowe ogółem	33 584	-642	1 497 710

W 2021 r. w wyniku reformy IBOR wystąpiła minimalna jednorazowa różnica w wycenie z tytułu zmiany wartości odniesienia przepływów pieniężnych i krzywej dyskontowej do zastosowania w wysokości 883 EUR.

7. Pożyczki i zaliczki

7.1. Pożyczki i zaliczki

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie salda otwarcia i zamknięcia pożyczek i zaliczek:

(tys. EUR)

	Pożyczki globalne (*)	Pożyczki nadrzędne	Pożyczki podporządkowane	POCI	Ogółem
Wartość nominalna pożyczek wycenianych po koszcie zamortyzowanym na dzień 1 stycznia 2021 r.	1 151 398	572 864	—	—	1 724 262

(tys. EUR)

	Pożyczki globalne (*)	Pożyczki nadrzędne	Pożyczki podporządkowane	POCI	Ogółem
Wypłaty	274 020	62 869	—	—	336 889
Odpisy	—	—	—	—	—
Kwoty spłacone	- 225 990	- 113 215	—	—	- 339 205
Odsetki skapitalizowane	—	—	—	—	—
Różnice kursowe	61 532	26 597	—	—	88 129
Wartość nominalna pożyczek wycenianych po koszcie zamortyzowanym na dzień 31 grudnia 2021 r.	1 260 960	549 115	—	—	1 810 075
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2021 r.	- 68 243	- 35 550	—	—	- 103 793
Zmiany netto 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych	6 509	6 836	—	—	13 345
Zmiany netto oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia niedotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	6 327	6 045	—	—	12 372
Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	-249	-742	—	—	-991
Odwrocenie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	15 875	2 373	—	—	18 248
Różnice kursowe	- 3 942	- 1 153	—	—	- 5 095
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2021 r.	- 43 723	- 22 191	—	—	- 65 914
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym na dzień 31 grudnia 2021 r.	1 217 237	526 924	—	—	1 744 161

(tys. EUR)

	Pożyczki globalne (*)	Pożyczki nadrzędne	Pożyczki podporządkowane	POCI	Ogółem
Wartość nominalna pożyczek wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 1 stycznia 2021 r.	1 080	61 493	30 000	—	92 573
Wypłaty	—	8 323	170 000	—	178 323
Kwoty spłacone	—	-739	—	—	-739
Różnice kursowe	—	1 859	—	—	1 859
Wartość nominalna pożyczek wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 31 grudnia 2021 r.	1 080	70 936	200 000	—	272 016
Korekty wartości godziwej na dzień 1 stycznia 2021 r.	- 1 080	- 25 893	- 18 291	—	- 45 264
Zmiana wartości godziwej netto	—	1 609	1 959	—	3 568
Różnice kursowe	—	-329	—	—	-329
Korekty wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2021 r.	- 1 080	- 24 613	- 16 332	—	- 42 025
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 31 grudnia 2021 r.	—	46 323	183 668	—	229 991
Zamortyzowany koszt	- 3 151	- 3 736	—	—	- 6 887
Odsetki	10 295	8 686	35	—	19 016
Pożyczki i zaliczki na dzień 31 grudnia 2021 r.	1 224 381	578 197	183 703	—	1 986 281

(*) W tym umowy agencyjne.

(tys. EUR)

	Pożyczki globalne (*)	Pożyczki nadrzędne	Pożyczki podporządkowane	POCI	Ogółem
Wartość nominalna pożyczek wycenianych po koszcie zamortyzowanym na dzień 1 stycznia 2020 r.	1 021 556	597 364	27 714	—	1 646 634
Wypłaty	433 466	67 762	—	—	501 228
Odpisy	- 15 170	- 2 268	- 27 905	—	- 45 343
Kwoty spłacone	- 214 018	- 60 571	—	—	- 274 589
Różnice kursowe	- 74 436	- 29 423	191	—	- 103 668
Wartość nominalna pożyczek wycenianych po koszcie zamortyzowanym na dzień 31 grudnia 2020 r.	1 151 398	572 864	—	—	1 724 262
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2020 r.	- 96 166	- 36 650	- 27 714	—	- 160 530
Zmiany netto 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych	- 1 344	- 2 531	—	—	- 3 875
Zmiany netto oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia niedotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	- 5 888	- 3 628	—	—	- 9 516
Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	- 12 373	—	—	—	- 12 373
Odwrocenie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	19 565	1 887	—	—	21 452
Odpisy	15 170	2 268	27 905	—	45 343
Różnice kursowe	12 793	3 104	-191	—	15 706
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2020 r.	- 68 243	- 35 550	—	—	- 103 793
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym na dzień 31 grudnia 2020 r.	1 083 155	537 314	—	—	1 620 469
Wartość nominalna pożyczek wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 1 stycznia 2020 r.	1 080	36 858	—	—	37 938
Wypłaty	—	29 063	30 000	—	59 063

(tys. EUR)

	Pożyczki globalne (*)	Pożyczki nadrzędne	Pożyczki podporządkowane	POCI	Ogółem
Kwoty spłacone	—	- 1 512	—	—	- 1 512
Różnice kursowe	—	- 2 916	—	—	- 2 916
Wartość nominalna pożyczek wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 31 grudnia 2020 r.	1 080	61 493	30 000	—	92 573
Korekty wartości godziwej na dzień 1 stycznia 2020 r.	- 1 080	- 15 156	—	—	- 16 236
Zmiana wartości godziwej netto	—	- 11 330	- 18 291	—	- 29 621
Różnice kursowe	—	593	—	—	593
Korekty wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2020 r.	- 1 080	- 25 893	- 18 291	—	- 45 264
Pożyczki i zaliczki wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy („FVTPL”) na dzień 31 grudnia 2020 r.	—	35 600	11 709	—	47 309
Zamortyzowany koszt	- 3 578	- 5 100	—	—	- 8 678
Odsetki	7 325	7 020	—	—	14 345
Pożyczki i zaliczki na dzień 31 grudnia 2020 r.	1 086 902	574 834	11 709	—	1 673 445

(*) W tym umowy agencyjne.

7.2. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości pożyczek i zaliczek – odpis na oczekiwane straty kredytowe

(tys. EUR)

	2021				
	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia:				
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	Ogółem
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie amortyzowanym					
Saldo na dzień 1 stycznia 2021 r.	16 389	43 976	43 428	—	103 793
Przesunięcie do 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych	—	—	—	—	—

(tys. EUR)

	2021				
	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia:				
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	Ogółem
Przesunięcie do oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia niedotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	- 5 008	- 1 019	—	—	- 6 027
Przesunięcie do oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	—	-77	249	—	172
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	- 8 480	- 8 912	- 15 309	—	- 32 701
Utworzenie lub zakup nowych aktywów finansowych	504	1 039	—	—	1 543
Aktywa finansowe, które usunięto z bilansu	-361	- 3 405	- 2 195	—	- 5 961
Różnice kursowe	521	1 666	2 908	—	5 095
Saldo na dzień 31 grudnia 2021 r.	3 565	33 268	29 081	—	65 914

(tys. EUR)

	2020				
	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia:				
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	Ogółem
Pożyczki i zaliczki wyceniane po koszcie zamortyzowanym					
Saldo na dzień 1 stycznia 2020 r.	17 191	38 509	104 830	—	160 530
Przesunięcie do 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych	96	-167	—	—	-71
Przesunięcie do oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia niedotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	-770	3 439	- 6 080	—	- 3 411

(tys. EUR)

	2020				
	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia:				
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	POCI	Ogółem
Przesunięcie do oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	-127	-54	7 170	—	6 989
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	3 200	2 950	- 6 554	—	-404
Utworzenie lub zakup nowych aktywów finansowych	2 278	3 001	1 352	—	6 631
Aktywa finansowe, które usunięto z bilansu	-802	347	- 4 967	—	- 5 422
Odpisy	—	—	- 45 343	—	- 45 343
Różnice kursowe	- 4 677	- 4 049	- 6 980	—	- 15 706
Saldo na dzień 31 grudnia 2020 r.	16 389	43 976	43 428	—	103 793

8. Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie salda otwarcia i zamknięcia inwestycji kapitałowych:

(tys. EUR)

	Fundusze venture capital	Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	Ogółem
Koszty na dzień 1 stycznia 2021 r.	452 161	76 258	528 419
Wypłaty	84 224	—	84 224
Kwoty spłacone/sprzedaż	- 71 624	—	- 71 624
Różnice kursowe	28 400	1 220	29 620
Koszty na dzień 31 grudnia 2021 r.	493 161	77 478	570 639

(tys. EUR)

	Fundusze venture capital	Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	Ogółem
Niezrealizowane zyski i straty na dzień 1 stycznia 2021 r.	- 15 019	13 410	- 1 609
Zmiana netto niezrealizowanych zysków i strat	101 418	16 084	117 502
Usunięcie z bilansu korekty wartości godziwej z tytułu sprzedaży	13 489	—	13 489
Różnice kursowe	- 2 479	89	- 2 390
Niezrealizowane zyski i straty na dzień 31 grudnia 2021 r.	97 409	29 583	126 992
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu na dzień 31 grudnia 2021 r.	590 570	107 061	697 631

(tys. EUR)

	Fundusze venture capital	Bezpośrednie inwestycje kapitałowe	Ogółem
Koszty na dzień 1 stycznia 2020 r.	462 304	101 424	563 728
Wypłaty	85 305	—	85 305
Kwoty spłacone/sprzedaż	- 66 011	- 18 274	- 84 285
Różnice kursowe	- 29 437	- 6 892	- 36 329
Koszty na dzień 31 grudnia 2020 r.	452 161	76 258	528 419
Niezrealizowane zyski i straty na dzień 1 stycznia 2020 r.	42 390	13 810	56 200
Zmiana netto niezrealizowanych zysków i strat	- 45 079	- 2 830	- 47 909
Usunięcie z bilansu korekty wartości godziwej z tytułu sprzedaży	- 15 632	3 019	- 12 613
Różnice kursowe	3 302	-589	2 713
Niezrealizowane zyski i straty na dzień 31 grudnia 2020 r.	- 15 019	13 410	- 1 609
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu na dzień 31 grudnia 2020 r.	437 142	89 668	526 810

9. Należności od stron wnoszących wkład

Należności od stron wnoszących wkład w wysokości 85,2 mln EUR (2020: 68,9 mln EUR) obejmują wyłącznie wkłady państw członkowskich niewniesione pomimo wezwania.

10. Aktywa finansowe ogółem

Portfel skarbowy złożony jest z notowanych obligacji, których rezydualny termin zapadalności przypada w okresie krótszym niż trzy miesiące od dnia sprawozdawczego. Poniższa tabela przedstawia zmiany w portfelu skarbowym:

(tys. EUR)	
Saldo na dzień 1 stycznia 2021 r.	351 873
Nabycie	2 333 691
Zapadalności	- 2 684 293
Zmiana amortyzacji premii/dyskonta	301
Zmiana stanu naliczonych odsetek	- 1 572
Saldo na dzień 31 grudnia 2021 r.	—

(tys. EUR)	
Saldo na dzień 1 stycznia 2020 r.	330 587
Nabycie	2 710 009
Zapadalności	- 2 689 790
Zmiana amortyzacji premii/dyskonta	-208
Zmiana stanu naliczonych odsetek	1 275
Saldo na dzień 31 grudnia 2020 r.	351 873

11. Pozostałe aktywa

Główne składniki pozostałych aktywów są następujące:

(tys. EUR)		
	31.12.2021	31.12.2020
Należności od EBI	877	—
Gwarancje finansowe	209	109
Pozostałe aktywa ogółem	1 086	109

12. Przychody przyszłych okresów

Główne składniki przychodów przyszłych okresów są następujące:

(tys. EUR)		
	31.12.2021	31.12.2020
Dotacje na spłatę odsetek przyszłych okresów	47 981	28 788
Prowizje z tytułu pożyczek i zaliczki przyszłych okresów	451	944
Przychody przyszłych okresów ogółem	48 432	29 732

13. Rezerwy na wystawione gwarancje, bez odwróceń

W poniższych tabelach przedstawiono uzgodnienie salda otwarcia i zamknięcia rezerwy na gwarancje finansowe:

(tys. EUR)

	2021			
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Ogółem
Wystawione gwarancje				
Saldo na dzień 1 stycznia	851	—	—	851
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	-851	—	—	-851
Saldo na dzień 31 grudnia	—	—	—	—

(tys. EUR)

	2020			
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Ogółem
Wystawione gwarancje				
Saldo na dzień 1 stycznia	628	—	—	628
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	228	—	—	228
Różnice kursowe	-5	—	—	-5
Saldo na dzień 31 grudnia	851	—	—	851

14. Rezerwy z tytułu zobowiązań do udzielenia pożyczki

W poniższych tabelach przedstawiono uzgodnienie salda otwarcia i zamknięcia odpisu na oczekiwane straty kredytowe związane z niewypłaconymi pożyczkami (zobowiązania do udzielenia pożyczki):

(tys. EUR)

	2021			
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Ogółem
Zobowiązania do udzielenia pożyczek				
Saldo na dzień 1 stycznia	6 817	26 335	—	33 152
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	- 4 089	- 7 013	—	- 11 102
Utworzenie lub zakup nowych aktywów finansowych	869	3 015	—	3 884
Aktywa finansowe, które usunięto z bilansu	- 1 942	- 7 456	—	- 9 398

(tys. EUR)

	2021			
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Ogółem
Różnice kursowe	38	28	—	66
Saldo na dzień 31 grudnia	1 693	14 909	—	16 602

(tys. EUR)

	2020			
	12-miesięczne oczekiwane straty kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia niedotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe	Ogółem
Zobowiązania do udzielenia pożyczek				
Saldo na dzień 1 stycznia	3 943	33 326	—	37 269
Przesunięcie do 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych	181	—	—	181
Wycena odpisu na oczekiwane straty kredytowe netto	388	- 5 932	—	- 5 544
Utworzenie lub zakup nowych aktywów finansowych	3 885	2 773	—	6 658
Aktywa finansowe, które usunięto z bilansu	- 1 157	- 3 853	—	- 5 010
Różnice kursowe	-423	21	—	-402
Saldo na dzień 31 grudnia	6 817	26 335	—	33 152

15. Zobowiązania wobec osób trzecich

Główne składniki zobowiązań wobec osób trzecich są następujące:

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Ogólne koszty administracyjne netto należne EBI	53 136	58 527
Inne zobowiązania wobec EBI	40 045	56
Niewypłacone dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną należne państwom członkowskim	146 458	93 795
Zobowiązania wobec osób trzecich ogółem	239 639	152 378

16. Pozostałe zobowiązania

Główne składniki pozostałych zobowiązań są następujące:

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Spłaty pożyczek otrzymane wcześniej	1 793	3 166

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Przychody przyszłych okresów z dotacji na spłatę odsetek	540	280
Pozostałe zobowiązania ogółem	2 333	3 446

17. **Wkład państw członkowskich, do którego opłacenia wezwano (w tys. EUR)**

Państwa członkowskie	Wkład na Instrument Inwestycyjny	Wkład na dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną	Ogółem wniesiony	Wkład niewniesiony (pomimo ewwania) (*)
Austria	88 683	11 770	100 453	2 398
Belgia	130 046	17 069	147 115	3 249
Bułgaria	2 113	596	2 709	219
Chorwacja	563	180	743	225
Cypr	1 287	359	1 646	—
Republika Czeska	7 704	2 170	9 874	797
Dania	72 328	9 702	82 030	1 980
Estonia	776	219	995	86
Finlandia	51 342	7 083	58 425	1 509
Francja	774 222	96 940	871 162	17 814
Niemcy	772 017	101 078	873 095	20 580
Grecja	46 503	6 854	53 357	1 507
Węgry	7 694	2 144	9 838	615
Irlandia	25 571	4 097	29 668	940
Włochy	438 908	61 020	499 928	12 530
Łotwa	1 074	303	1 377	116
Litwa	1 796	505	2 301	181
Luksemburg	9 757	1 301	11 058	255
Malta	431	120	551	38
Niderlandy	175 971	23 537	199 508	4 777
Polska	19 573	5 511	25 084	2 007
Portugalia	36 258	5 368	41 626	1 197
Rumunia	5 938	1 686	7 624	718
Słowacja	3 291	932	4 223	376
Słowenia	2 576	721	3 297	225
Hiszpania	230 483	35 684	266 167	7 932
Szwecja	95 412	13 274	108 686	2 939
Zjednoczone Królestwo	469 378	68 773	538 151	—
Ogółem na dzień 31 grudnia 2021 r.	3 471 695	478 996	3 950 691	85 210
Ogółem na dzień 31 grudnia 2020 r.	3 221 695	398 996	3 620 692	68 908

(*) W dniu 9 listopada 2021 r. Rada ustaliła wysokość wkładu finansowego, jaki ma wnieść każde państwo członkowskie do dnia 21 stycznia 2022 r. Na dzień 31 grudnia 2021 r. niewpłacone pozostało 85,2 mln EUR.

18. Zobowiązania do przyszłego finansowania i zobowiązania warunkowe

(tys. EUR)

	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania		
Niewypłacone pożyczki	1 677 411	1 722 618
Niewypłacone zobowiązania dotyczące akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu	473 000	378 347
Gwarancje wystawione	1 499 675	998 560
Dotacje na spłatę odsetek i pomoc techniczną	478 011	483 897
Zobowiązania warunkowe		
Gwarancje podpisane, niewystawione	256 299	554 686
Zobowiązania do przyszłego finansowania i zobowiązania warunkowe ogółem	4 384 396	4 138 108

19. Przychody z tytułu odsetek, koszty odsetek oraz podobne przychody i koszty

Główne składniki przychodów z tytułu odsetek i podobnych przychodów są następujące:

(tys. EUR)

	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Pożyczki i zaliczki	80 395	80 252
Dotacje na spłatę odsetek	6 061	4 531
Przychody z tytułu odsetek i podobne przychody ogółem	86 456	84 783

Główne składniki kosztów z tytułu odsetek i podobnych kosztów są następujące: (tys. EUR)

(tys. EUR)

	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Pochodne instrumenty finansowe	- 4 800	- 541
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	- 3 598	- 2 961
Aktywa finansowe ogółem	- 2 038	- 1 748
Odsetki i podobne koszty ogółem	- 10,436	- 5,250

20. Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji

Główne składniki przychodów z tytułu opłat i prowizji są następujące:

(tys. EUR)

	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Opłaty i prowizje od pożyczek i zaliczek	1 702	141
Opłaty i prowizje od gwarancji finansowych	517	211
Inne	—	1
Przychody z tytułu opłat i prowizji ogółem	2 219	353

Główne składniki kosztów opłat i prowizji są następujące:

(tys. EUR)		
	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Prowizje wypłacone przez Komisję osobom trzecim w odniesieniu do akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej stopie dochodu	-175	-225
Koszty opłat i prowizji ogółem	-175	-225

21. Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu – wynik netto

Główne składniki zrealizowanych wyniku netto na akcjach i innych papierach wartościowych o zmiennej stopie dochodu są następujące:

(tys. EUR)		
	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Wpływy netto	4 310	- 3 069
Przychody z dywidend	1 815	4 261
Zmiana wartości godziwej netto	117 502	- 47 909
Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu – wynik netto	123 627	- 46 717

22. Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne stanowią rzeczywiste koszty poniesione przez EBI w związku z zarządzaniem instrumentem pomniejszone o przychody z tytułu standardowych opłat za oszacowanie wartości pobieranych bezpośrednio przez EBI od klientów korzystających z instrumentu.

Główne składniki ogólnych kosztów administracyjnych są następujące:

(tys. EUR)		
	Od 01.01.2021 do 31.12.2021	Od 01.01.2020 do 31.12.2020
Faktyczne koszty poniesione przez EBI	- 55 924	- 61 470
Przychody z opłat za oszacowanie wartości pobieranych bezpośrednio od klientów korzystających z instrumentu	2 788	2 943
Ogólne koszty administracyjne ogółem	- 53 136	- 58 527

23. Zaangażowanie w jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji (w tys. EUR)

Definicja jednostki strukturyzowanej

Jednostka strukturyzowana to jednostka zorganizowana w taki sposób, że prawa głosu lub uprawnienia o podobnym charakterze nie są najważniejszym czynnikiem decydującym o sprawowaniu w niej kontroli. Zgodnie z MSSF 12 jednostka strukturyzowana często posiada niektóre lub wszystkie poniższe cechy:

- ograniczony zakres działalności,
- wąski i szczegółowo określony cel, np. efektywny podatkowo leasing, prowadzenie działalności w zakresie badań i rozwoju, zapewnianie źródeł kapitału lub finansowania jednostce lub zapewnianie możliwości inwestycyjnych inwestorom poprzez przenoszenie ryzyka i korzyści powiązanych z aktywami jednostki strukturyzowanej na inwestorów,
- kapitał własny niewystarczający, aby pozwolić jednostce strukturyzowanej na finansowanie własnej działalności bez podporządkowanego wsparcia finansowego,

- finansowanie w postaci wielu powiązanych umownie instrumentów na rzecz inwestorów, którzy tworzą koncentrację ryzyka kredytowego lub innych rodzajów ryzyka (transze).

Jednostki strukturyzowane niepodlegające konsolidacji

Termin „jednostki strukturyzowane niepodlegające konsolidacji” odnosi się do wszystkich jednostek strukturyzowanych, które nie są kontrolowane przez instrument, oraz obejmuje udziały w jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji.

Definicja udziałów w jednostkach strukturyzowanych:

W MSSF 12 „udziały” zdefiniowano ogólnie, tak aby obejmowały umowne i nieumowne zaangażowanie, które wiąże się z ekspozycją jednostki sprawozdawczej na zmienność zwrotu finansowego z wyników jednostki. Przykładem takich udziałów jest posiadanie udziałów kapitałowych oraz inne formy zaangażowania, takie jak zapewnianie finansowania, pomoc na utrzymanie płynności finansowej, środki wsparcia jakości kredytowej, zobowiązania i gwarancje wobec innej jednostki. Zgodnie z MSSF 12 jednostka sprawozdawcza nie musi konieczności posiadać udziałów w innej jednostce tylko z powodu istnienia typowej relacji między klientem a dostawcą.

Poniższa tabela wyszczególnia rodzaje jednostek strukturyzowanych, które nie podlegają konsolidacji przez instrument, ale w których posiada on udziały.

Rodzaj jednostki strukturyzowanej	Charakter i cel	Udziały instrumentu
Finansowanie typu project finance – pożyczki dla spółek specjalnego przeznaczenia	Transakcje typu project finance to transakcje, w przypadku których instrument polega w zakresie obsługi swojego zadłużenia na pożyczkobiorcy, którego jedyne lub główne źródło przychodów jest generowane przez jeden składnik aktywów lub ich ograniczoną liczbę, które to aktywa są finansowane z tego zadłużenia, lub przez inne wcześniej istniejące aktywa powiązane z danym projektem na mocy umowy. Transakcje typu project finance często są finansowane za pośrednictwem spółek specjalnego przeznaczenia.	Kwoty wypłacone netto Przychody z tytułu odsetek
Operacje kapitału wysokiego ryzyka	Instrument finansuje fundusze venture capital i fundusze inwestycyjne. Fundusze venture capital i fundusze inwestycyjne gromadzą środki (i zarządzają nimi) od inwestorów zainteresowanych inwestycjami na niepublicznym rynku kapitałowym w małych i średnich przedsiębiorstwach o dużym potencjale wzrostu oraz finansującymi projekty infrastrukturalne.	Inwestycje w jednostki uczestnictwa lub udziały wyemitowane przez jednostkę venture capital Dywidendy otrzymane jako przychody z dywidend

W tabeli poniżej przedstawiono wartości bilansowe jednostek strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, w których na dzień sprawozdawczy instrument ma udziały, jak również maksymalną ekspozycję instrumentu na stratę w stosunku do tych jednostek. Maksymalna ekspozycja na stratę obejmuje wartości bilansowe oraz związane z nimi niewypłacone zobowiązania.

Rodzaj jednostki strukturyzowanej	Nazwa	Wartość bilansowa na 31.12.2021	Wartość bilansowa na 31.12.2020	Maksymalna ekspozycja na stratę na 31.12.2021	Maksymalna ekspozycja na stratę na 31.12.2020
Fundusze venture capital	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	590 570	437 142	590 570	437 142
Ogółem		590 570	437 142	590 570	437 142

W ramach instrumentu nie udziela się wsparcia podmiotom strukturyzowanym poza odpowiednim finansowaniem.

24. Zestaw finansowania efektywnego (w tys. EUR)

W czerwcu 2013 r. Rada Ministrów AKP–UE zatwierdziła nowy protokół finansowy do 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), obejmujący okres 2014–2020.

Uzgodniono, że na Instrument Inwestycyjny przydzielone zostaną nowe środki w wysokości 500 mln EUR. Jest to tzw. zestaw finansowania efektywnego, który umożliwia wspieranie w ramach instrumentu projektów, które mają szczególnie duży potencjał w zakresie skutków rozwojowych, a jednocześnie obciążone są większym ryzykiem inwestycyjnym. Ten zestaw zapewni nowe możliwości zwiększenia w ramach instrumentu akcji kredytowej na rzecz sektora prywatnego przez inwestycje w następujące instrumenty:

Fundusze kapitałowe realizujące cele społeczne – propagowane przez nową grupę zarządców funduszy *private equity*, dla których rozwiązywanie kwestii społecznych lub środowiskowych jest centralnym elementem strategii inwestycyjnych funduszy, którymi zarządzają, i którzy jednocześnie dążą do długookresowej stabilności finansowej zarówno na poziomie funduszu, jak i podmiotów, w które dokonano inwestycji.

Pożyczki dla pośredników finansowych – (np. instytucje mikrofinansowe, banki lokalne i unie kredytowe) działające w państwach AKP, w których EBI nie może rozważać finansowania – szczególnie w walucie krajowej – przy obowiązujących wytycznych dotyczących ryzyka kredytowego, np. ze względu na wysokie ryzyko kraju, wahania waluty albo brak wartości referencyjnych wyceny. Głównym celem takich pożyczek jest finansowanie projektów o dużym potencjale w zakresie skutków rozwojowych, zwłaszcza w dziedzinie wsparcia mikroprzedsiębiorstw oraz małych przedsiębiorstw i rolnictwa, które zwykle nie kwalifikują się do finansowania z instrumentu finansowego.

Instrumenty ułatwiające podział ryzyka, które przyjmują formę gwarancji pierwszej straty („części obejmujące pierwsze straty”) ułatwiających operacje oparte na podziale ryzyka przeprowadzane przez EBI z lokalnymi pośrednikami finansowymi (głównie bankami komercyjnymi) na użytek MŚP, którzy nie mogą uzyskać wystarczających pożyczek, oraz małych projektów, które spełniają kryteria finansowania efektywnego w sytuacjach, gdy stwierdzono lukę rynkową w zakresie dostępu MŚP do finansowania/dostępu do finansowania małych projektów. Części obejmujące pierwsze straty miałyby strukturę kontrgwarancji na korzyść uprzywilejowanych transzy gwarancji finansowanych przez EBI – w ramach instrumentu inwestycyjnego – oraz przez inne międzynarodowe instytucje finansowe/instytucje finansowania rozwoju, co generowałoby znaczący efekt dźwigni.

Finansowanie bezpośrednie – za pomocą instrumentów dłużnych (np. pożyczek) lub kapitałowych w projekty, które mają solidnych promotorów z odpowiednim doświadczeniem i duży potencjał w zakresie skutków rozwojowych, ale z którymi wiąże się wyższe prawdopodobieństwo strat i trudności z odzyskaniem inwestycji (ryzyko kapitałowe z wyższym niż zwykle prawdopodobieństwem strat). EBI stosuje rygorystyczne kryteria wyboru i kwalifikowalności dla tego instrumentu, gdyż projekty te, bez względu na ich duży potencjał w zakresie skutków rozwojowych, nie byłyby w stanie spełnić możliwych do przyjęcia kryteriów finansowania (tj. istnieje niskie prawdopodobieństwo odzyskania inwestycji lub skompensowania strat odsetkami/zwrotami z kapitału).

Zestaw finansowania efektywnego umożliwia także dywersyfikację i uwzględnienie nowych sektorów, takich jak zdrowie i edukacja, rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe, a także rozwój nowych i innowacyjnych instrumentów oparty na podziale ryzyka. W 2016 r. zdolność finansowania zestawu finansowania efektywnego zwiększono do 800 mln EUR poprzez uczynienie zestawu finansowania efektywnego częściowo odnawialnym.

Z finansowego i księgowego punktu widzenia zestaw finansowania efektywnego stanowi część portfela Instrumentu Inwestycyjnego i jest rozliczany w ramach rocznego sprawozdania finansowego Instrumentu Inwestycyjnego.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości bilansowe oraz zatwierdzone, lecz niewypłacone kwoty według rodzajów aktywów:

Rodzaj inwestycji w ramach zestawu finansowania efektywnego	Nazwa	Wycena	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2021	Odpis na oczekiwane straty kredytowe/kwota skorygowana do wartości godziwej na 31.12.2021	Wartość bilansowa na 31.12.2021	Kwota niewypłacona na 31.12.2021	POZYCJA PO-ZABILANSOWA Kwota skorygowana o oczekiwaną stratę kredytową na 31.12.2021
Pożyczki dla pośredników finansowych	Pożyczki i zaliczki	Koszt zamortyzowany	68 228	- 1 981	66 247	29 272	-242

Rodzaj inwestycji w ramach zestawu finansowania efektywnego	Nazwa	Wycena	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2021	Odpis na oczekiwane straty kredytowe/kwota skorygowana do wartości godziwej na 31.12.2021	Wartość bilansowa na 31.12.2021	Kwota niewypłacona na 31.12.2021	POZYCJA PO-ZABILANSOWA Kwota skorygowana o oczekiwaną stratę kredytową na 31.12.2021
Bezpośrednie operacje pożyczkowe	Pożyczki i zaliczki	FVTPL	101 840	- 41 403	60 437	92 031	—
Fundusze kapitałowe, które realizują cele społeczne	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	FVTPL	61 611	9 866	71 477	106 675	—
Bezpośrednie udziały kapitałowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	FVTPL	58 523	23 608	82 131	14	—
Instrumenty ułatwiające podział ryzyka	Gwarancje wystawione	podejście oparte na wyższej z wartości (*)	—	—	—	44 146	—
Ogółem			290 202	- 9 910	280 292	272 138	-242

(*) Szczegółowe informacje można znaleźć w sekcji dotyczącej kolejnych wycen w informacji dodatkowej 2.4.3.

Rodzaj inwestycji w ramach zestawu finansowania efektywnego	Nazwa	Wycena	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2020	Odpis na oczekiwane straty kredytowe/kwota skorygowana do wartości godziwej na 31.12.2020	Wartość bilansowa na 31.12.2020	Kwota niewypłacona na 31.12.2020	POZYCJA PO-ZABILANSOWA Kwota skorygowana o oczekiwaną stratę kredytową na 31.12.2020
Pożyczki dla pośredników finansowych	Pożyczki i zaliczki	Koszt zamortyzowany	49 522	- 1 839	47 683	26 954	-199
Bezpośrednie operacje pożyczkowe	Pożyczki i zaliczki	FVTPL	91 186	- 44 681	46 505	98 314	—
Fundusze kapitałowe, które realizują cele społeczne	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	FVTPL	41 885	- 4 778	37 107	73 362	—
Bezpośrednie udziały kapitałowe	Akcje i inne papiery wartościowe o zmiennej stopie dochodu	FVTPL	57 395	9 195	66 590	14	—

Rodzaj inwestycji w ramach zestawu finansowania efektywnego	Nazwa	Wycena	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2020	Odpis na oczekiwane straty kredytowe/kwota skorygowana do wartości godziwej na 31.12.2020	Wartość bilansowa na 31.12.2020	Kwota niewypłacona na 31.12.2020	POZYCJA PO-ZABILANSOWA Kwota skorygowana o oczekiwaną stratę kredytową na 31.12.2020
Instrumenty ułatwiające podział ryzyka	Gwarancje wystawione	podejście oparte na wyższej z wartości (*)	—	—	—	40 746	—
Ogółem			239 988	- 42 103	197 885	239 390	-199

(*) Szczegółowe informacje można znaleźć w sekcji dotyczącej kolejnych wycen w informacji dodatkowej 2.4.3.

EBI stosuje ogólne zasady dotyczące ryzyka związanego z mandatem w odniesieniu do bezpośrednich operacji pożyczkowych w ramach zestawu finansowania efektywnego (z wyłączeniem pożyczek udzielanych pośrednikom finansowym), jak przewidziano w wytycznych EBI w sprawie ryzyka kredytowego i ryzyka cen akcji, oraz do monitorowania i zgłaszania ryzyka związanego z bezpośrednimi operacjami pożyczkowymi w ramach zestawu finansowania efektywnego na podstawie ich wartości godziwej. Zgodnie z tą metodyką Bank przeprowadza jakościową ocenę ryzyka, której celem jest ocena zasadności inwestycji i wiarygodnej rentowności biznesowej takich operacji.

25. Późniejsze zdarzenia

W kontekście pandemii COVID-19 nadal ściśle monitoruje się sytuację w ramach instrumentu, w szczególności w ramach przeglądu późniejszych zdarzeń. Uznano, że po dniu bilansowym nie wystąpiły istotne zdarzenia, które wymagałyby dokonania korekty lub ujawnienia w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2021 r.

Wydawane przez Trybunał poświadczenie wiarygodności dotyczące ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego EFR przedstawiane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

(2022/C 400/02)

Opinia

I. Trybunał zbadał:

- a) zatwierdzone roczne sprawozdanie finansowe dotyczące ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego EFR, obejmujące bilans, sprawozdanie z finansowych wyników działalności, rachunek przepływów pieniężnych, zestawienie zmian w aktywach netto oraz zatwierdzone sprawozdanie z realizacji finansowej za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2021 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, za zarządzanie którymi odpowiada Komisja ⁽¹⁾.

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

II. W opinii Trybunału roczne sprawozdanie finansowe dotyczące ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego EFR za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2021 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową EFR na dzień 31 grudnia 2021 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami rozporządzenia finansowego EFR i z zasadami rachunkowości opartymi na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów

III. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2021 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Wydatki

Opinia negatywna na temat legalności i prawidłowości wydatków

IV. W opinii Trybunału, ze względu na wagę kwestii opisanych w uzasadnieniu wydania opinii negatywnej na temat legalności i prawidłowości wydatków, w wydatkach zatwierdzonych w zestawieniach wydatków za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2021 r. występuje istotny poziom błędów.

Podstawa wydania opinii

V. Trybunał przeprowadził kontrolę zgodnie z wydanymi przez IFAC Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i kodeksami etyki oraz Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) wydanymi przez INTOSAI. Obowiązki Trybunału wynikające z tych standardów i kodeksów opisano bardziej szczegółowo w części sprawozdania dotyczącej zadań kontrolera. Trybunał spełnił wymogi dotyczące niezależności i wywiązał się z innych obowiązków etycznych określonych w Kodeksie etyki zawodowych księgowych wydanym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych. Trybunał uważa, że uzyskane przezeń dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania niniejszej opinii.

⁽¹⁾ Na mocy art. 43, 48–50 oraz 58 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do jedenastego EFR niniejsze poświadczenie wiarygodności nie obejmuje środków EFR, którymi zarządza EBI.

Uzasadnienie wydania opinii negatywnej na temat legalności i prawidłowości wydatków

VI. W wydatkach zaksięgowanych w 2021 r. w ramach ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego EFR występuje istotny poziom błędu. Według obliczeń Trybunału *szacowany poziom błędu* w wydatkach zatwierdzonych w zestawieniach wynosi 4,6 %.

Kluczowe obszary badania

VII. Kluczowe obszary badania to kwestie, które zgodnie z profesjonalnym osądem Trybunału były najistotniejsze podczas kontroli sprawozdania finansowego za bieżący okres. Kwestie te poruszono w kontekście kontroli sprawozdania finansowego jako całości i przy formułowaniu opinii na jego temat, jednak Trybunał nie sporządza osobnej opinii dotyczącej tych kwestii.

Rozliczenia międzyokresowe bierne

VIII. Trybunał przeanalizował rozliczenia międzyokresowe bierne przedstawione w sprawozdaniu finansowym, które w dużym stopniu podlegają oszacowaniu. Komisja szacowała, że wydatki kwalifikowalne poniesione, ale jeszcze nie zgłoszone przez beneficjentów, wyniosły na koniec 2021 r. 5 381 mln EUR (na koniec 2020 r. kwota ta wyniosła 5 452 mln EUR).

IX. Trybunał zbadał sposób obliczenia tych szacunkowych wartości oraz dokonał przeglądu próby 30 indywidualnych płatności zaliczkowych i 27 faktur na pierwszym etapie ich rozliczania, tak aby wyeliminować ryzyko nieprawidłowego ujęcia rozliczeń międzyokresowych. Wyniki wykonanych prac pozwoliły stwierdzić, że rozliczenia międzyokresowe bierne wykazane w ostatecznym sprawozdaniu finansowym były prawidłowe.

Potencjalny wpływ wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej na sprawozdanie finansowe EFR za 2021 r.

X. Od 1 lutego 2020 r. Zjednoczone Królestwo nie jest już państwem członkowskim UE. W wyniku zawarcia umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („umowa o wystąpieniu”) Zjednoczone Królestwo zobowiązało się do pozostania stroną EFR aż do momentu zamknięcia jedenastego EFR i wszystkich EFR, które nie zostały wcześniej zamknięte. Zjednoczone Królestwo przyjmie takie same obowiązki jak państwa członkowskie zgodnie z umową wewnętrzną, na mocy której utworzono jedenasty EFR, jak również obowiązki związane z poprzednimi EFR aż do momentu ich zamknięcia.

XI. Umowa o wystąpieniu stanowi również, że w przypadku gdy na kwoty pochodzące z projektów realizowanych w ramach dziesiątego EFR lub poprzednich EFR nie zaciągnięto zobowiązań lub kwoty te zostały umorzone według stanu na dzień wejścia w życie tej umowy, udział Zjednoczonego Królestwa w tych kwotach nie zostanie ponownie wykorzystany. To samo dotyczy udziału Zjednoczonego Królestwa w środkach, na które nie zaciągnięto zobowiązań, lub środkach umorzonych w ramach jedenastego EFR po dniu 31 grudnia 2021 r.

XII. Wobec powyższego Trybunał jest zdania, że nie ma finansowego wpływu, który należałoby odnotować w ramach sprawozdania finansowego EFR za 2021 r. Trybunał stwierdza, że w sprawozdaniu finansowym EFR na dzień 31 grudnia 2021 r. prawidłowo odzwierciedlono stan procesu występowania Zjednoczonego Królestwa z UE na ten dzień.

Zadania kierownictwa

XIII. Na mocy art. 310–325 TFUE oraz rozporządzenia finansowego dotyczącego jedenastego EFR kierownictwo odpowiada za sporządzenie i prezentację rocznego sprawozdania finansowego EFR zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Ostateczną odpowiedzialność za legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw sprawozdania finansowego EFR ponosi Komisja.

XIV. Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego EFR Komisja odpowiada za ocenę zdolności EFR do kontynuacji działalności, za ujawnienie, w stosownych przypadkach, problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności, chyba że zamierza zlikwidować jednostkę lub zaprzestać działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaprzestania działalności.

XV. Nadzór nad sprawozdawczością finansową EFR należy do zadań Komisji.

Zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego EFR i transakcji leżących u jego podstaw

XVI. Celem Trybunału jest uzyskanie wystarczającej pewności, że sprawozdanie finansowe EFR nie zawiera istotnych zniekształceń, a transakcje leżące u jego podstaw są legalne i prawidłowe, a także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego wiarygodności rozliczeń oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw. Wystarczająca pewność oznacza wysoki poziom pewności, lecz nie stanowi gwarancji, że kontrola wykazała wszystkie przypadki istotnych zniekształceń lub niezgodności, które mogą zaistnieć. Mogą one być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane na podstawie sprawozdania finansowego EFR.

XVII. W ramach kontroli przeprowadzanej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) Trybunał stosuje profesjonalny osąd i zachowuje zawodowy sceptycyzm przez cały okres trwania kontroli. Ponadto Trybunał:

- określa i ocenia ryzyko wystąpienia – w wyniku nadużyć lub błędów – istotnego zniekształcenia w sprawozdaniu finansowym EFR lub istotnej niezgodności transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania z wymogami ram prawnych EFR. Trybunał opracowuje i przeprowadza procedury kontroli w odpowiedzi na to ryzyko oraz uzyskuje dowody kontroli, które stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania opinii. Przypadki istotnego zniekształcenia lub niezgodności są trudniejsze do wykrycia, jeśli takie zniekształcenie lub niezgodność wynika z nadużycia, a nie z błędu, ponieważ nadużycie może wiązać się ze zmnową, fałszerstwem, umyślnymi zaniechaniami, podaniem fałszywych informacji lub obejściem kontroli wewnętrznej. W rezultacie ryzyko, że przypadki te nie zostaną wykryte, jest wyższe,
- dąży do zrozumienia systemu kontroli wewnętrznej istotnego w kontekście odnośnej kontroli, tak by wypracować stosowne procedury kontroli, nie zaś w celu wydania opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej,
- ocenia stosowność przyjętych przez kierownictwo zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych sporządzonych przez kierownictwo i odnośnych informacji,
- wyraża opinię, czy kierownictwo właściwie prowadziło rachunkowość przy założeniu kontynuacji działalności, oraz na podstawie uzyskanych dowodów kontroli ocenia, czy występuje istotny poziom niepewności w odniesieniu do zdarzeń lub uwarunkowań, które mogą podać w istotną wątpliwość zdolność EFR do kontynuowania działalności. Jeśli Trybunał stwierdzi, że taki poziom niepewności istnieje, ma obowiązek zwrócić uwagę w sprawozdaniu finansowym EFR na odpowiednie informacje ujawnione w tym sprawozdaniu bądź – jeśli takie ujawnione informacje są niewystarczające – zmodyfikować swoją opinię. Wnioski Trybunału opierają się na dowodach kontroli uzyskanych do momentu sporządzenia sprawozdania. Przyszłe zdarzenia lub okoliczności mogą jednak spowodować, że jednostka zaprzestanie kontynuowania działalności,
- ocenia ogólną prezentację, strukturę i treść rocznego sprawozdania finansowego, w tym wszystkie przedstawione w nim informacje, a także orzeka, czy sprawozdanie to rzetelnie odzwierciedla transakcje i zdarzenia leżące u jego podstaw.

XVIII. Trybunał informuje kierownictwo m.in. o planowanym zakresie i terminach przeprowadzenia kontroli, jak również o istotnych ustaleniach, w tym o wszelkich poważnych uchybieniach w systemie kontroli wewnętrznej.

XIX. Jeśli chodzi o dochody, Trybunał bada wszystkie wkłady państw członkowskich i próbę innych rodzajów transakcji związanych z dochodami.

XX. Jeżeli chodzi o wydatki, Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak wydatki zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Badanie to obejmuje wszystkie kategorie płatności (z wyjątkiem zaliczek) w chwili ich wypłaty. Zaliczki bada się po przedstawieniu przez odbiorcę środków dowodów ich właściwego wykorzystania oraz przyjęciu tych dowodów przez daną instytucję lub organ poprzez rozliczenie danej zaliczki, co może mieć miejsce dopiero w kolejnym roku.

XXI. Spośród kwestii omówionych z Komisją Trybunał wskazuje te, które miały największe znaczenie w kontroli sprawozdania finansowego EFR i które w związku z tym określane są mianem kluczowych obszarów badania w bieżącym okresie. Trybunał opisuje te kwestie w swoim sprawozdaniu, chyba że przepisy prawa zakazują podania ich do wiadomości publicznej bądź jeśli, w niezmiernie rzadkich przypadkach, Trybunał stwierdzi, że dana kwestia nie powinna zostać poruszona w sprawozdaniu, ponieważ można racjonalnie założyć, że negatywne konsekwencje takiego kroku przeważą nad korzyściami dla interesu publicznego.

7 lipca 2022 r.

Klaus-Heiner LEHNE

Prezes

Europejski Trybunał Obrachunkowy
12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL